

Lanbide
heziketarako
proiektua prest
dute Bizkaiko
bost ikastolak

■ Ibaizabal kooperatiba
sortu dute • 14-15

politika

■ Fernando Barrena izanen da EHko zerrendaburua Nafarroan, eta Koldo Gorostiaga Europan • 7

erreportaia

Fresnesko kartzela: militarizazio eta kontrolaren giltzapean • 12-13

europa

■ NATOren misil batek autobus bat jo eta hainbat zibil hil ditu Kosovon • 29-30

mundua

■ Kolonbiako Gobernuak esan du FARC gerrillarekin akordioa lortzear dagoela • 32

kirola

■ Miel Saralegi ezin izan zuen jaso 328ko harria Leitzan, birritan saiatu arren • 41

kultura

■ elkarriketa Eneko Olasagasti eta Carlos Zabala: «Ziklo bat itxi dugu zenbait gauzatan, baita gure artean lan egiteko eran ere» • 46-47

Maiatzaren Lehena

Sindikatuak deituta, langileek 35 orduak aldarrikatu dituzte

Gehiengo sindikalak maiatzaren 21eko greba orokorra defendatu zuen

■ MAIATZAREN LEHENEKO aldarrikapen nagusia 35 orduko lan astea izan zen atzo. Hego Euskal Herrian, ELA, LAB, ESK, ELIAS, EHNE eta HIRU sindikatuak 25.000 lagun elkartu zituzten Iruñean egindako manifestazioan. 35 orduen aldeko «borro-

ka konpromisoa» hartzea izan zen haien mezuaren muina. CCOO eta UGTk, berriz, Bilbon, Donostian eta Lizarran egin zituzten mobilizazioak, eta sindikatu aber- tzaileen aurkako hitz gogorak izan zituzten. Santi Bengoa CCOOko idazkariak

Rafa Diezen dimisioa eskatu zuen. Iparraldeari dagokionez, Baionan manifestazio bateratua egin zuten CFDT, CGT, FSU, CFTC eta UNSA. Bost sindikatuok langilei elkartu eta eratzeko deia egin zieten haien interesen defendatzeko. • 23-28

OSKAR MONTERO

Mikel Petirena (EHNE), Joxe Elorrieta (ELA), Rafa Diez (LAB), Elvira Antoñana (ELIAS) eta Modesto Garcia (HIRU) atzo Iruñeko manifestazio buruan.

EDURNE KOCH

Laboa artzapezpikua:

«Gaddafi eta biok segituan konpondu ginen ongi. Vatikanoren eta Libiaren harremanak oso onak dira»

XX. mendeko euskal pertsonaiak

gaur:

Resurreccion Maria Azkue

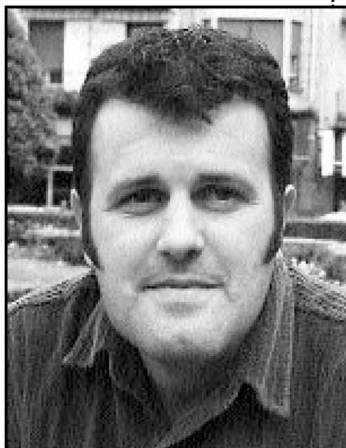

LIBURUDENDA

ORRINDO KALEA, 4
Tel: 943 42 32 39
DONOSTIA

Hontza

...elkarrizketa

Juan Karlos Lopez de Kintana

• AGIRI ARKEOLOGIA
TALDEKO KIDEA •

«Ondare arkeologikoa zabaltzeko, aurretik babestu egin behar da»

Arkeologia taldearen aldizkariaren edukiak zabaltu berri dituzte.

■ **Illunzar aldizkariaren edukiak zabalduko dituzue.**

Bai. Aldizkaria sortu genuenean, taldeak arkeologiaren inguruan antolatutako hitzaldi zikloak jasotzeko sortu genuen. Orain, edukiak zabaltu egin ditugu pixka bat, eta aldizkari zientifikaren itxura eman diogu. Euskal Herriko gaiez gain, hemendik kanpokoak ere sartuko ditugu. Alabaina, betiere ahalik eta gai gertukoenak hartuko ditugu.

■ **Euskal Herrian aztar-na arkeologiko ugari daude, talde ugari... Nola zabitzazte finantzaketa aldetik?**

Nik sei urte daramatzat EHuko historiaurre sailean, eta gustura nago. Baina zabalkundeari eta indusketei dagokienez, egoera gero eta txarragoa da. Aurrekontuak oso txikiak dira, gainera.

■ **Kobazuloak ixtea ere bultzatzen duzue.**

Gai hori, besteak beste, Urdaibaiko patronatuak bultzatu du Gernika aldean. Ondare arkeologikoa bultzatzeko, aurretik babestu egin behar da. Egin beharra dago, txikizio handiak egin izan dira eta.

Iban Arregi
DONOSTIA

...esaera

«Apirila joan eta maiatza gero: ganbararen bazterrean ahotza bego»

...balkoia

Maiatzaren 1a, maiatzaren 21erako atariko gisa

• MARTXELO OTAMENDI •

Maiatzaren 1a da udaberriko egutegian langileen aldarrikapenetan mugari historikoa eta, ondorioz, esanguratsua. Ezkerra lurralde zabalagoetan banatuta zegoen, ezinbesteko erreferentzia izan zen festa hori, baina ezkerrean *ispilu ofiziala*, Berlingo harresiarekin batera, pitzatu zenean, erreferentziak kanpoan barik etxean bilatu, aurkitu eta landu behar izan dituzte sindikatuek. Atzoko deialdien erantzun jendetsuak erakutsi duen bezala, indarrean daude, gure hurbileko eremuan behinik behin, *justizia soziala, elkartasuna, aldarrikapena eta berdintasuna* bezalako adierak.

Sindikatuaren hondamendia iragarri zuten harresiaren lehen hartxintzarra erortzarekin batera, baina erreflexuz ondo ibili diren sindikatuek jakin dute egoera berrira egokitzen. Eta gure herrian baditugu adibide batzuk. Iparrorratza mugitu gabe, hau da, langileen eta klase baxuenen interesen defentsa, garai berriek eskatu dieten eginkizunetan jardun dute. Gero eta gizarte interklasistagoan zaila zen zapaltzaile/zapaldu dikotomia hutsari eustea. Ez bata eta bestea ez daudelako, baizik eta askoz ere era fin eta makillatuagoan egiten delako.

Gure inguruan desagertzen ari dira enpresa erraldoiak, kapital erraldoiak metatzen ari diren proportzio berean. Baina lanlekuetan ez dago, eta ez da egongo, langile pilaketa handirik. Horrek duen *klase eszenifikazio* arazorekin. Kinka ekonomiko ziklikoak —ugazabek ez baitute sekula hitz egiten loraldiez— lan baldintzen galera ekarri

du lanpostu askotan. Komunikazioaren alorrean puntako den euskal enpresa parapubliko batek, batere gorritu gabe, zuritu dezake soldata politika ziztrina. Betiere konpetibitatearen izenean. Eta sindikatuen lana eta funtzio berriak konplikatzen segitzeko, autoenplegu gero eta zabalduagoak, autoenpleguak erreibindikaziorako uzten duen leku txikiarekin, zailago jarri die etorkizuna. Baina aurkako egoera hori guztia kontuan hartuta, nota onarekin pasatu dute sindikatuek azterketa.

• **Lan politikoan aitzindari**

Gure egoera politikoaren garairik gogorrean ekin zioten ELA eta LAB euskal sindikatuek elkarlanari, txalotzekoak diren igarmen, *gerri*, tema eta ausardiarekin. Buruzagi sindikal baten terminologia erabili, *sherpa* lana egin behar izan zuten garai zail hartan, politikoei bidea zabaltzeko eta mugimenduak egiteko zeuden jarrera esklerotikoak urtuz. Politikan sartzea leporatu zieten arren, garbi geratu zen hura ere bazela sindikatuen lana; hemengoak izateaz gain *aggiornatuak* zeudela erakutsiz.

Iniziatiba politiko alderdiei *utzita*, horri begirik kendu gabe baina, sindikalismoan murgilduta daude berriro ere sindikatuok. Langabeziari aurre egiteko, lan astearen murrizketa dute jomuga, eta maiatzaren 21eko greba orokorra tresna. Enpresariak behin eta berriro ari dira esaten 35 orduko astea lana dutenen onerako dela, ez langabetuen onerako. Besterik aldarrikatu zuten atzo langileek Euskal Herri osoko kaleetan, sindikatuek deituta.

...pertsonaiak

ENEKO OLASAGASTI • Carlos Zabalaekin batera egin duen filma, *Sí, quiero*, uztailaren hasieran estreinatuko dute. Bien artean lan egiteko eran ziklo bat itxi dutela adierazi digute.

MIEL SARALEGI • Harrija-sotzaile leitzarrak ezin izan zuen altxatu 328 kiloko harria. Bi aldiz saiatu zen errekorra egiten, baina bietan kale egin zuen.

RUBEN BELOKI • Pilotari burlatarrak eskuratu zuen atzo Euskal Herriko Banakako Pilota Txapelketako finalerako lehenengo txartela. Finalean Arretxe-Nagore partiduko irabazlea izango du aurkari.

...datua

40 zibil hil dira, Serbiako iturrien arabera, NATOk atzo egindako beste eraso batean. Hogeita hiruak autobus batean zihozela, zubi bat eraso zioten.

...adierazpena

«Egunetik egunera, demokrazia gutxiago eta botere ekonomikoen oligarkia gehiago dago»

• **Jorge Verstrynge**

Alianza Popular-eko idazkari nagusi ohia

... seiko urrea

JEAN LOUIS DAVANT

Gure gaskoiak ere

Apirilaren 29 honetan laneko lagun ohi baten chorzketan nindagoen Bastidan (*La Bastide Clairence* frantsesez). Elizkizun guzia Errepublikako hizkuntzan eman da eta oso guti parte hartu dut, ez borondate txarrez edo boikot egin nahiz, baina horretan mintzatzen ez dakidalako etxekoei eta Jainkoari. Beraz, gogoeta zenbaiten egiteko astia ukan dut.

Gaskoi herria da nagusiki Bastida, gaskoia zen baita gaskoizalea hildakoa: ez ote zuena kantu bat bederen mezezi bere hizkuntzan? Horretan elestan entzun ditut elizarakoan gizon batzuk. Iduri luke publikoan debeku bezala dela. Penagarria benetan.

Ber denboran euskalzalea zen bere gisan gizon hori.

Bastidan sortu zuen euskal dantza talde bat, *Esperantza* izenekoa. Oroitzen naiz nola, Burgosko auzi sonatuaren ondotik, karrikako agerraldi erraldoi bat egin

baikenuen Baionan epaituen bizia salba zezaten, bere taldeko ikurrinarekin etorri zela Michel Andrieu izeneko lagun hori. Eta horretan bederen erantzun bat ukan du hildakoak, elizatik ateratzean aurreskua eskaini baitiote bere ikasle ohiek. Gaskoia izana-

gatik gehienbat, Euskal Herrian dagoela badaki Bastidak, eta kontutan hartzen du. Bikoiztasun hori gure baitan atxiki behar du, nik uste, tradizio

gaskoia duen edo zuen eskualde guzian, Bastidan beraz, baita Bidaxune aldean, Aturri behean eta BAB delakoan. Gure lege zaharretako hizkuntza internazionala izan zen gainera gaskoi-occitaniera.

Joanes Leizarraga idazle

zaharrari ere pentsatu dut, bistan dena, Bastidako elizan ofizio emaile eta predikari egon baitzen, lehenbizi katolikoen erretor bezala, gero protestanteen artzain. *Testament Berria* euskaraz agertu zuen 1571n Nafarroako Jeanne d'Albret erreginarenean manuz. Bastidan zegoen tolerantzia laudatzen du bere *Memoires* direlakoetan De Thou frantses idazleak, erranez Leizarragak berdin ongi bazez kizkiela bizkaiera (euskara) eta frantsesa, beraz herritarren aitzinean predikatzen zuela, katolikoek meza emaiten zuten ber eliza horretan, ordu ezberdinetan jakina, eta bakean bizi zirela denak elkarrekin. Gainera juduak ere bazeuden Bastidan. Etsenplu ederra gaurko ere.

• MATTIN •

Prentsa askatasunaren hilobiaz

• JAVIER SANCHEZ ERAUSKIN •

[EHUKO IRAKASLEA]

Garai batean, komunikazioaren teorikoek prentsa objektibitate eta askatasun parametroekin aztertzen zuten. Hala, prentsa horiaz eta kalitateko prentsaz hitz egiten zen, informazioaren eta iritziaren artean bereizten zen, eredu deontologikoak proposatzen ziren, eta hedabideak, prentsa bereziki, *laugarren boteretzat* hartzen ziren, eta hori gauza bide zen beste botereak fiskalizatu eta neurrira ekartzeko. Hala, bada, garai batean, ez hain aspaldi, idealizatutako prentsa librean sinesten zen.

Gaur egun, ordea, emititzaileen, edukien, hedabideen, entzule kopuruen... gainera azterketen bisturi krudela aplikatu, idoloak eraitsi eta bendak erori ondoren, haize hotz batek hutsik eta idortuta utzi du horizontea. Prentsa askatasuna iruzur bat zen, jende prestu eta borondate onekoarentzat sortua. Eslogan horren atzean ia ez zegoen ezer.

Askok uste dugu inoiz ez dela prentsa askatasunik izan, inoiz ere ez dela izango.

Hori esatera ez nau bultzatzen duela hamar urtetik gora aldizkari batean monarkiaren aurka txiste txar bat egiteagatik kartzelan zenbait hilabete eman behar izanak eragindako urruneko erresuminak. Aitzitik, komunikazioaren ikertzale baten ikuspegitik diot hori. Eta horretarako ez dut ikuspuntu fatalista, etsikor edo besterik gabe eszeptiko bat erabiltzen, gauzak argitu nahia baizik, guztiz beharrezkotzat jotzen dut eta.

Prentsa librean sinestea Rousseauaren gizakian eta haren paradisuetan, *Lurralde Miresgarriko Ali-*

zian, andaluziar arruntaren *«tío er mundo ez gueno»* edo guztiak on direlako hartan sinestea da. Prentsa mediatizatu, kutsatu, manipulatu eta manipulatuzailearen eguneroko egintzei buru egitea, ordea, oinak lurtean jartzea baino ez da, era bakarra da-eta errealtateari buru egiteko, eta horretan oinarrituta agian aldaketa txikiak lortzeko jardun apala hasteko. Apaltasun handia behar baita, eta batez ere zintzotasun handia, norberaren ustela ikusteko, baina haiekin baino ezin da ibiltzen hasi.

Horrek esan nahi ote du, goian besterik esan arren, ikuspuntua aldatuz gero geure egiten dugula informazio libreaken mundua gertatzeko posibilitatea, soil-soilik oinarri errealistago batzuetatik abiatzen garelako? Hala balitz, hain urruti ere ez geundek prentsa askatasunari buruz esparru hurbil eta irekia delako espekulazioak egiten dituztenen ikuspegi lañotik.

Baina hori ez. Gure asmo bakarra da prentsari aurrez aurre jartzea gizartearekin nolabait errekontzilia dezaketen minimo etiko batzuk lortzeko posibilitatea, *laugarren botere* autonomo, libre, zuzen eta harrokiro objektiboaren utopia aldarrikatzeko batere asmorik gabe. Helburu apalekiko bidaia bat da, eta lehendabiziko eta, agian, azken etapa bat izan beharko luke, zintzotasuna eskatzea ale-

gia, kazetaritza-zintzotasuna hain zuzen ere, eta horren baitan, lehenik eta behin, kazetariak daude, baina baita, eta batik bat, komunikazio arloko *ezkutatuak* ere, hau da, hedabideetan benetako boterea dutenak; zintzotasun horrek, ordea, gauza izan beharko luke nabarmen uzteko hedabideen iruzurrak, irudiaren ahalmen manipulatuzailea, entzule-kopuruen aitzakia, informazio-alferkeriak eta, hitz ba-

*Gure asmoa da
prentsari gizartearekin
nolabait errekontzilia
dezaketen minimo etiko
batzuk lortzeko
posibilitatea ematea*

kaintasun demokratikoa goratzera lehiatzen dira. Egia da aukera berriak zabaltzen direla, baina kontuz!, edozein belar pila ez da meta! Mito berriak ugaltu dira, hala nola *informazioaren gizartea*, *komunikazio globala*, *demokrazia mediatikoa* eta abar, eta predikatzaile andana batek haien bikaintasuna goratzen du, baina horien guztien aurrean gutxieneko zuhurtzia izan beharko litzateke. Batzuo prentsa askatasunaren hil-hotz familiarrari diogun begiruneak hala jokatzeko eskatzen digu, haren hilobiaren gainean, hau tristura!, dagoeneko ez baita lorerik loratzen.

*Erredakzioan itzulia

... **B** ALBERTO ANSOLA

35 ordu

Ezaguna denez, euskal sindikatu nagusiek, greba orokorrerako deialdia egin dute; noski, eskakizuna asteko lan-jardunaldia 35 ordukoa izatea da. Ez da gai hau berria, eta eskakizun hau langabeziaren aurkako neurritzat ematen da defendatzaileen aldetik. Erabiltzen den erregela nagusia hono-

koa da: lan ordu gutxiago, langile gehiagoren beharra izango da, beraz, hemen dugu lanpostuak sortzeko urrezko araua.

Sindikatuak erabiltzen duten urrezko araua honetaz bi hitz esatea egokitzen jotzen dut. Batetik, ez nago seguru lanorduek orotara berdin jarraituko luketarik, nire ustetan gutxiti egingo lirateke; enpresa batzuek ezingo liokete eutsi merkatuan dagoen konpetentziari, beraien soldata gastuak igotzerakoan, eta itxi egin beharko luteke beren lantegia. Honen eraginez lanpostuak gutxituko lirateke, noski. Bestalde, zabalik jarraitzen dutenak ez lukete langile berririk hartuko, alderantziz, inbertsio berriak egingo lituzkete merkeago aterako litzaizkiokelako. Hemen ere lanpostuen murrizketa letorke.

Zergatik sindikatuak eskatzen dute lanorduen murrizketa? Sindikalgiatzari ongi datorkiolako. Hau da, lana dutenak hobetu egingo luteke beraien bizimodua, eta langabetuek lanpostuak sortzeko bidea dela pentsatzen dutelako eta itxaropena ematen dielako, sindikatuak beren arazoez ere arduratzen direlako eta solidaritate gisa saltzen ari direlako ideia hau. Zergatik sindikatuak lege bitartez nahi dute 35 orduko lan-jardunaldia eta ez negoziaketa bitartez? Bide honetatik langilegoaren elkartasuna puskatu egiten zaielako, enpresa bakoitzean lan ordutegi ezberdinak aterako liratekeelako, eta, gainera, aginte politikoa ez litzateke konprometituko.

Norbaitek momentu honetan pentsa dezake ni lanordu murrizketaren kontra nagoela, eta garbi utzi nahi dut ezetz, baina beste bide bat proposatu nahi nuke. Europar Batasuneko sindikatu nagusiek beren errebindikaziotzat har dezatela eta estatu partaideek beren legeria batera alda dezatela; honela konpetitibitatea ez genduke galduko neurri handi batetan behintzat, eta lanpostuak ez lirateke galduko, eta langilegoaren egoera hobetuko litzateke.

...kornerra

MIKEL ELORZA

Pausoa beti luzatu

■ (Egutegi-eztabaidak alde batera) mende honetako azken Maiatzaren Lehena ere manifestatu zaigu. Historiaren aparteko lekukoa, gizaldiko pauso guztiekin egin du manifestazioa: abarketan zebilen aitonagandik *tennis* eta Doc Martensetan dabilzan bilobenganaino; ikatzez zikindutako haurregandik Coca-Colaz zikindutako haurregenganaino; etxean geratzen ziren emakumeengandik beren buroa etxean uztera kondenatu nahi ez duten emakumeenganaino; bandera gorri eta ukabiletatik jaka eta kreditu-txartelektaraino; tinta eta berun usaineko esku-paper beroetatik kamera eta satelite hotzetaraino; «munduko langileak elkar zaitezte»-tik «munduko langileak, hor al zarete?»-ra... Guztien pauso eta ibilerak ezagutu ditu, guztien herren eta babak, salto eta korrikaldiak. Hurrengo gizaldiko oinetakoak janzen ere asma dezagula.

■ erantzugu... ■

943 300 228

zuzendariari@jaldi.com

Iritsiko da gure artera EEBetako tabakoaren aurkako uholdea?

■ Ez da inoiz iritsiko.

Estatu batuarrena kasu berezia delako. Ezberdinak dira, beste kultura bat dute. Han egotea nahikoa da horretaz konturatzeko. Gainera, faltsu batzuk dira. Kanpora begira, *puritanista* itxura nabarmena eskaintzen dute. Telefilmak eta ikusten baditugu, alkoholik ez, tabakorik ez, familia

Ez dira argitaratuko izenik gabe iristen diren mezuak. Izen-abizenak eta telefono zenbakia eman beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak badu horretarako eskubidea.

eredugarriak —ama, aita, seme-alabak... guztiak ere apartekoak— nonahi eta noiz-nahi, inor ez langabezian... Baina gero *puritanismo* horretatik ez dute askorik. Zergatik, bada, ematen diote bizkarra erreali-

tateari? Zergatik ez dute gizartea den bezala agertarazten? Zergatik ez dute erakusten delikuentzia, drogak, langabezia, lan prekarietatea...? Finean, gizarte orok pairatzen dituen arazoak? **Jon Otero** (Bilbo)

■ Hemen ere gero eta

gehiago zabalduko da leku publikoetan tabakoaren aurkako borroka. Edukazio kontua da, ez besterik. Besteekiko errespetu kontua. Leku itxietan erretzea debekatu egin beharko litzateke, eta neurri gogorak hartu. Tabernetakoa beste kontu bat da. **Maritzu Deogracias** (Iruñea)

galdeiozu...

Julio Ibarra

ETB-KO KAZETARIA

Zer iruditzen zaizu ETBko programazioa eta zer duzu gustuko?

Elena Andikona [Zornotza]

■ GAUZA GUZTIAK BEZALA, HOBETU DAITEKE,

dena hobetu daiteke. Baina orokorrean, nik suposatzen dut dauden bitartekoen arabera ahalik eta hobekien egiten saiatzen dela.

Eta gustuko den dudana, euskarazko katean *Bertatik bertara* eta erdarazkoan zinema.

Maiatzaren 4tik aurrera

Jose Elorrieta • ELAKO IDAZKARI NAGUSIA izango da Galdeiozu ataleko gonbidatua. Bidali zure galderak ordurako.

zuzendariari

Gudarien etorbidea, z/g 20140 Andoain

OHARRA: Ahalik eta iritzi gehienek izan dezaten tokia, ez da komeni makinazko 15 le-
rro baino luzeago idaztea gutun hauetan. Idatzi duenaren izena, telefonoa, helbidea eta
Naren zenbakia agertu beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak bere
esku du horretarako eskubidea. Erdaraz iristen diren gutunak ez dira argitaratuko.

Lan praktikak Eskozian

Hizkuntzaren bat ikasi edo hobetze-ko asmoarekin uda honetan hotel batera joateko erabakia hartu baduzu eta horretarako praktika kontratu famatuak eskaintzen dituzten agentzia horietako baten esku jarri bazara, agian interesgarri izango zaizu gure esperientzia eza-
gutzea.

Pasa den udan, ingelesa hobetze-ko asmoarekin-edo, Irlandara joate-ko erabakia hartu genuen. Egokier-
na hotel batean lan egitea izango ze-
lakoan, Bilboko Class-Projects agentziarekin kontaktatu genuen. Hizkuntz proba egin, paper batzuk sinatu eta, ditxosozko praktika kontratua eskuan genuela, Irlandara ez baina Eskoziako herri txiki batera abiatu ginen. Irlandarako lekuri ez omen zegoen (gainera, espainol kolonia batekin topatuko omen ginen) eta 100 kilometro karratutan espainolik usainduko ez genuen herri ba-

tera bidali gintuzten: Pitlochry. Horretarako, nola ez, ondo ordaindu genuen (60.000 pezeta bidaiaz aparte) eta horren truke matrikula, hotelaren helbidea eta bertara iristeko erraztasunak, egonaldi osoan zehar agentzia kolaboratzaile baten jarraipena, amaitutakoan agiri bat, eta, nola ez, lana.

Iritsi bezain laster konturatu ginen agentziak hotelaren izenaz gain gutxi zekiela. Beste 10 lagunekin batera gure hotelean lan egiten zuen gasteiztarrek, kasualitatez agentzia berberaren bidez joanak, argi erakutsi zigun hau. Sinatutako paperetan esaten zuenaren alde gordina («Zure hotelean zu baino gehiago kobratzen duten langile ingelesak egongo dira; hala ere, zu praktika-kontratu batekin zoaz. Ez ahaztu zure lehentasunak...») aurre-

neko egunean ezagutu genuen. Gurekin lan egiten zuten guztiek guk baino bi aldiz gehiago kobratzen zuten, gutxienez, lan berbera egiteagatik (azken finean, Eskozian ere xaboiarekin garbitzen dira ontziak, oheak izerekin egiten dira eta komunei arraskatuz ateratzen zaie distira, hori bai, mila koloretako likido desberdinekin). Jangelan lan egiteko adina ingeles jakinez gero ere, pare bat ordutan ikasten da esku batez 3 plater ematen, eta perfekzionista bazara egun libreak dituzu praktikatzeko.

Bertako agentziaren jarraipena ere oso interesgarria iruditu zitzaigun, batez ere kontuan izanik gu geunden tokitik ia 1.000 kilometro-ra aurkitzen zela. Gainera, hotelean arazoak zituela-eta haien esku jarri zen madrildar bat ezagutu genuen.

Zer lortu zuen? Beste herri batera joatea marrubiak biltzera (ez da txantxa) gutxiago kobratuz eta karabana baten epeltasunean.

Hori ikusirik, eta hemen azaldu-takoa ez da ezer, agentziarekin eta hotelarekin ahaztu, eta erabaki bat hartu genuen: lan bera=soldata bera filosofia erabiltzen zuen hotel batera joatea, oso erraza turistek inbaditzen duten Eskozian.

Ikasi ere ikasi dugu badirela modu merkeagoak Britainia Handiko lan mundua ezagutzeko: INEMeko bulegoak bai hemen eta baita han ere, *Oficina del Euroconsejero* delakoa eta enbaxadak.

Honekin guztiarekin jendearen borondate onaz eta poltsikoaz aprobetxatzen diren agentziak salatu nahi ditugu. Ez diogu guztiak berdinak direnik, baina jakin ezazu zertan gastatzen duzun dirua. Ingelesa ikasi nahi dugu baina ez gara tontoak! **Birjinia Lara Zabaleta eta Lurdes Imaz Gorostidi** • BILBO

• MONTXO •

domekako kontuak

• MIKEL ARAMENDI •

Xirikor daren arima

Bi arazo nagusi txirikordatu dira asteon gure politikagintzaren sokan: ekaineko hauteskunde- en ondorengo hitzarmenak eta legealdi- rako akordio ez horren hipotetikoa jaur- lari eta EHren artean. Eta bigarren ho- nek noraino behartzen duen lehena litzateke, funtsean, eztabaidagaia... ekainaren 14rako askoz aproposagoa.

Izan ere arazoak halabeharrez duen arima elektorala aintzakotzat hartu ga- be bezala ekin zaio eztabaidari, bazter batzuetan behintzat. Egutegiari begira- tzeak aski behar luke izan ohartarazte- ko orain esan eta entzuten den guztia hauteskundeen prismatik aditu behar dela. Legealdirako ituna zehazten dihardutenei ere antzeko zerbait otu zaie, hauteskundeen aurretik sinatu beharrik ez dagoela esaka baitatuz orain.

Beraz, ekaineko emaitzen arabera, korapilo hauetako batzuk askatuta, besteak samurtu edo gogortuta, eta orain ageri ez diren batzuk nabarmen- duta aurkituko ditugu hemendik 45 egunera... funtsezko arazoaren sokan

Juan Jose Ibarretxe eta Nicolas Redondo, aste honetan bertan egindako bileran.

beti ere. Korapilo horiekin entretenitze- ak, denborapasarako balio du orain bertan. Eta noraezean leudekeen boto batzuk eskuratzeko.

Hortxe dago auziaren arima. Hedabi- deetan oraindik oso inkesta zehatz eta zabalik argitaratu ez bada ere, parti- duek badarabiltzate, *top secret*, bakoiz- tzak bereak. Oso zehatzak; herriz herri

eta herrialdez herrialde zer gerta daite- keen aditzera ematen dutenak. Zirritue- tatik begiraka antzeman dezakegunez, joera berdintsuak agertzen dira ia dene- tan (egiozue kasu Arzalluzi): EHk eutsi egiten dio eta PPK eta PSOEek galdu egi- ten dute, urrikoen aldean betiere. Baina lekuan lekuko irakurketa egin behar da gero...

Esfingearen hermetismoari beldurra

Iragan apiril osoan, zuzenean (ia egunero adierazpenak eginez) edo ze- harbidez (bi egunean behin albiste itxurakoren bat filtratuz) hedabidee- tatik atera gabe egon den zein ministroi lasaitu zitzaizkion belarriak os- tegun ilunabarrean, esperpentikoki, Aznar *Esfinge*-ak' gobernu-krisia aldaketa minimoarekin kitatu zuenean, Arias Salgado bera ere kendu gabe?

Inkesta horiexen gainean antolatzen ari dira estrategia elektoralak, eta orain esaten den guztiak arima hori du. Itu- nak, hauteskundeen ondoren etorriko dira. Eta den-denak ez dira gaur berta- tik asmatzeko modukoak izango.

PSOEren ordu goibelak

Itun postelektoral horiek denak asma- tzeko, besteak beste, Partidu Sozialis- tan zer gertatuko den jakin behar dela- ko. Eta gero eta zalantza gehiago dut inork, buruzagi eta sozialista soilak bar- ne, ba ote dakien hori. Eta ez bakarrik euskal politikagintzari dagokionez.

Huguet-Aguiar eskandalutik nekez atera daiteke onik Borrell. Gainera, bis- tan da atsekabetu ordez poztu egiten di- rela bere burukideetako batzuk haren estutasunak ikusita. Egun, garai bate- an zerbait zirudien borrellismoa entele- kia hutsa da, eta inork ez du sinesten Aznarri datozen hauteskundeak irabaz diezazkiokeenik.

Dimititu eta etxera joan behar izatea, tentaldia ez ezik aterabide bakarra izan daiteke hautagai sozialistarentzat. Ekaineko hauteskundeen aurretik ez, katastrofikoak litzatekeelako... baina zer gertatuko da europarretan eta gainera- koetan inkestek iragartzen duten jipoia heltzen denean?

R. Diezek bere estreinaldian hartu duen bideari eusten badio, bestalde, ne- kez hobetuko dira gauzak: beti haren izena adjektibo lagunkoi batekin apain- tzen duen kazetal- jende madrildarra ere zur eta lur geratu da *neska honen*

begi-zeharka

• ANDONI EGAÑA •

Juanito Oiarzabal

‘Hamalau’

Bada gasteiztar belaunaldi bat bitxia. Orain hogeita bost urte hamazazpi-hamazortzi zituzte- nez ari naiz. Frankismoaren azken horzkadekin batera euskaldun sen- titzen hari ziren. Hizkuntza zitzaien arrotz ordea. Eta ahal bezala finka- tu zuten nortasuna. Askok euskal kantuen hitzak, erdia beharturik eta beste erdia jolaserako, beren modura jartzeari ekin zioten. Oraindik ere Gasteizko parrandetan «gazte, gazte, gazte quinientas pelas en el Liberty con una negra» entzun daiteke Errealaren ereser- kiaren doinuaren. Edo «eusko guda- riak gera euskadi askatzeko, mi

prima se ha fugado con un par de checos».

Beste askok, euskaldun izan nahi hortan txistua jotzen ikasi zuten. Eta mendi-irteerak ere euskal nortasuna indartzeko bide bihurtu ziren, kalea gutxi batzurena zen garai har- tan. Juanitoren mendizale- tasunaren hasiera giro horretan irudikatzen dut. Hasiko zen Okina eta Guju- lira irteten. Gorbeiarekin segiko zuen. Eta mendiaren xarmak atzi- peturik gero eta apustu handiagoei aurre egin beharrean aurkituko

zuen bere burua, zortzi milatik gorako hamalau gailurren erronka honetan katigatu den arte.

Zurrunbilo handietatik atera

ahal izateko teknika ezaguna da. Alferrik da indarka zurrumbilo ertzera hurbiltzen ahalegintzea; kemena ahitu eta arriskuan gerta zintezke. Jokaera egokiena da, lasaitu eta zurrumbiloak zurrupa zaitzan uztea, bere indarrak jaurti- ko baitzaitu kanpora eta arriskutik salbatuko. Horrelako zerbait opa diot Gasteizko mendizaleari. Egin ditu hamalauetikikoak. Erakutsi du badela aski *hamalau*. Orain, zurrumbiloaren indarrak kanpora irtetean, asma dezala bere zaleta- sunaz beste modu batera gozatzen.

Ez dakit ordea Valderejora edo Urbiara joanaz etsiko duen. Behin eta berriz aipatu izan du barrua zulatzen dion arantzatzkoa: gailu- rren batzuetara oxigenoaren lagun- tzaz igo izana. Ez dadila horregatik tematu. Nik neuk dena barkatzen diot, mendian Juanitoren joera bera izan baitut: gaztetan oxigeno- az igotzen nintzen eta orain oxige- norik gabe iristen naiz.

Sozialisten bilakaeraz

• MARIO ZUBIAGA •

[EHU]KO ZUZENBIDEKO IRAKASLEA]

A saldatuta dabil Alderdi Sozialista. Rosa, abertzaleen *ama zigortzailea* Europara omen doa nazionalismo baztertzailleak baztertzera; Jauregik, berriz, amodio gutun hunkigarria bidali die HBko buruzagiei: «Herri berekoak gara eta elkarrekin mintzatzeko garaia da»; Redondok oporrak hartu bide ditu eta Buesa bitartean, zaratarik egin gabe, lubaki arabarra zulatzen ari da PPkoen laguntzarekin; gipuzkoanoak, aldiz, galduko dituzten udaletan azken egun eztiekin inaugurazio ekitaldiekin, alegia-gozatzen ari dira.

Aurreko hauteskundeetan hain etekin eskasa eman zuen mutur beltzaz aspertu al dira, ala soziolixto hauek zurrumurruen bat entzun eta hauteskunde osterako estrategia berria prestatzen ari ote dira?

Zein izan daiteke ustekabeko leunketa-
ren arrazoia?

– **Bat.** Hauteskundeei begira irudi atsegina, tolerantzia eta bakezalea eskaini nahia. PP-ren gehiegizko irmotasunetik bereizteak mesede egin diezaioke PSE-ri aurreko hauteskundeetan gertatutakoa errepika ez dadin: beraiek *tenoreak* jarri eta uzta Iturgaitzek jasotzea. Negozio ederra egin zutena!

Irabazi elektoralak lortzea helburu bakarra denean, alderdi politikoei tokian tokiko estrategiak erabiltzen dituzte norabide orokor argirik gabe. Boto inozoa harrapatzeko leku guztietan

eduki behar baita protagonismoa. Nabarmendu nahi horrek bezero eta lehia-kide bakoitzarentzako produktua egokitzea darama alderdi sozialista. Honela, Araban, tarte ederra utziko zaio Buesari PPkoekin fronte konstituzionalista adosteko, *kontra natura*-koa edo, izan arren. Gipuzkoan eta Bizkaian landuko den politikak, aldiz, abertzaleenganako begirune gehiago eskatzen du, ezkertiarra ere izango da, ea handik eta hemendik apurren batzuk

“

*Irabazi elektoralak
lortzea helburu
bakarra denean,
alderdi politikoei
tokian tokiko
estrategiak erabiltzen
dituzte norabide
orokor argirik gabe*

bederen ailegatzen zaizkien. Nafarroan, azkenik, barneko arazoak arazo, badakite oposizioaren ardatza direla eta harro-harro aritzeko aukera ez dute galduko.

Dena den, botererik gabeko basamortua igarotzeko baliagarria izan daitekeela onartzen badugu ere, epe laburreko joko hori ahulezia eta etorkizunerako egitasmo faltaren adierazgarri baino ez da.

– **Bi.** Ahalik eta azka-

rren elkarrekin hitz egin beharra, Ibaurretzeren foroa segituan onartu izana... Hauteskunde amarruaz gain, beste estrategia maltzurragoen adierazleak izan daitezke. PSE-k bakegintza prozesua artifizialki azkartzea lortuko balu, eta horrenbestez «guztion arteko» kontsentsuaren fasea hegemonia abertzale demokratikoari aurreratuko balitz, Lizarran jarritako abiapuntua —euskal gizarteak bakarrik du hitza— kolokan gera zitekeen. Badirudi Lizarrakoentzat dagoenaren erreforma ez dela nahikoa,

baina, paradigma berriaren inguruan bildu diren arteko adostasuna oraindik erabat garatu gabe dagoela ikusita, guztien kontsentsua bilatu behar hori sektore epelentzako ihesbide ederra bihur daiteke. Kontsentsua ezinbestekoa da noski, baina agian Lizarran adostutako filosofia euskal erakundetara eraman beharko litzateke aurretik.

Honela gauzak, sozialistek darabiltzaten trikimailu gozo horiek epe ertainera begira bururatutako estrategiaren lehen atala izatea ez litzateke harritzekoa. Datozen hilabeteetan, Konstituzioan eta Estatutoan oinarritutako erreforma proposamena sustrai dadin kontsentsuaren filosofia ahalik eta azkarren zabaldu behar baita. Konstituzioan ezarritako paradigma aldatu gabe bidera daitekeen erreformak ez du, baina, arazoa errotik konponduko, aitzitik, usteltze bidean utziko luke.

– **Hiru.** Azkenik, PSE-ri buruz izan dezakegun uste baikorrenari tartea eginenez, *euskadiko ezker*a ere badela onartuz, oraingo jarrera, bilakaera pozgarriaren lehen pauso bezala ikus genezake. Honela, euskal sozialisten gaurko malgutasuna, euskal erabaki esparrua pixkanaka-pixkanaka onartzen ari diren seinale izango litzateke. Espainiako sozialisten ideologoa omen den Ramon Cotarelok adierazten duen moduan, laisaitasunez, ernegatu gabe, autodeterminazio eskubidea onartuko balute,

epe luzera egindako aukera estrategiko zuhurrena egin dutela aitortuko genieke.

Horixe da goi mailako politika: epe luzera begira, askatasunari beldurrik eduki gabe burutzen dena.

Hiru arrazoi hauek egon daitezke, besteak beste, azken mugimenduen atzean. Nagusia hirugarrena izatea gustatuko litzaidake, baina alderdi horretako pertsonaia batzuk ezagututa, sineskorregia ez ote naizen pentsa zenezakete. Sozialistek ez baitute oraindik gaitortu botere politikoko huts eta gordinak 82tik aurrera sorrarazi dien azpikultura ustela.

Hala ere, baikor amaituko dugu. Jauregiren gutunera itzuliz, gure Ramonek pasabidean dagoenaren irudia ematen du, nik uste. Alde batetik betiko leloa: «Duela hogeitaz aritu gara autodeterminatzen» eta, bestetik, «euskal herritar

gehienek demokratikoki adierazitako borondatera zuzenbide-antolamendua egokitzeke moduaz mintzatuko gara». Bere trantsizio partikularra amaitzeko, esaldiaren aditza aldatzea besterik ez zaio falta. Edozer gauzaz mintza gintezke, ongi da, baina era berean... hitz egin ondoren, eta jendearen borondatea errespetatuz, edozein gauza egin ere, egin daitekeela onar dezala behingoz. Horrenbeste kostatzen al zaio ba 80an utzitako pankartari berriro ere eustea!

“

*Edozer gauzaz
mintza gintezke, ongi
da, baina era
berean... hitz egin
ondoren, edozein
gauza egin ere, egin
daitekeela onar
dezatela behingoz*

Pitin bat berdintsuago

• ARANTXA URRETABIZKAIA •

[IDAZLEA]

L aister onartuko omen da haurrei amaren abizena ipintzeko aukera ematen duen legea. Lege horrek eskubide bat aldarrikatu eta bedeinkatu du, alde aurretik, berez, arrazoiz eta gizalegez bizirik zegoen eskubide ukatua. Horixe egiten baitzuen aurreko legeak, amaren eskubidea ukatu ez ezik, gurasoak haurren abizen ordena aukeratzeko zuten eskubidea ukatu edo, gutxienez, zaildu. Zoritxarrez, oraindik ere lege askok egiten duen gauza beretsua. Eta ez bakarrik kontu honi buruz.

Legen lege omen den Konstituzioak, nazioarteko legediak (salbuespenak,

ugari izan arren, albuespen) eta giza eskubideen zerrenda ospetsuak aspaldian eman zuten aditzera pertsona guztiok pareko garela, eskubide berak ditugula, gizon nahiz emakume. Aldarrikapen hori, ordea, letra hutsaren eremuan gelditzen da sarriegitan, batzuetan haien azpiko legeak gaurkotu ez direlako. Beste askotan pertsona batzuek, agintari zein agintepetako, oinarritzko eskubide horiekiko intsumiso gisa jokatzeko dutelako. Iruditzen omen zaie tradizioa dela lege guztien ama, benetako legezko legea.

Eskubide berdintasunari dagokionez, bereizkeriaren aurka borrokatzen garen

emakume eta gizonak langabetuen pareko gara: legeak baietz dio eta bizitzak, bai zera. Hori bai, langabetu askok estatuen babesa edo laguntza jasotzen du, legea batetzen den bitartean. Guk, berriz, ezta estatuen onspena ere.

Horixe gertatzen da emakumeon eskubide askorekin, legeak onartzen dituela eta bizitzak (gure alkateak, etxe azpiko bizilagunak...) ez. Gaur egun eta auskalo noiz arte, berdintasun hori amesten, asmatzen, aldarrikatzen uzten digute, baina ez bizitzen. Beren zilegi den helburu hori lortu ahal izateko, pazientzia eskatzen zaigu, dotorezia, tolerantzia, presarik ez eta beste ho-

rrenbeste bertute neketsu. Denbora eskatzen digute, agian, pertsonak duen ondasunik mugatuena.

Ongi etorria, beraz, eskubide berdintasunaren gauzatze apal horrekin batera, gurasoon askatasuna pitin bat zabalduko duen legea. Gutxiagorekin ere konformatu izan gara.

Nik neuk ez dut neure abizena ez gure semearena aldatzeko asmorik. Ezta dibortziazteko edo abortatzeko ere, besteak beste, ez ditudalako bi azken eskubide hauek erabili ahal izateko behar diren baldintzak betetzen.

Bat, ordea, ez da saltsa hauetan norberekeria hutsak bultzaturik sartzen.

Ekainaren 13ko hauteskundeak EHko hautagaiak

NAFARROAKO ZERRENDABURUA IRUÑEKO ANAITASUNA FRONTOIKO GAURKO MITINEAN AURKEZTUKO DUTE

Barrena eta Gorostiaga izanen dira EHko zerrendaburuak Nafarroan eta Europan

■ Iruñeko Parlamenturako zerrendan Nafarroa Behereko pertsona bat eta preso bat izanen dira, ohitura denez

■ Koldo Gorostiaga irakaslearekin batera, Esteban Olaizola Hondarribiko Kofradiako lehendakaria aurkeztuko da

■ Zaila izan arren, EHk uste du europarlamentario bat lortzeko aukera duela, eta itxaropen horrekin osatu du zerrenda

Juan Kruz Lakasta / Iruñea
Pello Urzelai / Donostia

EH-K Nafarroako eta Europako parlamentuetarako hauteskundeetan aurkeztuko dituen zerrendaburuak Pernando Barrena mahaikidea eta Koldo Gorostiaga irakaslea izanen dira. EHko batzarrak ontzat eman dituzte bi hautagai hauek, eta gaur aurkeztuko dituzte jendearean bi ekitalditan, lehena Iruñean eta bigarrena Bilbon.

EH-Nafarroak mitina egingen du gaur arratsaldeko 19:00etatik aurrera, Iruñeko Anaitasuna kiroldegian. Ekitaldi horretan, EH-Nafarroa proiektua izatetik errealitatea izatera aldatuko da. Orain arte, talde eragilea proiektua garatzen aritu da, batetik *Nafarroa gune gorri, berde, zuria* jardunaldi irekien bitartez hauteskundetara aurkeztuko duen programa lantzen, eta bestetik herriz herri eta auzoz auzo batzarrak osatuz, oinarri ideologikoak eta hauteskunde zerrendak zehazteko. Gaurko ekitaldian, hauteskunde-programaren oinarri nagusiak eta Nafarroako Parlamenturako, Iruñeko Udalera-ko eta herri nagusietarako zerrendaburuak aurkeztuko dituzte. Halaber, txalapartari, trikitalari eta bertsolarien

JOXE LACALLE

EH-Nafarroako talde eragilearen prentsaurrekoetako bat, Pernando Barrena erdian agertzen dela.

bitartez, antolatzaileek mitinari jai giroa emanen diote.

Herri Batasuneko Mahai Nazionaleko kide Pernando Barrena izanen da Foru Parlamenturako zerrendaburua. Haren ondotik joanen diren izenak ez dira argituko gaurko ekitaldian. HBren ohitura-ri jarraiki, EH-Nafarroa zerrendako bigarren postuan Nafarroa Behereko pertsona bat jartzen saiatuko da, baina hauteskunde batzordeak atzera botako du, legeak ez

duelako onartzen horrelakorik. Hirugarren izena preso batena izanen da.

Gorostiaga Europara

Europako Parlamenturako zerrendaburua Koldo Gorostiaga irakaslea izanen da. Bere izena azken unea arte gorde da, eta gaur aurkeztuko dute Bilbon. EHk EAJ eta EARekin batera zerrenda bakarra aurkeztu nahi zuen Europan, baina jeltzaleen

ezezkoa jasotzean bakarrik aurkezteko erabakia hartu zuen. Zaila izan arren europarlamentario bat lortzeko aukera duela uste du EHk. Euskal Herritik kanpo botoak biltzeko ahalegina egingo du EHk, Katalunian adibidez. Gorostiagarekin batera, besteak beste, Esteban Olaizola Hondarribiko Kofradiako lehendakaria eta Jesus Gete LABeko sindikalista izanen dira hautagai Europako Parlamenturako zerrendan.

Zerrendaburuak...

► **Pernando Barrena**
Nafarroako Parlamenturako zerrendaburua

Berriozarren jaioa, 33 urtekoa. Euskalduna. Egun HBko Mahai Nazionaleko kidea eta Lizarr-Garaziko talde iraunkorreko ohiko partaidea.

Berriozarko zinegotzi izandakoa. Txalaparta argitaletxe-ko lanpostua utzi du erronka berriari eusteko.

► **Koldo Gorostiaga**
Europako Parlamenturako zerrendaburua

Bilbon sortua, 58 urtekoa. Aspalditik Hiriburun (Lapurdi) bizi da. Lan Zuzenbidean doktorea da, eta EHuko irakasle kaleratua.

Hainbat hizkuntzatan mintzo da. Azkenaldian EKBko nazioarteko ordezkari gisa aritu da.

«Une publizitario egokienaren bila» dabiltza ituna egiteko EAJ, EA eta EH, Barriok dioenez

PP eta PSOEn arteko bilera «erraza» izango da, PPko idazkari nagusiaren ustez

Europa Press / Bilbo

EAJ, EA, eta EHren arteko akordioa iragartzeko une publizitario egokienaren bila dabiltzala esan zuen Carmelo Barrio PPko EAeko idazkari nagusiak. Alderdi horrek PSOErekin egingo duen bilerari buruz esan zuen «erraza» izango dela, «joko arauen defentsa» egiten dutelako bi alderdiek, Barrioren arabera.

«LEGEALDIKO ituna ezagutarazteko eszenifikazio politiko bat egiten ari dira EAJ, EA, eta EH, une publizitario egokiena itxaroten ari baitira. Ondorio onenen bila dabiltza akordioari etekinak ateratzeko». Hori adierazi zuen atzo PP alderdiko EAeko idazkari nagusi Carmelo Barriok.

Une egokienaren bila ari dira Barrioren iritziz ituna ezagutarazteko.

Alderdi popularreko kidearen ustez, «ikaragarria» da «EHren gisako alderdi antidemokratiko batek EAJrekin ituna egitea indarkeriaren gaitzezpenik egin gabe».

«Batasun nazionalistak» ez du exijitu inoiz indarkeria gaitzestea. «Nahiago nuke Egibarrek, Arzalluzek edo Ibarretzek esatea ez dela akoridorik izango indarkeria gaitzesten ez duten bitartean», esan zuen Barriok. «Nahasma» sortzen du indarkeria gaitzetsi gabeko akordioak euskal gizartean, Barrioren ustez.

Adierazi zuenez, EAJ krisia eragiten ari da euskal gizartean, alderdi nazionalista

Carmelo Barrio PPko EAeko idazkari nagusia, Eusko Legebiltzarrean.

horren zenbait kideren ahotan oso diskurtso ezberdinak eta ulergaitzak entzuten direlako.

PSE-EE alderdia egiten ari den bilera sortari buruz, berriz, esan zuen Nicolas Redondo Terreros alderdi

horretako idazkari nagusiarekin egingo duten bilera «oso erraza» izango dela, bi alderdien artean «joko arauen defentsa» egiten dakitelako. «Hitz egingo dugu beti hitz egin dugun bezala, eta elkar ulertuko dugu, beti egin dugun bezala», esan zuen Barriok. Batez ere euskal gizartearen ibilbideko azken une hauetan bi alderdien artean elkar ulertzea handitu egin dela baieztatu zuen.

Era berean, Ibarretzek proposatu duen foro berriaren gainean mintzatu zen Barrio, eta esan zuen zentzu gutxi duela eztabaida mahai horrek, «horretan esertzen diren guztiek indarkeriaren estrategia gaitzesten ez duten bitartean».

EAJ-EAk ezingo dutela bakarrik gobernatu dio Manriquek

Efe / Donostia

GIPUZKOAKO diputatu nagusirako PPko hautagai Iñigo Manriquek atzo adierazitakoaren arabera, EAJ-EA koalizioak ezingo du bakarrik gobernatu Gipuzkoan. Manriquek esan zuenez, «Sudupek badaki ekainaren 13aren ostean diputatu nagusi izan nahi badu, hirugarren alderdi batekin egin beharko duela ituna, eta EAJ Lizarran

dagoenez HB-rekin egin beharko du akordioa».

Esan zuenez, Gipuzkoan EAJ-EAri botoa ematea nazionalista soilik den ikuspegia ematea da, eta gaineratu zuen horrek ez duela islatzen errealitatea. Ehtik aldentzeko Ormazabalek eta Sudupek egindako adierazpenek erakusten dute, Manriqueren ustez, ezinegona dagoela EAJren baitan.

EAJko Laudioko alkateak karguari uko egin dio alderdiak proposaturiko zerrendakideekin ez dagoelako ados

■ Jose Luis Letona izango da alkategai berria, atzo alderdi horretako kideek asanbladan onartu zuten

Erredakzioa / Bilbo

MARIA DEL YERMO Urkijo Laudioko alkateak ez du onartu nahi izan EAJk alkategaitzarako egindako proposamena. Arrazoia da lehen zeuden zinegotziak zerrendatik kanpo geratu direla, eta, horien ordez, esperientziarik gabeko zinegotziak sartu direla.

Eskutitz bat idatzi zuen alkatetza uzten zuela adierazteko. Hartan zioen, «badakit aurreko zinegotziek jarraitzea zaila izan daitekeela», baina horrela ez bada, ez duela jarraitu nahi esan zuen.

Atzo goizean egin zuten bilera Laudioko jeltzaleek egorari aurre egiteko. Batzarran Jose Luis Letona alka-

tegai izatea erabaki zuten, zeuden bi proposamenen artean. Jose Luis Letona edo Jose Mari Castillo, hain zuten.

Joan den apirilaren 17an izan zuten bileran hasi ziren istiluak zerrenda osaketa zela eta. Maria del Yermo hasieratik ez zegoen ados alderdiak proposaturiko zinegotzi aldaketarekin.

Hain zuzen ere, Jose Luis Letona eta Jose Maria Castillo alkategaitzarako proposaturako biak zeuden alkatearen iritziairekin kontra.

«Gehiegi itxaron du alkate-tza uzteko» adierazi zuten alderdiaren jarrera berriaren aldekoek. Oraingo zinegotziek, berriz, erabaki dute zerrendan ez joatea lehenengo postuetan ez daudelako.

laburrean

■ UPNko Javier Pomes bederatzigarrena izango da Europako hauteskundeetarako PP-ren zerrendan

PP-KO Batzorde Elektoral Nazionalak atzo onartu zuen Europako hauteskundeetan popularren ordezkari izango direnen zerrenda. Hala, UPNko Javier Pomes, egun europarlamentarioa, bederatzigarrena izango da hautagai popularren zerrenda horretan. Pomes kontseilaria izan zen, Juan Cruz Alli UPNrekin Nafarroako lehendakari izan zenean. Zerrendaburua Loyola de Palacio izango da, eta haren atzetik, zerrendako bigarren eta hirugarren postuan, Jose Maria Gil Robles eta Gerardo Galeote joango dira.

■ Ormazabalek dimititzen ez badu, EAJren esanetara makurtu eta Arabaren kontra joango dela dio UAK

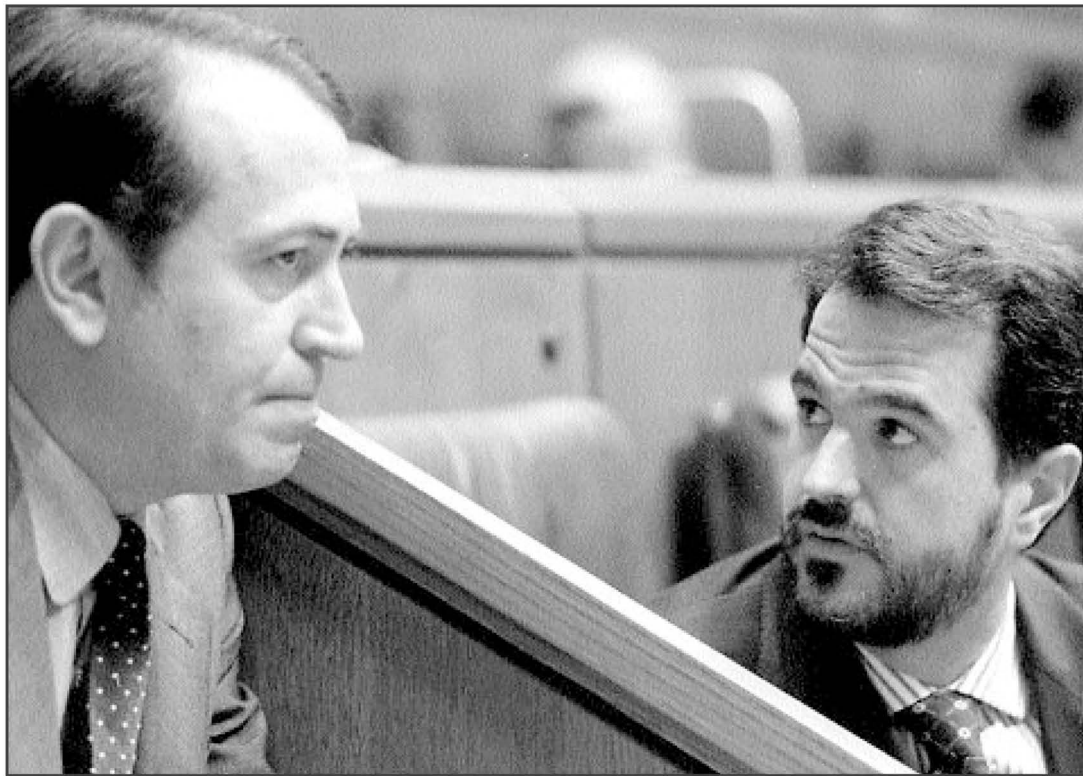
UA-KO Javier Morazak atzo esan zuenez, Felix Ormazabal Arabako ahal-dun nagusiak dimititu egin beharko luke. Izan ere, Morazaren ustez, «dimitituko ez balu, EAJren esanetara makurtuko litzateke, Arabaren interesen kontra eginez, eta horrek zilegitasuna kenduko lioke arabarren ordezkaria izateko». Morazak adierazi zuenez, Joseba Egibarrek Ormazabal «deskalkifikatu» egin du, «eta Ormazabali ez zaio gelditzen dimisioa aurkeztea beste biderik». «Egibarrek esandakoa alderdiko zuzendaritzaren esana da, eta hori esatea arabarren izaera eta desioak ez dituztela kontuan hartuko esatea bezala da», esan zuen Morazak.

■ Portugaletoko EAJri eta PSEri «elektoralismoa» egitea leporatu die IUK, obra guztiak legealdi amaieran hasteagatik

PORTUGALETEKO IU-EBk gogor kritikatu ditu Udaleko gobernua osatzen duten EAJ eta PSE-EE. IU-EBko Portugaletoko alkategai Jose Navasek dioenez, «legealdiko lau urteetan ez dute pausorik eman eraikuntza lanak egiteko, eta proiektu guztiak ekaineko hauteskundeetan aurreko lau hilabeteetan jarri dituzte martxan». IUko diputatu Navasen iritziz, jarrera «miserable» da hori, eta «elektoralismoa» egitea egotzi die.

PSE-EEK EAren hasi du alderdiekiko elkarrizketa sorta

Joan den osteguneko bilera «positiboa» izan dela esan du Aresen

Nicolas Redondo Terreros (ezkerrean), Carlos Iturgaitzekin hizketan Legebiltzarrean, ostiraleko osoko bilkuran.

Erredakzioa / Gasteiz

PSE-EE eta EA joan den ostegunean bildu ziren, sozialisten ekimenez, egoera politikoa aztertzeko. Redondok horrelako bilerak egiteko asmoa agertu ondoren egindako lehen bilera izan da. PSE-EEren aldetik Nicolas Redondok eta Jose Maria Benegasek hartu zuten parte, eta EAren aldetik Carlos Garaikoetxeak eta Inazio Oliverik.

JOAN den ostegunean elkarrekin bazkaldu, eta ostiralean bilera horren berri eman zuten Gasteizko Parlamentuko pasabideetan. Rodolfo Ares PSE-EEko buruzagiak «positibotzat» jo zuen bilera, baina ez zuen eman edukien berri. «Bakearen alde elkarrekin lan egiteko mekanismoak bilatzeko» balio izan zuela adierazi zuen Aresen. EAren izandako elkarrizketa «atsegina» izan zela eta jarrerak «argi» azaldu zirela jakinarazi zuen PSE-EEko ordezkariak.

Carlos Garaikoetxearen

hizketan, osteguneko bilera «hartu-eman beharrezkoa» izan zen, azkenaldian Espainiako alderdi nagusiekiko inkomunikazioa nagusitu baita.

PSE-EEK irekitako komunikazio saio horrek datorren astean izango du segida EAJ-rekin, oraindik baieztapen ofizialik ez badago ere. Jeltzaleek begi onez hartu dute PSE-EEren asmoa, jarrerak aldatu duela adierazten duelakoan. PSE-EEko zuzendaritzak HBri ere egin dio biltzeko eskaera. Hasiera batean ahoz egin zuen

proposamena, baina gero, HBren eskariz, idatziz ere egin du, eta orain bilera noiz egin zehaztekoan daude. ETAk su-etena indarrean jarri zuenetik HBk eta PSE-EEK eginiko bigarren bilera izango da. Ikusteko dago oraindik Lizarra-Garaziko alderdi guztiek baiezkotzea emango dioten biltzeko gonbitari.

Lizarra-Garaziko akordioa sinatu zuten alderdi politikoak etengabe kritikatu eta deskalifikatu ostean orain haiekin bildu nahi izateko arrazoiari dagokionez, PPTik bereizteko mugimendu elektoralista bat izan daitekeela aipatu da. Bestelako interpretazio baten arabera, EAJ, EA eta EHren arteko aliantza interferitzen ahalegintzen ari da PSE-EE, hauteskunde ondorengo itunen posibilitatea irekita utziz.

ANDER GILLENIA

Ertzaintza Lasa eta Zabala gorpuk zeramatzan autoa inguratzen.

Tolosako hilerriko istiluen kasua artxibatu egin dute

■ Lasa eta Zabala senideen bortizkeriak Ertzaintzaren jokaera justifikatzen zuela diote

Erredakzioa / Donostia

IAZKO otsailean Tolosako Epaitegiak Joxean Lasa eta Joxi Zabala ehortzi zituztenean hilerrian gertatutako istiluen kasua artxibatu zuen, eta herenegun Donostiako Entzutegetiko Lehen Sekzioak erabaki hura berretsi zuen. Izan ere, Lasa eta Zabala senideek errekurtsioa jarri zuen artxibatze agindu zuen autoaren kontra, baina Donostiako Entzutegetiak orduko ebazpena zuzena dela erabaki du, eta errekurtsioa atzera bota.

Kasua oinarritzen duten gertaerak 1995eko ekainaren 21ean jazo ziren, Lasa eta Zabala gorpuk Tolosako hilerriira iritsi ziren unean. Entzutegeti Nazionalen Carlos Bueren epaileak agindu zuen ez uzteko Lasa eta Zabala

senideei hil kutzak autoetatik ateratzen, eta orduan sortu ziren istiluak. Ertzaintza hilerrian bildu zirenei oldartu zitzaizkien, hainbat lagun zaurituz.

Tolosako Epaitegetiko titularrak artxibatze ebazpena esaten zuenez, ertzainek «zilegitasunik gabeko eraso bortitz eta larria jasan zuten» eta, ondorioz, «bere buruen defentsa» baino ez zuten egin. Ildo horretan, epaileak adierazi zuen Ertzaintzaren jokaera «guztiz justifikatua» zegoela: «Han bildutako jendeak ertzainei bidea mozteaz gain, iraindu egin zituzten, eta haietako bat ertzain bati arma kentzen ere saiatu zen, eta horregatik sortu ziren istiluak». Tolosako epaileak, beraz, kasua artxibatzea erabaki zuen, eta Donostiako Entzutegetiak erabaki hura berretsi du.

Urralburuk errekurtsioa aurkeztu du Gorenean

■ Gauza bera egin dute 'Urralburu kasuagatik' kondenatutako beste bost lagunek ere

Erredakzioa / Iruñea

GABRIEL URRALBURUK eta harekin kondenatutako Olivia Balda, Antonio Aragon, Isabel Romeo, Jorge Esparza eta Luis Roldanek errekurtsioak aurkeztu dituzte Auzitegi Gorenean, Iruñeko Entzutegetiaren epaia atzera bota dezan.

Sei kondenatuetako bakoitzak bere alegazio propioak aurkeztu ditu absoluzioa eskatzeko orduan. Hala, Urralburuk alegatu du ezin dela pertsona bat bi delitu fiskalengatik konde-

natu, aurretik koetxo delituagatik zigortua izan bada. Bestalde, koetxoaren frogarik ez dagoela dio. Aragonek alegatu duenez, bere delitua koetxo inperfektua izan zen eta, gainera, inputazioa egiterakoan delitua preskribituta zegoela argudiatu du. Baldak eta Romeok delitua preskripzioa erabili dute absoluzioa eskatzeko alegazio gisa; Roldanek dio leporatu zaion delituaren frogarik ez dagoela; eta, azkenik, Esparzak peritoaren frogak ez duela baliorik alegatu du.

Donostiako epaileak Madrildik agindutako miaketen kontra

Entzutegi Nazionalaren aginduak «irregularrak» direla diote

Erredakzioa / Donostia

Madrilgo epaitegietatik eta, batez ere, Entzutegi Nazionaletik bidaltzen dizkieten miaketa aginduen gaia aztertu du Donostiako Instrukzioko Epaileen Batzorde Sektorialak. Ildo horretan, miaketa aginduak inolako zehaztasunik gabe egitea leporatu diote Entzutegi Nazionalari, eta halakoe-tan ez dituztela aginduak betearaziko erabaki dute.

MADRILDIK iristen diren miaketa aginduak sarritan «zehaztasunik» gabeak direla uste dutenez, Donostiako instrukzioko epaileek erabaki bat hartu dute halako kasue-tarako. Hala, instrukzioko epaileek ez dituzte Entzutegi Nazionaletik edota beste epaitegietatik iritsitako miaketa aginduak betearaziko, aurretik jarritako bi baldintza betetzen ez badituzte: legearen baldintzak «zorroz-tasunez» betetzea eta miaketaren helburua eta zehaztasunak azaltzea.

Donostiako Instrukzioko Epaileen Batzorde Sektorialak hartu zuen erabaki hori martxoaren 26an. Bilera horretan 1996an eta 1997an azaldu kexuak berretsi zituzten instrukzioko epaileek: «Berrito nabarmendu nahi dugu aipatu diligentziak agintzeko ebazpenetan aurkitu ohi diren irregulartasunak eta akats formalak behin

eta berrito errepikatzen direla».

Arrazoi horregatik erabaki dute Donostiako instrukzioko epaileek agindu «irregular» horiek ez betearaztea. Diote-nez, epaile instruktoreen betebeharra da Konstituzioaren I. Tituluan azaltzen diren eskubide eta askatasunak bermatzea, eta horien artean dago, hain zuzen ere, etxebizitzaren bortxaezintasuna. «Batzordeak erabaki du kooperazio juridikzionalaren izenean egindako eskaera horiek ez betearaztea, baldin eta ez badituzte betetzen Auzipetze Kriminalaren Legeko II. Liburuko VIII. Tituluko baldintza legalak», dio instrukzioko epaileek egindako txostenak, egoitza itxietarako sarrera arautzen duen legeari erreferentzia eginez.

Instrukzioko Epaileen Batzordeak CGPJri eta EAEko Auzitegi Nagusiari igorri diete bileran hartutako erabakia, Madrilgo epaitegi zentrali helarazteko eskaera eginez.

HBren egoitzaren miaketak eragindako erabakia

HBren Donostiako egoitzaren miaketa izan da instrukzioko epaileak erabaki hori hartze-ra bultzatu dituen gertakaria, lehenago ere horri buruzko kritikak egin zituzten arren. Izan ere, Entzutegi Nazionalako Teresa Palacios epaileak agindu zuen miake-

ta martxoaren 15ean, baina Baltasar Garzonek Palaciosen ekimena eta erabakia baliogabetu zituen, konfiskatutako paper guztien itzulera aginduz. Iñigo Iruin abokatuak aurkeztutako errekursoaren ondorioz baliogabetu zuen Garzonek miaketa, instrukzioko epaileak azken erabaki hori hartze-ra bultzatuz.

EDURNE KOCH

Arnaldo Otegi eta Kepa Gordejuela guardia zibilekin hitz egiten, HBren egoitza miatu zuten egunean.

Aznar Iruñean izango da datorren ostegunean

■ *Espainiako presidenteak Tomas Caballero Fundazioaren lehen ekitaldian hartuko du parte*

Agentziak / Iruñea

JOSE MARIA AZNAR Espainiako presidentea Iruñera etorriko da datorren ostegunean, Tomas Caballero Fundazio sortu berriak gonbidatuta. Aipatu fundazioa iragan astean aurkeztu zuten, eta ostegunekoa izango da fundazio gisa egingo duten lehen ekitaldia. Tomas Caballero Fundazioak UPNko zinegotzi zenaren heriotzaren urteurrena aukeratu du fundazioaren lehen ekitaldi hori egite-

ko, 1998ko maiatzaren 6an hil zuten zinegotziaren omenez.

Lehen ekimen hori Humanismoa eta askatasunak izeneko mintegia izango da, eta ostirala bitarte luzatuko da. Jose Maria Aznarrek hitzaldi bat emango du gai horren inguruan. Espainiako presidentearenaz gain, beste hainbat hitzaldik osatuko dute mintegia; horien artean, Miguel Sanz UPNko presidentea eta Nafarroako lehendakariarenak.

Militarizazio eta kontrolaren giltzapean

Fresnesko kartzelari buruz hitz egitean, bertan izan direnek hango kontrola eta funtzionarioek presoekiko duten jarrera nabarmentzen dituzte. Egun Fresnesen dauden euskal presoak zigor ziegetan daude espetxe horretatik atera ditzaten

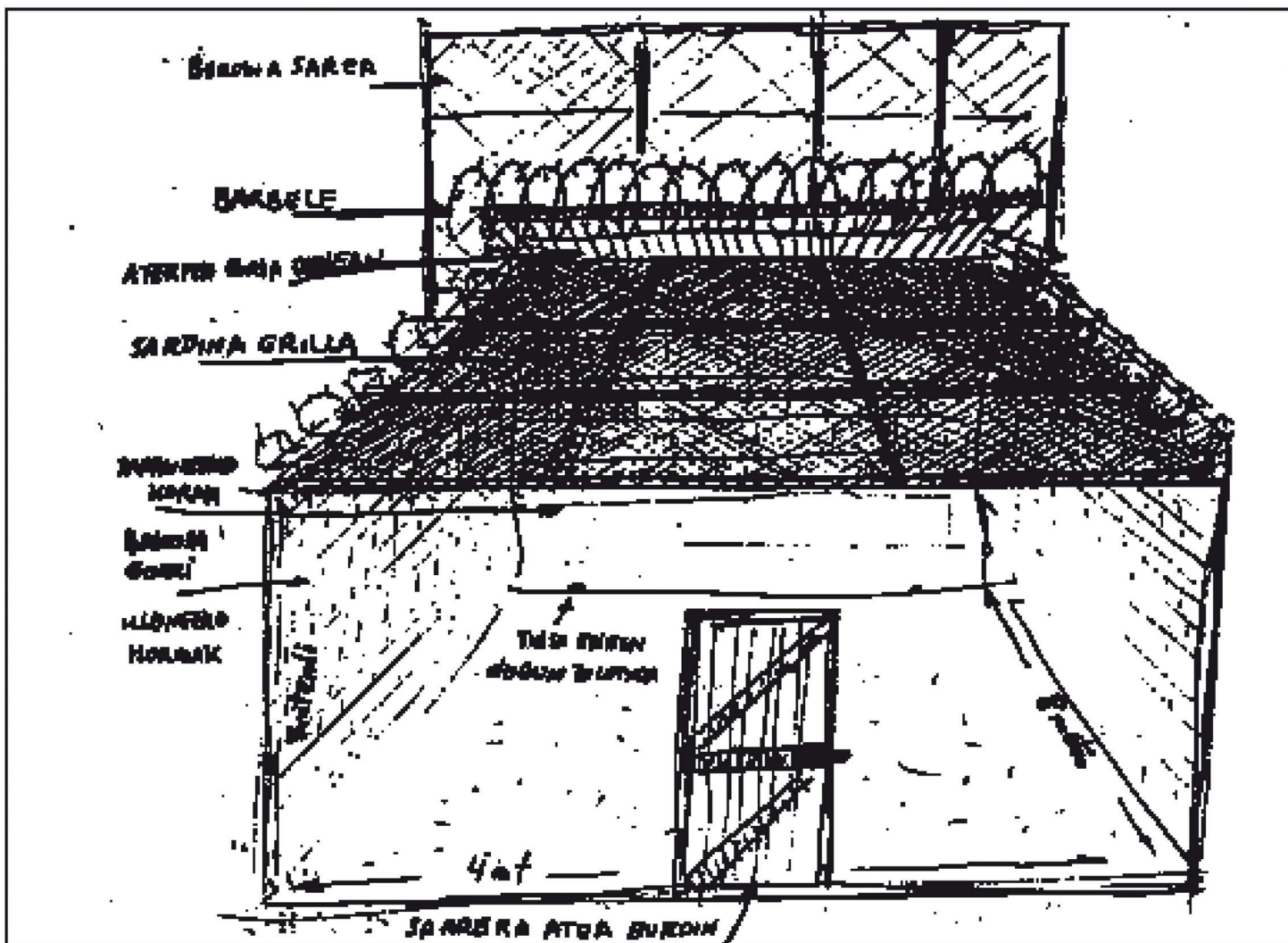
Espetxe bakoitzak bere ezaugarriak izaten ditu, eta Frantziako Fresnes kartzelari buruz hitz egitean, bertako militarizazioa eta kontrol zorrotza azpimarratzen dituzte hura eza-gutu dutenek. Euskal presoek hainbat eta hainbat borrokaldi egin dituzte hango bizi baldintzen hobetzea eskatzeko, eta espetxe horretako historia beltzean idaztekoak dira bi presoren heriotzak. 1991n Jean Groixek, euskal errefuxiatuak etxean hartzeagatik kartzelaturiko britainiarrak, bere buruaz beste egin zuen. 1993an, berriz, Pello Mariñelarena hil zen. Seropositiboa zen, baina mediku asistentzia ezak azkartu zuen bere heriotza.

Egun Fresnesen dauden euskal presoak borrokaldian daude martxoaz geroztik. Jose Luis Gerestaren heriotza salatzeak protestaldia egin zuten, eta bertan parte hartu zuten presoetatik bik kolpeak jasan zituzten funtzionarioen eskutik. Gainerako presoak zigor ziegetara eraman zituzten.

Sortutako egoraren ondorioz, presoek erabaki zuten zigor ziegetatik ez ateratzea, Fresnesko kartzelan euskal preso bakar bat ere gelditzen ez den arte. Fresnesen dauden gizonezko euskal preso guztiek zigor ziegetan jarraitzen dute. Ondokoak dira: Josemi Esparza, Mikel Ganuza, Iñaki Herranz, Gabino Etxeberria, Juan Mari Intxausti eta Javier Irastorza. Emakumeak euren ziegetan dauden arren, ez dira bertatik ateratzen egun osoan. Petra Elser, Karmen Gisasola, Idoia Martinez eta Edurne Sanchez del Arco dira emakume presoak.

Espetxe zaharra

Fresnesko kartzelan izaniko azken istiluen ondotik Senideak elkarteak kartzela honi buruz kaleraturiko txostenean bertako bizi baldintzei buruzko zenbait datu ikus daitezke. Euskal Herritik 911 kilometrorara dago kartzela hori, eta 120 urte baino gehiago ditu, Napoleon III.aren garaiakoa da. Epaitu gabeko presontzako espetxea izan arren,

Fresnesko kartzelan egondako preso batek hango patioak deskribitzeko eginiko marrazkia. Horrelako 15 daudela zioen presoak, bata bestearen ondoan.

Bizi baldintzak Frantziako espetxeetan

Frantziako zenbait kartzelatan bizi baldintzak antzekoak dira. Fresnesko txostenean jasotzen diren adibide hauek, beraz, Frantziako Estatuko espetxe gehiagotan errepika daitezke.

Ziegak • 2x4 metrokoak dira, eta bi litera, armairu txiki bat, bi mahai, konketa eta komuna dituzte. Leiho bat dute, barrote eta hesi metalikoarekin.

Zigor ziegak • Ziega hauetan, harrizko ohe bat eta komun turko bat besterik ez dago. Gauza pertsonalak izatea debekatuta dago. Presoei egunez koltxoia eta mantak kentzen dizkiete.

Mintzatokiak • Egoera kaxkarrean daude, oso zikinak. 3 metro luze eta bat eta erdi zabal dute, erditik paretatxo batekin banatuak. Presoa paretaren alde batean dago eta bisitariak bestean. Ez bisitariak ez presoak ezin du ordularirik eraman.

euskal presoei dagokienez, epaitutakoak ere izaten dira bertan.

Espetxean zuzendari nagusi bat izan arren, dibisio bakoitzeko beste bat dago. Fres-

nesko presoak hiru dibisiotan banatuta daude, bakoitzak lau solairu eta sotoa ditu. Solairu bakoitza ehun ziegaz osatua dago. Hiru dibisioek elkarrekiko funtzionamendu

Kontaketak • Egunean lau kontaketa egiten dizkiete presoei: goizean, eguerdian, arratsaldean eta gauean. Patiora irteten diren bakoitzean ere kontatzen dituzte. Gaueko kontaketetan, batzuetan funtzionarioak ateko zirrikitutik begiratzen du; beste batzuetan funtzionarioek atek kolpatzen dituzte, eta argiak pizten dituzte.

Miaketak • Bisiten ostean presoak erabat biluztera behartzen dituzte, baita abokatuekin bisitak dituztenean ere. Emakumezkoen kasuan, sarritan patiora irteten direnean ere biluzten dituzte.

Mediku asistentzia • Medikuek soilik gaitasun zehatzak aztertzen dituzte. Gainerakoak erizain baten eskuetan gertatzen dira. Ospitalera joateko, espetxetik 300 metrora egon arren, esku eta hanketan eskuburdinak eta kateak jartzen dizkiete.

autonomoa dute. Horretaz gain, bakartze ziegak eta Centre National d'Orientation (CNO) delakoa daude. Modulo berezi bat da presoen behaketarako. Une honetan Fresne-

sen dauden euskal presoak lehenengo eta bigarren dibisiotan daude.

«Abere baten moduan tratatzen zaituzte»

Dibisio horiek ezagutu zituzten Luis Iruretagoienak eta Juanbi Jauregizuriak ere. Jauregizuria 1993an atxilotu zuten, eta 1997a arte Fresnesen egon zen. Zigorra bete ostean Espainiara kanporatu zuten. Jauregizuriak bigarren dibisioko iparreko zatian bakar-bakarrik egin zituen bi urte, beste euskal presorik ikusi gabe. «Atxilotu orduko gose greban jarri nintzen. Hango bizimoduari buruz ezer jakiterik ez nuen, zerbait galdetzen nuen bakoitzean atearekin muturrean ematen baitzidaten. Bi urte igarota gauzak zertxobait aldatu ziren, baina ordura arte penagarria izan zen».

Euskal presoei guztia ukatzeko DPSren aitzakia erabiltzen dutela dio Jauregizuriak. «Abere bat bazina bezala

Luis Iruretagoiena • PRESO OHIA

«Funtzionarioek etengabe zelatatzen zaituzte»

LUIS IRURETAGOENAK lau urte egin zituen Estatu frantsesean espetxeratuta, lauak Fresnesko kartzelan. Ondoren Espainiara kanporatu zuten eta Alcalako kartzelan egin zituen sei hilabete. Aske utzi zuten kasua artxibatu ondoren.

■ Nolakoak izan ziren zuk Fresnesen egin urteak?

Gogorrak, ondoren Espainian egin nituen hilabeteak baino askoz ere gogorragoak. 1992an ni iritsi nintzeanean, han geundenak ia hiru urtez bakarturik egon ginen. Dibisio berean egonik ere, ez genuen elkar ikusten gure artean.

■ Nola lortu zenuten egoe-ra hori amaitzea?

Fresnesen eginiko lorpen apurrak gose greben bidez lortu ditugu. Nire garaian hiru egin genituen, eta bat bereziki izan zen hiru urtez generaman bakartze egoera apurtzeko. 1995ean gose grebaren bidez lortu genuen patiora binaka ateraztea.

■ Euskal presoekiko jarre-ra berezia da?

Oro har Fresnes kartzela gogorra da preso guztientzat, preso bati Fresnes aipatzea infernua aipatzea da.

Gure kasuan, berezitasuna da sartu orduko DPS (Detenue Particulierement Surveill ) gisa sailkatzen gaituztela, Espainian FIESen antzera, eta hortik aurrera dena ukazioa da. Baina esan daiteke funtzionarioek presoekiko duten jarrera pertsonala orokorra dela, eta hori da ezaugarrietako bat. Ni egon nintzen garaian bi presok bere buruaz beste egin zuten, han bizirautea ez da erraza.

■ Funtzionarioen jarrera hori azal dezakezu?

Han etengabe zelatatzen zaituzte. Ziegan bakartuta zaude, baina handik atera orduko funtzionarioaren aginduak jarraitu behar dituzu. Edozein tokira joateko funtzionarioarekin zoaz. Espainian patiora joateko eta abar preso guztiak elkarrekin ateratzen dira. Fresnesen banaka, lerroan, beti funtzionarioaren aginduak jarraituz. Gainera, espetxeratu orduko identifikazioa jartzen dizute, zenbaki bat zara, eta toki guztietan erakutsi behar duzu. Beraiek nahi dute guk sentitzea 'hemen gaude zu kontrolatzeko'. Gure mundua soilik ziega da, baina hori ere ez, izan ere, han ere kontrola-

JOXE LACALLE

tzen gaituzte atearen zirrikitutik.

■ Esango zenuke kontrol hori dela Fresnesen ezaugarri nagusia?

Kontrolarena, presoak kontrolatuta daudela sentiaraztea da ezaugarri nagusietako bat. Baina horri lotuta militarizazioaren gaia ere nabarmena da. Esate baterako, patiora irteteko atea jotzen dizute. Irten

nahi baduzu atearen ondoran jarri behar duzu zuzen, eta ondoren beraiek abisua ematean ilaran jarri behar da. Alkondara ongi lotuta, galtzen barrutik sartuta. Besorik gabeko elastikorik ezin da jantzi. Ilaran jarrita patiora irten, eta gero itzultzeko berriz gauza bera egin behar da. Eta horrela ziegatik ateratzen zaren aldiro. Azken batean, Fresnes zigor

kartzela da, hara eramaten dituzte presoak zigor moduan. Ez du jendearekin egoteko gunerik. Kirol eta ikasketa guneak dira besteekin egotekoak, baina debekatzen dizkigute, horietarako baimenak ere funtzionarioek ematen baitituzte. Bakartzea da Fresnesko lanaren oinarria, pertsona bakoitzaren erreakzioak, umorea... aztertzen dute.

■ Eta bizi baldintzei dagokienez, nola deskribituko zenuke?

Fresnesen 24 ordutik 21 ziegan egiten dituzu. Astean bitan bakarrik dutxa zaitzke. Ziegetan ez dago ur berorik eta berogailua gaizki zebilen. Janaria gehienetan hotza. Gutunak beti irekita iristen ziren eta erretenitu egiten dituzte. Ez genuen telefonoz deitzeko eskubiderik, eta bisitak hilean behin, 40 minutukoak. Ziegetako leihoak barroteak izateaz gain zursare bat dute eta horrek luzera min egiten dio ikusmenari. Ateak burdina eta egurrezkoak dira eta zirrikitu bat dute funtzionarioek barrua ikus dezaten.

■ Eta patioak?

Nire kasuan bi patio mota ezagutu ditut, bat 9x14 metrokoa gutxi gorabehera, eta bestea 9x7 metrokoa. Azkeneko hori goitik ere hesituta zegoen. Han ere funtzionarioa zelatan egoten da denbora guztian. Patioek ez dute komunik, eta ondorioz askotan txisa patioan bertan egiten du jendeak. Zikinkeria bat da, eta udan are gehiago.

tratatzten zaituzte, baztertuta uzten zaituzte. Tratamendu horrekin denboraren nozioa galtzea nahi dute». Jauregizuriak bakardadea eta mugimendu oro egiteko funtzionarioekin joan beharra nabarmentzen ditu. «Edozein funtzionario gure bizitzaren nagusia da han».

Ikusmeneko arazoak zituen, eta, ziegetako argi eskasaren ondorioz, enfermeriara makina bat idatzi egin zituela dio Jauregizuriak. Azkenean Le Vert epaileari idatzi eta handik lortu zuen ospitalera ateratzea. «Ospitalera joateko, 100 metro baino ez daude, eta hala ere eskuburdinak jarritako eta hanketan kateak jarritako eramaten ninduten. Medikuek ez zidaten kasurik egiten».

Gaueko kontaketa ere

Kartzelarik gehienetan egun guztiak antzekoak izan ohi dira. Hona hemen Luis Iruretagoiének Fresnesko kartzelako egun bati buruz eginiko kontaketa.

07:00 • Lehenengo kontaketa izaten da ordu horretan, ez da beharrezkoa ohetik jaikitzea.

07:30 • Kafea eta horrelakoak banatzen dituzte, eta ondoren dutxa tokatzen bada duxatzera eta bestela ezer ez.

09:00 • Ordu horretan gutxi gorabehera patiora irteten hasten da. Horretarako atea jotzen dute funtzionarioek, eta atera nahi izanez gero, atearen ondoran jarri behar da zuzen. Lerroan jarri eta banaka banaka irten, denbora bat eramaten du.

11:00 • Inguru horretan hasten da patiotik ziegarako itzulera. Horretarako berriz ere irteeran eginiko prozesu bera errepika-

tzen da. Ziegara itzuli ondoren, eguneko lehenengo gutun banaketa egiten dute.

12:00 • Bazkaria ekartzen dute eguerdian. Bazkalostean berriz errekuentoa egiten dute.

15:00 • Ordu horretan hasten da berriz ere patiorako irteera. Goizeko prozedura bera jarraitu behar da irteteko, eta gutxi gorabehera goizean ordu eta erdi eta arratsaldean beste hainbeste egoten da patioan.

16:45 • Patioko bigarren denbora amaituta berriz ziegara, lerroan, funtzionarioaren aginduetara, eta abar... Berriz gutunak banatzen dituzte.

18:00 • Afaria banatzen dute, eta kontaketaren ostean, hurrengo eguna arte kitto. Hala ere ziegako atean dagoen zirrikitutik zelatatzen jarraitzen du funtzionarioak.

Presoen eguneroko ogia

gogorrak izaten zirela oroitzen du: «Gauero, bi urtez, argia pizten zidaten eta atea jotzen zidaten, bazekitelako ni urduria naizela. Tratamendu erabat pertsonala izaten da, eta nire kasuan bi urtez horrela aritu ziren, ni suntsitzeko asmoz. Nik batzuetan hormari joka amaitzen nuen lasaitu nahian».

Kartzela horretan eginiko denboraldi osoan patio txiki-atera zen Jauregizuriak, 4x9 metroko patiora. Han bizitako uneak ahaztu nahi lituzkeela dio Jauregizuriak, baina, aldi berean, espetxe horretan bizitakoa ezagutaraztea beharrezkoa dela dio.

Axun Erzibengoa
DONOSTIA

DURANGO, ELORRIO, ONDARROA, LEKEITIO ETA ZORNOTZAKO IKASTOLEK SORTU DUTE IBAIZABAL KOOPERATIBA

Lanbide heziketarako proiektu berria prest dute Bizkaiko bost ikastolak

■ Derrigorrezko Bigarren

Hezkuntzaren osteko hezkuntza eskaintza osoa egingo du Durangoko ikastola berriak

■ Lanbide heziketarako eta

batxilergorako bokazio eskusiboko aurreneko ikastola izango da

■ Ekainaren 6an Elorrión ospatuko

den Ibilaldian bilduko diren diruak Ibaizabal kooperatibari laguntzeko izango dira

Imanol Murua Uribe / Durango

LANBIDE heziketako prestakuntza zikloak eta batxilergoa euskara hutsez emateko, Ibaizabal kooperatiba sortu dute Bizkaiko bost ikastolak. Durangon kokatuko da ikastetxe berria, eta datorren ikasturtean batxilergoarekin hasia da asmoa. 2000. urteko irailean hasiko da prestakuntza zikloekin.

Bizkaiko bost ikastolak sortu dute Ibaizabal: Durangoko Kurutziaga, Lekeitioko Resurreccion Maria Azkue, Ondarroako Zubi Zahar, Zornotzako Andra Mari eta Elorrioko Txintxiri. Bi mila metro koadroko etxea erositako dagoeneko Durangoko Tabira auzoan.

Eskaintza

Erdi mailako prestakuntza zikloak: komertzioa; igeltserotza; elektromekanika eta lineen instalazioa; administrazio kudeaketa; erizaintza zainketa osagarriak.

Goi mailako prestakuntza zikloak: merkataritza kudeaketa eta marketina; logistika eta garraiobideen kudeaketa; eraikuntza proiektuen garapen eta aplikazioa; industria ekipoen mantenua; aplikazio informatikoen garapena.

ikasturtean abiatuko dituzte prestakuntza zikloak. Bost urteko garapen fasearen ondoren, 600-700 ikasle hartzeko moduko eskaintza izatea espero dute.

Ibaizabal proiektuaren asmoa Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren osteko hezkuntza esparru guztiak eskaintzea da, hala nola batxilergoa, goi eta erdi mailako prestakuntza zikloak (lanbide heziketa) eta arautu gabeko irakaskuntza (enpresentzako ikastaro bereziak, INEMen ikastaroak, Hobe-tuz...). Gainera, Andoni Mujika Ibaizabal kooperatibako

Durangoko Tabira auzoko eraikin honetan kokatuko da Ibaizabal.

GOTZON GARAIZABAL

arduradun eta Durangoko Kurutziaga ikastolako zuzendariak EGUNKARIARI adieraziz, arreta berezia jarri nahi diete enpresentzako praktikei. Autoenplegurako proiektuak dituzten ikasleei

Hezkuntza sareko arlorik erdaldunena

■ LANBIDE Heziketa da Hego Euskal Herriko hezkuntza sarean arlorik erdaldunena. Batxilergoan, esate baterako, ikasleek herenek ikasten dute B eta D ereduetan, eta lanbide heziketako ikasleek artean % 14ra ez dira heltzen euskarazko eredu-tan ikasten dutenak.

Gipuzkoan ematen dira lanbide heziketako prestakuntza ziklo gehien euskaraz: 35 ziklo, hama-bi ikastetxetan banatuta. A ereduari, ordea, 138 ziklo ematen dira, gutxienez, herrialde berean.

tutoretza zerbitzua ere eskaini nahi zaie.

Zenbait ikastolak prestakuntza zikloren batzuk eskaintzen dituzten arren, ikastolen munduan lanbide heziketari begira egingo den

lehenengo proiektu integrala da. Ibaizabal proiektuan partaide diren bost ikastetxeetako eta Ermuko ikastolako —Ibaizabal proiektuaren bazkide laguntzaile— ikasleak izango dira ikastetxe berriko

«bezero naturalak», baina atak zabalik izango ditu, noski, DBH inguruko beste ikastetxeetan ikasitakoentzat ere. Aipatu sei ikastoletan, guztira, urtero 150 ikasle inguruk bukatu ohi dute derrigorrezko hezkuntza.

Markinako Lea Artibai ikastetxea ere proiektuaren bazkide laguntzailea da: izan ere, ikastetxe horrekin aliantza emango du Ibaizabalek datorren ikasturtean batxilergoa.

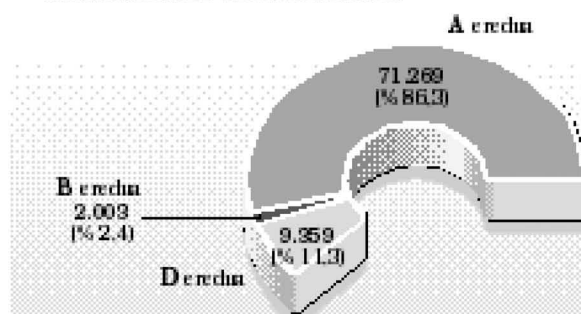
Durangoko Tabira auzoan erositako 2.000 metro koadroko eraikina (gaur egun Errota Squash gimnasioa), baina 2001. urtean 6.000 metro koadroko etxea eraikitzeko asmoa du Ibaizabalek.

Ekainaren lehenengo igandean Elorrión ospatuko den Ibilaldian bilduko diren diruak, hain zuzen ere, Ibaizabal proiektura bideratuko dira.

Ikastolen Elkarteko eta Partaideko kide izango da Ibaizabal ikastola berria.

Lanbide heziketa Hegoaldean

► Ikasleak Prestakuntza Zikloetan eta irakaskuntza ez arautuetan

► Prestakuntza Zikloak euskaraz

J. ARIENDE

Hezkuntza Ibaizabal proiektua

Andoni Mujika

• IBAIZABAL KOOPERATIBAKO ZUZENDARIA •

■ ■ ■ Ibaizabal kooperatiba elkarteko zuzendaria ez ezik Durangoko Kurutziaga ikastolako zuzendaria ere bada Andoni Mujika. ■ ■ ■ Ibaizabal ikastola berriaren hezkuntza eskaintza zein izango den erabakitzeke irizpide nagusia inguruko enpresen eskaera izango dela dio.

«Aitzindariak gara ikastolen ereduan»

■ Zeri erantzuteko jaio da Ibaizabal kooperatiba?

Goi mailako ikasketetan eta, bereziki, lanbide heziketan euskarak eta gure beste balio batzuek duten garapen eskasaren kezkatik abiatu gara. Gainera, bai gure inguruko ikastolek bai ikastolen mugimenduak orokorrean badugu interesa lanbide heziketan eta irakaskuntza ez-arautuan urrats bat egiteko.

■ Zertan da aitzindari zuen hezkuntza proiektua?

Gure ereduan da aitzindari, gure hizkuntz ereduan, eta guk sinesten ditugun balioetan: ikastola autonomia izatea, geure burua geuk gobernatzea, partaidetza sozialeko enpresak bultzatzea, eta gazte eragileak sortzea.

Ikastola jakin batzuek eskaintzen dituzte prestakuntza ziklo jakin batzuk, baina proiektu integral gisa, lanbide heziketa, batxilergo eta irakaskuntza ez-arautue-

Euskara

«Goi mailako ikasketetan eta, bereziki, lanbide heziketan euskarak eta gure beste balio batzuek duten garapen eskasaren kezkatik abiatu gara»

tarako bokazio eskusiboa duen hezkuntza proiektu gisa, aitzindaria da Ibaizabal.

■ Euskarazko irakaskuntzak lanbide heziketan egin du urrats gutxien.

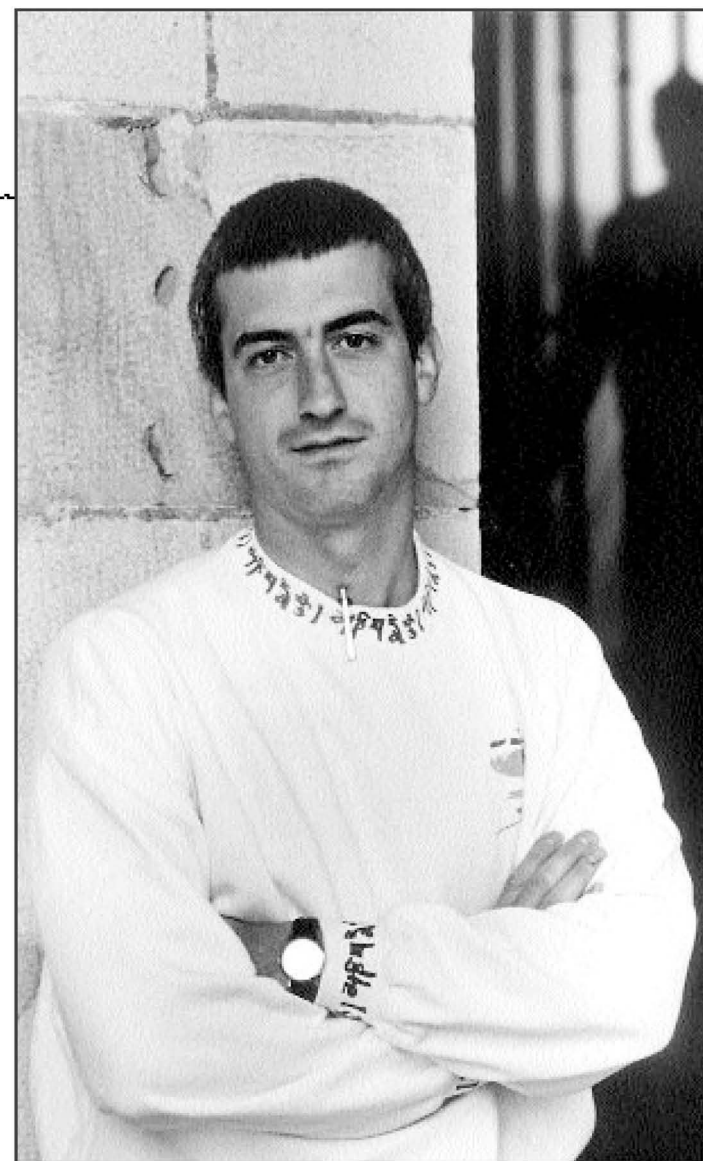
Lanbide heziketan euskalduntasun maila eskandaluzkoa da. Euskaldun guztiok badugu betegabeko lan bat alor horretan. Hezkuntza sistemak eta gizarteak berak urteetan bigarren mailako-

tzat hartu izan dute lanbide heziketa, eta hizkuntz arloan ere baztertuta egon da. Baztertuta izan dugu, guk barne.

■ Lanbide heziketa oraindik baztertuta dagoela uste duzu?

Europako hainbat herritan derrigorrezko hezkuntza amaitutako ikasleen %60k prestakuntza zikloetan segitzen dituzte ikasketak, eta %40k unibertsitatean. Hemen, berriz, %70 unibertsitatean joan ohi dira eta %30 prestakuntza zikloetara. Joera hori, hala ere, aldatzen hasia da. Jabetzen hasiak gara formazioa dela gure enpresetako balio erantsietako bat.

Goi mailako prestakuntza zikloak oso prestijiatuta daude. Oso arinak dira eta oso gaurkotuak eduki aldetik. Elektronikak, mekanikak, marketinak, erizaintzak, automozioak eta era horretako prestakuntza zikloek ez dute normalean langabeziarik.

XOUSA SIMAL

■ Nola aukeratu duzue zein alorretako prestakuntza zikloak eskaini?

Ziklo hauek beti egon behar dute lan merkatuari begira. Hiru urteren ondoren ohartzen bagara prestakuntza ziklo batek ez duela erantzunik lan merkatuan, aldatzeko gai izan behar dugu. Gazteek non lortzen dute lana? Azken batean, galdera horri erantzun behar diogu.

■ Eta irakaskuntza ez-arau-

tuan zer eskaintza egingo duzue?

Inguruko enpresek zer behar duten, horixe eskainiko dugu. Ikastaro oso espezifikoak, konketuak, enpresek euren langileentzat eskatuak. Horrez gain, diseinu grafikoa, arlo soziokulturalean zerbait eta Europaren egituraketak dakartzan aldaketez ikastarok...

I. Murua Uria
DURANGO

Polenari alergia, udaberriko sukarra

Urtaro honetan ugaritu egiten dira begiak gorri-gorri, sudurra mukiz beterik, alergiak gaixotutako andre-gizonak.

Landare eta arbola askoren polinizazioa orain izaki, airean pilotzen den polenak eragiten du alergiko gehienek gurutze bidea

John Bostock zientzialari britainiarrak diagnostikatu zuen estreinako aldiz polenak sortzen duen alergia. 1819. urtea zen, eta bitxia bezain arraroa zen gaitz hura. Erresuma Batu osoan 20 kasu baino ez zituen diagnostikatu. Gaur egun, Osasun Mundu Erakundeak dioenez, mundu osoko herri-tarren %20k dute gaitz hori. Kopurua gora eta gora ari da gainera, batez ere herrialde garatueta gunerik hiritar-erretan. Izan ere, hainbat adituren arabera, ez da dudarik: airearen kutsadurak eragin nabarmena du gaitz horren sorreran. Itxura denez, kutsadurak kalte egiten dio muki-mintzari eta polenak errazago sartzen dira, maiz alergiak eraginez.

Polenaren ondorioz sortzen den alergiak baditu zenbait ezaugarri berezi. Oro har, hala ere, gainontzeko alergia guztien antzekoa da. Izan ere, tankera askotako alergiak daude. Hautsak, zenbait animaliak edo jaki batzuek sortutakoak... Batzuen gorputzak ezin ditu onartu horrelakoak, eta gaixoaldiaren sintomak agertzen zaizkie horiek hurbil dituzten guztietan. Doministiku saio amaitezinak, eztula, itolarria, botagalea, beheakoa, urtikaria... Alergikoen gurutze bidea dira.

Udaberria, loreen urtaroa

Neguko txepelaldiaren ostean hilabeteotan loratu egiten dira berriz ere gure bazterrak. Airean, normalean baino polen gehiago egoten da. Izan ere, arbola eta landare askoren ernalkuntza airean dantzan ibiltzen den polenaren bidez egiten da eta oraintxe dute horiek bizi berriaren unea.

Garai honetan Euskal Herrian airean polen dantza handia dabilkiten zuhaitz eta landareak asko eta asko dira. Arbolak artean, esaterako, hagak, haritzak eta arteak

ARTXIBOKOA

Lorategi eta bide bazterretan agertzen diren ohiko landareek eragiten dituzte alergia larrienak garai honetan.

loratze bete-betean daude egunotan. Plantagoa izeneko landare klaseak ere —bide-

bazterrean agertzen dira— polinizazio betean daude, eta, ezin uka, horiek alergiko zenbait arazoak sortzen dizkiete.

Udaberrian famarik txarre-na, hala ere, gramineo familiako landareek izaten dute. Gramineoak tankera askota-

ko landareak direla diosku Karmen Eguzkiagirrek, zeinak Bilbon polen aleak neurtzeko Euskal Autonomia Erkidegoko Osasun Sailak duen zentroan lan egiten duen. «Garia, oloa, garagarra, soia... horiek guztiak, esaterako, gramineo familiakoak dira, baina labore moduan ereiten direnez, horien polenak oso handiak egiten dira eta ez dira guregana iristen». Horiek ez dute, beraz, alergiarik sortzen.

Polen aleak zenbatzen

AIREAN dantzan ibiltzen den polena izaten da udako alergiaren sortzailea. Hala, polena neurtzeko sare zabal bat dago mundu osoan. Euskal Herrian, esaterako, hainbat neurgailu daude. Donostian Groseko osasun zentroan dago, Gasteizen Santiago ospitalean, Bilbon Osasun Sailak Maria Diaz de Haro kalean duen eraikinean, eta Iruñean Bakearen plazan.

Bilbon, Karmen Eguzkiagirrek dihardu neurketa lan hori egiten. Aparailu horien funtzionamendua ondo ezagutzen du. «Zulo batetik airea hartzen dute. Nolabait ere, aire hori atxikitzen saiatzen gara eta ondoren aire horren azterketa mikroskopiko bat egiten dugu». Azterketa horretan airean zenbat polen ale dauden neurtzen dute.

Euskal Herrian egunero-egunero egiten dute azterketa hori neurgailuek. Munduko beste bazter askotan ere bai. Datu horien guztien berri emateko sare zabal bat dago, gainera. Espainiako Estatuko sareak Kor-

doban du gunea. Europakoak, berriz, Viena. Sare horretako datuak Internet bidez eskura daude egun, era honetako arazoak dituzten gaixo guztien jakin-minaren asgarri.

Alergia kasurik larrienak airean metro kubikoko 50 polen ale baino gehiago agertzen direnean sortzen dira. «Baina kasuak, hori aldatu egiten da. Alergiko batzuei, esaterako, gramineo ale bakar batek kalte egiten die».

Oraintxe da, gainera, gramineoen polinizazio garaia. «Zoragarria da. Udaberria egunotan lehertzen ari da», esan zigun herenegun Eguzkiagirrek, hunkiturik. Osteguneko polen mailak aztertzen ari zen, eta dudarik ez dagoela zioen: «Hemen da udaberria». Izadiaren mirari zoragarri horrek, nekeak dakartza alergikoentzat, ordea. Hala ere, neurketa hauek eginez, aerobiologia izeneko zientzia aurrera egin eta, bide batez, alergikoei laguntzen saiatzen dira.

Familia horretako beste landare batzuek sortzen dituzte benetako arazoak: gramineo basatiek, erein

gabe edonon agertzen direnek. «Izan ere, edozein txokotan sortzen diren landareak dira, edozein bide bazterre-

tan ikus ditzakezu. Esaterako, landaretxo batzuk badira umek jolaserako ibiltzen dituztenak. Gezi forma dute

Polenari alergia Garai-garaiko gaitza

Galdezka

• Polen klase bakar batek sortzen al die alergia alergikoei?

Denetik. Batzuek polen klase bakar bati diote alergia, eta beste batzuek askori.

• Ba al dago txertorik?

Bai, eta nahikoa eraginkorrak dira alergia polen jakin bati dioten gaixoen kasuan. Gainontzeko kasuetan ez dute emaitza onik izaten.

• Zein sintoma ditu gaitz honek?

Konjuntibisa, errinitisa —sudurretik ezin arnasarik hartu—, asma eta nekea dira sintoma nagusiak.

• Umeen artean agertzen al da?

Normalean nerabezeroan agertzen da, eta 50 urtetik aurrera hobera egiten dute alergiko batzuek.

• Ba al dago alergiaren kontrako botikarik?

Bai. Batez ere antihistaminikoak eta esteroideak hartzeko aholkua ematen dute medikuek.

MONIKA DEL VALLE

Era honetako hainbat aparailuren bidez neurtzen dute airean zenbat polen dagoen.

eta, jaurtiz gero, itsatsirik geratzen dira geziak balira bezala... Bada, horiek, esaterako, gramineoak dira eta horien polena dantzan dabil orain». Izan ere, landare arruntak dira gramineoak, zatarrak. Loreen edertasunik ez dutenez, intsektuek jaramonik ez diete egiten eta airearen bidez polinizatu behar dute ezinbestean. Horregatik, egunotan, polinizazio garaia dutenez, infernu txikia da kalea gramineoen polenari alergia diotenentzat.

Alergikoa nor den, nabarmen-nabarmena

Alergia hori jasaten dutenek sintoma nabarmenak izaten dituzte. Konjuntibitisa, errinitisa, asma eta neke handia dira nabarmenenak. Etxe barruan normalean erosoago egoten dira, eta batez ere eguraldi oneko egunetan oso kontuz ibili behar izaten dute. Euriak, berriz, mesede egiten die. Horregatik, maiz, Euskal Herrian —kosta partean batez ere— polenak eragindako alergiak eramangarriagoak izaten direla esaten da, normalean ez baita euri faltarik izaten.

Hala ere, alergiako bakoitzak ezau-garri ezberdinak ditu eta bakoitzak bere gaitzaren berri sendagileari ematea komeni da. Medikuek normalean proba batzuk egiten dizkiete gaixoei gaitza zein polenek sortzen duen jakiteko. Modu horretan, gaixoak neurri egokiak hartu ahal izango ditu.

Gaixotasun ohikoa

■ ■ ■ Gaitz hau dela-eta lanuzteak oso ugariak izaten dira, batez ere urtaro honetan

Hainbat aholku

Garai honetan alergiak jota dabiltzanek aholku hauetara jarrai diezaiekete egunotan ondoeza saihestu eta arintzeko.

Ez zabaldu etzeko leihoak eta ateak • Aire girotua aproposagoa da kasu horietan. Baina, hori bai, aparailuak polena igarotzen ez uzteko iragazkiak izatea ezinbestekoa da.

Ez egin ariketa fisiko gogorrik goizean • Airean, polen pilaketarik handiena goizeko 11:00ak bitartean izaten da. Ondoren arindu egiten da.

Autoan leihoak itxita ibili • Aire girotua egokia da beroari aurre egiteko auto barruan.

Eguraldia eguzkitsua denean, ez nola-

nahi irten kalera • Sendagileak aholkatutako botikak hartu gabe kalera irtetea arriskutsua da, batez ere haize handia dabilenean, hark polen aleak batetik bestera dantzatzeko baititu.

Aurpegia estalita ibiltzea komenigarria izan daiteke • Ondoeza handia denean, kalean eguzkitako betaurrekoekin eta ahoa eta sudurra estaltzeko mozzorroekin ibiltzea egokia izan daiteke. Hala, polenak ez ditu zuzen-zuzenean ukitzen alergikoak.

Botikekin erne ibili • Betiere sendagileak aholkatutako botikak hartu behar dira, eta kontuz gainera. Izan ere, logurea hantitu dezakete eta, ondorioz, erne ibiltzea komeni da.

Tratamendu gehienetan leku berezia izaten dute botikek. Antihistaminikoak eta esteroideak aholkatzen dizkiete sendagile gehienek gaixoei. Horiei esker, ohiko bizitza neke handirik gabe egin dezakete.

Hala ere, alergia dela-eta lanuzteak oso ugariak izaten

dira, batez ere urtaro honetan. Ume asko ere eskolara joan ezinik ibiltzen dira. Izan ere, botikek egin dezaketen mesedeaz aparte, alergia hauek ez dute sendabide argirik. Zenbaiten esperantza, hala ere, txertoetan dago. Izan ere, hainbat ikerketa egiten ari dira, eta aurkitu dituzte dagoeneko txerto eraginkor batzuk. Txerto horiek, normalean, polenaren proteinaz osatutakoak izaten dira eta polen bakar bati alergia

Yolanda Seras

• ALERGOLOGOA •

«Normalean umetan agertzen da lehenengo aldiz»

SENDAGILE berezi bat izaten dute alergikoek aholkulari, alergologoa.

■ Benetan ohikoa al da garai honetan polenari izaten al zaion alergia?

Bai, batez ere garai honetan —apirila eta ekaina bitartean— gramineoen polinizazio epea da. Eguraldi ona dagoenean, airean polen ale pila bat ibiltzen da, eta hori arnasten dutenean, alergia dutenek arazo asko izaten dituzte; batez ere asma eta errinitisa.

■ Euskal Herrian allergien arrazoi nagusia landare horien polena al da?

Ez; esaterako, hor daude akaroak ere. Horiek ez dute horiek horrelako urtaro jakinik, baina arazo handiak sortzen dituzte.

■ Gramineoen polenak sortutako alergia zein adinetan agertzen da?

Hori aldakorra da. Zenbait alergikorengan nagusi direnean agertzen da gaitza, baina normalean, hala ere, umetan agertzen da estreinako aldiz.

■ Alergiak ez direla sendatzen esaten da. Egia al da?

Hori komatxo artean sartu behar genuke. Tratatzeko modu asko daude. Modu bat sintomak eramangarriago egitea da. Beste bat kausei aurre egitea da, eta txertoen bidez aurrerapausoak ematen ari gara.

■ Gramineoez aparte, beste landareen polenak ez du alergiarik sortzen?

Polen guztiek sor ditzakete arazoak; arbolenak eta ere bai. Baina tokiaren arabera, landare batzuek sortutako arazoak nagusitzen dira. Esaterako, Andaluzian biziko bagina, egoera diferentea izango litzateke; han olibondo ugari daude eta haien polenak sortzen ditu arazorik handienak.

dioten gaixoen kasuan oso eraginkorrak dira.

Arantxa Iraola
DONOSTIA

Eusko Ikaskuntzak garai digitalari buruzko mintegia egingo du Oxforden

■ Dokumentuen edizioa eta informazioaren lorpena landuko dute

Erredakzioa / Bilbo

EUSKO IKASKUNTZAK (EI) garai digitalari buruzko mintegia eskainiko du Oxfordeko Unibertsitatean hilaren 13 eta 14an. Javier Diaz Noci Elko Komunikabide Saileko lehendakari eta EHUKo Kazetaritza Fakultateko irakaslea da dokumentuen edizioa eta informazioaren lorpena aztertzekeo mintegiaren arduraduna.

Lehenengo eguneko saioan, hilaren 13an, J. Diaz Nocik berak, Isabel Hernando EHUKo irakasleak eta Jonathan Aley eta Carolyn Mc Kee Oxfordeko Unibertsitateko ordezkariak informazio digitalaren alor legala jorratuko dute. Egun berean, Jonathan Darby Oxfordeko Hezkuntza Jarraia Saileko ordezkariak internet bidezko hezkuntza proiektuak aztertuko ditu.

Hurrengo egunean, Thadeus Lipinski Bodleian Oxfordeko Unibertsitateko liburutegiko ordezkaria informazio zaharra bide telematikoeetan jartzeaz arituko da. Arratsaldean, Demetrio Loperena EHUKo irakasle eta Ingurugiro Zuzenbide Masterreko zuzendariak master honi buruz hitz egingo du.

GARI GARAIALDE

Zestoa eta Antzuolara Euskal Herriko Itzuliko porrako sariak. EGUNKARIAK aurtan Euskal Herriko Itzuliko porra antolatu du urtero legez, eta, aurtan, irabazleak Oier Arregi zestarra eta Jexux Kortabarria antzuolarra izan dira. Saridunek Bike Sporteko bizikleta bana eta Etxeondo etxearen Euskaltel taldeko maillot eta kulote bana eskuratu dituzte. Argazkian, pozik ageri dira EGUNKARIAko ordezkari Sebastian Lizaso eta Comet enpesako arduradun Marian Begiristainekin batera.

Txakurren agertokia

Mila zakur inguruk parte hartu zuten atzo Donostiako hipodromoan egindako erakusketan

Egun handietako itxura zuen atzo Lasarteko hipodromoak. Udako Urrezko Koparen egunean bezala, autoak ezin kabiturik zeuden Dana Ona eta Zaldua jatetxeen aurreko aparkalekuan.

Goizean goizetik, eta eguzki ederra lagun, gehienbat Euskal Herritik, Espainiatik eta Frantziatik iritsitako ehunka lagun eta zakur betetzen hasi ziren normalean zaldi lasterketarako erabiltzen den gunea

Gipuzkoako Zakur Erakusketaren XX. ekitaldia izan zen atzo, eta mila bat lagun inguruk emana zuten txakurrraren izena ekitaldietan parte hartzeko.

Lehen ordutik, berez apain eta garbi ageri ziren txakurrrak dotoreagotzeri ekin zioten hainbat lagunek. Benetan bitxia da txakur txiki-iletsuekin jabe askok jartzen duten gogoa eta pazientzia. Ilea hamaika aldiz orraztu, ileetako korapiloak askatu, begiztak egin, ileak tente eusteko laka bota... Berriz orraztu, garbitzeko likidoa eman, distira eragiteko beste likido bat erantsi... Txakurrrak ederki apainduta atera behar baitu agertokira. Izan ere, txakurren dotorezia eta morfologia epaitzen baita horrelako lehiaketetan.

Javier Redondo Gipuzkoako Txakurzaileen Elkarteko lehendakariak azaldu zuenez, edertasun lehiaketan

GARI GARAIALDE

Eguraldia lagun, milaka lagun izan ziren atzo Lasarteko hipodromoan, txakurren erakusketan.

■ ■ ■ Txakurrrak ederki apainduta atera behar du agertokira. Izan ere, txakurren dotorezia eta morfologia epaitzen baita horrelako lehiaketetan

antzekoa da: «Jakina, behar diren neurriak ez dira 60-90-60, baina tankerakoa da».

Gainera, aurreprestatetant txakurra dotore-dotore jartzen badute ere, behin

agertokira igaro ondoren ere hamaika aldiz atera ohi dute orrazia jabeek, batez ere kanitxe txihuak eta tanke-rako txakur txikiekin.

Hamar multzo

Antolatzaileek hamar sail edo multzotan bereiztu zituzten txakurrrak lehiaketarako: artzain zakurrrak lehenengotan; Pinscher eta Schnauzer motako txakurrrak, Molosoidak, Mendikoak eta Suitzako itain txakurrrak bigarrenetan -hauxe izan zen txakur kopuru handiena bildu zuena-; Terriers txakurrrak hirugarrenean; Teckelsak laugarrenean; Spitz motako eta aintzinako txakurrrak bosgarrenean; untxariak eta bilaketa lanetarako txakurrrak seigarrenean; erakusketa txakurrrak zazpigarrenean; txakur kobratzaileak, altxatzaileak eta uretakoak zortzigarrenean; konpainiarako txakurrrak bederatzigarrenean; eta erbi txakurrrak hamargarrenean.

Erakusketa-lehiaketaz gain, 10:30etan lera txaku-

rraren lehiaketa izan zen. Ondoren, Alvaro Moreno txakur hezitzaileak animaliak nola hezi erakutsi zuen.

Milaka lagun gerturatu ziren egun osoan hipodromoan, eta ez zen aparteko arazorik izan txakurrekin. Hala ere, Javier Redondok onartu zuen umeren bati oldartu zitzaioala txakur bat edo beste, «beti zuhurtzigabekeriagatik», esan zuenez.

Eguzkiak ez zuen arazorik sortu, eta hura hartzen gus-tura asko egon zen mastin beltz handi bat. Jabea beste gizonekin hizketan ari zen bitartean txakurra hipodromoko desiragarrienetakoa bihurtu zen. Bere paretik igitzen ziren guztiak begira geratzen zitzaizkion zakurtzar lasaiari, eta oso gutxi ziren lastan bat egiteari muzin egiten ziotenak, txakur lasaiaren gozamenerako.

Harreman bereziak ere sortzen dira horrelakoetan, zakur jabeen artean, eta baita txakurren beraien artean ere. Bobtail iletsu biren jabeak elkar ulertu ezinik aritu ziren denbora luzez, bata espainolez mantso-mantso eta bestea frantses-espainolizatuan, mantso-mantso ere. Txakurrek denbora gutxiago behar izan zuten esperientziak trukatzeko.

Iñaki Petxarroman
DONOSTIA

Seaska, Diwan eta Calandretak estatutu publikoa eskatu dute

Elkarrizketak uztailean abiatuko direla erran du Jospinek

Eneko Bidegain / Baiona

Seaska, Diwan (Bretainia-ko murgiltze eskolak), Calandreta (Okzitaniakoak) eta ABCMko (Alsazia-koak) ordezkariak Bresten bildu ziren herenegun, murgiltze bidezko irakaskuntzaren estatutu publikoaren aldarrikatzeko. Uztailean, Diwanentzat bederen, eztabaidak hasiko direla iragarri du Lionel Jospinek.

MURGILTZE bidezko irakaskuntza sistema segurtatzen duten eskoletako ordezkariak Bresten (Bretania) bildu ziren ostiralean, ikastola eta gisa bereko Bretaniako, Okzitaniako eta Alsaziako sistemen estatutu publikoaren galdegiteko.

Bretanian gai horri buruz nahiko aurreratuak dira, eta bertako hautetsiek hori galdegiten dute. Lionel Jospin Frantziako Gobernuako lehen ministroak Bretaniako eskualde kontseilari Jean-Yves Le Drian ministro ohia-

ren eskaerari erantzun dio. Poignantent txostenean estatutu publiko hori aipatua izan zela oroitarazi du.

Gai hori eztabaidatu behar dela idatzi dio Jospinek, eta «legearen arabera estatutu horren zutik ezartzeko bideak» ikertu behar direla.

Elkarrizketak uztailean abiatuko direla iragarri du, «hezkunde nazionalako, ikerketa eta teknologiko ministerioek kudeaturik eta Diwan elkartearen eta helburu pedagogiko berak dituzten beste elkarte batzuen parte hartzearekin».

Ekainaren 15ean manifestaldia

Itxaro Borda Seaskako ordezkariak EGUNKARIARI azaldu dio Bresten bildu zirenek plataforma komuna osatu zutela, «lehen ministroari hitzordua laster hartuko zutela finkatuz, aipatzen dituen negoziaketak ahal bezain laster has daitezen».

Bresten bildu zirenek eskaera zehaztu eta hitzartu

zutela dio Itxaro Bordak, hala nola murgiltze bidezko irakaskuntza ereduaren legezko onarmena, hizkuntza gutxituen irakaskuntza eta komunikazio tresna gisa ezagutua izatea, «eskolei garapena, egiazko baliabideak, egoitzak eta pedagogi zerbitzuak segurtatuz».

Hilabete honetan zehar petizio biltzeak egingen dituzte, eta horiek Matignonera helaraziko dituzte. Ekainaren 5ean manifestaldia egingen dute Bretaniako Karaz herrian. Manifestaldi horretan hainbat herritako ordezkaritzek parte hartuko dute.

Xiberga

EDURNE KOCH

Bresten bildutakoek plataforma bateratua osatu dutela dio Itxaro Bordak.

Pertsona bat hil da Lasarten auto istripuan

Beste pertsona bat zendu zen Ziraukin herenegun

Erredakzioa / Donostia

PERTSONA bat hil zen erre-pide istripuan atzo goizean Lasarte-Orian (Gipuzkoa), gidatzen zuen furgonetak errepidetik irten eta ondoren suak hartuta. Ertzaintzak lekukoak eskatu ditu istripuaren nondik norakoak argitzeko. Beste gizonezko batek ere bizia galdu zuen trafiko istripuan Ziraukin (Nafarroa), herenegun iluntzean.

N-1 errepidean Lasarte-Oria parean zihoala, J.C.S.C. gizonezkoak gidatzen zuen furgoneta errepidetik irten eta suak hartu zuen. Gidaria, 37 urteko legazpiar bat, ibilgailuaren barruan harapatuta geratu zen.

Suhiltzaileek furgoneta kiskaliaren barrutik atera zutenean, sendagileak hila zela baieztatu baino ezin izan zuen egin. Ordu eta erdiz karril bat itxita egon zen, istripuaren ondorioz.

Ertzaintzak lekukoak eskatu ditu istripuaren xehe-tasunak argitzeko. Ezbeharra goizeko zortziak hamar gutxitan gertatu zen. Furgoneta, Fiat Ducato markakoa, Irunerako norabidean ziholan.

Ziraukin hildako bat eta bi zauritu

Joan den ostiral iluntzean, 44 urteko gizonezko bat hil zen Zirauki parean, berak gidatzen zuen Opel Corsak eta Citroen Xantia batek elkar jo zutenean. Hildakoa, Alfredo Perez de Pipaon, Muneta (Nafarroa) herrikoa zen. Citroen autoan zihoazen bi lagunek zauriak izan zituzten. Horietako bat, Araceli Mauleon iruindarra, larri zauritu zen, eta besteak, Francisco Javier Fernandez iruindarrak, zauri arinak izan zituen. Ezbeharra N-111 errepidean (Iruñea-Logroño) gertatu zen.

Aralarko larreak ireki dituzte festa giroan

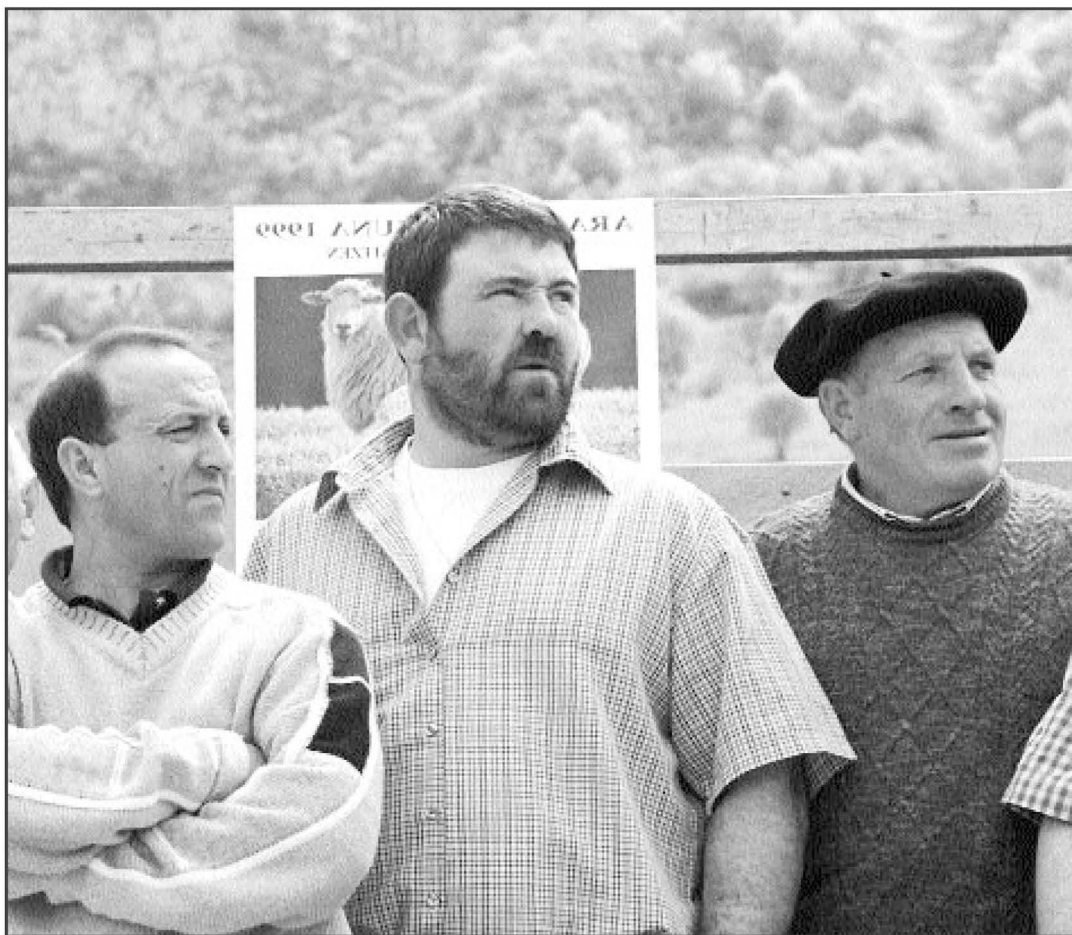
Artzaintzaren alde egindako lanaren errekonozimendu gisa, artzain ohiak omendu zituzten atzo

Erredakzioa / Donostia

Ehunka lagun bildu ziren atzo Larraizko zelaietara, han egin zen Aralarko larreak irekitzeko festaz gozatzeko. Egun osoan, musika eta mota guztietako erakusketa eta animazioak izan ziren, eta, arratsaldean Aralarko artzain ohiei omenaldia egin zieten, artzaintzaren alde egin duten lana eskertzeko.

GIPUZKOAKO Aralarko larreak irekita daude ardientzat atzoz geroztik. Iaz bezala, aurten ere festa egin zuten pastalekuen irekitzea ospatzeko. Goizean goiztik ehunka lagun bildu ziren Larraitzera, eta ile moztailen erakusketaz gozatu ahal izan ziren. Horrez gain, behorak nola markatzen diren erakutsi zuten hainbat abeltzainek, eta baita abereen perraketa nola egiten den.

Eguraldi ederra lagun, fes-

PABLO S. QUIZA

Larraitz inguruko zelaia jendez bete ziren atzo, Aralarko larreen irekitzea ospatzeko egin zen festan.

tara hurbildu zirenek trikiti-xa eta txalapartaren doinuekin dantzan egin ahal izan zuten egun osoan.

12:00etan larreak irekitzeko etxaferoa bota zuten, eta, ondoren, bertsolarien txanda izan zen. Sagardoa eta taloe-kin egarria eta gosea amatu zuten hurbildutako askok.

Une batez, eguraldia lainotzen hasi zen, eta euri tanta ahul batzuk erori ondoren, bazirudien festa ilunduko zela, baina ostera ostarteak nagusitu ziren.

Horrela, Aralarko artzain ohiei «egindako lanaren errekonozimendua» adierazi nahi izan zien Aralar-Enirio Mankomunitateak, eta omenaldia eskaini zien. Garai batean artzaintza pixkanaka behera zihoan lanbidea zen Aralarren, baina azken urteotan, egin diren azpiegitura, hobetze eta inbersioen ondorioz, berriz ere suspertzen ari da, eta gazte jendea ere sartzen ari da artzain.

Herritarren %8k delitu bat edo beste jasan zuten iaz EAEn

Delinkuentzia maila ez da aldatu hamarkada honetan

Erredakzioa / Bilbo

Euskal Autonomia Erkidegoko herritarren %8k delitu bat edo beste jasan zuten joan den urtean —aurreko urteko kopuru bera—, Eusko Jaurlaritzak Barne Sailak eskatuta egin den ikerketa baten arabera. EAEko delinkuentzia maila Espainiako batez bestekoaren azpitik dago.

EUSKO JAURLARITZAKO Lehendakaritza Saileko Prospekzio Soziologikoko Gabineteak Barne Sailarekin batera egindako lanean 2.860 lagun inkestatu zituen iazko urtarri eta otsailean zehar. Zundaketa hori urtero egiten dute delituzko ekintzek EAEko biztanlerian duten eragina jakiteko.

Iaz EAEko biztanleen %8k delitu bat edo beste pairatu zuten. Barne Sailaren arabera, kopuru horrek agerian uzten du delinkuentzia mailak ez duela gorabehera handirik izan 90. hamarkadan zehar: %7 eta %10 bitartean ibili zen.

Delinkuentziaren behe-ranzko joera agerikoa izan da azken hamabost urteetan: 80. hamarkadaren erdialdean EAEko biztanleen %20 delituen baten biktima izan ziren bitartean, kaltetuen ko-

puru hori %14ra jaitsi zen 1989. urtean, eta urtebete geroago %10ean kokatu zen. Geroztik gaur egungo parametroetan jarraitu du.

Ikerketa honek agerian utzi du EAEko delinkuentzia maila Espainiako batez bestekoaren azpitik dagoela. Horrela, 1995. urtean EAEko ehun herritarretik bederatzik delitu baten biktima izan zirela adierazten zuten bitartean, Espainiako batez bestekoa %18koa zen, CISEk egindako ikerketa baten arabera.

Auto barruko lapurretak ohikoenak

Delitu motari dagokionez, irrati aparailua edo aparkatutako auto barrutik beste objektu baten lapurketa dira EAEn maizen gertatzen direnak. Horrela, iaz delitu bat edo beste pairatu zuten hiritarren %21ek mota honetako lapurreta jasan zuten. Bestalde, %14ri kartera edo zorroa lapurtu zioten bitartean, %10i etxebizitzatik zerbait ostu zieten.

Aipaturikoez gain, beste delituzko ekintzarik ohikoenak honako hauek dira: ibilgailuaren ostea edo kale lapurreta (%7), negozio, tailer edo biltegian lapurreta (%4), merkatal guneetan

ebasketa (%3) eta eraso fisikoa (%2).

Gasteizko Barne Sailak ezagutzera eman zuen ikerketaren arabera, 1997 eta 1998 urteen bitartean %5 areagotu dira ibilgailuen lapurretak; hau da, %16tik %21era igo dira.

Delinkuentteek maizen aukeratzen dituzten adin taldeei dagokionez, 18 eta 29 urte bitarteko biktima gazteak izan ziren gogoko-enak. Izan ere, adin horretako EAEko biztanleen %13k delitu bat edo beste jasan zuten iaz.

ARTXIBOKOA

Aparkatutako auto barrutik lapurtzea da maizen gertatzen den delitua.

Gazte bat espetxeratua eta besteak aske Getxoko auzian

■ *Epailearen aurrean azaldu beharko dute aldian behin*

Erredakzioa / Bilbo

ALEJO AZNAR etxerik gabeko gaztearen heriotza iker-tzen ari den Getxoko hirugarren Argibide Epaitegiak atxilotutako zortzi gazteetako baten espetxeratzea agindu zuen ostiral gauean.

Gainerako sei gazteak aske geratu baziren ere, aldiro epailearen aurrean agertu beharko dute. Dena dela, Ertzaintzak hilketa leporatzen die zazpiei.

Zortzigarren atxilotua bere gurasoen tutoretzapean utzi zuen epaileak iragan ostegunean deklaratu ostean; adin txikiko honek 15 urte beste-

rik ez ditu, eta beraz adin penalaren azpitik dago.

Ostiralean epailearen aurrean deklaratu zuten zazpi nerabeetatik sei bat etorri ziren gertatutakoaren errua gazte bati leporatzerakoan. Edonola ere, Eusko Jaurlaritzako Barne Sailak ez du auziari buruzko informaziorik eman auziak sekretupean segitzen baitu.

Getxoko auzokideek Alejo Aznar 33. urteko gaztearen heriotza salatuko dute gaur eguerdiko 13:00etan egingo duten giza katean. Gaztea hil zuten lekua San Joseko Eliza eta Getxoko Udala lotuko ditu ekitaldiak.

Maiatzaren Lehena

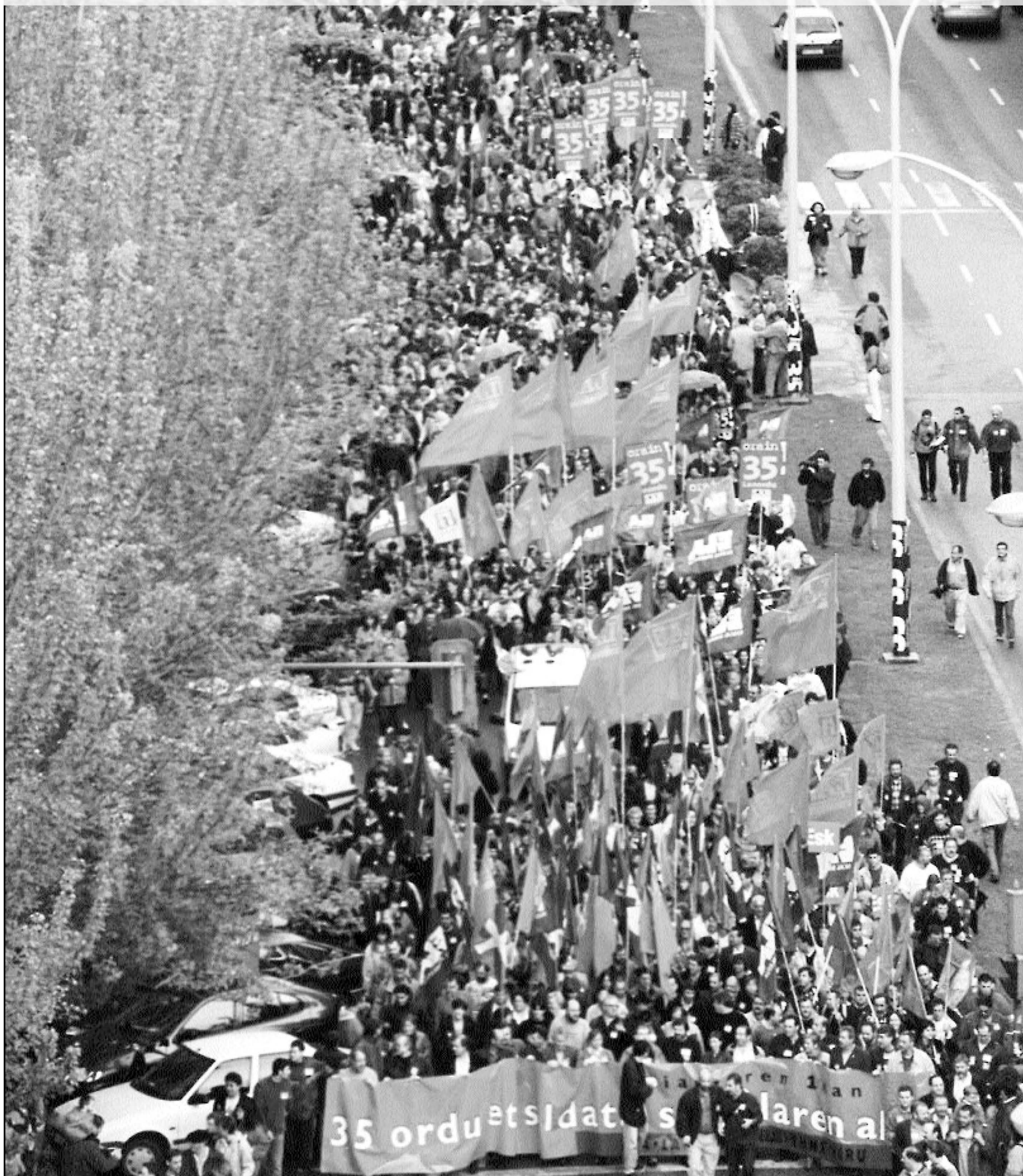
Mobilizazioak Euskal Herrian

Grebaren aldeko harrabotsean

■ Maiatzaren 21ko lanuztearen aldarrikapena lau haizeetara zabaldu zuten atzo Hego Euskal Herriko sindikatuek

■ Gehiengo sozialak milaka eta milaka langileren babesak jaso zuen Iruñean egindako manifestazio eta ekitaldietan

■ Langilen eskubideen alde egiteko, sindikatuen ordezkariak indartzea galdegin dute Iparraldean sindikatuek

Iruñeko kaleetan milaka eta milaka lagun bildu zituzten ELA, LAB, ESK, EILAS, HIRU eta EHNEk.

OSKAR MONTERO

Milaka lagunek 35 orduen aldeko «borroka konpromisoa» hartu dute Iruñeko kaleetan

Antolatzaileek emandako zifren arabera, 25.000 lagun elkartu zituen atzo Maiatzaren Lehenak

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

Gehiengo sindikalak Iruñea bete zuen atzo Maiatzaren Lehenan. Manifestazioaren burua Sarasate pasealekura heldu zelarik, azkenak

Golemetan zeuden. Lehenbiziko aldiz, manifestazioa ez ezik, bazkari herrikoia eta gainontzeko ekitaldiak ere elkarrekin egin zituzten ELA, LAB, ESK, EILAS, HIRU eta EHNEko kideek. Hilaren 21erako deitu 35

orduko astearen aldeko grebak izan zen protesta ekitaldi guztietan ardatza eta muina. Lanuztea gizarte osoaren elkartasun seinale izango dela azpimarratu zuten. Gobernuetara ez jartzeko eskatu zieten.

larekin akordioak lotzen saia daitezke, eta Gasteizko Gobernua eta Parlamentua ere erabiltzen saia daitezke».

Ildo horretatik, Jaurleri-tzari gomendioa egin zion: «Hobe du bere lana egitea: Administrazioan 35 orduko lan astea ezartzea, eta 35 orduen inguruko negoziazio mahaira proposamen bat eramatea. Ehun egun daramatxate, eta oraindik ez dute ezer egin».

Diez: «Langilariaren elkartasunaren adierazpena izanen da»

Diezek azaldu zuen hilaren 21ean xede nagusiak izanen direla «patronalari erantzuna ematea, eta langilariaren elkartasunaren erakustaldia egitea». Ildo horretatik, nabarmendu zuen Hego Euskal Herriko 180.000 herritarrek ezin dutela gehiago jasan «patronalaren jarrera arduragabea». «Sindikalistok egoera aldatzeko borroka konpromisoak hartzeko prest gaude», gaineratu zuen.

Elorrietak zein Diezek grebarekin eta sindikalismoarekin loturarik ez zuten zenbait gai jorratu zituzten. Biok gogor egin zuten NATO Serbiaren aurka egiten ari den erasoaren aurka. Halaber, Euskal Herriari zabaldu den prozesu demokratiko itxaropentsuaren alde egin zuten. «Guk bakearen eta herrien eskubideen alde egiten dugu apustu; izan ere, guk ere nazionalismo baztertzaila pairatzen dugu, Aznar jaunarena hain zuten ere».

Golemetatik Sarasate pasealekura

Atzoko manifestaldi jendetsua 12:00etan abiatu zen Golem zinemetatik. Horren aurretik, ELAko 275 autobus heldu ziren Iruñera, bai eta LABek antolatu beste hainbat ere. Manifestaldiaren buruan 35 ordu eta soldata sozialaren alde zioen pankarta jarri zuten. Euripean, manifestari oldeak Iruñeko hainbat karrika mukuru bete zituen: burua Sarasate paseabidera heldu zelarik, azken manifestariak oraindik Golem zinematik abiatzeko zeuden.

OSKAR MONTERO

Joxe Elorrieta ELAko idazkari nagusia, manifestazioa amaitu eta ondorengo ekitaldian.

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

ELA, LAB, ESK, EHNE, EILAS eta HIRU sindikatuek milaka lagun bildu zituzten atzo Iruñeko kaleetan Maiatzaren Lehenan ospatzeko eta 35 orduko lan astea eta soldata soziala aldarrikatzeko. Euria gogotik egin bazuen ere, antolatzaileek egin kalkuluen arabera, 25.000 manifestari izan ziren.

Elorrieta: «Zaila eta gogorra izango da, baina lortuko dugu»

Ospakizunak antolatu zituzten sindikatuetak buruek azaldu zuten atzoko mobilizazio jendetsua «hilaren 21erako deitu greba orokorraren markoan sartuta» dagoela. LABeko idazkari nagusi Rafa Diezen arabera, manifestaldiak erakutsi zuen «Euskal Herriko langileria, gehiengo sindikalaren motorraren laguntzaz, prest dagoela 35 orduen eta soldata

OSKAR MONTERO

Soldata sozialaren aldeko pankarta eraman zuen manifestazio buruak.

sozialaren aldeko borroka konpromisoa hartzeko».

ELAko idazkari nagusi Jose Elorrietak manifestaldiaren amaierako hitzaldian iragarri

zuenez, «lan jardunaldia murrizteko borroka luzea eta gogorra izango da, baina beharrezkoa da horretan indarrak batzea; enplegua

RAFA DIEZ, LAB

«Langileria prest dago 35 orduen eta soldata sozialaren aldeko borroka konpromisoetarako»

JOSE ELORRIETA, ELA

«Orduak murrizteko borroka luzea eta gogorra izango da, baina beharrezkoa da indarrak batzea»

sortzeko premia dago, eta lortuko da». ELAko buruak grebara daraman bidean oztupo asko egon daitezkeela iragarri zuen: «Gutxiengo sindika-

Maiatzaren Lehena

ELA, LAB, ESK, EILAS, EHNE eta HIRUren deialdia

«Grebak serio ari garela erakutsiko du»

ESK, EHNE eta EILAS sindikatueta buruek lanuzte orokorraren aldeko jarrera irmoa berretsi dute

Juan Kruz Lakasta / Iruñea

ELA-ko Jose Elorrietak eta LABeko Rafa Diezek ez ezik, Euskal Herriko gehiengo sindikala osatzen duten

gainerako sindikatueta buruek ere parte hartu zuten atzoko ekitaldi politikoan. ESK-ko Jesus Comes, EHNEko Mikel Petrirena eta EILASeko Elvira Antoñanak mezu berean

bat egin zuten: hilaren 21eko greba orokorrak gehiengo sindikalaren 35 orduen eta soldata sozialaren aldeko apustuaren «seriotasuna» eta «irmotasuna» erakutsiko du.

erreakzioak

x Jesus Comes (ESK)

«Jakín badakigu 35 orduko lanastea bakarrik ez dela aski izanen egoera konpontzeko. Hori dela kausa, soldata soziala ere aldarrikatzen dugu»

x Mikel Petrirena (EHNE)

«Elkartasuna ezinbestekoa da aldarrikapen horiek lorpen bilakatu ahal izateko. 21ean aldarrikatzen duguna lor dezake»

x Elvira Antoñana (EILAS)

«Ezinbestekoa da arazo hauek konpontzea, eta lan jardunaldia murriztea, klase orduak gutxituta»

Jesus Comes • ESK

«21ean serio ari garela erakutsiko diegu»

► «Boteredunek garapen deitzen duten horrek bazterketa sozialera eta txirotasunera eramán ditu hainbat lagun. Inolako zalantzarik gabe, sindikalismoaren lehen xedeak izan behar du pertsonen gaintetik diruari lehentasuna ematen dion sistema honen ondorioz latzenak pairatzen dituen jendearen egoerari aurre egitea. Lana banatzeko 35 orduak ezinbestekoak zaizkigu. Ez gara tontoak, eta jakín badakigu hori ez dela aski izanen egoera konpontzeko. Hori dela kausa, soldata soziala ere aldarrikatzen dugu, lanik lortzen ez dutenen beharrei aurre egin ahal izateko, bizi baldintza duinak eduki ditzaten. Gobernuak eta enpresariak agian uste dute gure aldarrikapen hauek gaurkoa bezalako manifestaldietan plazaratzen ditugun lelo hutsak besterik ez direla. Maiatzaren 21eko greba orokorrean serio ari garela erakutsiko diegu. Greba arrakastatsua izanen da, elkarlanean aurritzirik gabe aritzen ikasi baitugu».

OSKAR MONTERO

Rafa Diez, Sarasate kaleko ekitaldi politikoan.

Mikel Petrirena • EHNE

«Ekoizpen eskubideen benetako banaketa nahi dugu»

► «Liberalismoak gogor kolpatu gaitu baserritarrok, gainerako langile guztiak kolpatu bezala. Haize honek akabatu nahi gaitu, baina ez gaude amore emateko prest, eta Euskal Herria ezta ere. Langile arruntek 35 orduko

lan astea eskatze dute. Gure egoera, HIRUko garraiolariena bezala, ezberdina da. Guk ekoizpen eskubideen eta diru laguntzen benetako banaketa nahi dugu, horiek egun, gutxi batzuen esku geratzen baitira. Elkartasuna ezinbestekoa da aldarrikapen horiek lorpen bilakatu ahal izateko. 21ean erakutsiko dugu aldarrikatzen duguna lor dezakegula.

Elvira Antoñana • EILAS

«21ekoa pauso garrantzitsua izanen da»

► «Boteredunek egoera ekonomikoa ona dela diote, baina bazterketa sozialak eta langabezi estrukturalak hor segitzen dute. Horri buelta eman behar diogu. Jendeak ez badaki ere, irakaskuntzan behin-behinekotasuna eta aparteko orduak bezala-

ko arazoak oso larriak dira gaur egun. Euskal Herrian 5.000 irakaslek pairatzen dute lan egoera ezegonkorra. Ezinbestekoa da arazo horiek konpontzea, eta lan jardunaldia murriztea, klase orduak gutxituta. Datorren maiatzaren 21eko greba orokorra bide horretan emanen dugun pauso garrantzitsu eta irmoa izanen da».

9.000 otordu grebaren alde

Irene Arrizurieta / Iruñea

◀ EUSKAL HERRIKO gehiengo sindikalak Iruñean deitutako manifestazioaren ondoko bazkarian eta ekitaldi sindikalean 9.000 lagun bildu ziren Yanguas y Miranda etorbideko aparkalekuan kokatutako karpa erraldoian. Deialdia egin zuten sindikatueta ordezkariek eta alderdi nazionalisteta hainbat kide bildu ziren otorduan. Besteak beste han ziren: EHko Fernando Barrena eta Arnaldo Otegi; EAko Begoña Errazti; EAJko Jose Antonio Urbola, eta Elkarri eta Senideak-eko

kideak. Atarian eguraldia sargori zegoen, eta barruan oso bero. Bazkalondoko ekitaldian, atzerititik etorritako ordezkariek izan zuten lehenik hitza. Chebani Abbas Saharako UGT sindikatuko kideak bere herriak independentzia lortzeko darman urte askotako guda gogoratu zuen.

Joao Lourenço, Portugalgo CGTPkoak, berriz, milaurteko berriaren atarian sindikalismoaren beharra nabarmendu zuen, eta langileek borrokan jarraitu behar dutela dauden ezberdintasun sozialen aurka. Ildo beretik, Pino Carlini belgikarrak lan-

gileriaren batasunaren beharra aldarrikatu zuen. Emakumeen eta gazteen lan baldintza kaskarrekin ere izan zuten tokia mintzaldietan. Itziar Lopategi LABeko kideak Euskal Herrian 500.000 emakume baino gehiago langabezian daudela azpimarratu zuen, eta hilaren 21ko greba orokorrean lantegietan ez ezik, etxeetan ere greba egiteko deia egin zuen.

Halaber, Gorka Vierge ELA gazteakeko kideak hitz egin zuen ekitaldi amaieran, eta patronalaren jarrera itxia salatzeke, egun horretan kalera aterako direla gaineratu zuen.

OSKAR MONTERO

9.000 lagun bildu ziren Yanguas y Miranda etorbidean jarritako karpán.

Rafa Diezen dimisioa eskatu du Bengoak

Sindikatu abertzaleen aurkako hitz gogorak esan zituzten Bilbon, Donostian eta Lizarran UGT-CCOOK

Joseba Aiertza / Bilbo

UGT eta CCOO sindikatuak milaka lagun bildu zituzten EAEko hiriburuetan antolatutako manifestazio bateratuetan. Nafarroan, berriz, bereizita ospatu zuten Langileen Eguna. Santi Bengoa CCOOko idazkariak Rafa Diezi dimititzeko eskatu zion, «legebiltzarkide kargutik edo LABen idazkari-zatikik».

35 lanorduen aldarrikapena eta greba orokorrerako deia izan ziren gehien entzun ziren mezuak UGTk eta CCOOk Bilbon antolatutako manifestazioetan. Donostian, berriz, oihurik apenas entzun zen manifestazioaren ibilbide osoan, eta Gasteizen ere antzera. Sindikatuetakoa afiliatuek gainera, PSE-EE eta IU-EB alderdietako buruzagiek ere parte hartu zuten bi sindikatuen deialdietan.

Manifestaziorik jendetsuena Bilbokoa izan zen, eta bertan izan ziren UGTko eta CCOOko EAEko idazkari nagusiak. Santiago Bengoa eta Carlos Trevilla elkarrekin ibili ziren manifestazioaren aurreko pankartan, 35 orduekin enplegu gehiago eta hobea lelopean. Nicolas Redondo Terreros PSE-EEko idazkaria eta Javier Madrazo IU-EBko koordinadorea ere izan ziren manifestazioan.

Manifestazio nagusiaren aurretik, anarkosindikalismoari lotutako CNT eta CGT elkarteek bildutako ehunka lagun abiatu ziren Bilboko Gran Viatik, baita langabeen asanbladetakoa kideak ere. Atzetik LSB-USO sindikatuak ekarritako jarraitzaileak manifestatu ziren.

Camacho eta Redondoren irakaspidea

Bilboko manifestazioa Areatzan amaitu zen. Amaiera hitzaldian Trevillak esan zuenez, Maiatzaren Leheneko aldarrikapen nagusiak «lan duina» izan behar du. UGTko idazkariak gogoratu zuten sindikatu honek 100 urtetik gora daramatzala lanaldiaren murriztea eskatzen.

Bengoak, berriz, hitz gogorak zuzendu zituen Rafa Diez LABeko idazkariaren aurka, eta haren dimisioa

MIKEL MARTINEZ

35 lanorduen aldeko greba «beharrezkoa»

CCOOK eta UGTk Bilbon egin zuten manifestaziorik jendetsuena. Bizkaiko hiriburuan izan ziren Santiago Bengoa eta Carlos Trevilla, EAEko CCOOko eta UGTko idazkari nagusiak hurrenez hurren. Bengoak eta Trevillak «ezinbestekotzat» jo zuten 35 lanorduen aldeko greba orokorra, Confeskaren eta Eusko Jaurlaritzaren jarreragatik, eta sindikatuen batasuna eskatu zuten helburu hori lortzeko.

MIREN SAEZ

PSE-EEko hautagai asko Gasteizen. Bostehun lagunetik gora manifestatu ziren Gasteizen UGT-CCOOK deituta. Arabako IU-EBko nahiz PSE-EEko buruzagi ugari batu zituen mobilizazioak. Bereziki nabarmena gertatu zen sozialisten partehartzea, eta besteak beste, Jesus Loza Gasteizko alkategaia eta Fernando Buesa diputatu nagusirako hautagaia agertu ziren.

eskatu zuen.

«LABeko idazkariak ihes egin zuen Legebiltzarretik 35 lanorduen alde bozkatu behar ez izateko, eta aldi berean, lotsaz gorritu gabe, greba orokorrera deitu du. Marcelino Camachoren eta Nicolas Redondoren eredu jarraitu behar luke: haien alderdien jarrera sindikatuen aldarrikapenen aurka jarri zenean, dimisioa aurkeztu zuten. Dimisioa aurkeztu dezala Diezek ere,

Legebiltzarretik edo LABen idazkaritzatik», esan zuen Bengoak.

«Euskadik Nafarroari zer irakatsirik ez»

Nafarroan, CCOOk eta UGTk bakoitzak bere aldetik ospatu zuten Maiatzaren Lehena. UGTk ehunka lagun elkartu zituen Lizarran Langileen Eguneko ospakizunetan. Juan Antonio Cabrero sindikatuko idazkariak ELAren

eta LABen aurka jardun zuen, «Nafarroa Euskadin sartzeko ahaleginak» egiten ari direlako. «Nafarroa Euskadi baino askoz hobeto dago, haiek oso gutxi daukate guri irakasteko. Aitzitik, kopiatu egin beharko ligukete», esan zuen.

CCOOK mila bat lagun bildu zituen Iruñean, eta Jesus Garatea sindikatuko idazkariak «bakezko gizartea, demokratikoa, orekatua eta bidezkoa» aldarrikatu zuen.

Azkenean, ez ziren arkupetik igaro

A. Agirreurreta / Donostia

12:00etan zuten hitzordua egin CNTkoek Donostiako Bulebardeko erlojuari. Eguerdia pasatxo zen eta dozena bat lagun bildu ziren, bandera gorri-beltzekin.

CCOOKo eta UGTko manifestaziora bildutakoak abiatu ziren aurrea Bulerbardetik, Hernani kalean barrena. Orotara bi milara ez ziren iristen. Azken manifestaria irten zenean, orduantxe hasi ziren lanean CNTkoak.

Instant batean, txirrindulari probetako helmugetan jarri ohi diren arkuak gisako muntaia bat prestatu zuten CNTkoek. Arkuaren gainekaldeak, udaletxe aldera begira zegoen zatiak, hau zioen: UGT y CCOO pasan por el aro (direnak eta ez direnak ere irensten dituzte UGT-CCOOK). Eta manifestazioa noiz heldu zain gelditu ziren CNTkoak arkuaren alboan. Manifestariak, Okendo kaletik Bulebar aldera, arkuak baina arkuak zioena ezin izango zuten ikusi.

Baina, Okendo kalekantoia igaro eta Bulebarde sartu zenean, suga-arena egiten hasi zen UGT eta CCOOko sindikalista ilara. Norbaitek abisua emanda edo CNTkoak han zain ikusita, arkuak bazuela ezkutuko zer edo zer antzeman zuten.

Bulerbardereko errepi-dea utzi eta espaloi zabalerara sartu ziren manifestariak. Eta arkuak beste horrenbeste, UGT eta CCOOkoei aurre hartu nahian. Manifestazioa norra, arkuak hara. Lokarriak moztu, arkuak altxatu eta espaloi erdian jarri zuten muntaia CNTkoek. Baina, haiengandik ihesi, mozkorren moduan zebilen manifestazioa berriz errepi-dera itzuli zen. Ordurako nekatuak ziren CNTkoak. «Egunero-egunero irensten dituzue direnak eta ez direnak, Maiatzaren Lehenean izan ezik», oihukatu zien UGT eta CCOOko kideei, etsita, CNTko gazte batek.

Maiatzaren Lehena

CFDT, CGT, FSU, CFTC, UNSren deialdiak

«Sindikalismoaren mesedeak» laudatu dituzte sindikatuek Baionako manifestaldi bateratuan

CFDT, CGT, FSU, CFTC eta UNSAk elkartu eta eratzeko deia egin diete langileei haien interesen defendatzeko

Eneko Bidegain / Baiona

Azken urtean hainbat lantegitan izandako borroka sindikalak hartu dituzte eredu gisa Ipar Euskal Herriko sindikatuek jendeari erakusteko beharrezkoa dela erakundeetan sartzea. CFDT, CGT, FSU, CFTC eta UNSAk manifestaldi bateratua egin zuten atzo Baionan Maiatzaren Lehena ospatzeko.

BOSTEHUN bat pertsona bildu ziren atzo goizean Maiatzaren Leheneko manifestaldiaren kariatara Lapurdiko hiriburuan. CFDT, CGT, FSU, CFTC eta UNSA sindikatuak batera agertu ziren, eta horrelako erakundeetan sartu beharra nabarmendu zuten. Hori zen, funtsean, aurtengo mezu nagusia.

Philippe Mediavilla CGTko ordezkaria mintzatu zen sindikatu guztien izenean. Gaur egun Ipar Euskal Herrian asko lanik gabe, prekaritatean edo bazterturik dagoela oroitarazi zuen. Lanpostuak sor daitezkeela baina ez direla sortzen salatu zuen. 35 orduko lan astearekin, langabeziaren murriztea posible dela berretsi zuen, eta sektore publikoan estatua ez duela «eredugarri» jokatzeko, ez baitu lanposturik sortzen. «Gobernuak nagusiei eska-

Iparaldeko sindikatu guztiek batera egin zuten manifestaldia Baionan.

tzen diena egin behar du, hots, lan denbora murriztu», adierazi zuen Mediavillak. Halaber, erretretako adinaren goititzea ere kritikatu zuen, eta gazteen langabezia masiboa dela oroitu.

Sindikatuaren sartzekak ekartzen duenaren erakusgarri, Lapurdiko lau lantegitako borroken lekukotasunak ekarri zituzten sindikatuek. Prophit lantegiko ordezkariak adierazi zuen 30 lanposturen

galtzeko arriskua ikusirik mobilizazio ugari egin eta enpresaren buruzagitzarekin bilkurak izan zirela, eta langileak «hastetik buru» mobilizatu direla, eta azkenean akordio baten izenpetzera heldu. «Bakoitzaren irrika pertsonalak sindikalismorik gabe erantzunik gabe legezke», azpimarratu zuen.

Beste lantegi batzuetan ere antolatuz gero lorpenak izaten direla erakutsi zuten.

Azken egunetan asko aipatzen den Yplon lantegiari dagokionez, bertako ordezkariak adierazi zuen berant arte langileak ez zirela sindikatuetan sartu. Lanean oso egoera desberdinak izan zituztela jakinarazi zuen, baina «sindikalismoari axolagabe» zirela gehitu zuen. Lantegiaren hesteko berria heldu ondoan, langileen bi herenak sindikatuetan sartu ziren. Lan sindikal horrek informa-

zioa eta formakuntza ekarri die Yploneko langileei, bertako ordezkariaren arabera. «Ez egon zailtasun egoeran izatearen beha eta sar zaitezte sindikatuetan, zuen etorkizuna eta duintasuna baldintzatzen baitu», aholkatu zuen. Bukaeran jendeak ozenki txalotu zuen.

Manifestaldiaren ondotik, Abertzaleen Batasunak bazkaria antolatu zuen. «Euskal Herria elkarrekin eraiki dezagun bazterketa sozialaren aurka eta elkartasunean oinarritu egitasmo kolektiboaren alde», adierazi zuen ABk.

Maulen ere bai

Maulen berrogeita hamar bat lagun bildu ziren, CGT eta ELB sindikatuek deiturik. «1999ko urtea 35 orrenen urtea izango da», adierazi zuten. Lan denboraren murrizteari buruz zenbait lantegitan solasak abiatuak direla jakinarazi zuten, hala nola Urdiñarbeko zentroan eta Mauleko Gema lantegian. Laborarien kezka ere aipagai izan zituzten, eta bereziki Europako laborantza politika eta PAC berria. Prezio apalen eta laborantza produktibistaren bultzada dela salatu zuten. «Gehiago ekoizten dutenei diru laguntza gehiago emateari arrasta bat» eman behar zaiola erran zuten laborariek.

AC! mugimenduak europar martxara deitu du

MANIFESTALDIAN, Maiatzaren Lehena «langileen eguna» bada ere, langabetu asko badela ere ez zen aiantzia izan. AC! langabeziaren aurkako mugimenduak paperak banatu zituen ekitaldian. Ekainaren 3an eta 4an Europako Batasunaren goi bilera bat iragan beharra da Kolonian (Alemania). «Lanarentzako Ituna» onartu beharra dute estatuburuak.

AC! taldearen ustez, edozein erabaki «prekaritatea-

ren ituna» izango da, eta «Europa guztiko langabetuen eta langileen egoera oraino gehiago zailduko du».

Ekain bukaeran, berriz, G7ko ordezkariak bilduko dira hiri horretan. Europa guztiko langabetuen mugimenduek eta elkarte eta sindikatu ugari manifestaldi europar bat antolatuko dute Kolonian. Maiatzaren 29an izango da hori. Era berean, hilabete osoan, Europa guztian «iniziatiba koordina-

tuak» izango dira. Esate baterako, maiatzaren 25etik 29ra, Bruselatik Koloniara arteko ibilaldi bat antolatu dute mila langabetu eta langilek. Maiatzaren 29an, Kolonian bertan «oso manifestaldi handia» egiteaz gain, kontra-goi bilera bat egingo dute, eta «borrokan diren langabetuen europar legebiltzarra» osatuko.

Langabeziaren aurkako Europako mugimenduek hainbat eskakizun egin

dituzte: «duintasunez bizitzeko ahala ematen duen irabazi segurtatu bat», lanpostu berrien sortze masiboa, lan denboraren murriztea Europa osoan, lanaren eta irabazien aldetik emazte eta gizonen arteko berdintasuna eta esku-bide sozialen hobetzea, besteak beste. Europar martxa antolatzen duen sarea orain bi urte sortu zen, 1997ko maiatzean Amsterdamera egin zen martxaren karietara.

Maiatzaren Lehena Munduan zehar

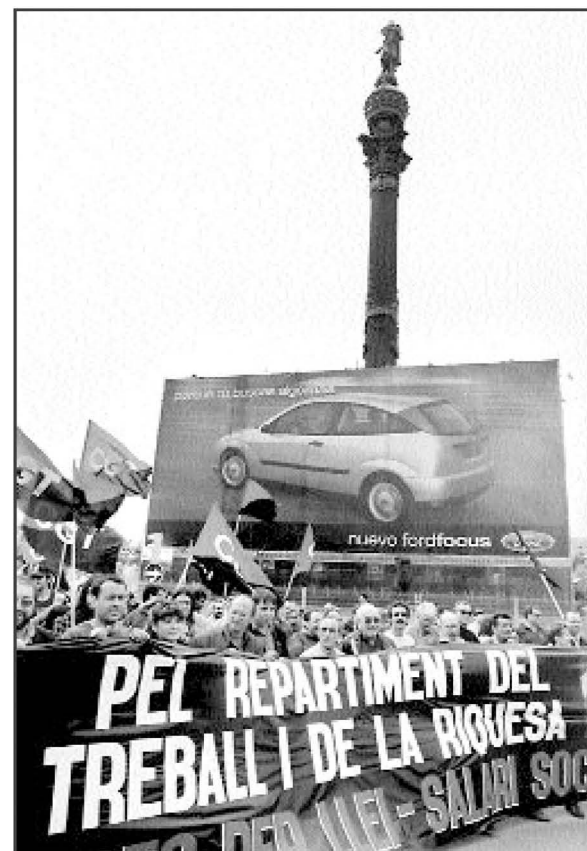
OLIVER BERG

Alemania. Lafontaine finantza ministro ohiak ere parte hartu zuen Alderdi Sozialdemokratak eginiko manifestazioan.

ODD ANDERSEN

Hego Afrika. Sindikatuen Konfederazioak antolatuta, hainbat lagun elkartu zen Johannesburgen atzoko egunean.

TONI GARIGA

Katalunia. CGT-k Bartzelonako Rambletan bildu zituen hainbat langile lan banaketa justu bat eskatzeko.

EUROKINISIS

Grezia.

Vladimir Ilich *Lenin* present izan zuten ezkertiarrek Atenasen antolatutako ekitaldietan.

SERGEY CHIRIKOV

Errusia. Maiatzaren Lehenak garrantzi berezia du Errusian. Argazkian, Alderdi Nazional Boltxebikearen deialdian parte hartu zuen lagun bat, Stalinen irudia eskuan duela.

UN JAI-HYOUNG

Hego Korea. Seulen, liskarrak izan ziren poliziaren eta ikasle eta langileen artean, Maiatzaren Lehena ospatzeko egindako ekitaldien ostean.

Kosovo Gerra Balkanetan

JUGOSLAVIAKO ARMADAREN KOMUNIKAZIO SISTEMAK IZAN DIRA ALIANTZA ATLANTIKOAREN AZKEN JOMUGAK

NATOn misil batek autobus bat jo du Kosovon, eta hainbat zibil hil ditu

■ Serbiarrek diote 40 lagun hil direla, eta kazetari independenteek gutxienez 15 gorpu zenbatu dituzte

■ NATOkok ez ezik, Nazio Batuetako «okupazio tropak» ere ez dituela onartuko ziurtatu du Slobodan Milosevicek

■ Aliantza militarrek dioenez, zubi gehienak txikitu ditu dagoeneko, eta Jugoslaviako Armada mugitu ezinik dago

Erredakzioa / Donostia

AFP berri agentziako errepor-tari batek egiaztatu zuen atzo NATOn misil batek autobus bat bete-betean jo zuela Luzaneko zubian, Kosovon. Autobusak Nis eta Pristina arteko ibilbidea egiten zuen, eta barruan denak zibilak zirela esan zuen Tanjugek, Serbiako agentzia ofizialak.

Eraso horretan zenbat lagun hil ziren ez zegoen argi atzo arratsaldean. Ingurura heldu ziren kazetari indepen-denteek ziurtatu zuten 15 gorpu ikusi zituztela zubitik behera erori zen autobusaren zatian. Tanjugek, berriz, 23 zibil hil zirela kaleratu zuen. Atzo gauean hildakoen kopu-rua 40koa zela agertu zuten Serbiako agentziek.

Arratsalde erditsuko age-rraldian, Konrad Freytag NATOk bozeramaile milita-rrak ez zuten «istripu» horren berririk. «Informazio kontrae-sankorrak egiaztatu behar ditut», gaineratu zuen. Tan-jugen arabera, NATOk bi aldiz egin zion eraso Luzane-ko zubiari. Autobusa erdibitu eta ordubetera berriz bonbar-datu zuen, eta sendagile bat zauritu zuen.

Autobusa NATOn misil batek suntsitu zuela egiaztatzen bada, NATOk bere gain

Soldadu gatibuen askapena lortu du Jesse Jacksonek.

Martxoaren 31z geroztik Jugoslaviako Armadaren esku zeuden hiru soldadu estatu batua-rrak libre utzi ditu Slo-bodan Milosevicek. Asteazkenaz geroztik Belgraden zegoen Jesse Jackson lider beltza, eta haren bitartekari-tzaren ondoren geratu dira libre Steven Gon-zalez eta Andrew Rami-rez sarjentuak eta Christopher Stone sol-dadua. APren argaz-kian soldaduekin otoitz egiten azaltzen da Jackson. Milosevici eskerrak eman dizkio giza eskubideen aldeko lider beltzak.

hartuko lukeen seigarren «istripua» izango litzateke.

«Armadaren nerbio sistema jo dugu»

NATOk hegazkinek 39. egunez botako dituzte gaur bonbak eta misilak Jugosla-viaren aurka. Atzo arratsal-dean Peter Daniel Aliantza-

ko beste bozeramaile batek «arrakastatzat» jo zuen osti-raletik larunbaterako gaua. «600 irteera egin dituzte gure hegazkinek, eta guztiak ara-zorik gabe itzuli dira», esan zuen. NATOn azken xedea da «Armadaren nerbio siste-mari eraso egitea», hau da, komunikazio sistemei eta irratik transmisoreei. Gaine-

ra, beste zazpi zubi hondatu zituzten misilek. Serbia eta Kosovoko zubi gehienak txi-kituta daude jada, eta militar serbiarrek mugitu ezinik daude, NATOk dioenez.

Erasoek ez dute oraindik bere xedea bete, hau da, Milosevicen jarrera aldatzea. UPI agentziari eskainitako elkarrizketan, Jugoslaviako

presidenteak nabarmendu zuen ez dela errendituko. Gainera, Milosevicek argi utzi zuen ez duela onartu errusiarren azken proposa-mena, Nazio Batuetako sol-dadua Kosovon sartzea. «Okupazioaren itxura duen ezer ez dugu onartuko», esan zuen. Begirale armatu gabe-ak nahi ditu.

Txernomirdin, ezkorrago

■ HERENEGUN bost orduz elkarrizketatu zen Viktor Txernomirdin bitartekari errusiarra Slo-bodan Milosevic Jugoslaviako presidentearre-kin. Bileratik irtetean, Belgradeko airepor-tuan, Txernomirdinek esan zuen aurrera egin zutela negoziazioetan, eta irtenbidea «aurki» lortuko zutela. Atzo, berriz, ezkorrago azaldu zen Moskun, Boris Jeltsini esandakoa azaldu ostean. «Zaila izango da akordioa lortzea, baina bada oraindik aukerarik. Ez da handia, baina aukera da. Uste dut ezin dugula pasatzen utzi», esan zuen Errusiako lehen ministro ohiak.

Errusiak nahi du Milosevicek ontzat hartzea Kosovon Nazio Batuetako tropak egotea. Ju-goslaviako presidenteak, ordea, armarik gabe nahi ditu.

Solana: «Azken fasean gaude»

■ JUGOSLAVIAREN aurkako aire erasoak «az-ken fasean» daudela esan du Javier Solanak, NATOk idazkari nagusiak, *Der Spiegel* asteka-ri alemaniarrek kaleratutako elkarrizketan. «Ezin esan dezaket esan unetan amaituko den gatazka hau, baina gure kanpainaren helbu-ruak betetzear gaude. Azken fasean sartuta gaude», adierazi zuen Solanak.

Solanari erreparatuz gero, azken fase horre-tan zeregin berezia dute Estatu Batuetako *Apa-che* helikopteroek, Kosovon dauden soldadu serbiarrei eraso egiteko arma egokiak baitira. Azken bost asteetan bonbardaketak gerazte-ko izan diren saio diplomatikoei «Milosevicen erruz» porrot egin dutela gaineratu zuen NATOk idazkari nagusiak.

Orri 'bonbardaketa' Belgraden

■ BONBAK eta misilak ez ezik, NATOk propagan-dako orri txikiak ere botatzen ditu Belgraden. Jugoslaviako hiriburuko kaleetan zerutik ero-ritako milaka orri azaldu ziren atzo. «Zertara ari da jokatzeko Milosevic?» zioten orritxoek alde batetik, sutan zegoen Belgradeko eraiki baten gainean. Beste aldean, berriz, Milosevici lepo-ratzen zitzaion serbiarren hainbat porrot. «Be-re politikarekin galdu da Krajina, Eslavonia, Barania eta Sarajevo. Orain Kosovon ari da jo-katzen. Serbiaren sehaska ari da jokoan jar-tzen: Serbiak munduan duen lekua eta bere herriaren bizia. Bere jabego pribatua al dira horiek?», zioten orritxoek. Propaganda horre-kin jugoslaviarrek Milosevicen aurka jartzea bilatzen du NATOk. Arrakasta gutxiarekin.

Milosevicek paramilitarrei egotzi dizkie Kosovon gertatu diren «gauza itsusiak»

Prizrenen, Kosovoko bigarren hirian, «garbiketa etnikoa» hasi dela dio UNHCRk

Erredakzioa / Baiona

Slobodan Milosevic Jugoslaviako presidentearak, lehendabizikoz, aitortu du «gauza itsusiak» eta «gehiegikeriak» gertatu direla Kosovon, baina haien errua indar paramilitarren diziplinarik ezari egotzi dio. Human Rights Watch elkarteak ziurtatu du 100 eta 300 gizonezko bitarte sarraskituak izan direla Kosovoko Meja herrian. Prizren hiria ere husten ari dira serbiarrak.

WASHINGTON TIMES egunkariak atzo argitaratu emandako elkarrizketa batean, Milosevicek aitortu zuen «gauza itsusiak» gertatu direla Kosovon. Estatu Batuetako egunkari horretaz gain, aitortpen bertsua egin zion egun bat lehen UPI agentziari, hots, «gehiegikeriak» jazo izan direla Kosovon, baina «Vietnamgo gerra denboran bi aldeetatik gertatu ziren bezala».

«Gauza itsusi» horiek, haatik, indar paramilitarrei leporatu zizkien Milosevicek, eta egileetatik zenbait zigortuak izan direla ziurtatu zuen. «Ez gara aingeruak, baina ezta demonioak ere, zuek diozuen bezala; gure tropa erregularrak erabat diziplinatuak dira, baina indar paramilitarren kontua besterik

Prizren hiritik kanporatutako haur albaniar bat, atzo, Morinako muga zeharkatu ondoren.

da» adierazi zuen Milosevicek.

Prizren «husten» ari dira serbiarrak

Milosevicek «gauza itsusiak» eta «gehiegikeriak» deitzen dituen «sarraski» hitza eman die Nazio Batuen Errefuxiatuentzako Komisariatu Nagusiak (UNHCR). Nazioarte erakunde ofizial horrek herenegun egindako salaketa baieztatu zuen Estatu Batuetako Human Rights Watch giza eskubideen aldeko elkar-

teak, hots, Kosovo hegomendebaldeko Meja herrian sarraski bat egin dutela serbiarrek aste honen hasieran. Human Rights Watchek galdetutako 19 lekukok egingdako adierazpenen arabera, albaniar errefuxiatu multzo batetik baztertuak izan ziren 100 eta 300 gizonezko bitartek tiroz hil zituzten serbiarrek.

UNHCRren oraingo kezka Prizren da, Kosovoko bigarren hiria Pristinaren ondoren. Azken orduetan orduro Prizrengo mila herritar iristen

ari dira Albaniara, 20 kilometrorra duten Morinako mugara. Ostiralean 13.000 heldu ziren, eta atzo kilometrotako ilarak zeuden Albaniara igarotzeko. Iheslari horiek esan dutenez, Serbiako indar militarrek etxetik ateratzeko agindua eman zieten bozgorailuen bidez. Autoz alde egin dutenei matrikula kendu diete, eta besteak mugara gerturatu dituzte autobusez. Azken horiei agiriak kendu dizkiete. Prizrenen 100.000 biztanletik gora zituen, albaniarrek gehienak.

Hagako Auzitegiko ikertzaileak ahalik eta lasterren nahi ditu Kosovon Harburrek

LOUISE HARBOUR Hagako Nazioarteko Auzitegiko prokuradore nagusiak dioenez, ikerketak egin beharko dira ahal bezain laster, Kosovon ustez izandako gerra krimenei dago kienez. Horretarako, konponbide politiko bat aurkitu ondoren eta NATO edo NBERen aginduetarako indar armatu bat Kosovon zabaltu eta berehala, Hagako Auzitegiko ikertzaileak ahalik izan beharko dituzte euren lana egiteko.

Eginkizun hori benetan egin ahal izango dutelako bermeak aurretik jasotzeko xedez, Bonn, Londres eta Washingtonen ibili da berriki Louise Harbour, eta hango agintariekin hitz egin du. Pariserat ere joanen da aurki, eta Frantziako Gobernuari ere eskaera bera egingo dio.

Bosniako gerran (1992-1995) izandako krimenengatik auzipetuak diren gerra kriminalak atxilotzeko eskaera berretsi zuen ere Louise Harburrek. Hagako Auzitegiko prokuradore nagusiaren iritzian, «nazioarteko auzitegiaren atxiloketa aginduak garaiz gauzatu balira, horrek eragina izango zuen Kosovon eta krimenen egiteko asmoak galaraziko zituen».

Talde naziak debekatzeko eskatu dute Londresen

Beste hiri batzuetan ere atentatuen beldur da Scotland Yard

Erredakzioa / Donostia

Azken bi asteetan Londresen izan diren atentatuek kezka handia sortu dute gutxiengo etnikoetan eta homosexualen artean. Eskuin muturreko taldeak debetzeko exijitu dute arrazakeriaren aurkako taldeek. Gobernua, ordea, ez dago horretarako prest, adierazpen askatasunari lehentasuna ematen diolako.

ERRESUMA BATUKO Poliziak adi egoteko deia egin zien atzo herritarrei, hurrengo egunotan atentatu gehiago gertatuko den beldur baita. «Herritarrek lasai baina adi egon behar dute egoera honetan, [ostiralekoa] jende asko zegoen lekuan lehertu den hirugarren bonba baita», azaldu zuen Jack Straw-k. Barne ministroak gezurtatu egin nahi izan zuen atentatuak talde zehatz batzuen aurkakoak zirela. «Gure gizarte osoaren aurkakoak dira», esan zuen.

Scotland Yard-eko buruzagi Paul Condonek, osterar, argi utzi zuen talde berezi batzuk direla atentatugileen jomuga, hala nola, asiarrak, afrikarrak, karibearrak eta juduak. Condonek adierazi zuenez, Erresuma Batu osoko komunitatei ohartarazi die bonben arriskuak.

Londresko polizia ez ezik, beste hiri handietakoak ere alerta egoeran daude. Inglaterra-rako Birmingham, Manchester, Liverpool, Leeds, Nottingham, Leicester, Luton, Bradford, Bristol, Eskoziako Glasgow eta

Galesko Cardiffen gutxiengo etnikoetako auzoak daude.

Lehen atentatua beltzen aurkakoa izan zen, afrikarrak eta karibearrak nagusi diren Londresko auzo batean gertatu baitzen, Brixtonen. 37 lagun zauritu ziren. Bigarrenean, berriz, Bangladesh-ko jatorriko sei lagun zauritu ziren Bricks Lane kalean. Ostiralean homosexualak izan ziren jomuga, haien taberna batean lehertu baitzen bonba, Londresko Soho auzoan. Azken atentatu horretan emakume bat eta gizon bat hil dira eta 66 zauritu. Atzo arratsaldean 23 lagun zeuden artean ospitalean, horietako sei larri.

Manifestazioa Brixtonen

Beltzen erakundeek deituta, milaka lagun elkartu ziren atzo Brixtonen azken atentatuak salatzeke. Homosexual taldeek, sindikatuek eta alderdi politikoek ere bat egin zuten. Manifestariak Sohotik igaro ziren eta gero Downing Street-era joan ziren, Tony Blair lehen ministroaren

MICHAEL STEPHENS / EPA

Poliziak Londresko dendetan jarritako kartela, jendeak objektu susmagarrien berri eman dezan.

egoitzara alegia. Manifestazioaren aurrealdean zihoa-zen Arrazakeriaren Aurkako Asanblea Nazionaleko arduradunak. Talde horrek eskuin muturreko erakundeak debekatzeko eskatu dio Blairri, eskutitz baten bidez. «Herrialde honetan sekula jasan ez duen indarkeria arrazista eta antolatu baten aurrean gaude; beste herrialde batzuetan ikusi dugu bortizkeria hori, esaterako, Rostock-en (Alemania) atzeritarren aterbetxeari eraso ziotenean. Guk uste dugu ez dugula beltz gehiago hil ditzaten itxaron behar legeak aldatzeko», dio gutunak.

Gobernua, ordea, uzkur azaldu da, eskuin muturreko erakundeak zigortzeak adierazpen askatasuna bortxatuko lukeela uste baitu. Gainera, Straw-k esan du debekuak ez lukeela konponduko arazoa. White Wolves eskuin muturreko taldeak hartu ditu bere gain Londresko hiru atentatuak.

Susmagarri bat atxilotu dute

■ POLIZIAK gizon gazte bat atxilotu zuen atzo goizaldean Cove herrian (Hampshire eskualdea) azken atentatuekin lotura duelakoan. Susmagarri horren etxean lehergailuak egiteko erabil zitekeen materiala aurkitu zuela zabaldu zuten polizi iturriek.

Scotland Yarden arabera, atxilotuak 20 urte pasatxo ditu

eta Londresen galdezkatzen ari dira. Gizonezkoak antz handia omen du Brixtongo atentatuaren susmagarri nagusiarekin. Joan den apirilaren 17an Brixtongo bonba lehertu aurretik, dena batzuetako kamerek inguruan zebilen gizonezko gazte eta zuri bat grabatu zuten ordu eta erdiz. Atxilotua irudie-

tan agertzen den gaztea denetz ez du azaldu Scotland Yardek.

Polizia Soho-ko denda, taberna eta antzeko lekuetan aritu da azken orduetan argibideak eman ditzaketen kameren bila.

Bestetik, Londresko ospitaleek deia egin zieten atzo herritarrei odola eman dezaten. Izan

ere, dozenaka lagunek odol ugari galdu zuten leherketaren ondorioz. Lehergailua etxean egindakoa zen eta aurreko biek bezala, iltze batzuk zituen barruan kalte handiagoa egiteko. Zauritu gehienak gizon gazteak dira eta asteburuan zehar ebakuntza egingo diete. Bost lagun hilzorian daude.

TALDE ARMATUA EZTABAIDARAKO AGENDA PROPOSAMENA AZTERTZEN ARI DA AZKEN HITZA EMAN AURRETIK

FARC gerrilla eta Kolonbiako Gobernua negoziazioak hasteko akordiotik hurbil

■ Paramilitarrak borrokatzeko politikari dagokionez, ados jarri direla jakinarazi dute Gobernuak eta gerrillak

■ Negoziazioen metodologian eta herritarrek parte hartzeko prozeduraren inguruan %80an bat etortzea erdietsi dute

■ Bihar bilduko dira berriro FARCEko eta Gobernuako negoziatzaileak, eta gerrillak azken hitza emango du

Agentziak / Bogota

KOLONBIAKO bake prozesuak bide egokia hartu du, bai Gobernuko negoziatzaileek, bai gerrillakoek atzo jakinarazi zuten. Iturri horien arabera, eztabaidarako agenda bat ia-ia hitzartua dute, eta beraz, «benetako bake negoziazioak» hastear dira.

Hiru hilabeteko etenaldiaren ondoren, hil honen 20an bildu ziren aurreneko aldiz Gobernuko ordezkariak FARCEko buruzagiekin bake elkarrizketari berriro helduko zietenetz erabakitzeke. Andres Pastrana kontserbadoreak lehendakaritza hartu eta hilabete gutxira bake negoziazioei ekitea hitzartu zuten FARCEk eta Gobernuak joan den urtarrilean. Hain zuzen ere, hil horren 7an hasi ziren elkarrizketak, baina handik 12 egunera, hilaren 19an, FARCEk bertan behera utzi zituen.

Izan ere, egun horietan paramilitarrek sarraski handiak egin zituzten, FARCEn ustez, Gobernuak ez zuelako behar bezala borrokatzen haien aurka. Hori aintzat hartuta, elkarrizketetatik alde egitea erabaki zuen FARCEk eta hiru hilabeteko epea ematea Gobernuari paramilitarren aurka zegoela frogatzeko. Horrexegatik bildu ziren berriro Gobernuko ordezkariak eta FARCEkoak hil honen 20an, 3 hilabeteko epe hori igaro ostean, negoziazioekin segituko duten erabakitzeke.

Baldintza nagusi bana jarri zieten elkarri Gobernuak eta gerrillak bake elkarrizketekin aurrera egiteko: paramilitarren aurkako politika zehazteko eskatu zuen gerrillak; Gobernuak, berriz, negoziazioak hasi aurretik agenda bakar bat hitzartzeko.

Gobernuko negoziatzaileek zein gerrillakoek atzo emandako azalpenen arabera, paramilitarren kontrako politikaren inguruan adostasuna lortu dute jada, eta bake

MIGUEL SOLANO / ANCOL

Kolonbiako Gobernuko ordezkariak eta FARC gerrillakoak, atzo, kazetariei azalpenak ematen. Caqueta departamenduko Los Pozosen daude bilduta.

elkarrizketetarako agenda bakar bat hitzartzear dira. «%80 eginda dugu agenda bakar bat, metodologia bat eta herritarrek parte hartzeko prozedura hitzartzeko jardunean», adierazi zuten Gobernuko eta FARCEko ordezkariak.

Nolanahi ere, gerrillako buruzagitza negoziatorako agendaren proposamena

■■■ Bake negoziazioen emaitza «gizarte justizian» oinarritutako estatu bat izatea nahi dutela nabarmendu dute bai Gobernuak bai FARC gerrillak: «Kolonbiar guztiok aterbetu eta babestuko gaituen estatu bat»

aztertzen ari zen atzo, eta bihar bilduko dira berriro Gobernuko ordezkariarekin azken hitza emateko.

Erantzuna baiezkua balitz, agenda horren arabera bake negoziazioak hasiko lirateke. Emaitza «gizarte justizian oinarritutako estatu bat» izatea nahi dute bi aldeek, «kolonbiar guztiok aterbetu eta babestuko gaituena»

Jende multzo bat bahitu du FARCEk

CALDAS eta Antioquia departamenduen arteko errepide batean jende multzo bat bahitu dute FARCEko gerrillariak, iturri militarrek atzo jakinarazi zuten. Jende kopurua ez zuten erabat zehaztu, baina bahituak hamarretik hogeira bitartekoak azaldu zuten.

Irrako tunela deritzon tokian jazo zen bahiketa ostiral gauean: FARCEko

gerrillariak kontrol moduko bat jarri zuten, eta gerarazitako ibilgailu eta autoetako jendea harrapatzen joan ziren. Bahitutakoen artean Aguadas herriko epailea eta fiskala daude, baita Quinchio banku bateko gerente ere. Gizonezkoak bakarrik atzeman zituzten erreboltariak.

Bahiketa modu horri «mirarizko arrantza» deitzen

diote Kolonbian: ibilgailuak gerarazten dituzte, eta aberatsak, lur eremu handien jabeak, politikakoak, funtzionarioak, atzerritarrak eta bestelako jende boteretsua harrapatzen dituzte. Kolonbiako gerrillek maiz erabiltzen dute sistema hori.

Iturri militarren arabera, FARCEko 47. fronteia izan da Irrako tuneleko bahiketa egin duena, talde armatu

horixe baita inguru horretako bahiketak egiten dituenak. Hain zuzen ere, segurtasun indarren iduriko FARCEko fronte horixe izan zen otsailaren 18an hiru atzerritar bahitu zituenak: Marcos Gallegos Jimenez eta Jose Luis Garcia langile espainiarak, eta Ammar Solielmi aljeriarra. Hiru pertsona horiek bahituta segitzen dute oraindik.

Irango erregimeneko progresistek beste garaipen bat lortu dute Legebiltzarrean

Ataola Mohaierani Kultura ministroak erakunde horren konfiantza eskuratu du

Agentziak / Teheran

Islamaren «balio sakratuak» iraintzea, erregimen islamikoan laizismoa bultzatzea eta gizartearen inmoralitatea sustatzea leporatzen zioten Ataola Mohaierani Kultura ministroari haren aurkako mozioa aurkeztu zuten legebiltzarkideek. Alde estuarekin bada ere, konfiantza mozioari aurre egin eta irabaztea lortu zuten erregimeneko progresistek.

GUZTIRA 270 diputatuk osatzen dute Irango Legebiltzarrak, eta 263k parte hartu zuten Ataola Mohaierani Kultura eta Orientazio Islamikoko ministroaren aurkako konfiantza mozioaren eztabaidan. Debate gogor baten ondoren bozketa egin zen, eta alde txikiarekin bada ere, Irango erregimeneko progresistek irabazi egin zuten: 135 diputatuk Mohaieraniren aldeko boza eman zuten, 121ek kontrakoa, eta zazpi abstenitu egin ziren.

31 diputatu kontserbadorek aurkeztu zuten Kultura ministroaren aurkako mozioa, eta islamaren balioak iraintzea, laizismoa bultzatzea, EEBBekin harremanak hastearen aldekoa izatea eta «inmoralitatea eta larritasuna» sustatzea leporatzen zioten.

Ikasleak, iazko azaroan, Khatami lehendakariak hasitako irekieraren aurka manifestatzen.

Komunikabideen eta liburuaren arloak Mohaieraniren ardura pekoak dira, eta mozioa aurkeztu zuten legebiltzarkideen iduriko lasaiegi jokatzen du arlo horietan. Kontserbadoreek salatu dute erlijioa, segurtasun nazionala eta iraultza islamikoaren balioak auzitan jartzen dituzten liburuak argitaratu direla Mohaieranik Kultura Ministerioa hartu zuenetik.

Duela 20 hilabete izendatu

zuen Mohamad Khatamik Mohaierani Kultura ministro, eta iazko irailean beste konfiantza mozio bati aurre egin behar izan zion. Orduko hartan, prentsa politika kritikatu zuten diputatu kontserbadoreek, eta Mohaieranik oso jarrera tinkoa hartu zuen: ez zuela askatasun legitimoen defentsan atzera egingo aldarrikatu zuen.

Legebiltzarrean atzo lortutakoa, garaipen handia da

Irango erregimeneko sektore progresistarentzat.

1997ko maiatzean Mohamad Khatami hautagai progresistak irabazi zituen Irango hauteskundeak gehiengo zabalez, eta ordudunik hainbat aldaketa egin ditu erregimenaren barrutik. Ondorioz, botere borroka handia sortu da sektore kontserbadore eta progresisten artean.

Kargutik kendu edo ez, bere ideiek eta asmoek aurrea segituko dutela esan zuen atzo, konfiantza mozioa eztabaidatzen hasi aurretik, Mohaierani Kultura ministroak. Mozioa galduz gero, Khatamik lehendakariorde izendatuko zuela zabaldu zen, gainera, Irango giro politikoan, lehendakariaren konfiantzako gizona baita.

FERNANDO LARIOS / EFE

Nikaraguako sindikalistek jazarpena salatu dute. Garraiolarien 35 buruzagi atxilotu ditu Nikaraguako Poliziak joan den ostegunetik, hau da, greba orokorra hasi zenetik. Erregaiaren prezioa jaisteko eskatzen dute garraiolariek, baina Aleman eskuindarraren gobernuak ez du amore ematen. Greba hori dela eta istilu larriak ari dira gertatzen Managuan.

Liga Arabiarra oso kezkatuta dago Komoreetako egoerarekin

■ Armadaburuak estatu kolpea eman zuen ostegunean

Agentziak / Kairo

LIGA ARABIARRAKO Idazkaritza Nagusia oso arduratuta agertu zen atzo Komoreetako Errepublikan dagoen egoerarekin. Izan ere, Komoreetako armadaburuak estatu kolpea eman zuen ostegunean Tadjidine Ben Said Massounde lehendakariaren aurka, eta Komoreak Liga Arabiarreko kide dira.

«Zuhurtziaz» jokatzeke eskatu die Liga Arabiarrak bai estatu kolpea eman duten militarrei, bai lehengo gobernuari. Hala ere, segurtasunaren eta egonkortasunaren alde jokatzeke galdegina die

Esan bezala, militarrek ostegunean eman zuten estatu kolpea, herrialdea «kaosetik eta anarkiatik» ateratzeko. Nolanahi ere, gatazka horren muinean Anjouan uhartearen gaineko auzia dago.

Komoreetako Errepublikak hiru uhartek osatzen dute: Komore Handiak, Mohelik eta Anjouanek. 1975era arte Frantziako kolonia izan ziren, eta 1997ko urtarrilean berriro ere metropoli ohiaren menpe jartzea eskatu zuen Anjoanek. Uharte horretako biztanleen iduriko Errepublikako Gobernuak Komore Handia uhartearen alde egiten zuten beti beren kaltetan, eta Frantziaren menpe etorkizun hobea izango zuten. Harrezkero, tirabiratsua izan dira Anjouanen eta Komoreetako Gobernuaren arteko harremanak, eta orain, militarrek esku hartzea erabaki dute.

• **Saskibaloia**

Tau Baskonia: Gaur Madrilen Estudiantesen kontra galtzen badu, adio esango dio ACB Ligako denboraldiari → **39**

• **Pilota**

Euskal Herriko Manomanista: Ruben Beloki da lehen finalista, atzo Karlos Armendarizi 22-15 irabazita → **45**

Alaves ♦ Valenciak kontraerasoan erabaki zuen atzoko partidua

Tranpan erori zen

Lopezek hiru gol sartu zituen, eta Mendietak bi

Valencia	Alaves
5	0

Valencia.- Cañizares; Roche (Popescu, 85m.), Bjorklund, Djukic, Carboni, Juanfran; Mendietak, Milla, Fariños (Schwarz, 77m.); Claudio Lopez, Vlaovic (Navarro, 70m.).

Alaves.- Tito; Belsue, Berruet, Karmona, Josete; Desio, Pablo; Gerard (Berti, 74m.), Sanchez (Magno, 46m.), Sivori; Canabal (Julio Salinas, 46m.).

GOLAK: 1-0: Claudio Lopezek (18m.). 2-0: Mendietak (33m.). 3-0: Claudio Lopezek (56m.). 4-0: Claudio Lopezek (72m.). 5-0: Mendietak (83m.).

ARBITROA: Puentes Leira. Txartel horia: Magno.

E. Esnaola / Donostia

ESPAINIAKO Liga asko segitzen dutenek ederki asko dakite nolako jokoa egiten duen Valenciak: atzean itxaron eta gero, ahal duenean atzaparkada egiten du kontraerasoetan. Jokalari proposak ditu horretarako: defentsa gogorak, ez direnak konplikatzen, zelai erdi sendoa, Mendietak bezalako jokalaririk mundial bat, eta Claudio Lopez aurrelari bizi, tekniko eta golegilea. Ez da asko Valenciak joko estilo horrekin Barcelona txikitu zuela hiru partiduko segidotan. Eta Barcelonako entrenatzailea -Van Gaal- konturatzeke zer zen bere taldearen akatsa.

Atzoko partidua ikusita, badirudi Mane, Alaveseko entrenatzaileak ere ez zuela oso ondo planteatu lehia. Edo gerta liteke Valenciakoak -Ranierik- izugarri ondo planteatzen dituela partidukoak; alegia, kontrarioari jokoa ekimena hartzen uzten dio Valenciak, eta asmatu egiten du horretan. Hala, aur-

ALBERTO ESTEVEZ / EFE

Claudio Lopez, atzoko partiduan, atera jaurretzen, eta Karmona jaurtiketa oztopatu nahian.

hitz bitan

Mendietaren kategoria: Ikaragarri ona da Mendietak, guztia egiten baitu: jokoa moztu, pase onak eman, golak sartu... Atzoko partidua da beste adibide bat. Ez litzateke arraroa izango aurki klub handi-handi baten fitxatuko balu.

karia bere tranpan erortzen da. Hori gertatu zen atzo, behintzat. Izan ere, lehen minutuak Alavesenak izan ziren: erraz hasi zen kontrolatzen, berea zen zelai erdia, hegala zulatzen ari zen, ukitu dezente egiten... Lehen ordu laurdeneko datu bat: baloiaren jabetza-ren %57 Alavesena zen. Baina Valenciak bazekien zertan ari zen, eta 18. minutuan egin zuten gasteiztarrei estraineiko atzaparkada: Carbonik baloi

Handik ordu laurdenera bigarren atzaparkada: Mendietak Vlaovici, bat-bikoa egin, eta Mendietak gola. 2-0. Eta halaxe joan ziren aldageletara.

bat harrapatu zuen atzean, Mendietari pasatu zela erdira, Mendietak bertikalean Fariñosi, hark Titoren area kanpotik jaurti, Titok ondo geratu, baina baloi soltea Lopezek hartu zuen eta gola; Ligako bere hamabosgarren gola zuen Lopezek.

Maneren beste saio bat

Atsedenean Manek bi aldaketa egin zituen: Sanchez ordeztu Magno eta Canabalen ordeztu Julio Salinas. Eta berriro Alaves dominatzen hasi zen, baina berriro tranpan erori zen. Izan ere, halako batean Mendietak Lopez baloi luze bat bota zion, Lopezek aurrea hartu zion Titori eta 3-0. Lopezek berak beste gol bat sartu zuen. Mendietak bestea.

Alavesek behar zuen Valentzian puntu bat, baina ez da hain larria ere atzo galtzea. Jakina, baldin eta hurrena Mendizorrotzan Valladolidi irabazten badio.

Txirrindularitza ♦

Vazquezek irabazi du Legazpian Santa Kruz Saria

Villamayor de Monjardinen Samuel Sanchez iritsi zen lehen postuan

Xabier Usabiaga / Donostia

JOSE MANUEL VAZQUEZ CAI taldeko txirrindulariak irabazi zuen atzo Legazpiko Santa Kruz proba sekulako erakustaldia emanez. Descargako mendateak erabaki zuen lasterketa. Lehenengo Juan Gomis-ek (Sodeso) jo zuen eraso eta berarekin egin zuen ihes Jose Manuel vazquezek.

Atzean beraien bila aterazi ziren David Vazquez eta Gorka Arrizabalaga (Olarra-Ercoreca), eta beraiekin batera Iban Mayo (Baque). Iheslariak harripatzeko zorian izan ziren, baina Gomis eta Jose Manuel Vazquez erreleboak hasi ziren, eta azkenean asturiarra sartu zen muga lehen postuan 3 ordu 50 minutu eta 56 segunduetan, eta denbora berean Juan Gomis. David Vazquez hirugarren izan zen atzo Legazpian, 6 segundutara. Berarekin batera Gorka Arrizabalaga. Mayo 28 segunduetara sartu da, eta tropela 32ra.

Sanchez nagusi Villamayorren

Bestalde, Villamayor de Monjardinen (Nafarroa) Samuel Sanchez (Olarra-Ercoreca) sartu zen helmuga lehenbizi, Gorka Verdugoren aurretik. Hirugarren Kaiku taldeko Ricardo Serrano izan zen 4 segundora. Denbora bera izan zuen Jon del Riok (Born Jay). Harekin batera Santi Barranco iritsi zen, Hotel Ruta de Europa taldekoa.

Athletic ♦ Ligaren bigarren zatiko lehenengo garaipena nahi du Atletico de Madridek

Suspertzeko garaia

Mallorcan aritu zirenek jokatu dutela baieztatu du Fernandezek

I. Olabarri / Bilbo

LUIS FERNANDEZEK Mallorcaren aurka azkenengo jardunaldian aritu zen hamaikako bera ariko dela baieztatu zuen atzoko prentsaurrekoan.

Hamaikakoa berbera izanagatik, eskema ez du errepikatuko Fernandezek. Litekeena da erdian Nagoreren aldamenean Carlos Garcia jartzea, eta Carlos Garciak Mallorcaren aurka bete zuen tokia Javi Gonzalezek hartzea.

Zelaian ondo ezartzeko eskatu zien jokalariei Tarifakoak. «Guztiek dute aurrera iristeko askatasun osoa», enrenatzaileak esan zuenez.

Luis Fernandezek bere jokariengandik fedea duela azpimarratu zuen, eta haien jokatzeko modua ezbaian jartzea ez duela onartzen gogorarazi. Adierazpen horien ildotik, Manzanarenen jokatu zuten lehia ekarri zuen gogora Tarifakoak. «Orduan esan ziguten autobusa ate aurrean jarrita jokatu genuela; beharbada haiek ere zenbait partidutan autobusa jarri izan balute, orain gorago egongo ziren», esan zuen Luis Fernandezek.

Athletico, lehenengo garaipenaren bila

Atletico de Madridek Ligaren bigarren zatian ez du garai-pen bakar bat ere lortu, eta hiru puntuen bila etorriko da San Mamesera.

Anticen taldeak irabazi beharra dauka derrigorrez; izan ere, Villarrealetik —promozio postuetan dago— lau puntura baino ez dago.

Hala ere, asteon izan dituzten lesioek ez diote askorik lagundu Radomir Antici. Izan ere, Jugovic, Valeron, Tevenet eta Lardin lesionatu dira Anticen taldean.

Jose Mari jokalaria lesio horien gainean mintzatu da. «Ez dakit zer gertatzen den. Entrenatzen garen bakoitzean norbait lesionatzen da, eta partiduetan binaka». Anticek, aldiz, ez die garrantzi berezirik eman nahi izan lesioei. «Jokalaria falta izatea ezin da aitzakia izan».

Espainiako Lehen Mailako 32. jardunaldia

ATHLETIC

Lopez Nieto
San Mames, 19:30 (Caral+)

AT.MADRID

► **Entrenatzailea**
Luis Fernandez

► **Aulkian**
1 Valencia
19 Lasa
6 Urzua
17 J. Ezquerro
23 Jorge Perez
9 Esquerro

► **Etxean**
Irabazi 8
Berandu 5
Galdu 2
Gutxiak alde 21
Gutxiak kontra 12

► **Orokorrean**
Postua 7.
Puntuak 47 (44)

Lineup diagram for Athletic Club showing players and their positions. The diagram is a stylized representation of the pitch with player names and numbers in diamonds. The players are: Etxebarria (13) in the center, Rios (24) and Ferreda (15) on the wings, Lasa (11) on the left, Lasa (19) on the right, C. Garcia Nagore (12) in the center, Lasa (10) on the right, Jari Gonzalez (9) on the left, Alkiza (18) in the center, Guerrero (8) in the center, Urzua (20) in the center, and Urzua (20) in the center.

Azken emaitzak

92-93	1-2	94-95	3-1	96-97	1-1
93-94	3-2	95-96	0-2	97-98	1-0

► **Entrenatzailea**
Rafael Artime

► **Aulkian**
1 Jara
12 Celi
4 Lopez
11 Tani
3 Baraja
20 Noguea

► **Kanpoan**
Irabazi 2
Berandu 3
Galdu 10
Gutxiak alde 18
Gutxiak kontra 27

► **Orokorrean**
Postua 14.
Puntuak 38 (44)

Lineup diagram for Real Madrid showing players and their positions. The diagram is a stylized representation of the pitch with player names and numbers in diamonds. The players are: Molina (1) in the center, Aguilera (15) on the left, Santi (6) on the right, Chamak (3) on the right, Sergio (20) on the right, Mesa (22) in the center, Roberto (18) on the left, Juninho (10) in the center, Solari (24) on the right, Jose Mari (14) in the center, and Juan Gonzalez (11) in the center.

Luis Fernandezek bere gizonengan fedea osoa duela azpimarratu zuen atzoko prentsaurrekoan.

Azken aukera ote?

I. Olabarri

Zigorra ala bigarren aukera •

Aste luze honetan, hamaikakoa errepikatzeko Luis Fernandezek egin duen apustua izan da mintzagai Lezaman eta han biltzen diren kazetarien hedabideetan. Fernandezek hori egingo duela dio, baina harekin ez dago erabat ziur egotetik. Hala egiten badu, zigor tankera hartuko diote batzuek. Saskibaloiko entrenatzaileek egin ohi duten bezala. Hasierako

bostekoak partidu txarra jokatzeko duenean, amaierako minutuak jokatzera derrigortzen dituzte jokalariorik. Luis Fernandezek dio gaizki egin zuten hura zuzentzeko aukera dela; entrenatzaileak jokalariekin dituen harremanak ikusita —kanpotik begirata, behintzat—, baliteke hala izatea.

Kontua da itxura batean Mallorcaren aurka porrot egin zuen hamaikako

horrek egokia dirudiela gaurko. Ziurrenik, erdian geratuko dira Carlos Garcia eta Nagore, eta Fernandezek Juninhorentzat zaintza berezirik ez dela izango esan arren, haren aurrerako lasterketaldiei eusteko planteamendu egokia izan daiteke. Batez ere, arriskua harek eta Jose Mari elkarrekin bat egitea lortzen dutenean datorrela ikusita. Ea hala den, azken aukera izan daiteke eta.

XOUSA SIMAL

Santi Ezquerro

• ATHLETIC-eko AURRELARIA •

«Ondo jokatzeko baldin badugu, zaleak gure alde egongo dira»

■ Mallorcaren aurka hamaikako berbera ateratzea erabaki du Luis Fernandezek. Nola hartu duzue erabaki hori zuek, jokalariorik?

Entrenatzaileak esan zigun Mallorcaren aurka jokatu zuten berberak aterako zituela Atletico de Madriden aurka ere.

Argi dago partidu guztien aurrean jokari guztioz jokatu nahi dugula eta inori ez zaiola gustatzen aulkian geratzea, baina entrenatzailearen erabakia da eta onartu egin behar da.

■ San Mameseko zaleek egingo dizueten harrearak kezkatzen al zaituzte?

Hori gure esku dagoela uste dut. Askotan zaleak hasierako 20 minutuetan zer egiten dugun ikusi arte zain egoten dira gure lana epaitzeko.

Argi dagoen bakarra da gure esku dagoela. Gauzak ondo egiten baldin baditugu, zaleak gurekin egongo dira. Inoiz ez dugu arazorik izan zaleekin, eta gaur ere haiek gure alde agertzea gure esku daukagu.

Jokalariorik garbi daukagu zaleak poztu nahi ditugula eta horretarako irabazi egin behar dugula.

■ Argi dago guztiontzat norgehiagoka erabakigarria dela Europara begira, ezta?

Zerbait lortu nahi baldin badugu, ezinbestekoa da hiru puntuak etxean geratzea. Hori egin ezean eta aurrean ditugun taldeen emaitzak ez badira gure aldekoak, UEFAko postuak urrundu egingo dira.

Reala ♦ Txuri-urdinek beste «final» bat jokatu dute gaur Extremaduran

Irabaztera behartua

Kraussek aldaketak egingo ditu, eta Rekarte etxean utzi du

E. Esnaola / Donostia

BERND KRAUSS Realeko entrenatzailea azkeneko hila-bete honetan esaten ari den moduan, gaurkoa beste «final» bat da. Hala izan omen dira aurreko hiru partiduak ere, eta hala izango omen dira Liga bukatu artekoak. Hori espero dute Realaren jarraitzaileek. Baina horretarako taldeak gaur irabazi egin beharko du, bestela, lehen oso urruti baldin bada go seigarren postutik —segurunik, zazpigarrenak ez du lortuko UEFAko txartela—, gaur galduz edo berdinduz gero, tokitan geratuko zaio Realari seigarren postu hori.

Teorian gaurko «finala» ez da hain zaila, Extremadura izango duelako kontrario; azkeneko lekuetan da Liga. Partidu horretarako hainbat aldaketa egingo ditu Kraussek hasierako hamaikakoan, Loren, Juan Gomez, Javier De Pedro eta Oscar de Paula titular postura itzuliko baitira, Aitor Lopez Rekarte, Mikel Antia, Jose Felix Guerrero eta Iñigo Idiakezzen kalterako.

Kraussek hamasei jokalaria eraman zituen atzo Extremadura aldera. Oraingoan, Guerrero eta Dietmar Kuhbauer lesionatuez gain, Miguel Fuentes, Lopez Rekarte, Javier Gracia eta Igor Cvitanovic geratu dira deialditik kanpo.

Extremadura Dure gabe

Extremaduran jokalaria garrantzitsu bat faltako da gaurko partiduan: Carlos Alejandro Dure aurrelaria. Arazo fisikoak ditu eta ez da azkenean ondo jarri.

Hango entrenatzailea, Rafael Benitez, baikor dago hala ere, Realak gaindi dezaketela uste duelako. «Barcelona batek, adibidez, gorriak ikusi zituen gure kontra hemen». Alta, «zaila» izango zaie irabaztea, «Realak hiru puntu behar dituelako Europako posturen bat lortzeko».

Almendralejoko estadioa bete egingo dela espero dute Extremadurakoek, etxeko aurreko neurketetan ere jende dezente izan delako ekipoa animatzen.

Espainiako Lehen Mailako 32. jardunaldia			
EXTREMADURA	Mejuto Gonzalez Almendralejo, 18:00 (PTV)	REALA	
Entrenatzailea Rafael Benitez		Entrenatzailea Bernd Krauss	
Aulkian 1 Amador 4 Fabre 11 Soto 15 Pedro Jose 22 Galarza		Aulkian 25 Olate 12 Antia 27 Aramburu 18 Mlakoz 16 Alkandor	
Etxean Irabazi 5 Berdindu 8 Galdu 7 Golak alde 11 Golak kontra 19		Kanpoan Irabazi 2 Berdindu 8 Galdu 7 Golak alde 11 Golak kontra 21	
Orekorrean Postua 18. Puntuak 28 (33)	Azken emaitzak 92-93 94-95 96-97 98-99 93-94 95-96 97-98 99-00	Orekorrean Postua 8. Puntuak 48 (48)	

ARTXIBOKOA

Javier de De Pedro eta Oscar de Paula, Anoeta estadioan, gol bat ospatzen. Gaur hamaikakora itzuliko dira biak.

Loren • REALEKO JOKALARIA •

«Nahitaez irabazi beharra dugu»

AURREKO astean jai izan zuen Lorenek, partidu bateko zigorra bete behar izan baitzuen Racingen aurka. Hori bai, behin zigorra bete, hasierako taldera itzuliko da gaur Realeko kapitaina.

■ **Derrigorrez irabazi behar den partidu horietakoa da Extremadurakoa, ezta?**

Bai, denboraldi hasieran Extremaduraren aurkakoa irabazteko partiduak dirudi eta horregatik kontuak egitean bertan hiru puntuak eskuratuko dituzula pentsa-

tzen duzu. Hori bai, gero askotan gehien zailtzen diren partiduak dira horrelakoak eta horregatik intentsitate guztiz aritu beharko dugu, momentu hontan hau baita partidu garrantzitsua.

■ **Zelaiak, beroak... partidua ezohikoa izatea espero al duzue?**

Bai, gauza horiek guztiek partidu zaila eta lan askokoa izatea eragingo dute. Gainera, beraiek oso atzean daude saikapenean eta irabazi beharra dute. Hori bai, oso argi dugu nahi duguna lortzeko

Extremaduran nahitaez irabazi beharra dugula.

■ **Mallorca, Valentzia... bezalako taldeek Almendralejon galdu dute.**

Bai, eta horrek Extremadurakoa zela zaila dela erakusten digu. Etxean jokatzeari neurria hartua diote.

■ **Taldean berriz ere aldaketa ugari egongo direla dirudi, ezta?**

Ikusiko dugu, baina garrantzitsua da aldaketak izaten direnean ere taldea ondo ibiltzen dela. Guztioi argi daukagu jokatzeko

Dudak

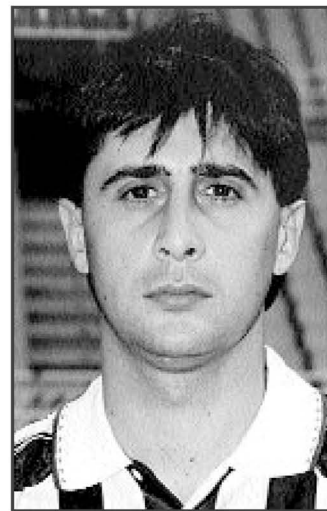
Enekoitz Esnaola

Eskuin lateralean • Adepojuk, Fuentesek, Lopez Rekartek eta Jauregik jokatu izan dute denboraldi honetan eskuineko lateralean. Kraussek ez du, nonbait, batere garbi. Gaur Adepoju ariko da. Dudak izate hori ez da seinale ona beste «final» baten aurrean.

Erdi-puntan • Harritzeak gaur Kraussek (seguruenez) egingo duena: Sa Pinto ondo ari zen aurrean, baina Kraussek gaur erdi-puntan jarriko du. Noiz argituko du behin betiko du da hori entrenatzaileak? Sa Pintoren beraren eta, azken batean, Realaren mesederako litzateke. Jokalaria aurrean jarriko balu, noski.

De Pedro (I) • Berririo hamaikakoan izango da. Inork ba al du dudarik hor egon behar duela?

De Pedro (II) • Batzuetan gauzak esan ondoren hasten da pentsatzen De Pedro, baina beste batzuetan pentsatu eta gero esaten ditu gauzak, eta garbi. Orain jokalaria atzeritarren inguruan mintzatu da, eta esan du ados dagoela taldean bi atzeritar on izatearekin, baina Realekoak ez omen dira hain onak. Bete-betean asmatu du. Ea Realak jokalaria atzeritarren fitxaketa politika zalan-tzan jartzen duen.

ARTXIBOKOA

duenak jokatura ere, hiru puntuak eskuratu behar ditugula.

Asier Errasti
DONOSTIA

Eibar ♦ Gailendu arren gipuzkoarrak oraindik salbaziotik bederatzi puntura daude

Orain ez al da berandu?

Meridak ezin izan zuen ezer egin markagailuari buelta emateko

Merida	Eibar
0	2

Merida.- Nuno; Jaime, De Quintana, Pablo Alfaro (Braulio, 52. m.); Carlos Abela, Marcos (David, 58. m.), Leonardo (Pons, 82. m.), David Pirri; Sinval, Ssahas eta Barata.

Eibar.- Jon Ander, Arriola, Matxon, Arce, Goio, Iturrino, Artetxe, Olano, Donosti, Arenaza eta Cuellar (Goio, 87. m.).

GOLAK: 0-1 Cuellar, 38. m. 0-2 Cuellar, 74. m.

ARBITROA: Txartel horiak Meridako De Quintana eta Leonardo; eta Eibarko Olanori. Txartel gorria Eibarko Donostiri (hori bikoitza).

Erredakzioa / Donostia

PARTIDU garrantzitsua irabazi zuen atzo Eibarrek Romano Jose Fouto futbol zelaian. Hala ere, hiru puntuen balioa aurkariak egiten dutenaren arabera izango da. Atzo Mallorca B-k galdu egin zuen arren, oraindik bederatzi puntura dago hurrengo urtean Eibarrek Bigarren A mailan jokatu duen edo ez ikustea.

Cuellarren bi golei esker lortu zituen Eibarrek hiru puntuak. Merida ia agur esan zien emaitza horrekin Lehen Mailara igotzeko promozioan sartzeko itxaropenei. Etxeko zaleek txalo zaparrada handia eskaini

ARTXIBOKOAJ

Ondo jokatu zuen atzo Eibarrek, eta ez Arenazak (argazkian) ez besteek ez zuten baloirik galdutzat eman.

zioten aurrelari eibartarrari bere taldeak ezer egiten ez zuela ikusita.

Partidua Meridak eraman zuen, baina nahiz eta aukera batzuk izan, ezin izan zuen atzeko lerroetan bikain aritu zen talde gipuzkoarrarekin. Armeroak ondo kokatu ziren zelaian, eta ez zuten baloi bat ere ez galdutzat eman. Paco Herrera Meridaren entrenatzaileak hamaika aldaketa egin zituen, baina bere saiaketek ez zuten fruiturik eman.

Bi gol hiru aukeratan

Eibar bitartean zain zegoen, eta izan zituen hiru aukeretatik bi gol egin zituen. Hala ere, esan beharra dago talde gipuzkoarraren jokoan nabaria izan zirela hainbat jokalariren falta: Bixente eta Garmendia zigortuta, eta Kiko, Ocio eta Garitano lesionatuta. Ordezkoek, ordea, ondo jokatu zuten, eta Eibarrek, era horretan, Meridan lortzen duen lehen garaipena eskuratu zuen.

Garaipen horrek zenbate-raino balio duen orain pentsatzekoa da. Atzo kanpoan 0-2ko emaitzarekin irabazi arren, Eibarrek zuloan jarraitzen du. Gainera, kontuan hartzekoa da atzo Ourensek ere 3-1 irabazi zuela, eta ondorioz armeroez ez dute sailkapenean azken postuan dagoenarekin aldea handitu. Bederatzi puntuko aldea oso handia da, eta erreakzioa, agian, beranduegi iritsi da Barasoa-ainen gizonen partetik.

Osasuna ♦ Gorritxoek Barcelona B-ren aurka jokatu dute gaur 18:00etan Sadarren

Osasunak hiru puntuak nahi ditu

Erredakzioa / Iruñea

OSASUNAK Bartzelona B-ren aurka gaur jokatu duen partiduko hiru puntuak nahi ditu. Gorritxoentzat ez ezik, katalanentzat ere oso garrantzitsua da Sadarren 18:00etan hasiko den norgehiagoka. Bi taldeek garaipena nahi dute, nafarrek Lehenengo Mailara igotzeko aukerak izaten jarraitzeko, eta katalanek ez jaisteko.

Enrike Martin Osasunako entrenatzaileak aldaketak egingen ditu hamaikakoan.

Matitok Iban ordezkatzeko du defentsan, eta erdialdean Palacios baja izanen da seguru-erik. Haren lekua Alex edo Puñalek beteko du.

Ustez, Bartzelona B ez da aurkari gogorra eta gorritxoak garaipena lortzeko itxaropenarekin zelairatuko dira. Entrenatzailearen esanetan taldeak puntuak gehitzen jarraitu behar du. «Datozen hurrengo lau partiduko taldeak lor dezakeen helburua zehaztuko dute. Jokoa dauden hamabi puntuetatik bederatziz edo hamar lortu behar di-

tugu. Gaurkoa da lehena eta garaipena lortu behar dugu», zioen. Martin baikorra den arren, partiduko bakoitzean emaitza onak lortu behar direla dio, ekaina arte ez delako deus erabakiko.

Gorritxoak gogoz zelairatuko dira, eta Bartzelona B-k nola edo hala punturen bat lortu behar du Bigarren B mailara jaitsi nahi ez badu. Joan den astean etxean galdutako Badajozen aurka (0-1), eta gaur punturik gabe etxeratuko balira, kategoriaz jaitsiko lirateke.

Espainiako ligak

Partiduak eta sailkapenak

LEHEN MAILA

32. JARDUNALDIA

Valladolid	-	Villarreal
Barcelona	-	Deportivo
Athletic	-	At. Madrid
Betis	-	Mallorca
Zaragoza	-	Tenerife
Racing	-	Oviedo
Extremadura	-	Reala
Real Madrid	-	Espanyol
Celta	-	Salamanca
Valencia	-	Alaves

Sailkapena

1. Barcelona	63	+33
2. Celta	54	+29
3. Mallorca	54	+15
4. Deportivo	54	+14
5. Real Madrid	53	+11
6. Valencia	52	+14
7. Athletic	47	-4
8. Reala	46	+5
9. Zaragoza	44	+3
10. Espanyol	43	+0
11. Betis	40	-4
12. Valladolid	40	-5
13. Oviedo	38	-11
14. At. Madrid	36	+4
15. Racing	35	-4
16. Alaves	34	-13
17. Villarreal	32	-10
18. Extremadura	28	-26
19. Tenerife	27	-18
20. Salamanca	24	-29

BIGARREN A MAILA

35. JARDUNALDIA

Malaga	-	Hercules
Osasuna	-	Barcelona B
Badajoz 0	-	0 Albacete
Leganes	-	Toledo
Merida 0	-	2 Eibar
Recreativo	-	Sporting
Ourense 3	-	1 Las Palmas
Sevilla 3	-	1 Mallorca B
Compostela	-	At. Madrid B
Numancia	-	Rayo
Lleida	-	Logroñes

Sailkapena

1. Malaga	62	+19
2. Rayo	60	+15
3. At. Madrid B	57	+9
4. Numancia	56	+21
5. Las Palmas	55	+16
6. Toledo	55	+8
7. Osasuna	54	+7
8. Sevilla	52	+5
9. Lleida	51	+4
10. Merida	50	+10
11. Recreativo	49	+11
12. Compostela	47	+8
13. Badajoz	45	-2
14. Leganes	42	-4
15. Logroñes	41	-7
16. Albacete	40	-7
17. Sporting	40	-8
18. Mallorca B	39	-8
19. Barcelona B	35	-12
20. Hercules	31	-22
21. Eibar	27	-26
22. Ourense	21	-37

18:00

OSASUNA-BARCELONA B

Martin	Gonzalvo
1 Lopez Vallejo;	26 Felip
7 Cruchaga	5 Ferron
5 Aitor	33 Cuadrado
20 Matito	25 Casablanca
14 Orbaiz	2 Puyol
22 Goikoetxea	6 Xavi
6 Alfredo	18 Grabi
23 Markovic	7 Rubio
10 Tico	10 Mario
9 Ziganda	20 Caballero
17 Trzeciak	9 Luis

Epailea • Pinar Martinez
Zelaia • Sadar

Txirrindularitza ♦ Garaipenak inoiz baino banatuagoak izan dira joan den hilabetean

Hozkarik ez; denak mokoka

Jalabertek eskuratu du garaipen gehien apirilean, baina Vandenbroucke eta Boogerd askoz erregularragoak izan dira

Xabier Usabiaga / Donostia

LAURENT JALABERT (ONCE, 30 urte) izan da joan den hilean garaipen gehien eskuratu duen ziklista, baina, iritziak iritzi, ez da hura izan apirileko gizonik onena. Frantziarrak Euskal Herriko Itzulian lortu zituen hiru garaipenak, baina lehen hilabete erdian garaipena erruz —eta erraz— eskuratu bazuen ere, lehen postutik oso urrun ibili zen bigarren erdian.

Martxoa amaierako bolada onari jarraikiz (Setmana irabazi zuen), apirila bikain hasi zuen frantziarrak, eta Euskal Herriko Itzulian errukirik gabe jipoitu zuen tropela lehen eta azken egunean. Frantziarraren eta haren taldearen nagusitasun zapaltzaileak kikilduta utzi zuen tropela, erasorako adorerik gabe, indarge. Euskal errepideetan emandako erakustaldiak iragarpen baikorrak eragin zituen klasikoetarako, batez ere Fleche Wallonerako eta Lieja-Bastogne-Liejarako; ordea, proba horietan bietan ez zen ondo ibili, eta inoiz baino emaitza txarragoa eskuratuta, burumakur amaitu zituen.

Hilabete honetako gizonik erregularrenak Frank Vandenbroucke belgikarra (Cofidis, 24 urte) eta Michael Boogerd holandarra (Rabobank, 27 urte) izan dira, eta ederki erakusten du hori Munduko Kopako sailkapenak, non aurrena eta bigarrena baitira hurrenez hurren Vandenbroucke eta Boogerd. Biok Munduko Kopako proba bana eskuratu zuten hileko bigarren hamabostaldian, baina aurrenekoan ere lortu zuten arrakastarik: Vandenbrouckek La Pannen, eta Boogerd Euskal Herriko Itzulian. Horrezaz gain, Vandenbroucke bigarren sailkatu zen Flandriako Tourrean, eta zazpigarren Paris-Roubaix klasikoan. Argi da, beraz, dohain fisiko asko eta desberdinak dituela belgikarrrak, tropelean ia inork ez dituenak, inor ez baita hain trebe ageri hain proba difereenteetan.

Michael Boogerd, berriz, bigarren izan zen Lieja-Bastogne-Lieja klasikoan eta bosgarren Fleche Wallone proban.

Hileko errepaso honek ezin du, inolaz ere, Michele Bartoli ahaztu. Italiarrak, gezurra badirudi ere, huts egin duelako aurtun, aspaldiko partez. Fleche Wallonen otu zitzaion guztia egin zuen eta Eddy Merckxen garaia ekarri zituen gogora, baina larrutik ordaindu zuen hango harrokeria. Lieja-Bastogne-Liejan (azken bi urteetan bera gailendu zen), Frank Vandenbrouckek blast! eman zion muturrean, eta Amstel Gold Racen ere (iaz hirugarrena izan zen italiarra) ez zitzaion ohiko pedalkada eraginkorra ikusi.

Lehen garaipena berriro ere Portugalen

■ AITOR SILLONIZEK (Berna, 22 urte) eman dio Euskaltel-Euskadi taldeari urteko lehen garaipena, eta, euskal taldearen usadioari segituz, garaipena Portugaldik heldu zen (beste hiru urteetan ere han eman zen estreinakoa). Bizkaitarrak besoak altxatu bezain laster entzun zen hango garaipenen balioa zenbatekoa den. Portugalen garaipenak izerdirik bota gabe erdiesten direla

pentsatzen duena oker dabil, oso oker gainera. «Portugalgo ziklismoa oso erasokorra da, eta garaipena beste edozein lekutan bezain zaila», esan ohi du Txomin Perurenak, eta gipuzkoarrak ondo aski ezagutzen du hango txirrindularitza, bera izan baitzen, Caju Rural taldeko zuzendaria zelaririk, Portugalera joan zen lehenengo-etako zuzendaria. Hortaz, Aitor Sillonizen garaipenari ez

zaio inongo meriturik kendu behar, kontuan izanik, gainera, lehen urtea duela profesionale-tan eta azken bi kilometroetan eraso jo eta Vitalicio taldea esprinta prestatzen ari zela gailentzea ez zelako batere erraza. Sillonizekin batera, ia Euskaltel-Euskadi talde osoa ibili da oso ondo apirilean, eta beste taldeetako ziklisten artean hiru behintzat azpimarratu behar dira: David

Etxebarria eta Osa anaiak, Aitor eta Unai. Etxebarriak oso hasiera ona eman zion hilari: Lizarran ia gailendu zen, Euskal Herriko Itzulia bikaina egin zuen, eta Udaberriko Saria ere ez zuen aparte izan. Osaturrek, aldiz, ez dute laudorio handirik jaso komunikabideetan, baina Fleche Wallonen eta Lieja-Bastogne-Liejan ibili ziren bezala ibiltzeak badu aintzat hartzeko meriturik.

Apirileko emaitzak

ITUZULI PROBAK

► Itzuliak

Proba / Maila	Irabazlea
Euskal Herriko Itzulia/ M.B.	Laurent Jalabert (Frn. ONCE) Laurent Jalabert (Frn. ONCE), Giuliano Figueras (Ita. Map), Stefano Garzelli (Ita. Mer), Kees Moerenhout (Hol. Rab), Michael Boogerd (Hol. Rab), Laurent Jalabert (Frn. ONCE)
Amgoiko itzulia/ 2.2	Juan Carlos Dominguez (Esp. Vito) Erik Zabel (Ale. Tel), Marcel Wüst (Ale. Fes), Juan Carlos Dominguez (Esp. Vito), Eduardo Hernandez (Esp. Kel), Marcel Wüst (Ale. Fes)
Trentinoko itzulia/ 2.2	Paolo Savoldelli (Ita. Sac) Paolo Savoldelli (Ita. Sac), Ricardo Forcett (Ita. Mer), Oscar Camenzind (Sui. Lam), Alexander Gontchenkov (Rus. Bal)
La Panneneko hiru egunak/ 2.2	Peter Van Petegem (Bel. TVM) Frank Vandenbroucke (Bel. Co)
La Sartheko zirkuitoa/ 2.4	Steffen Kjærsgaard (Nor. Chi) Cedric Vasseur (Frn. Cre), Sergei Ivanov (Rus. TVM), Damien Nazon (Frn. LFJ), Lance Armstrong (EE.BB. USP), Damien Nazon (Frn. LFJ)
Bengamoko Asta/ 2.4	Raimondas Rumšas (Lit. Mro) Juan Quaranta (Ita. Mob), Andrei Teteruk (Kaz. Lij), Enrico Zaina (Ita. Mer), Jan Svomda (Tce. Lam), Raimondas Rumšas (Lit. Mro), Nicola Minoli (Ita. Can)

► Egun bateko probak

Proba / Maila	Irabazlea
Flandriako Toura/ MK	Peter Van Petegem (Bel. TVM)
Paris-Roubaix/ MK	Andrea Tafi (Ita. Map)
Lieja-Bastogne-Lieja/ MK	Frank Vandenbroucke (Bel. Co)
Amstel Gold Race/ MK	Michael Boogerd (Hol. Rab)
Gaite-Wereigen/ MB	Tom Steels (Bel. Map)
Fleche Wallonia/ MB	Michele Bartoli (Ita. Map)
Schoten Saria/ 1.1	Jeroen Blijlevens (Hol. TVM)
Paris-Camembert/ 1.2	Fabiano Fontanelli (Ita. Mer)
Veenendaal-Veenendaal/ 1.2	Tristan Hoffman (Hol. TVM)
Pino Cerami Saria/ 1.3	Fabrizio Guidi (Ita. Pol)

Oharra: Datoz hurrengo 2.4 eta 1.4 asteroako probak bakarrik hartzen dira kontuan.

Proba / Maila

Proba / Maila	Irabazlea
Udaberri Saria/ 1.3	Roberto Hems (Esp. Kel)
Denaia Saria/ 1.3	Jeroen Blijlevens (Hol. TVM)
Bernaiko itzulia/ 1.3	Andrea Ferrigato (Ita. Balan)
Vendeeko itzulia/ 1.3	Jann Kirsipuu (Est. Cas)
Route Adelle/ 1.4	Torsten Schmidt (Ale. Chi)
Miguel Indurain Saria/ 1.4	Stefano Garzelli (Ita. Mer)
Rennesko Sari Nagusia/ 1.4	Max Van Heeswijk (Hol. Map)
Cote Picardie/ 1.4	Pascal Chanteur (Frn. Cas)

ITUZULI SAILKAPENA

► Txirrindulariak

Laurent Jalabert (Frn. ONCE)	3	Raimondas Rumšas (Lit. Mro)	2
Peter Van Petegem (Bel. TVM)	2	Stefano Garzelli (Ita. Mer)	2
Frank Vandenbroucke (Bel. Co)	2	Marcel Wüst (Ale. Fes)	2
Michael Boogerd (Hol. Rab)	2	Damen Nazon (Frn. LFJ)	2
Juan Carlos Dominguez (Esp. Vito)	2	Jeroen Blijlevens (Hol. TVM)	2

► Taldeak

TVM	6	ONCE	3
Mapei	5	Rabobank	3
Mercatone	5		

SAILKAPEN INSTANTEA

► Txirrindulariak

Frank Vandenbroucke (Bel. Co)	6	Romans Vainsteins (Let. Cal)	5
Jann Kirsipuu (Est. Cas)	6	Michael Boogerd (Hol. Rab)	4
Laurent Jalabert (Frn. ONCE)	5	Jan Svomda (Tce. Lam)	4
Michele Bartoli (Ita. Map)	5	Jeroen Blijlevens (Hol. TVM)	4
Tom Steels (Bel. Map)	5	Davide Rebellin (Ita. Pol)	4

► Taldeak

Mapei	26	Mercatone Uno	9
Casino	13	Kelme	8
TVM	11		

Tau Baskonia ♦ Bennett gabe ariko da eta joko krisi larrian

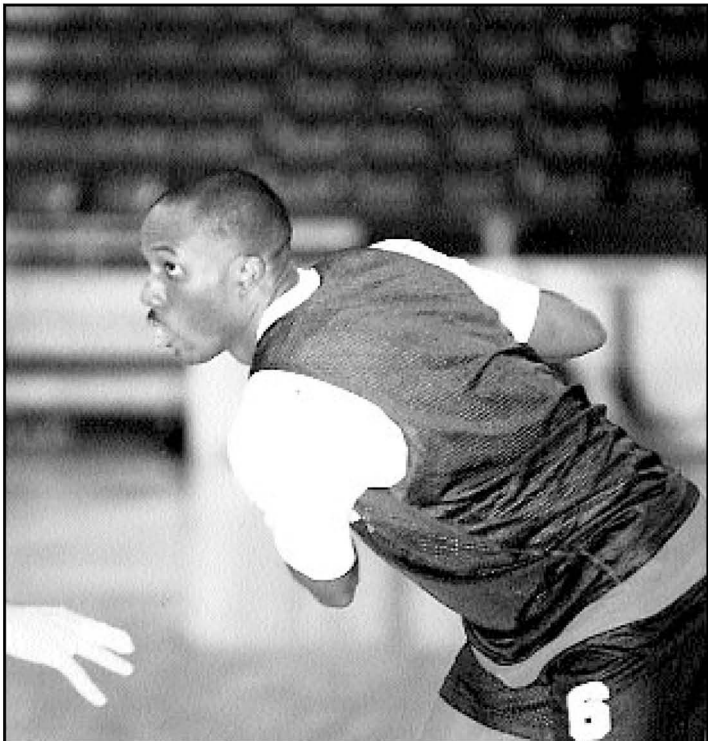
Hau bai zaila!

Tauk Liga amaituko du gaur irabazi ezean

Luis Karlos Garcia / Gasteiz

AUKERA batzuk badaude, batez ere aurkariak berak ere zenbait ahuldade harrigarri agertu dituelako, baina Tau Baskoniak oso zaila du gaur arratsaldean (17,45etan La2) Madrilgo Pabilioian Ligari agur esan ez diezaion —Jose Vicente Pepu Hernandezen Estudiantes borrokalaria irabazi beharko dio—. Sergio Scarioloren jokalariek irabazteko beharra, premia, daukate, bestela gaur bertan oportetan geratuko lirateke eta; dena den, garaipena lortuta ere, ACB Txapelketako finalerdietara igarotzeko —FC Barcelona izango dute zain— beste bat gehiago beharko lukete datorren astearte gauean Araban.

Gerokoak gero, zailtasun dezente baititu une honean Zurbaoko taldeak: egoera jasanezina izatetik gertu dago. Lehenengo eta behin, Tauk argi erakutsi du makal dabilela, eta zoritxarrez, denboraldi amaieran hasieran bezain dudati dagoela. Gauzak horrela egonda, Scariolok bihotza baino ez du agindu: «Saiatuko gara dendena egiten, bete-betean borrokatzen, hirugarren neurketan egin genuen gisara».

JOSEBA OLALDE

Bennettek ezingo du gaur jokatu, ez eta geratzen diren partiduetan ere.

Bennettek bukatu du

Beharbada Tauk, oro har, pultsua galdu duelako edo, garrantzi gutxiagokoa da Bennetten falta une erabakigarri hauetan. Baseak kolpe bortitza jasan zuen herenegungo partiduan; nolabait esateko, talde osoaren buruko mina sinbolizatu zuen Bennetten erorketak. Nola-baiteko suizidioa ideiarik ezak akuilatuta. Nolanahi

ere, lesionaturik dago, eta min hartuta emango ditu datozen egunak. Kito Bennetten denboraldia. Hala eta guztiz ere, partidu bat falta da, gutxienez. Josean Kerejeta Saski Baskoniako burua Madril-en da jokalariei ezohiko astindua eman nahian, Euskal Herriko jarraitzaile dezente Madrilgo harmailetan egongo dira sutsu, eta itxaropena bada oraindik geratutakoen gan. Baina zaila da oso.

Lur jota

iritzia

|ÑAKI|RIARTE • Entrenatzailea

OSO ZAILA jarri da finalerdira ailegatzea. Tau Baskonia lur jota dago, Estudiantes, berriz, suspertzen ari da, eta gainera, badirudi Elmer Bennettek ez duela jokaterik izango...

Kanporaketa hasi aurretik zalantzak adierazi nituen. Estudiantesen bi bideotan ikusi nuen gogor zebilela, eta bitartean, Tauk Kanarietan galdu eta etxean Caceresi ozta-ozta irabazi. Kezka areagotu zitzaidan gero klubeko jendearekin hitz egin eta taldea fin ez zegoela onartu zidatenean. Beldurrak baieztatu egin dira, eta pena da, Tauk talde hobe baitsu Estudiantesek baino. Izan ere, zonan ari dira nagusitzen, baina adibidez, ez dute kanpoko jokorik. Aurretik doaz oraingoz oso gorputzal-di onean dabiltzalako, eta hain zuzen ere, horrexen isla da Baskoniari defentsako erre-boteetan gailendu izana. Etxean sartu eta erreboteak behin lapurtzea gerta liteke. Baina hirutan jarraian! Normalean aurrea jan eta

hurrengoan sekulakoak egiten dituzu berdin gerta ez dadin, eta hortxe dago koxka, gaur egungo Tau ez dela gauza aldeztu aurretik dakiena saihesteko.

Indarrik ez dago eta burua ez dabil. Denboraldi luze eta gogorak eragin du agian. Batek daki! Egia da Bennett halako antsietatez aritu dela, itsu-itsuan sarritan; baita ere faltan gehien bota duguna Anthony Bonnerren sendotasun hori izan dela, baina ezin esan zertan den gaixotasuna. Kontua da askotan talde batek pott egiten duen unea heltzen dela, eta zeharo unatuta azaltzen zaigu arrazoiak inork argi ez badauzka ere, itxuraz ez baitago gaizki fisikoki. Gisa horretan dabil Baskonia, bigarren partidua irabazita ere, taldea ez zegoen-eta. Dena den, baikortasunerako argudioa da, horren larri ibili arren, Tauk partidu guztietan ia beti azkena arte jarraitu duela lanean.

laburrean

TXIRRINDULARITZA

■ Zabel irabazle Francfort-eko Sari Nagusian

ERIK ZABEL-EK irabazi zuen atzo Francforteko Sari Nagusia —206 kilometrotako proba—. Telekom taldeko txirrindulariak denboraldiko bosgarren garaipena du, taldearen seigarrena. Francforten hainbat txirrindulari errepidera itzuli dira Frantziako Tourraren azkeneko aldian dopin frogetan positibo eman eta zigortuak izan ondoren: Laurent Brochard, Christophe Moreau eta Pascal Herve Festina taldekoak; eta Laurent Dufaux eta Armin Meier Saeco-koak.

■ Alentejon Amorrin portugaldarrak irabazi du etapa, eta Unai Etxebarria bigarren izan da

ALENTEJOKO ITZULIKO bosgarren etapa Gonsalo Amorrin txirrindulari portugaldarrak irabazi zuen atzo. 151 kilometroak burutzeko 3 ordu 37 minutu eta 19 segundu behar izan zituen. Bigarren postua Unai Etxebarria bizkaitarrak eskuratu zuen, helmugan Amorrinetik hiru segundotara sartuta.

■ Dominguezek lidergoa eskuratu du Errioxako Itzulian

NAGUSITASUN osoz eskuratu zuen atzo Juan Carlos Dominguezek Errioxako Itzuliko lidergoa hirugarren etapan. Erlojupekoa zen etapa, eta ia 17 kilometro zituen. Vitalicio taldeko txirrindulariak erlojupekoetan bikain aritzen dela erakutsi zuen azken zazpi kilometroak aldapan gora zituen ibilbide batean.

F U T B O L A

■ Romariok Maradonaren alde otoitz egiteko eskatu du

ROMARIO jokalaria brasildarrak Maradonaren alde otoitz egiteko eskatu du. Aste honetan Maradonak *Rolling Stone* aldizkariari egindako adierazpenetan drogaren aurkako borroka galdu egin duela azaldu zuen. «Oso tristea da hain lur jota ikustea. Bere alde otoitz egiteko gonbita egiten dizuet Jainkoak lagun diezaion», esan zuen Romariok.

H O C K E Y - B E L A R R A

■ Atletico San Sebastianek 2-1 irabazi dio Jolaseta taldeari

ATLETICO SAN SEBASTIANEK Jolaseta taldeari irabazi egin zion atzo etxean. Gol guztiak bigarren zatian egin zituzten. Athleticorenak Alvaro Vicentek eta Emilio Astierrek egin zituzten. Horiekin nahikoa izan zuen Athleticok, nahiz eta gero Meissnerrek gola egin eta markagailua azkenean 2-1ekoan geratu.

T E N I S A

■ Berasategi Municheko Torneotik kanporatu dute

ALBERTO BERASATEGI tenislaria Municheko Torneotik kanpo geratu zen atzo finalerdietan, Andrei Pavel errumaniarraren aurrean 7-5 eta 6-4 galdu eta gero. Denboraldiko lehen finalerdia zuen, eta kanporatzearekin hasitako erre-kuperazioa eten egin du. Bigarren aldia zen Pavelen aurka jokatzeko zuela, eta bietan ere galdu egin du Alberto Berasategik.

M E N D I A

■ Cho Oyu (8.201 metro) 60 urterekin igotzea lortu du

CARLOS SORIA mendizale espainiarrak Cho Oyu zortzimilakoa 60 urterekin igo du. Bere helburua urte betean hiru zortzimilako egitea da; Shisha Pangma eta Broad Peak igo nahi ditu orain.

S A S K I B A L O I A

■ Utah-k bere nagusitasuna erakutsi du, erosotasun osoz Houston-i irabazita

UTAH JAZZ taldeak argi utzi du bere nagusitasuna Houston-i 78-91 irabazita. Garaipen horrekin Utahk lider jarraitzen du NBAREN Mendebaldeko Konferentzian, Portland-ekiko partidu bateko abantailarekin. Erdialdeko Dibisioan espero bazain partidu ona jokatu zuten Indiana Pacers-ek eta Atlanta Hawks-ek. Indianakoek irabazi zuten norgehiagoka 90-92, eta Atlantakoek lidergoa lortzeko aurkera galdu zuten.

Atletismoa ♦ Londresko nahigabea ahaztu nahi du

Diego Garcia berriro lehian

*Turingo maratokia korrituko du
gaur goizean*

Erredakzioa / Donostia

DIEGO Garcia maratoilari azkoitiarrak Turingo maratokia (Italia) parte hartuko du gaur 09:00etan, duela bi aste Londresko maratokia izandako nahigabea ahaztu nahian. Londresen oinetako bat galdu zuen 22. kilometroaren inguruan, eta bere marka hobetzeko asmoa bertan behera utzi behar izan zuen.

Hala ere, Londresen maratoi erdia soilik egin zuela aprobeztatuz, Garciak bere sasoi onaz baliatu nahi du Turinen 2.10eko denbora hobetzeko (bere marka onena 2.09.51ekoa da).

Diego Garciak hamar egun eman ditu Segovian, Navacerradan, Londresko maratokia lehenbailehen ahaztu eta Turingoa prestatzen. Lehenengo egunetan eguraldi txarrak nahi bezala entrenatzea galarazi bazion ere, azken egunetan oso entrenamendu onak egin zituen, eta azkoitiarrak itxaropentsu ekingo dio Turingo maratoiori.

Taktikari dagokionez, Garciak partehartzaileen maila onaz baliatu nahi du marka

ona egiteko, baina indartsu-nenen erritmoa jarraitzen indarrak alferrik galdu edo itsutu gabe. Azkoitiarrak indartsu heldu nahi du 25. kilometrora, maratoi erdiko denbora kontrolatuz, eta bigarren erdian marka hobetzeko erritmoan korritu.

Etorkizuna zalantzan

Diego Garciak Londresko maratokia parte hartu aurretik EGUNKARIARI adierazi zionez, Londreskoa izan zitekeen bere azken maratokia. «Ni prest nago atletismoa uzteko, eta Londresen marka txarra eginez gero, baliteke Londreskoa izatea neure azkeneko maratokia, eta erretiratzea», esan zuen Diego Garciak Londresko maratoiairen atarian. Hala ere, Londreskoa ahaztu eta Turingoari ekingo dio gaur, eta marka ona eginez gero beste urtebete lehian jarraitzeko gai dela dio, oraindik 2.09 denboraren inguruan ibiltzeko txispa baduela. Adidas etxearekin duen kontratua, berriz, urrian bukatzen zaio. Diego Garciairen etorkizuna zalantzan dago.

Odriozola mundialerako postuaren bila

Erredakzioa / Donostia

Mikel Odriozola Erreterriako martxalariak ere zita garrantzitsua du gaur, Frantziako Mezidon herrian jokatzeko ari den Munduko Kopan. Odriozolak 50 kilometroko proban parte hartuko du goizeko 06:30etatik aurrera, helburu argi batekin: munduko atletismo txapelketan parte hartuko duen Espainiako selekzioan sartzea.

Mikel Odriozolak zortzi lehenen artean sailkatu beharko du gaur, abuztuan Sevillako Munduko Txapel-

ketan parte hartu ahal izateko.

Mikel Odriozola laugarren izan zen iaz Budapesteko jokaturako Europako txapelketan, baina ez du erraza izango gaur zortzi lehenen artean sartzea. Izan ere, nazioarteko puntapuntako martxalarien aurka lehiatu beharko du: Jefferson Perez (20 kilometroetako txapeldun olinpikoa), Jesus Angel Garcia Bragado (duela bi urteko Munduko Kopako irabazlea) eta Mexiko eta Finlandiako martxalari onenak, besteak beste.

Harri-jasotzea ♦ Leitzan egin zuen saioa

328koa, oraingoz behintzat, ezin

*Miel Saralegi birritan ere
saiatu zen harria jasotzen,
baina ez zuen leporatu*

Erredakzioa / Donostia

LEITZAKO Amazabal pilota-
lekuan jendetza bildu zen
atzo Miel Saralegi herriko
semearen marka ahalegina
ikusteko. Aian jaso zuen 327
kiloko harria, apirilaren 9an,
eta 328koa zuen atzo jomu-
ga. Saiatu zen birritan ere,
baina ezin izan
zuen munduko
errekorrerrik
ezarri. Tristura-
ren beroan, gai-
nera, datorren
negua arte ez
duela beste ahale-
ginik egingo esan
zuen Saralegik.
Hura ezagututa
eta uneotan duen
sasoiaren berri
jakinda, ordea,
litekeena da las-
ter batean saia-
tzea berriro
328koarekin.

Kiloen muga ez
darabil urruti Mikel Sarale-
gik, eta 328 kiloko harri bat
leporatzerakoan, akatsik txi-
kiena ere erabakigarria gerta-
tzen da. Hori gertatu zitzaion
atzo Mieltxori lehenengo
jasoaldian, leitzarrak berak
onartu zuenez: «Ez dut zorte
handirik izan gaur. Behetik
ateratzerakoan, azpia ukitu
dit pixka bat eta frenazo han-
dia eman dit hor. Biltzea lortu
dut, baina hortik gora ezin
izan dut altxatu».

Ohi bezala, 200 eta 250
kiloko harriekin egin zuen
beroketa saioa atzo ere. Hiru
jasoaldi eman zizkion lehe-
nengoari eta bakar bat biga-
rrenari. Inolako arazorik
gabe, konfiantzaz eta kolpe

MIEL SARALEGI

■ ■ ■ «Karga
bauetan, deus
gutxirekin
behean
gelditzen zaizu
barria»

■ ■ ■ «Datorren
negua arte ez
dut uste berriro
saiatuko
garenik»

bakarrean leporatu zituen.
Modu ezin hobean ekin zion
328koari. «Baldintzak oso
onak ziren, baina kilo haue-
kin, edozein tontokeriarekin,
akabo. Horixe gertatu da, hor
ateratzerakoan behean ukitu
dit, izterrean sartzea asko
kosta izan zait, hustu egin
naiz eta ez zegoen aurrera
egiteko indarrik»,
nabarmendu
zuen Mielek.

Ez zuen etsi, hala
ere. Lehenengo
saialdia huts egin
eta hamar minutu
eta erdira ekin
zion bigarrenari.
Lehen kolpea, gai-
nera, lehenengo
saiokoa baino ho-
bea izan zen. Ge-
rrian gora igo zuen
harria, baina in-
darrak eta nerbioa
nahikoa ahituak
zituen ordurako
leitzarrak eta ez
zuen hortik gora harririk era-
matea lortu. Hiru errekor
ahalegin egin ditu Leitzan Sa-
ralegi. 320 kilokoa altxatu
egin zuen 1993an, baina al-
txatu gabe utzi zuen 326koa
1997an. Atzo ere ez zen posi-
ble izan herritarren aurrean
markarik egitea.

Abailduta zegoen Saralegi
saioaren bukaeran, eta
hurrengo saialdiaren ingu-
ruan itaundutakoan, hauxe
erantzun zuen: «Hurrengo
negua arte utzi egingo diot.
Erakustaldiak hasten dira
orain eta, aste honetan
beharbada probaren bat
egingo dugun arren, ez dut
uste berriro saiaturiko gare-
nik».

GARI GARAIALDE

Miel Saralegi 328 kiloko harritzarra leporatu nahian, atzo Leitzan egindako errekor ahaleginean.

Aizkora ♦ Olasagastik Urrezko Aizkorako finala jokatu du, atzo Larretxea mendean hartuta

Gehiegi behartu gabe

Olasagastik 2 minutu eta 34 segundoko aldea atera zion Larretxeari

Koldo Alduntzin / Estibalitz

IAZ lortu ez zuena lortu zuen atzo Joxemari Olasagasti igeldorak: II. Urrezko Aizkorako finalera sartzea. Zortzigarren kanporaketa jokatu zuen Estibalitzen (Gasteiz), eta Donato Larretxea Arantzakoa menderatu zuen. Lanerdietan 25 segundoko aldea zuen Joxemarik, eta azkenean 2 minutu eta 34 segundoko aldea atera zion Larretxeari. Nafarra hirugarren enborrean —lehen 60 ontzakoa— aritu zen aurretik, baina besteetan gipuzkoarra.

Joxemarik bezperan adierazi zigun 26 edo 28 minututan amaituko zutela lana, eta denbora hobea egin zuen. «Espero baino egur egokiagoak izan dira nik plazaratutakoak [60 ontzako lau]. Etxean gogorrak iruditu zitzaizkidan», esan zuen Joxemarik. Espero bezala, bizi-bizi hasi zen aizkoran Olasagasti, eta Larretxeak ongi eutsi zion erritmo pausatua.

Igeldokoak tinko jarraitu zuen, baina Larretxeari barea jarri zitzaion, eta ezinean aritu zen. «Ez dut inoiz hain gaizki pasa, eta uztaketan ere egon naiz», aitortu zuen nafarra. 60 ontzako hirugarren enborrean, esate baterako, Joxemarik baino minutu bat

Joxemari Olasagasti lanerdietan; ordurako aldea hartzen hasia zegoen nabarmen.

eta sei segundo gehiago behar izan zituen. Asko sofritu zuen atzo Donatok. Lehen oinbikoan bira emanda aritu ziren biak. «Alde egin nahi nuen, eta estu samar hartu dut epaia», esan zuen Joxemarik.

«Amaierara parean ailegatu izan bagina, bietako batek amore eman beharko zuen, hala ez zegoen jarraitzerik», aitortu zuen Olasagastik berak. Aurten sasoi hobean aurkitzen dela esan zigun.

Kanporaketako hainbat denbora

	Olasagasti	Larretxea
Lehen egurra	41" (45 ontza.)	43" (45 ontza.)
45 ontzakoak (2)	1'56"	2'19"
Kanaerdikoak (2)	3'27"	3'45"
60 ontzakoak (4)	11'18"	11'37"
Oinbikoak (2)	8'33"	10'07"
Lanerdietan	11'11"	11'36"
Alde nagusia	3'07"	14"
Azken denborak	25'14"	27'48"

Mindegia, 50 urterekin 50 kanaerdiko

K. Alduntzin / Donostia
ASPAIDITXO buruan zuen asmoa beteko du gaur Miel Mindegia Ezkurakoak: 50 kanaerdiko ebakitzea ahalik eta denbora laburrenean. Tolosan (Gipuzkoa) izango da saioa, 12:30etan. Gizonetzkoek 2.000 pezeta ordaindu beharko dute (80 libera), emakumezkoek 1.000 pezeta (40 libera), eta gazteek doan izango dute sartzea.

Tamaina horretako marka bat egiteko zer behar den adierazi zigun Mielek: «Gorputzaldia, egur egokiak, aizkorak eta egun ona izatea. Izan ere, egurrak onak badira, baina gorputzaldi ona ez baduzu, akabo».

Marka bat ezartzerakoan ahoz aho ibili ohi da zein denboratan amaituko duen lana. «110 minututan eginez gero, marka ona izango litzateke. Urrezko Aizkora eta apustua prestatzeko asterdian haiei begirako entrenamenduak egin behar izan ditut, eta horrela ezin da marka prestatu. Denbora izan banu, neurrian paratuko nituzkeen egurrak, eta hobeto kalkulatu nukeen denbora», azaldu zuen ezkurarrak.

Kanaerdiko bakoitza batez beste 2 minutu eta 10 segundotan botatzea izango litzateke neurriko lana. Mielek bi laguntzaile izango ditu

Miel Mindegia, joan den astearteko prestaketa saioan.

alboan. Larretxeak 27 minutu eta 17 segundotan ebaki zituen hamalau kanaerdiko Donostian (1995): «Horiek

sasoi betean daude. Halere, ez da marka handia. Garai horretan [abuztua] nekatu xamar ibiltzen dira».

Sokatira ♦

Ñapurrak-ek hasiera ona eman dio Ipar Euskal Herriko Xapelgoari

640 kiloetako lehen jardunaldian tiraldi guztiak irabazi zituen

Koldo Alduntzin / Donostia

EZPELETAKO Ñapurrak-ek ez zuen hutsik egin 640 kiloetako lehen jardunaldian, eta aurreneko 7 puntuak patrikaratu zituen. Ezpeletan (Lapurdi) izan zuen hastapena Ipar Euskal Herriko goma gaineko Xapelgoak, 640 kiloetako lehen jardunaldia-ekin.

Hasiera batean zortzi talde ziren aritzekoak pisu horretan, bi multzotan banatuta, baina azkenean Ñapurrak talde batekin aritu zen. Horregatik, zazpi taldeek multzo berean jardun zuten. Pentsatzekoa zen bezala, oso luze jo zuen saioak, bi oren eta erdi iraun baitzuten, eta gainera, soka batean aritu ziren.

Ezpeletarrek saio osoko tiraldi guztiak irabazi zituzten, kontrario guztiak mendean hartuta. Esperientzia handiko taldea da, eta egungo txapel-duna.

Zuraide sailkatu zen bigarren postuan

Ñapurrak-en kontra galdu zuen saio txanda bakarra Zuraide taldeak (Lapurdi), eta jardunaldiko sei puntuak bereganatu zituen. Hala ere, Uztaritzen (Lapurdi) kontra tiraldi bat galdu zuen. Hain zuzen ere, uztariztarrek lortu zuten hirugarren postua (5 puntu). Nafarroa Behereko talde bakarra, Gabadi, laugarren sailkatu zen (4 puntu). Pixkanaka indartu behar lukeen taldea da, ez baita oso aritua.

Urruñak Uztaritzen kontra berdindu egin zuen, eta bosgarren sailkatu zen (3 puntu). Ondoren, Uztaritze B izan zen (2 puntu), eta zazpigarren Sara (puntu bat). Pisu horretako bigarren jardunaldia Saran (Lapurdi) jokatu da, maiatzaren 14an. Aurreneko sei sailkatuek lortuko dute finalerako txartela.

Errugbia ♦ Baionak Liga Xapelgoaren hondarreko partida jokatu du gaur Dijonen kontra

Baionak azken aukera izango du aitzinera egiteko

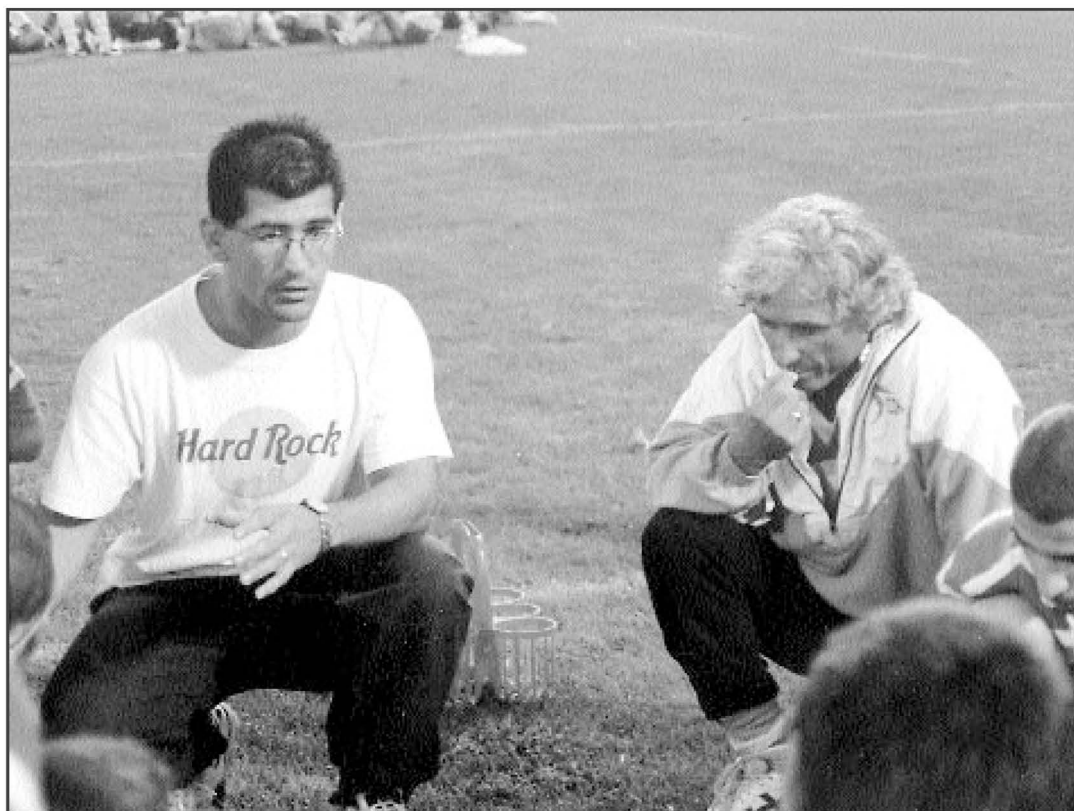
Dijonek puntu bat gutxiago du, baina hori ere sailka daiteke

Koldo Alduntzin / Donostia

MONTAUBANEN utzi zuen Baionak sailkapeneko txartela, 25-15 galdu baitzuen garaipena eskutan izan zuelarik. Ligan zehar ere gertatu izan zitzaizkion horrelakoak, baina hori guztia ahanzi beharra daukate lapurtarrek, gaur ezin baitute hutsik egin. Hastapenean Elite 2ari eustea zen xede nagusia, aitzineko bi urteetan behera ez jaisteko kanporaketa jokatu behar izan baitzuen Baionak, baina orain finalerdietara sartzeko irrikitan daude baionesak.

Nolanahi ere, finalerdietara sartzeko lehenik aitzin-kanporaketa bat jokatu beharko luke. Mont-de-Marsan, Montauban eta Rumilly txartelarekin dira dagoeneko. Beste hirurak hauen artean banatu beharko dituzte: Lannemezan (44 puntu), Montpellier, Tyrosse, Baiona, Orleans (42 puntu) eta Dijonen (41 puntu). Dijon oso tentuz hartu beharreko taldea da, batez ere joan den igandean 21-27 irabazi zuelako Bordelen. Defentsa hobexeara erakutsi du Baionak, 50 tanto gutxiago egin dizkiotelako.

Joan den asteazkenean giro onean entrenatu ziren baionesak, eta presioa eta tentsioa pitin bat arintzeko elkarrekin afaltzera joan

KOLDO ALDUNTZIN

Bidart —ezkerrean— eta Viguera entrenatzaileak, partida bateko atsedendian; lana ondo amaitu nahi dute.

ziren. Presio horren inguruan mintzo zitzaigun Jean-Philippe Bidart entrenatzailea: «Aspalditxo daukagu presioa gainean. Ikusi beharko dugu nola erantzuten duten jokalariek, baina uste dut pixkanaka gora egin dutela. Jokoa-ri dagokionez, une interesgarrian aurkitzen dira». Etxean ez dira fin aritu sasoiari, baina azkenaldian entsegu gehiago egin dute baionesek, eta hobekuntza izan dute.

Joanekoan 19-3 galdu zuen Baionak

Dijon taldeaz ere hitzegi zuen Bidartek: «Xapelgo amaiera ona ari da egiten; kanpoan irabazi dute eta etxean gaindiezina gertatu da. Konfiantzarekin dago, eta presiorik gabe etorriko da». Joaneko partidari 19-3 galdu zuen Baionak. Oso eguraldi txarra egin zuen orduan, eta euria barra-barra. Honela gogora-

tzen du entrenatzaileak: «Oroimen txarra dut, goitik behera menperatu gintuzten. Espero dut jokalariek duten guztia ematea. Irabazten badugu primeran, baina galtzen badugu, ohorez izan dadila».

Gibelean dagoela gakoa zioen Bidartek, biziki jokatu hegaletaraino heltzeko. Hamabostekoaz, Montaubanen aritu zen bera izango dela zioen Bidartek «ongi ari dira, eta ez dago zertan aldatu».

Baigorrik final-zortzirenetara sartzeko jokatu du, opari gisa

■ HASTAPENEAN ez zuten espero baigorriarrek orain egoera honetan aurkitzea, final-hamaseirenetako kanporaketan alegia, baina eginiko lanak bere emaitza eman zuen, eta Bedarridesen kontra jokatu dute Rieumesen (15:00). Oñafrainek esan zigun: «Kontent gara. Uste zuten behera joanen ginea, baina Albin eta Saint-Gironsen irabazi genuen, eta hor gara». Garaileak txartel bat bereganatu du final-zortzire-

netara igarotzeko. Bedarrides iaz ere aritu zen final-hamaseirenetako kanporaketan. Hartan, ordea, Peyrehoradek kanporatu zuen: 10-9. Orain dela hamarren bat urte jokatu zuten Baigorriren kontra, 3. mailatik igotzerakoan.

Atzo arratsaldean irten ziren Nafarroa Beherekoak autobusez. Trundai eta Irei ez dira ariko, kolpatuak baitira. Salagoiti zigortuta dago, eta zalan-tza dira, Cachena eta Jean-Marc Irigarai.

Miarritzek Ligako azken partida jokatu du, zaleei plazerra emateko

■ SASOIA osoan ez bezala, Miarritzek errugbiaren gozatzeko eta presiorik gabe jokatzeko aukera izango du Top 16ko azken jardunaldian. Sailkatzeko aukera guztiak galduta, Agen hartuko du Aguilera (15:00) —horiek ere egoera berean dira—. Hala ere, Rodriguezek eta Lagisquetek hamabostekorik indartsuena zelairatu dute, zaleei gus-tuko jokoarekin esan nahi baitiete adio.

«Ez dugu 16. postuan amaitu nahi, eta irabazi

egin behar dugu. Final-laurdenetarako aukera galdu arren, ez da aldatuko. Baliteke motibazioa pitin bat galdu izana, baina sasoiari ongi amaitu behar dugu», zioen Rodriguezek.

Bestalde, heldu den sasoiako prestatzen hasiak dira. Horregatik, bi hilabete-ko plangintza emana die jokalariei. Fitxaketei dagokionez, harroin bat, 3. lerro bat, uztartze erdi bat, joko zabaltzaile bat eta atzelari bat behar dituela dio Rodriguezek.

Euskadi galtzaile Kataluniaren aurka, baina Madrili irabazi nahi dio gaur

K. Alduntzin / Donostia

AUTONOMIETAKO Selekzioen Txapelketari ekin zioten atzo Donostian. Euskadiko neskek irabazi egin zioten Aragoiri 46-0, baina galdu egin zuten Kataluniaren aurka 0-19. Espero ziren emaitzak izan ziren horiek, nahiz eta Kataluniaren kontra hainbesteko aldeaz galtzea ez zen sartzen asmoetan.

Katalunia txapelduna izan da jokaturiko lau ekitaldietan, eta aurten ere txapelduna izateko itxura osoa du. Galiziar ere 46-0 irabazi zion. Madrilek 63-0 irabazi zion Aragoiri eta 52-0 Galiziar. Beraz, Katalunia eta Madril berdinduta daude 4 punturakin. Hirugarren Euskadi da 2 punturakin.

Euskadik Madrilaren kontra jokatu du gaur (10:45). Madril ondo aritu zen atzo, baina behingoz bigarren postua kendu nahi diote euskaldunek; ilusioa bederen, gainezka dute. Txapelketako azken partida Kataluniak eta Madrilek jokatu dute (13:00). Gaurko lehen neurketa Aragoi-Galizia izango da (10:00).

Getxo Arteak Quesos liderra hartuko du

Gizonezkoei dagokionez, Ohorezko Mailaren 18. jardunaldia jokoan da, eta Getxo Arteak Valladolideko Quesos Entrepinares hartuko du Faduran (12:00). Gaztelarrek partida bat soilik galdu dute eta beste bat berdindu. Hiru puntuko aldea kentzen diote El Monteri, eta lidergoa sendotu nahiko dute. Getxok kontrarioa nor den ahaztu eta igandeko jokoa hobetu behar du; gero etorriko da garaipena.

Bestetik, Bera-Berak eta Ordiziak atzo amaitu zuten lehen Maila Berezi-ko abentura. Elkarren arteko bigarren neurketan, Ordizia nagusitu zen Donostia 15-17. Partida txarra eta zakarra izan zen, batez ere epaileak eraginda. Beraz, Bera-Berak 7. postuan amaitu du eta Ordiziak 9. postuan, joanekoan 10 tanto-ko aldeaz gailendu baitzen Bera-Bera.

1 Formula ♦ Senna handiak istripu batean bizia galdu zuen 1994an San Marinoko Sari Nagusian

Bost urte enperadorerik gabe

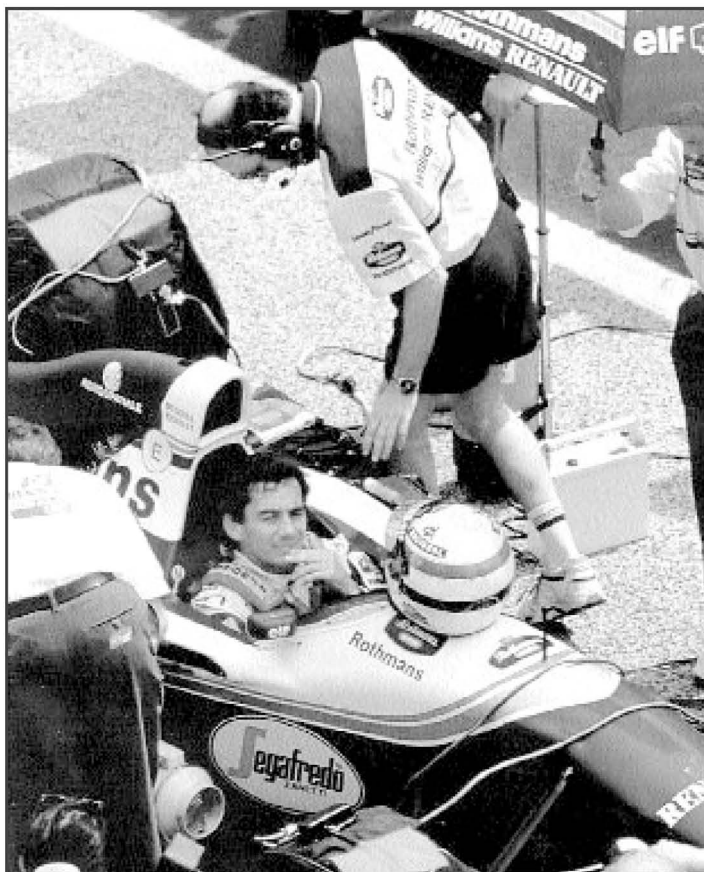
Gidari brasildarrak arrasto handia utzi du harrezkero

Laurentzi Garmendia / Donostia

INOIZ 1 Formulak izan duen gidaririk onenetakoa lehen postuan zihola hil zen, bera-ri gustatzen zitzaion moduan. Heriotza horrek, eta gertatu zen moduak, munduko gidari azkarrena izatetik mito bilakatzerara eraman zuten, hogeita hamalau urte zituela. Ez da titulu gehien lortu duena, lasterketa gehien irabazitakoa, puntu gehien poltsikoratu duena. Enperadorea zen, eta nahi-koa zen.

Bere heriotza argitzeko epaiketak ezer gutxi argitu zuen, eta egoera bere horretan utzi zuen ia-ia. Frank Williams eta Patrick Head, Williams taldeko jabea eta zuzendari teknikoa, inolako zigorrik gabe gelditu ziren, nahiz eta epaiak argi utzi zuen Sennaren heriotza direkzio barraren hausturak eragin zuela. Sennaren familiak ez zuen errudunik nahi, egia baizik. Epaia entzun eta gero, familiaren ordezkariak zera esan zuen: «Senna familia ez da sententzietan interesatua; benetan zer gertatu zuen jakin nahi zuen».

Ayrton Sennaren kasua berezia zen. Batetik, hedabideekin ez zuen harreman

ARTXIBOKOA

Senna, 1994an, istripua izan baino ordubete lehenago.

asko izan nahi, eta ondorioz jendeagandik urrun izaten zen. Baina bestetik, zale gehien zuen gidaria zen, bere inguruan zuen mistikotasun horri esker. Oso argi zeukan bere eginbeharra, eta horretan burubelarri saiatzen zen. Inolako zalantzarik gabe

ziurta daiteke bere buruan gauza bakarra zegoela guztia- ren gainetik: 1 Formula.

Bere arrastoa gaur egun jarrai daiteke. Izan ere, Ayrton Sennaren jarraitzaileak oso fidelak izan dira, eta harenganako mirespena izugarria izan da batzuetan.

Brasilen gazte batzuek euren buruaz beste egin zuten Tamburello bihurgunean hil zenean.

Ayrton Senna Foundation-ek, Brasilgo haur txiroei laguntzeko hil aurretik sortu zuen fundazioak, aurtan milaka gaztetxori bizitza duin bat izateko aukera eman die (<http://www.ias.com.br/htmls/004ias.html>). Bere irudia ustiatzen zuen Ayrton Senna Promoções enpresaren diru sarrera guztiak bere fundaziora doaz, gidariak hala nahi izan zuelako. Hala esan zuen behin: «Dirua dugunok ezin gara uharte isolatu batean bizi. Guztiok aire bera arnasten dugu, eta bakoitzari aukera bat eman dio».

Une zirragarriak eskaini zituen Sennak lasterketa askotan. Suzukan 88an irabazi zuen lasterketa eta lehen titulua eman ziona, Brasilen 91n gripeak jota erabat ahulduta irabazitakoa, Donington Park zirkuituan 93an lehen itzulian egin zuen balentria izugarria... Bere gogo eta indarrak izugarriak ziren: «Nik inoiz ez dut itzuli perfekturik eman, nik badakidalako, atzera begiratzean, izan dela hobeto egiteko aukera».

Ayrton Senna

Jalo: 1960-03-21, Brasilen.

Hil: 1994-05-01, Imolan (Italia).

Debuta: 1984an, Brasilgo Sari Nagusian.

Lehen podiuma: 1984an, Monacon; bigarrena.

Lehen garaipena: 1985ean, Portugalen (Lotus-Renault).

Lehen pole-a: 1985ean, Portugalen (Lotus-Renault).

Munduko txapelkun: 1988, 1990 eta 1991n (McLaren-Honda).

Sari Nagusiak: 161.

Garaipenak: 41.

Pole-ak: 65 (errekorra).

Puntuak: 614.

Itzuliak lehen postuan: 3.024 (errekorra).

Itzuli azkarak: 19.

Web orria:

geocities.com/Motorcity/5343

Hakkinen azkarrena Imolako lehia estuan

L. Garmendia / Donostia
1 FORMULA Europara iritsi da San Marinoko Sari Nagusiarekin batera. Ferrari-ekin korrituko du, baina bertan bitan bakarrik irabazi du 1981ean lehen aldiz korritu zenetik, eta hori 1982 eta 1983an izan zen. Ezin esan, beraz, etxean jotatzeak askorako balio izan dionik. Zirkuitua asko aldatu da duela bost urteko aste-buru beltz horretatik; segurtasun maila asko hobetu da. Iazko entrenamendu saioen antzera, aurtengoak ere McLaren-Ferrari lehia estuak dira. Denboraldian hirugarrenez jarraian, Hakkinenek lortu zuen pole-a, Coulthard taldekidea oso gutxiatik gaudituz. Schumacher ere lehen postutik gertu aritu zen, baina huts

dezente egin zuen eta denbora preziatua galdu.

David Coulthard-ek iaz lortutako garaipen bakarra San Marinon bertan erdietsi zuen, eta aurtan irabazten hasi beharra dauka aurreko urtean bezala taldeko bigarren gidari moduan bukatu nahi ez badu. Ostera, lan aparta Villeneuve-ek egin zuen, BAR auto berriarekin prestazio aparta egin eta bosgarren posturaino eramanez. Stewart autoak ere fin ibili ziren, baina Brasilen baino atzeraxeago. Horrela, podiumerako lehia polita izango da Irvine, Villeneuve eta Barrichelloren artean.

Lasterketa 14:00etan hasiko da, eta gidari baten itzulera ekarriko du: Mika Salok BAR-en Ricardo Zontaren postua beteko du.

San Marino					
Imola • 62 itzuli • 4.930 km itzuliko • 189.906 km guztira • Pole errekorra: 1' 23" 303 (Villeneuve, 1997) • Lasterketako errekorra: 1' 25" 531 (Frentzen, 1997)					
► Polea					
Pilota	Denbora	Pilota	Denbora	Pilota	Denbora
1. Mika Hakkinen	1' 25" 362	4. Eddie Irvine	+0" 631	7. H. H. Frentzen	+1" 251
2. David Coulthard	+0" 022	5. Jacques Villeneuve	+0" 951	8. Damon Hill	+1" 346
3. M. Schumacher	+0" 176	6. R. Barrichello	+1" 047	9. Ralf Schumacher	+1" 408
► Iazko podiuma					
Pilota	Tokua	Pilota	Tokua	Pilota	Tokua
1. David Coulthard	McLaren	2. M. Schumacher	McLaren	3. Eddie Irvine	Ferrari
► Munduko Txapelketa					
Pilota	Puntuak	Pilota	Puntuak	Pilota	Puntuak
1. Eddie Irvine (Ferrari)	12	2. Mika Hakkinen (McLaren)	10	3. H. H. Frentzen (Jordan)	10
► Iazko txapelketa					
Pilota	Puntuak	Pilota	Puntuak	Pilota	Puntuak
1. Ferrari	18	2. McLaren	10	3. Jordan	10

Pilota ♦ Ruben Beloki Euskal Herriko txapelketako finala jokatzeko sailkatu zen atzo, Armendarizen kontra

Nork kenduko dio txapela?

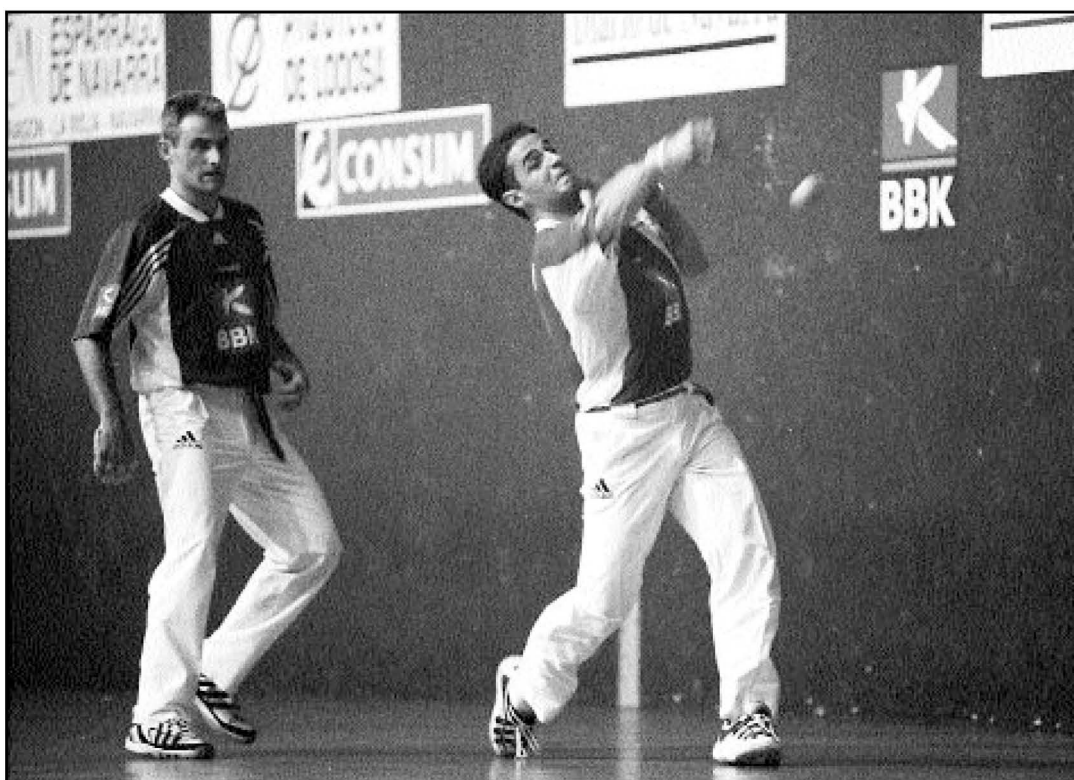
Partiduko bigarren zatian, hala ere, galdu antzean ibili zen

Beloki 22
Armendariz 15

Enekoitz Telleria / Donostia

ARRAROA izan zen atzo Ruben Belokik eta Carlos Armendarizek jokatuako finalerdia. Partidua 1-2 besterik ez eta lesionatu egin zen Armendariz —ziztada izan zuen eskuin hankako bikian—. Nagusitasun osoz, primeran jokatuz, dida batean partidua irabaziko zuela zirudienean, Labritetik ihes egin zuen Belokik, ez dakigu oraindik nora. Azken txanpan denetarik: urduritasuna, opariak, sarea berreskuratzeko presak, zorte dezenteko tantoak, ... 22-13 azkenean partidua Ruben Belokiren alde. Euskal Herriko txapelketako finala jokatu du atzelari burlatarrak. Datorren larunbatean jakingo du noren kontra. Labriten bertan, Fernando Arretzek eta Jorge Nagorek jokatu dute beste finalerdia.

Bi zati erabat ezberdin izan zituen atzoko partidua. Lehenengoan, goitik behera menderatu zuen Ruben Belokik Armendariz. Horrela jokatu, ezinezkoa da hari irabaztea. Lehenengo bi tan-

Ruben Belokik, atzo, ikusgarri jokatu zuen hemezortzigarren tantoa arte.

toak Armendarizentzat izan ziren arren, 5-2, 5-3, 11-3, 11-5 eta 17-5 jarri zen aurretik Beloki. Erdi errenka zebilen Armendariz, baina ez da aitzakia. Belokik, eskuinean zein ezkerrean ikaragarri jo zuen pilota. Sakea Armendarizek izan zuenean ere, primeran moldatu zen errestanda eta bere sakearekin ere min handia egin zuen, nahiz eta ez zuen bestetan hainbeste ezkereratu.

Halako batean, ordea, galdu egin zen, gehiegi lasaitu. 18-6 zihoan Beloki irabazten eta 18-14 hurbildu zen Armendariz. Urduri jartzen hasia zen Beloki, eta ez zen gutxiagorako. 19-14 berreskuratu zuen sakea Belokik, baina ez zen hasieran bezala ari eta Armendariz goraka zetorren. Hurrengo sakea atera eta pasa iruditu zitzaion Rubeni, airean hartu zuen pilota eskutan eta,

pasa izan ez zenez, araudiak dioen bezala, Armendarizentzat tantoa. Oso gutxitan ikusten direnetakoa. Armendarizek zuen sakea, baina Rubenen errestoa ozta-ozta iritsi zen ihes eginda txapa gainera. Eskerrak. Azkeneko tantoa sakez egin zuen Rubenek. Finalera bai, baina halako zapore gazi-gozo bat izan zuen txapeldunaren jokoak. Dena dela, ezinezkoa dirudi hari txapela kentzea.

txokoan

Raik irabazi bere omenaldian

Quintanar de la Sierra jaioterrian (Burgos) omenaldia egin zioten atzo Raimundo Blanco Rai gazteari, Euskal Herriko bigarren mailako txapeldunari. 22-15 irabazi zuen Alustizarekin Barberito VI.a-Errastiren kontra.

Txapeldunak Euskalen eta hirukoa Galarretan

Zeberio II.a-Aizpuru txapeldunak 40-39 irabazi zuten Euskaleko atzoko estelarra Inigo-Eizagirrenen kontra. 37-39 joan ziren azken horiek aurretik, baina hiru tantoak erreskan egin zituzten irabazleek. Galarretan, 26-40 bukatu zuen estelarra Elizalde-Altuna I.a-Lizasoren alde. Ezkurra eta Etxabe ziren kontrarioak, eta markagailuak dioena baino borrokatuagoa izan zen partidua.

Emozioa bai, baina joko handirik ez Bilboko Deportibon

42-45 bukatu zuen Deportivo estelarra atzo. Insausti eta Leunda galtzailaiek, 36-44 galtzen joan ostean, lortu zuten Sanchez eta Rekalderengana 42-44 hurbiltzea, baina falta egin zuen sakearekin une horretan Leundak.

Alfaro eta Hirigoienek erraz nagusitu ziren Miarritzen

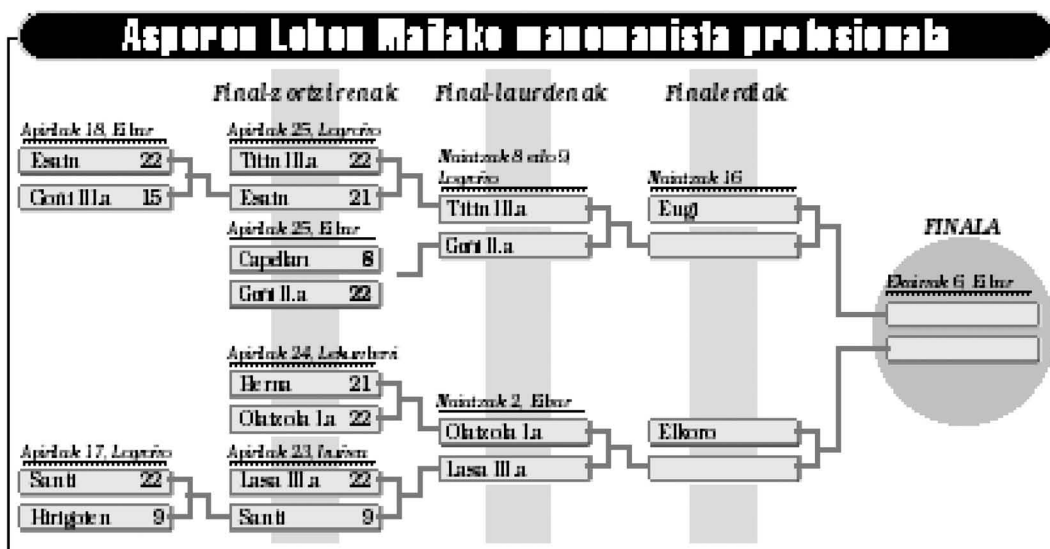
Ellande Alfaro eta Filipe Hirigoienek 22-8 irabazi zuten ostiral arratsean Sebastian Gonzales eta Jean Claude Biscoubyren aurka, Miarritzeko Plaza Berrin jokatu zen Iparraldeko pilotarien arteko lehiari. Gonzales eta Biscouby irabazten hasi baziren ere (0-3), bikote txapeldunak berehala harrapatu zuen beranta, partida bukararaino kezkarik gabe aritzeko. Hirigoienek nagusitasun argia agertu zuen gibelaldean, Biscouby une oro ezinean aritu baitzen. 31 urteko Iparraldeko trinketeko txapeldun handiak ezker paretako jokoari moldatzeko zailtasun handia agertu zuen. Bere atzelariaren lan onari esker, Ellande Alfaro partida ikusgarria jokatu zuen.

Lasa III.a eta Olaizola I.a finalerdien bila

E. Telleria / Donostia

ASPEREN manomanistako txapelketa final-laurdenetara iritsi da. Gaur Eibarren, finalerdietan Aitor Elkororen kontra jokatzeko txartela izango dute jokoan Oscar Lasak eta Asier Olaizolak. Santiren kontrakoan egindakoa berrestea da Lasaren helburua gaur. Asier Olaizolarena, berriz, Bernaren kontrakoan egindakoa hobetzea, errestoa batik bat. ETB zuzenean emango du partidua. Atxa-Santi eta Gonzalez-Bernak jokatu dute lehenengo.

Asteburuko partidu erakargarriena, izatez, Titinek eta Mikel Goñik atzo jokatu beharrekoa zen. Titinen

lesioagatik, ordea, atzeratu egin da datorren astea arte. Bihar edo etzi jakingo da Titin jokatzeko moduan den.

Bestelakoan, Idiazabalen eta Albeldan ere jaialdiak ditu Aspek gaur. Etxaniz- Zezeagak eta Eugi-Otxando-

renak jokatu dute Idiazabalgo estelarra. Capellan-Goñi III.ak eta Esain-Elkor Albeldakoa.

Eneko Olsagasti

• ZINEMA ZUZENDARIA •

Carlos Zabala

• ZINEMA ZUZENDARIA •

«Ziklo bat itxi dugu zenbait gauzatan, baita gure artean lan egiteko eran ere»

■ ■ ■ Uztailaren hasieran estreinatuko da Eneko Olsagasti eta Carlos Zabalaren bigarren film luzea, *Sí, quiero*. ■ ■ ■ Zortzi urtez proiektu guztietan elkarrekin aritu ondoren, ziklo bat itxi eta nork bere aldetik gauzak egiteko gogoaz aldu dute bi zuzendari donostiarrek. ■ ■ ■ Zabala film luze baterako gidoia amaitzen ari da, eta Olsagastik hurrengo urtean egin nahiko luke beste pelikula bat.

EDURNE KOCH

■ **Maité**, zuen lehen filma, ustekabe txiki bat izan zen denontzat. *Sí, quiero*-k ere haren harreara ona izan dezakeela uste duzue?

Carlos Zabala. Hobeto funtzionatzea espero dugu. *Maité*-k oso ondo funtzionatu zuen, baina sarrera aldetik ez zen erabateko arrakasta izan. Ahoz aho zabaldu zen, eta pixkanaka egindako filma izan zen. Behetik gora joan zen. Aktoreak ezezagunak ziren, eta inork ez zuen ezer ematen filmaren alde, baina publikoak defenditu zuen, eta Madrilgo areto batzuek hamar hilabetez eduki zuten ikusgai.

Eneko Olsagasti. Industriadari begira ahalegin bat egin dugu. Banatzaileek aurpegi ezagunak eskatzen dituzte, eta orain ikusiko dugu horrek funtzionatzen duen. Bestalde, lau urte igaro dira, gehiago dakigu ofizioaz, eta uste dugu filma hobeto amai-

Eneko Olsagasti

«Tentazioa ekoiztetxea sortu dugu, antzerkia, telebista eta zinemako proiektuak aurrera ateratzeko asmoarekin. Beharbada, hurrengo urtean film luze batean sartuko gara»

tuta dagoela. Eta bihotza ere jarri diogu.

Zabala. Emozionalki, *Maité*-k baino indar gutxiago du, baina *Maité*-k baino komedia kutsu handiagoa du.

■ **Maité-k Kubako osagaia zuen, eta jendeari oso erakargarri egin zitzaion. Zer du *Sí, quiero*-k?**

Zabala. Garai hartan Kubako gaia berria zen. *Maité* gaur egun egingo bagenu, berandu iritsiko ginatke.

Olsagasti. *Maité*-k Kuba zuen, eta honek bankuak ditu. Banku bat lapurtzen dute, eta jende guztiari gus-tatuko litzaioke gauza bera egitea.

■ **Bi film egin ondoren, zuen etorkizuna zineman ikusten duzue?**

Olsagasti. *Sí, quiero* bukatu genuenetik gaur arte ikusi dugu ziklo bat amaitu dugula zenbait gauzatan, baita gure artean lan egiteko eran ere. Nora joko dugun ez dakigu. Geure ekoiztetxea sortu dugu, Tentazioa, eta zuzendaritzan eta gidoigintzan jarraitzeaz gain, ekoizpenean ere lan egin nahi dugu. Horrez gain, biok gauza berriak probatu nahi ditugu nork bere aldetik, jenero berriak, jende berria... Une batean nekatu ginen elkarrekin lan egiteaz, baina hori ez

da izan arrazoia. Itxiz doazen ziklo naturalak dira, eta orain ziklo berri baten atarian gaude. Dena den, biok oso argi daukagu hurrengo filma, elkarrekin egin edo ez, lehenago egin behar dugula.

■ **Baduzue zerbait buruan?**

Olsagasti. Ez. Beno, Carlos-ek badu zerbait.

Zabala. Lourdes Bañuelos eta biok gidoi bat prestatzen ari gara. Ia amaituta dago. Gero ikusiko dugu egiten den edo ez.

Olsagasti. Nik ere gidoi bat idatzi nahi dut, baina ezingo dut aurten egin, *Ertzainak*-en nabilelako. Baina hurrengo urtean nahiko nuke film bat egin.

■ **Komedia utziko duzue?**

Zabala. Inola ere ez.

Olsagasti. Urteotan, beharbada, komedia soilik landu dugu, baina ez besterik egiten ez dakigulako, hori egin nahi genuelako baizik, eta gogo hori ez zaigu kendu. Baina beste gauza batzuk

probatu nahi ditugu. Komedien barruan mota asko daude.

Zabala. Nire ustez, ez dago komedia baino gauza hoberik edozein istorio kontatzeko. Egoera bakoitzari, baita dramatikoenei ere, berezko umore-rea ateratzea iruditzen zait erarik aberatsena aukera guztiak aprobeztatzeko.

■ ***Sí, quiero, Pecata Minuta, Carretera y manta, Jone sube al cielo...* Euskal Herrian egindako zinemaren loraldia gertatzen ari da, edo kasualitate hutsa da?**

Olsagasti. Ez dakit loraldia den. Herri honetako industriak bere gain har dezakeen batez bestekoa hiru filmekoa da urteko. Telebistak eta Madril-ek ematen duten diruarekin ezin da gehiago egin.

Zabala. Begira, Eusko Jaurlaritzak eta ETBk ematen dutenarekin, hemen ezin da egin zinemarik. Laguntza nimoñoak dira. Ondorioz, derrigorrez behar dituzu kanpoko telebista baten antena eskubideak. ETBk huskeria bat ordaintzen du. Beraz, ezin da esan ETB eta Jaurlaritza zinemaren industria laguntzen ari direnik. Ezin diote ezer exijitu euskal zinemari, ez baitiote ezer ematen.

■ **Galizian hamahiru film luze egingo dira aurten, 3.000 milioi pezetako aurrekontuarekin.**

Olsagasti. Zer ibidial! Hiru mila milioi? Hori ez da gastatzen ezta Madril- en ere.

Zabala. Valentzian ere dirutza itzela gastatzen ari dira zinema formatuan egindako telesailetan, dokumentaletan... Behintzat, badute industria txiki bat sortzeko nahikoa diru. Euskal Herrian ere sor liteke. Azpiegitura badago, talde tekniko ugari daude lanean hor kanpoan. Jende hori Euskal Herrian lan egiteko irrikan dago. Eta jende gazteak duen interesa ikaragarrikoa da, gehiegizkoa... Baina Jaurlaritzak ematen dituen ehun milioiekin ezin da ezer egin.

Olsagasti. Herri gisa zeure nortasun zantzuak sortu

Carlos Zabala

«Bost astetan
oinarrizko planoak
filmatzeko astirik
baino ez duzu.
Hezurdurak
filmatzen ari zaren
irudipena izaten
duzu, gorputzik
gabekoak»

nahi badituzu, ikus-entzu-
nezko industria bat sortu
behar duzu, zeure istorioak
zeure ikuspegitik kontatzeko.
Hori egiteko borondate politi-
koa behar da. Defizitarioak
diren arlotan inbertitzen da;
nekazaritzan, kasu. Gauza
bera egin dezagun, muga
batzuen barruan, aisialdira-
ko arlo batean, zerbitzuetako
herria baikara, kultur osa-
gaia erantsiz. Euskadin
3.000 milioi pezetarekin
ikus-entzunezko industria
bat eratzen da. Film luzeak
eta telesailak oso lasai egingo
lirateke.

■ Bitartean, txukuntasuna- ren mailan ibiltzera behartuta dago euskal zinema?

Zabala. Aurrekontu pittin
bat handiagorekin beste era
bateko zinema egingo litzate-
ke. Bost asteko filmaketan,
istorioa kontatzeko beharrez-
koak diren gutxieneko plano-
ak baino ezin dituzu egin,
ezin duzu hizkuntza zinema-
tografikoan sakondu. Egune-
ko sei-zazpi minutu ekoitzi
behar dituzu. Orduan, oina-
rrizkoena egin behar duzu,
hezurdurak muntatu. Hori da
batek duen irudipena: hezur-
durak filmatzen ari direla. Ez
duzu astirik hezurdurari gor-
putza emateko. Eta zineman
denbora dirua da. Ehun mi-
lloi pezeta gehiagorekin, hiru
aste gehiago dituzu eta filma
gehiago zaindu dezakezu.

■ Tentazioa ekoiztetxeak zer ekarriko du?

Zabala. Zineman, telebis-
tan eta antzerkian ibilitako
jendea bildu gara, nork bere
kabuz egingo ez genituzkeen
gauzak taldean egiteko. Lan
gehiagotan aritu ahal izateko
aukera emango digu.

Olasagasti. Ekoiztetxeek
orain arte izan duten funtzio-
namendu moldearekin apur-
tu nahi du pixka bat. Antzer-
kia eta ikus-entzunezkoen
arloa aparte joan dira beti.
Guk biak hartuko ditugu.
Tentagarriak diren proiektu-
ak egin nahi ditugu. Ekoiz-
pena interesatzen zaigu.
Herri honetan apenas dagoen
tokirik jendeak bere proiektu-
ak aurkez ditzan. Ez gara
gure proiektuetara mugatu-

«Su-etenik gabe, 'Ertzainak' ez litzateke egingo»

ENEKO OLASAGASTI eta
Carlos Zabala *Ertzainak*
telesailan ari dira lanean
une honetan. Maiatzaren
13an hasiko da emititzen,
ETBko lehen katean.

■ Errealitatearekin nolako lotura izango du *Ertzai- nak* telesailak?

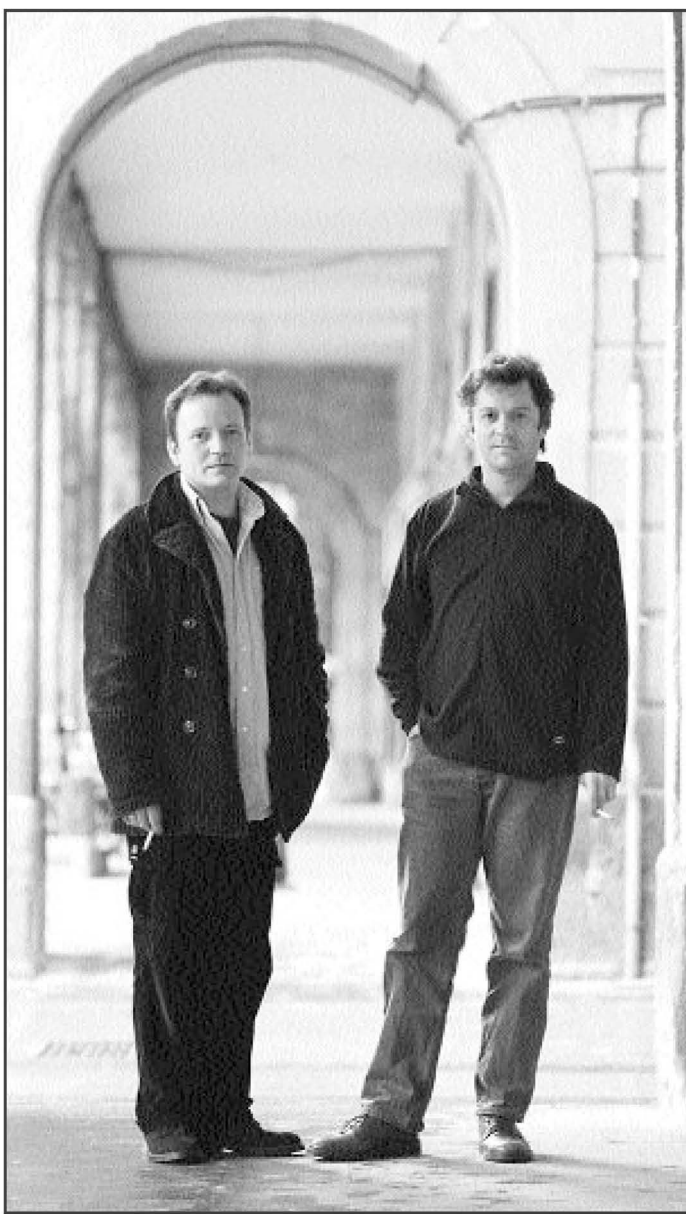
Eneko Olasagasti. Handia.
Euskal poliziak dira eta eus-
karaz egingo dago. Are gehia-
go, herriak duen egoeraren
fruitua da telesaila. Su-ete-
nik gabe ez genuke ezta
planteatuko ere sail hau egi-
tea. Ofizio honetako lanek
lotura eduki behar dute nor-
beraren gizartearekin. Fik-
zioaren barruan, gu ere
saiauko gara urrats txiki
bat egiten herriak bizi duen
momentu berezi honetan.

Carlos Zabala. Oso jarrera
polarizatuen artean mugitu-
ko gara. Herri honetako sek-
toreek oso iritzi tinkoa dute
Ertzaintzari buruz. Ezker
abertzaleak bere erara ikus-
ten du *Ertzaintza*, eskuin
abertzaleak bere erara, eta
nazionalista espainiarrek
beste era batera. Ziur aski,
denei zail egingo zaie telesai-
la irenstea, ez baitugu jarre-
rarik hartuko edo iritzi balo-
raziorik egingo. *Ertzaintza*
modu garbi batez ikusteko
saio bat da, gauza onekin
eta txarrekin. *Ertzainen* alde
humanoa ikusi nahi dugu.
Horrek ez du esan nahi alde
humano hori beti ona izango
denik. Askotan nahastu egi-
ten dira kontzeptuak.

Olasagasti. Normalizazio
saio bat da, azken finean.

■ Su-etenik gabe zergatik ez zenukete egingo?

Olasagasti. Ezker eta es-
kuin abertzalearen artean
izan zitekeen gatazka politi-
koaren barruko osagai bat
delako *Ertzaintza*. Herriak

EDURNE KOCH

Eneko Olasagasti

«Ezker eta eskuin abertzalearen artean izan
zitekeen gatazka politikoaren osagai bat da
Ertzaintza. Su-etenik gabe, ez ligukete telesaila
egiten utziko, ez EAJk ez HBk, biek oso iritzi
tinkoa baitute *Ertzaintzari* buruz»

bere arazoak konpondu gabe
baditu, ni ez naiz sartuko sa-
si artera. Ez ligukete egiten
utziko, ez EAJk, ez HBk.

■ Euskal Herriko giro poli- tiko berria islatuko du sailak?

Olasagasti. Ez nahita. Sai-

laren atzean ilusioa eta itxa-
ropena dago, baina ez dugu
soziologiarik egingo. Ez
dugu ahantziko zer gerta-
tzen ari den, baina ez dugu
ezer islatu nahi.

■ Eta zer gertatzen ari da, zuen ustez?

Zabala. Nazka ematen du
telebista ikusteak, tertuliak
entzuteak... Alde batetik
egiten ari dira urratsak, eta
beste aldean ikusten da zer
min egiten dien horrek. Bel-
dur handiena ematen diena
gertatzen ari da: alde na-
zionalistan okerrik ez egi-
tea. Indarkeria, nire ustez,
okerra da, eta horretan
babesten ziren benetako
arazoa ezkutatzeko: Euska-
dik nahi duena egiteko
aukera izatea. Autodetermi-
nazioak beldur itzela ema-
ten die.

Olasagasti. Harrigarriena
da beti muturretara jotzen
dutela. Lehen biolentoak eta
demokratak ziren; orain,
nazionalistak eta ez-nazio-
nalistak. Zentzugabea da.

Zabala. Beldur handia
diote HBk egunen batean
atentatu bat gaitzesteari.
Gutxi falta da hori gertatze-
ko. Orduan zeri helduko
diote? Beldur naiz ez ote
diren berriro sortuko *bata-
loi vasco espainolak*. Ez nin-
duke harrituko, zeren eta
ikaratuta dagoenak azken
errekurtsoari heltzen baitio.

■ Euskal Herriak paira- tzen duen gatazka zine- mara eramateko intere- sa eta ausardia izango zenukete?

Olasagasti. Uste dut
baietz. Istorioak kontatzera
emanak gauden heinean,
badago interesa. Azken fine-
an, herri honi ere iritsiko
zaio iraganaz gogoeta egite-
ko garaia.

ko. Irailean, adibidez, Txire-
ne taldearekin koprodukzio
bat estreinatuko dugu.

Zineman mantsoago joan-
go gara. Ekoiztetxe gisa
sinesgarritasuna lortu behar
dugu. Hori lor daiteke, adibi-
dez, euskal zuzendarien film
laburrekin osaturiko film
luzeak egingez, edo urtero per-
tsonaiak zahartuz joango
liratekeen film laburrak egi-
nez... Eta, beharbada, urte-
bete barru film luzeetan sar-
tuko gara.

Ilusioa berreskuratzen

Iruñeko Orfeoiak garai latzak bizi izan ditu azken urteotan; ospea galduz joan da, eta, gizartean, azken boladako arazoek baino ez dute isla izan: aurrekontu murritza, zuzendari aldaketak, abeslarien arteko elkartasunik eza eta beste.

Joan den martxoaren 8an zuzendaritza berria aukeratu zuen Iruñeko Orfeoiak, eta, horrekin batera, azken urteotan jasandako krisi sakonetik ateratzeko lehen urratsa egin zuen. Goiz da, oraindik, zuzendaritza berria aukeratu izana arazo eta gatazka guztiak bazter uzteko nahikoa ote izanen den jakiteko, baina, lehendakari eta zuzendari berrien eskutik, ilusioa berreskuratzen hasi dira Iruñeko Orfeoiko abeslariak.

Iruñeko Orfeoiaren gainbehera ulertzeko -Vianako Printzea saria eskuratu zuen 1993an, eta, lauzpabost urte geroago, Nafarroako kulturalaren horizontetik at zegoen-, arrazoi eta gertakizun ugari hartu behar dira kontuan; batetik, 1993. urtean, orfeoiko zuzendari 20 urtez izan ondoren, Jose Antonio Huartek kargua utzi egin zuela, eta, orduz geroztik, bost urtean, lau zuzendari izan dituela abesbatzak: Juan Carlos Mujika, Koldo Pastor, Pascual Aldabe eta Alfonso Huarte.

Orfeoiko kide askorentzat, bai eta abesbatzaren ibilbidea kanpotik jarraitzen duen jende askorentzat ere, zuzendari aldaketek eragin dituzte abesbatzaren barruko arazak. Aldaketok, ordea, orfeoi-

Iruñeko Orfeoia Gaiarre antzokian abesten, Pablo Sarasate orkestrarekin.

ko giro nahasiak bultzatuta gertatu dira. Abeslarien arteko elkartasunik eza, lanerako haien jarrera, eta aurrekontu murritza aipatu dituzte, besteak beste, orfeoiaren krisia azaltzeko arrazoitzat Koldo Pastor eta Pascual Aldabek, eta, biek, abesbatzak «aldaketa sakona» behar duela azpimarratu dute.

Koldo Pastor musikari eta konpositore iruindarrak ilusio handiz ekin zion Iruñeko Orfeoia zuzentzeko lanari, baina berehala jabetu zen abesbatzaren baitan zeuden

arazoez. «Abeslarien jarrera izan zen okerreina. Entseatze-ko borondatea falta zen, eta abeslariak entseguetara ez badatoz, ezinezkoa da lan egitea eta abesbatza aurrera ateratzea». Pastorren ustez, bere helburuak zehaztu eta proiektu zehatza osatu beharko luke orfeoiak, proiektu hori aurkeztuz, administrazioaren eta ekimen pribatuaren dirulaguntzak eskuratu ahal izateko. Horretarako, gerentea behar-

ko luke abesbatzak, baina bere aurrekontu murritzak ezinezko bilakatzen du hori.

Egitura berritu

Iruñeko Orfeoiak bere egitura eta funtzionamendua erabat berritu behar dituela uste du Pascual Aldabek ere, eta, horretarako, estatutuak aldatzea funtsezkoa da haren hitzetan, abeslarien eta zuzendaritzako kideen arteko bereizketa ongi finkatzeko;

egun, lehendakaria bera eta gainontzeko batzordekideak abeslariak ere badira, eta, hori, oztopoa da Pascualen ustez. «Lehendakari prestigio-duna eta erabat askea behar du orfeoiak, abesbatza eza-gutarazi eta harremanak lantzeko».

Conchita Zabaletak barrutik bizi izan ditu Iruñeko Orfeoiaren azken gorabeherak, 32 urte baitaramatza abesbatzan kantatzen. Frantzia eta Portugalen urtero egiten zituzten birak gogoratzen ditu, Iruñeko Orfeoiaren izen handi eta ospea, orkestra handiekin ematen zituzten kontzertu sinfonikoak, ... hartaz guztiaz ezer gutxi gelditzen da egun. Azken boladako zuzendari aldaketek eze-gonkortasuna areagotu dute orfeoian Zabaletaren ustez, eta ez dute sumatu administrazioaren eta gizartearen elkartasuna. «Erabat utzita egon gara», dio abeslariak.

Badirudi abesbatzaren baitan hasi den etapa berria aurreko urteetako arazo eta gatazkak leuntzen ari dela, eta abeslarien artean orfeoia aurrera ateratzeko gogo ber-piztu dela.

Edurne Elizondo
IRUÑEA

Mende bateko gorabeherak

107 urteko historia du atzean Iruñeko Orfeoiak; ibilbide luze horretan, gorabehera ugari izan ditu abesbatzak, tartean, azken urteotako krisia.

1865 • Iruñeko Orfeoiaren hastapenen urtea. Joaquin Maya da zuzendaria, baina abesbatza bertan behera gelditzen da karlista gerraren garaian.

1891 • Martxoaren 27an, Iruñeko katedra-leko tenore Remigio Mujikak bere gain hartzen du 50 gizonetako osatu abesbatza zuzentzeko ardura. Urtebete geroago, 1892ko abuztuaren 27 eta 28an, Bilboko Nazioarteko Orfeioen Lehiaketan parte hartzen du Mujikaren abesbatzak, eta lehen saria eskuratu. Orfeoia jaio da.

1906 • Emakumeak abesten hasten dira.

1948 • Remigio Mujikaren lekua betetzen du Martin Lipuzkoak, 1956ra arte. Ondoren, Juan Eraso, Pedro Pirfano eta Carmelo Llorente dira zuzendari, eta 1973tik 1993ra arte, Jose Antonio Huarte.

1993 • Jose Antonio Huartek 30 urte egin zituen karguan, eta, hori dela eta, zaila da bideari zuzendari berri batekin ekitea. 1993an, Juan Carlos Mujikak hartzen du bere gain ardura. 1993an, Kulturaren Principe de Viana Saria eskuratzen du abesbatzak.

1996 • Abenduan, Mujikak utzitako lekua Koldo Pastorrek betetzen du, baina urtebete besterik ez du irauten. Atsekabetuta uzten du Orfeoia. Bere ordez Pascual Aldabe izendatzen dute zuzendari, baina hura ere, urte bakarra gelditzen da.

1998 • Azaroan, Aldabek dimisioa aurkeztu ondoren, Alfonso Huarte zuzendariordeak hartzen du Iruñeko Orfeoiaren ardura nagusia. 1999ko martxoaren 8an egindako batzarrean, Huarte karguan berretsi egiten du zuzendaritzak. Bilera horretan, halaber, zuzendaritza berria aukeratzen du orfeoiak, eta Mercedes Irujo izendatzen dute lehendakari.

Iruñeko Orfeoia Galdutako konpasaren bila

Alfonso Huarte

• Iruñeko Orfeoiko zuzendaria •

«Hutsetik hasi
behar dugu»

Eduarne Elizondo / Iruñea
PASCUAL ALDABEK dimisioa aurkeztu ondoren, Iruñeko Orfeoiaren behin-behinekoko zuzendari izendatu zuten Alfonso Huarte, eta joan den martxoaren 8an egindako batzarrean, izendapena berretsi eta behin betiko bihurtu zuen zuzendaritzak. Huartek ongi daki Iruñeko Orfeoia zer den, 1980. urtean sartu baitzen abesbatzan. Ilusioz beterik hartu du kargu berria.

■ **1993. urteaz geroztik, hiru zuzendari izan ditu Iruñeko Orfeoia, baina bakar bat ere ez da gelditu; hirurek utzi egin dute. Horrek ez zaitu apur bat beldurtzen?**

Egia da egoera oso zaila izan dela azken urteotan. 40 kide besterik ez zituen Iruñeko Orfeoia ni zuzendari izendatu baino bi aste lehenago; nik, Irubide abesbatzako 30 bat kide ekarri nituen, baina jende berria zen, eta hutsetik hasi behar izan genuen.

■ **Zuk baduzu, hala ere, aurrekoek ez zuten abantaila, ongi ezagutzen duzula orfeoia, alegia.**

Bai; ni 1980. urtean sartu nintzen, abeslari gisa. 1989. urtean utzi egin nuen lan kontuak zirela-eta, eta, 1996an itzuli egin nintzen. Orfeoia ongi ezagutzen dudala erran daiteke, bai, eta hori ona dela uste dut. Izan ere, orfeoian 4 edo 5 urte darman jendeak ez daki zer den Iruñeko Orfeoia Madrilén, Bartzelonan, Avignonen edo Bordelen abesten. Ez dakite orfeoi bat zer den, ez baitute aukerarik izan. Nik bai, nik 17 urte nituenetik ezagutu dut Iruñeko Orfeoia Brahms edo Verdiren *Requiem* abesten.

Zuzendariak orfeoia ongi ezagutzen ez badu zaila izan daiteke dituen asmo eta ideiak garatzea, abeslariekin bat egitea.

■ **Orfeoiaren arlo artistikoki dagokionez, zeintzuk**

■■■ Iruñeko Orfeoia zuzendaritza berritu eta etapa berria hasi zuen joan den martxoan. ■■■ Mercedes Irujo izendatu zuten abesbatzako lehendakari, eta Alfonso Huarte zuzendari. ■■■ Bien eskutik, ilusioa berreskuratzen hasi da orfeoia, azken urteotako arazoei aurre egiteko indarberritzen.

dira zure asmoak, zer egin nahi duzu?

Batetik, jende berria sartu, eta, bestetik, ahalik eta gehien mugitu, leku guztietan abestu, eta, batez ere, ahal dugun neurrian formazioa landu. Nire asmoa da kantu irakasle bat ekartzea, eta obra guztiak lantzea. 40 edo 50 kide berri baititugu une honetan. Hutsetik hasi behar dugu: abestu, atera, eta gure burua ezagutarazi.

■ **Obrak aipatu dituzu; zer motatako erreperitorioa landu nahi duzu?**

Guztiori gustatuko litzaiguke musika sinfonikoa bakarrik jorratzea, eta beste abesbatza batzuentzat uztea Nafarroan barna *a capela* egin ditugun kontzertuak. Ulertzen dut toki guztietan Iruñeko Orfeoia ikusi eta entzun nahi duela jendeak, baina egokiena izanen litzaiteke guk soilik egin ditzakegun kontzertuak egiteko deitzea, Iruñeko Orfeoia baita erreperitorio sinfonikoa egin dezakeen bakarra gure herrialdean.

Alfonso Huarte

«Nire asmoak dira jende berria sartu, leku guztietan abestu, eta, batez ere, ahal dugun neurrian formazioa lantzea»

Mercedes Irujo

«Ez dugu inolako laguntzarik jaso, inor ez da salbatzen saiatu 107 urteko historia duen eta iruindar guztiena den erakundea»

Mercedes Irujo

• Iruñeko Orfeoiko lehendakaria •

«Gauzak hobetzeko
ilusioa dut»

MIKEL SAIZ

jarraitu duela azpimarratu du Mercedes Irujok.

■ **Azken urteotan Iruñeko Orfeoia izan dituen arazoak kontuan hartuta, zer dela-eta erabaki duzu lehendakaritzaren ardura zure gain hartzea?**

Orfeoiko kidea naizelako. Barrutik bizi izan ditut azken urteotako gatazka eta arazo guztiak, eta uste nuen gauzak beste modu batera egiteko garaia zela. Gauzak hobetzeko ilusioa daukat. Aurrekoak saiatu dira, baina ezin izan dute deus egin.

■ **Zeintzuk dira zuzendaritza berriaren helburu nagusiak?**

Orfeoia berritzea eta indartzea. 50 kide berri sartu dira, jada, baina jende berri gehiago nahi dugu. Formazioa hobetu nahi dugu, eta orfeoia berregituratu. Ekitaldi gehiago antolatu nahi ditugu, eta Orfeoia hiriarekin berradiskidetu.

■ **Orfeoiaren arazoak, neurri batean, kudeaketa arazoak izan dira?**

Ez, ez dut uste. Gauza asko izan dira. Azken urteotan giroa oso nahasia zen, eta utzita sentitu dugu geure burua. Ez dugu inolako laguntzarik jaso, inor ez da 107 urteko historia duen eta iruindar guztiena den erakundea salbatzen saiatu.

Eduarne Elizondo / Iruñea
MERCEDES IRUJO 1975. urtean ailegatu zen Iruñeko abesbatzara, eta, orain, bere kargu berritik, orfeoia «mereziz duen lekuan» jarri nahi du. Azken urteotan izan diren arazoei oihartzun zabalegia eman zaiela uste du lehendakariak, eta, arazoak alde batera utzita, Iruñeko Orfeoia abesten eta lanean

A R T E A

■ Michel Tytgat margolari frantziarraren erakusketa zabalik dago Durangoko Museoan

MICHEL TYTGAT margolariaren pintura erakusketa (Lille, 1949) zabalik dago atzotik Durangoko Arte eta Historia Museoan. Tytgat Abadiñon bizi da 1990etik, eta hamarkada honetako lanetan Euskal herriko paisaiak eta jendeak islatu ditu. Durangon ikusgai diren obretan, berriz, bere hasierako abstrakzioa jo du Tytgatek. N taldearen sortzaileetako bat izan zen Tytgat 1970ean.

M U S I K A

■ Euskadiko Musika Banden VIII. Lehiaketa hasiko da gaur Zallan, lehen kanporaketarekin

LEIOA, Zarautz eta Donostiako Musika Bandek hartuko dute parte gaur Zallan, Euskadiko Musika Banden VIII. Lehiaketaren lehen jardunaldian. Hurrengo igandean bigarren jardunaldia egingo da, eta hilaren 22an finala. Bi ataletan antolatu da lehiaketa: 36 taldekide baino gutxiago dituzten bandak, eta kopuru hori gainditzen dutenak. Banda bakoitzak derrigorrez jo beharko dituen bi piezak Luis Pastorreren *Eguzki lore* eta Tomas Araguesen *Suite Clásica* dira.

■ Euskalduna Jauregiak estreinaldi ona izan zuen opera areto gisa, 'Khovantschina' obraren emanaldiarekin

KHOVANTSCHINA obrarekin opera areto gisa estreinaldia egin zuen Euskalduna Jauregiak herenegun. Adituen arabera, emanaldiak erakutsi zuen Euskalduna Jauregiak opera eskaintzeko oso baldintza egokiak biltzen dituela. Francisco Larrakoetxea ABAOko presidenteak nota altua eman zion jauregiaren azpiegiturari. Espainiako auditorio nagusietako arduradunak ere han izan ziren, eta bat etorri ziren eraikuntzaren dohainak goraiatzeari. Jendeak lepo bete zuen jauregia, eta emanaldia bikaina izan zen.

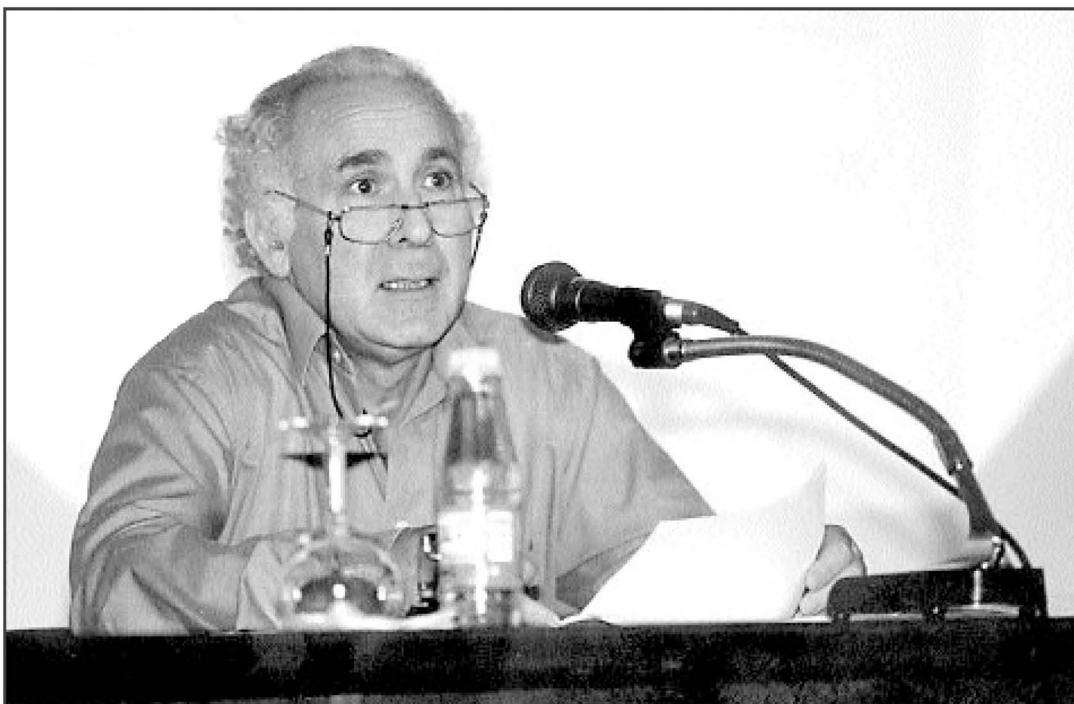
Administrazioko itzultzaileen egoera aztertu du 'Jakín'-ek

Kalean da aldizkariaren 111. zenbakia, aurtengo bigarrena

Joxi Ubeda / Donostia

Hiru artikuluk osatzen dute *Jakín* aldizkariaren aurtengo bigarren alea, 111. zenbakia. Administrazioko itzultzaileen egoera, kable telebistak Euskal Herrian izan

dezakeen etorkizuna eta Goetheren literatura nazional eta unibertsalaren ideiak aztertzen dituzte aipatu hiru idazlanek. *Egunen Gurpilean* sailean, bestalde, aurtengo bost kolaboratzaileek azken bi hilabeteotako berriak izan dituzte hizpide.

ANDER GILLENEA

Goetheren literatura nazionalaren eta literatura unibertsalaren ideiak landu ditu Joxe Azurmendik.

JAKÍN aldizkariaren 111. aleak ez du gai nagusirik jorratzen. Horren ordez, hiru artikuluk luzek osatzen dute *Gaiak* saila. Lehenak, administrazioko itzultzaileen egoerari buruz EIZIEk egindako inkesta baten emaitzen azterketa du abiapuntu. Bigarrenak, kable bidezko telebista euskalduna eratzekeko estrategiez ari da. Hirugarrenean, azkenik, literatura nazional eta literatura unibertsal kontzeptuek Goetherengan duten mamia da aztergai.

Lehenengo artikuluan, bada, EIZIE elkarteko kide Karlos del Olmo, Maite Imaz eta Bego Montorio itzultzaileek aztertzen dituzte EIZIEk berak administrazioan diharduten itzultzaile guztiei egindako inkesta baten emaitzak. Aztergaiak dira, batik bat, lanpostuaren nolakoak, postua eskuratzeko eskatutakoak, langileei eskatutako euskara ikasketak, postuaren funtzioa, zereginak eta jarduerak, eta instalazio, material eta lan baldintzak.

Artikulu honetan, azkenik, itzultzaileek eta itzulpengetzak administrazioaren alorrean zein hizkuntz normalizazioarenean duten lekuaz egiten da gogoeta. Horrela, EIZIEko kideen ustez, «euskara normaltzen eta estandarizatzen langile talde honek

berebiziko garrantzia duela», erakunde honek euskararen normalkuntzan eta administrazioko itzultzaileen baldintzak elkarrengana bateratzeko prozesuan parte hartze zuzena aldarrikatzen du: «EIZIEk eragile izan nahi du egoera horietan guztietan erabakimena duten erakunde guztietan eta horra hor zergatik ekin dion artikuluk honen bitartez ekinaldi bati».

Euskarazko programen eskaintza gehitu

Bigarren artikuluan, Iñaki Zabaleta, Carmen Peñafiel, Nicolas Xamardo eta Teresa Agirreazaldegi irakasleek kable telebistaren ezarpenaz dihardute. Izan ere, «kable bidezko telebista aurki izango da errealitate Hego Euskal Herrian». Hori dela eta, euskal hizkuntz komunitateak, kable eta telekomunikazioaren sektorea aztertu eta «kablearen bidez kanalen eta euskarazko programen eskaintza gehitu eta hobetzea lortzeko estrategia egokiak prestatu» behar ditu, Euskal Herriko telekomunikazio sailaren sortze prozesuan «protagonista eta agente» izan behar baitu.

Telekomunikazio sail horren sorrerarako estrategia

propioa taxutzen lagundu nahi du artikuluk.

Joxe Azurmendi idazleak, bestalde, Goethe idazle eta pentsalari aleman handiaren hurbiltzen gaitu haren jaiotzaren 250. urtemugan. Literatura nazionala eta literatura unibertsalaren kontzeptuek Goetherengan eta garaiko literatura alemanaren baitan (Herder, Schiller eta Sturm und Drang mugimendua, batik bat) izandako agerpenaren eta bilakaeraren azterketa egiten du Azurmendik. Goethe «literatura unibertsala» kontzeptuaren sortzaile izan arren, «literatura nazionala eta unibertsala ez dira oposatzeokak. Egon ere ez dago literatura unibertsalik, literatura nazionalek, erregionalek, lokalek, dagitena baino». Literatura unibertsalaren ordez, Goetheren zentzuan, «literatura nazional unibertsala» esan beharko litzateke.

Egunen Gurpilean sailean, aurtengo bost kolaboratzaileek azken bi hilabeteotako berriei buruz egindako iruzkin labur eta biziak datoz: Alberto Barandiaranek kultura alorrean, Xabier Mendiguren Elizegik literaturan, Imanol Agirrek ikuskizuntan, Erramun Baxokek soziolinguistikan eta Luis Fernandezek *Telepolis* atalean.

zinema ♦ NO LOOKING BACK

Hutsa, hotza, grisa

Filma: No mires atras. **Jatorrizko izenburua:** No Looking Back. Estatu Batuak, 1998. **Zuzendari eta gidoigilea:** Edward Burns. **Musika:** Joe Delia. **Argazkia:** Frank Prinzi. **Aktoreak:** Edward Burns, Lauren Holly, Jon Bon Jovi, Blythe Danner, Connie Britton, Jennifer Esposito. **Iraupena:** 96 minutu.

EDWARD BURNS zinema zuzendari eta aktore gazteak mundu guztia zur eta lur utzi zuen bere estreinako filmarekin. *The Brothers McMullen* Sundance-ko Zinemaldiko perla beltza bihurtu baitzen orain lau arte. Zinema independentearen ortzia argituko zuen beste izar bat sortu zela zirudien. Sasoi hartan, Burns gazteak hogeita hamar urte inguruko gazteen bizipenetan, sentipenetan sakontzeko gai zen komedia erakargarri bat erdietsi zuen.

She's the One estreinako filmaren mailara iritsi ez bazen ere, komedia erromantiko atsegina zen. Edward Burnsek bikote gazteen arteko arazo sentimentalak umore kutsu handiz blaitzen baitzituen, erromantizismoari ere muzin egin gabe. Maitasun harreman nagusia Edward Burns eta Maxine Bahns-en artekoa izan arren, Jennifer Aniston-ek komediarako dituen dohain agortezinen berri ematen zuen bertan. Aipatu film horretan, ia ezezaguna zitzaigun Cameron Diaz ere txukun samar zebilen.

Burnsek tupust egin du hirugarren bihurgunean

Burnsen estiloak aldaketa nabarmena izan du, ordea, *No Looking Back* filmarekin. Umorez umezurtz utzi baitu bere hirugarren lan luzea. Izan ere, tonu dramatiko erantsi nahi izan dio istorioari. Hala, kolore grisak erabili

ARTXIBOKOA

Edward Burns eta Lauren Holly, filmean.

ditu istorioaren atmosfera, paisaiak, pertsonaiak marrazteko orduan. New Jersey-ko kostaldeko herritxo gris, errepikakor eta arnasegaitz horretan itotzen da Claudia (Lauren Holly) ameslaria.

Claudiak zerbitzari bezala egiten du lan, eta Michael izeneko mutil jator batekin (Jon Bon Jovi) irteten da. Charlie-ren itzulerak (Edward Burns), baina, denborak orbaintzeke utzitako zauriak irekiko ditu. Charlie-ek duela hiru urte abandonatu zuen Claudia, eta orain, bere bila etorri da. Claudia bidegurutzean dago. Michael-ek maite duen arren, ez du hark eskaintzen dion bizitza atsegin. Horrezaz gain, egunero-kotasunean itzaliz doa euren arteko pasioa. Charlie, aldiz, Claudiaren ametsen irudikapena da. Itxaropena eskaini liezaiokeen bakarra. Bata, ziurtasuna da. Bestea, berriz, arriskua.

Argudioa erakargarria dirudien arren, Edward Burnsek ez du asmatzen. No

Looking Back irudikatzen duen errealitatea bezain hutsa, hotza eta grisa baita. Aktoreak, oro har, ez dira pertsonaien sentipenak egokiro islatzeko gai. Hala eta guztiz ere, interpretazioan baino areago, gidoi ezean datza Edward Burnsen proposamenaren ahultasunik handiena. Elkarrizketa bakanak ere oso axalekoak dira. Pertsonaien sentimenduak adierazteko asmoz gehiegikeriaz darabil musika. Eta, noski, hagitx ederra izanagatik ere, musikak ezin ordezkari lezake hitzen bitartez, aktoreen keinuen bitartez, zuzendaria bera islatzeko gai ez den sentimenduzko unibertso propioa.

Edward Burnsek, azken filmaren izenburuari uko eginenez, atzera so egin beharko luke. Sustraietara itzuli, alegia. Zinema independentearen azken izar iheskorra bihurtu nahi ez badu, behintzat.

Iñaki Lazkano

zinema ♦ HURLYBURLY

Lagunen arteko hitz pare bat

Filma: Descontrol. **Jatorrizko izenburua:** Hurlyburly. Estatu Batuak, 1998. **Zuzendaria:** Anthony Drazan. **Gidoigilea:** David Rabe. **Argazkia:** Changwei Gu. **Musika:** David Baerwald. **Aktoreak:** Sean Penn, Kevin Spacey, Robin Wright Penn, Chazz Palminteri, Meg Ryan. **Iraupena:** 115 minutu.

HURLYBURLY-K antzerkian ditu sustraiak. *Hurlyburly*-k antzerki lan batean du oinarria. Begi-bistakoa da hori pelikulan zehar. Filmak elkarrizketak ditu armarik onena. Filmak pertsonaien erretatutan du indar eta animoa. Filma, pertsonaia horiek, elkarrizketa horiekin, gauzatutako egoeretan dabil aise, eroso, fin, probokatzaila.

Filma ez da kasik luxuzko etxe batetik ateratzen. Istoria (baldin eta istorioa dagoen ere) luxuzko etxe horretako egongelan gertatzen da. Bitan bakarrik ateratzen dira filmeko protagonistak hortik, baina sekulan ez dira aire librean.

Izan ere, beti dira beste leku estalietan gordeta, kotxeetan zein pisuetan. Kotxeak ere badu presentzia ikaragarria filmean. Kotxean doalarik hilgo da pertsonaietako bat; kotxean doazelarik lisakar bizi eta beroan hasiko dira maitasunezko minetan diren beste bi...

Hurlyburly-k ahalegin benetakoak egiten ditu antzerkia zena zinema bilakatzeko. Pasarte askotan gaintu egiten du oholtza-aren eta pantailaren arteko muga. Kamerak badaki lau pareta artean mugitzen, eta zuzendariak erabaki ausartak hartzen ditu, planoketa dela, muntaketa dela.

Hala ere, berriro diogu. *Hurlyburly* honen misterio eta erakarpen handia hitzen eta aktoreen ahalmenean

datza. Adiskidetasunaren inguruko hausnarketa zorrotzak, mila punta dituzten izanaren gaineko gogoe-tak, bizitzaren funtsaz eta herioaren zorabioaz plazara botatako kontsiderazio maltzurak; gizonezkoa izatearen azkenaurreko esanahiaz eginiko erreflexio sutsuak eta emakume-ari buruzko mozkorren burrundarak.

Sexuaz, drogaz, munduaz, mende honetaz, hurrengo milurtekoaz, telebistaz, gerraz, patuaz zala-partaka, arrapataka, baina, aldi berean, bihotza ahoan dutela, pertsonaiek esandako esaldi biribilak, momentu anitzetan biribilegiak, inkluo.

Baina, zer arraio, zer demontre, zer mila demonio lirateke hausnarketa bero-bero horiek Sean Penn, Chazz Palminteri eta Kevin Spacey bezalako antzezle miragarriak ez baleude kamera aurrean? Ba, akaso, igoal, batek daki, askoz gutxiago. Film honetan ikusten ditugun aktoreek parekorik ez dute karteldegian. Gizakiaren barru alde-rako bidaia egin dute pantailan agertzen diren guztiguztiek, eta pantailan, gure begi aurrean, husten dituzte erraiak. Ikuskizuna ikaragarria da, morbosoa. mingarria. Ikuslea zauriz gainezka uzten duen espektakulu samina.

Horra hor *Hurlyburly* filmaren kasik egia osoa. Horra hor amildegi guztietako ertzean dauden pertsonaia batzuen ospe zorigabekoa. Bere buruarekin urguilutsu agertzen den pelikula da *Hurlyburly*. Ahobero ere.

Begoña del Teso

MUSIKA

ANDOAIN

- **Maixa ta Ixiar.** Kioskoan 20:30etatik 21:30etara, eta 23:00etatik aurrera. Jaiak.

BARAKALDO

- **Luisa Fernanda.** Zarzuela, Santandergo Amigos del Arte taldearen eskutik. Barakaldo Antzokian.

BERGARA

- **Aitzol Mujika.** Ziripot tabernan, 16:30etan.
► **Josune eta Edurne.** Oilagorra tabernan, 17:30etan.
► **Morau.** Infernokua tabernan, 18:30etan.

BILBO

- **Udal Musika Banda.** Arenalean, 12:30etan.

EIBAR

- **Txistulari eta Musika Banda.** Urkizu parkean, eguerdiko 12:15etan.

IRUÑEA

- **Akordeoilariak eta txalaparta.** Txantreako jaietan, 19:00etan.

LEGAZPI

- **Flitter.** Gaztetxean, 22:30etan.

OREXA

- **Ainhua eta Maitane.** Trikitilariak, 18:00etako pilota partiduen ondoren. Herriko jaiak.

SORALUZE

- **Kukka taldea: Zaloe Urain, Maite Arroita Jauregi, Mikel Zubiria, Ander Arroita Jauregi.** Gaztelupe tabernan, 22:00etan.

URRUÑA

- **Sans Interbit, Txo, Zea Mays.** Pilota plazan, 21:00etan.

ZINEMA-BIDEOA

BILBO

- **Domekan zinemara.** Olgetan haur jaia, 17:00etan.

IRUÑEA

- **Proyección de caracter libertario.** Gaztetxean, 20:00etan.

ANTZERKIA

BERMEO

- **Agustina Dance.** Benito Barrueta institutuko ikasleak. Karmeldarren areto nagusian, 20:00etan.

BILBO

- **La estrella de Sevilla.** Antzerki Klasikoko Konpainia Nazionalaren eskutik, Arriaga Antzokian, 19:00etan. Azken eguna.

ERRENTERIA

- **Tombola Lear.** Legaleon-T/L

BERTSOLARITZA

JAGOBA MANTEROLA

Bertsolariak Andoaingo santakrutzetan

Ekitaldi ugari izango dira gaur Andoainen, Santa Krutz jaiak direla eta. Arratsaldean, esaterako, sagardo lehiaketa izango da Zumea kalean, 17:30etan. 18:00etan trikitilariak izango dira, eta 19:30etan lau bertsolari ariko dira kale nagusian, Joxe Manuel Oiartzabalek zuzendurik: Sebastian Lizaso, Andoni Egaña, Jokin Sorozabal eta Aitor Mendiluze. 20:30etatik aurrera, berriz, Maixa ta Ixiar taldeak jarriko du giroa andoaindarrentzat eta jaiiez gozatu nahi duten guztientzat.

Alakran taldearen eskutik, Erretereria Hiria Kulturgunean, 20:00etan.

IRUN

- **Muac!.** Grappa taldea, Amaia KZn, 20:00etan.

HITZALDIA

GASTEIZ

- **Lanik ez.** Hitzaldi-eztabaida, gaztetxean, 19:00etan.

DANTZA

BILBO

- **Noches de Tango.** Tangoa dantzatzeko edo pausu batzuk ikasteko aukera, Garua taldeari esker. Cafe Boulevardean, gauean.
► **Vaiven.** Erre que Erre taldea, La Fundación aretoan, 20:30etan. Azken eguna.

LAUDIO

- **Dantzari egun nazionala.** Aratz Dantza taldeak parte hartuko du, beste batzuekin batera.

ZIZUR

- **Ana y el arco de colores.** Aracaladanza taldea. Zizur Nagusiko kultur etxean, 18:00etan.

BERTSOLARITZA

OROMIÑO

- **Igor Elortza, Beñat Gaztelurrutia, Unai Iturriaga.** Arratsaldeko 17:00etan.

ERAKUSKETAK

ALGORTA

- **Antzezaleak erakusketa kolektiboa.** Erakusketa Aretoan, maiatzaren 8a arte.

ASTIGARRAGA

- **Patchwork-en erakusketa.**

Kultur etxean, maiatzaren 9a arte.

BALMASEDA

- **Maria Felisa Urracaren pinturak eta eskulturak.** Ateneoan, maiatzaren 13a arte.

BARAKALDO

- **Ezkerraldea Plastika 7.** Erakusketa ibiltaria, maiatzaren 12a arte, Udal Aretoan.

BILBO

- **Txus Melendezen margoak.** Windsor Kulturgintzan, maiatzaren 16a arte.
► **Hector Urraren lanak.** Abad Agirre Galerian, maiatzaren 12a arte.
► **Lucia Onzainen eskultura eta bideo lanak.** Imatra aretoan, maiatzaren 20a arte.

DONOSTIA

- **Izaki harrigarriak.** Jose Luis Posadaren marrazkiak, Koldo

Mitxelenako Ganbaran, maiatzaren 15a bitartean.

- **Kutxa arte-ondarearen esku-
rapenak.** Kutxako aretoan, maiatzaren 9a arte.
► **Martin Vegaren lanak.** SanVicente Koltxonerian, maiatzaren 8a arte.
► **Jose Dominguez Larrearen argazkiak.** Gipuzkoako Argazkilari Elkartearen.

EIBAR

- **El cobre y la estampa en el grabado calcográfico.** Portalean, erakusketa kolektiboa.

ELGOIBAR

- **Xabier Obesoren margo erakusketa.** Kultur Etxean, 19:00etan, maiatzaren 9a arte.

ERRENTERIA

- **Cosas de La Habana.** Mikela-zulo kultur elkartearen, Kubako argazkiak, maiatzaren 10a arte.

GETXO

- **Patro Corderoren lanak.** Kultur etxean, maiatzaren 8a arte.

IRUN

- **Euskal Herria eta dinosaurioak.** Maiatzaren 23a arte, Amaia KZko erakusketa aretoan.

ORDIZIA

- **Eugenio Ortizen lanak.** Barrena kultur etxean, maiatzaren 28a arte.

SESTAO

- **Dionisio Sanchezen lanak.** Erakusketa aretoan, maiatzaren 13a arte.

TOLOSA

- **Antton Olariagaren lanak.** Aranburu Jauregian, maiatzaren 22a arte.

URRETUXU

- **Iñaki Mariñelarenaren lanak.** Juan de Lizarazu erakusgelan, maiatzaren 9a arte..

BESTELAKOAK

ARRIGORRIAGA

- **Liburu eguna.** Eskolan instrumentu eta dantzen jantzien erakusketa, bideoak eta bertso saioa. Patioan tailerrak, jolasak, trikitixa, dantzak eta liburu salmenta.

BILBO

- **Los mejores cuentistas del Mundo.** Alberto Sebastian ipuin-kontalaria, Mina Espazioan, 20:00etan.

ORDUÑA

- **XV.Argazki rallya.** Gualdetxu foto klubak antolatuta. Karrete banaketa enparantzan, goizeko 9:00etatik 13:etara. Argazkiak atera ondoren, Meli tabernan utzi 13:00etatik 20:00etara. Projekzio eta sari banaketa maiatzaren 16an.

ARABA

GASTEIZ

AZUL. Mi gran amigo Joe: 17:30. Mensaje en una botella: 20:00. The faculty: 22:30. Bichos: 17:30. Muertos de risa: 20:00 - 22:30.

GURIDI. Aun se lo que hicisteis el último verano: 17:30 - 20:00 - 22:30. La novia de Chucky: 17:30. Todo sobre mi madre: 20:00 - 22:30. Siempre locos: 17:30 - 20:00 - 22:30. La vida es bella: 17:30 - 20:00 - 22:30. No mires atrás: 17:00 - 19:45 - 22:30. Asesinato en 8 mm.: 17:00 - 19:45 - 22:30. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30.

MIKELDI. A primera vista: 17:30 - 20:00 - 22:30.

MIKELDI ZINEMAK. Un plan sencillo: 17:30 - 20:00 - 22:30. La vida es bella: 17:30 - 20:00 - 22:30. Asediada: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. Plunkett y MacLeane: 16:15 - 18:15 - 20:30 - 22:30. Todo sobre mi madre: 16:15 - 18:15 - 20:30 - 22:30.

SAMANIEGO. En el corazón de la mentira: 17:00 - 19:45 - 22:30. Como caídos del cielo: 17:00 - 19:45 - 22:30. Cookies fortune: 17:00 - 19:45 - 22:30. Shakespeare in love: 17:00 - 19:45 - 22:30.

BIZKAIA

BILBO

ASTORIA. La novia de Chucky: 17:30 - 19:45 - 22:00.

AVENIDA. Vigo: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Pay Back: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Tienes un e-mail: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. Poodle Springs: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. La novia de Chucky: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. La vida sexual de las belgas (J.B.A.): 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.

CAPITOL. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30. A primera vista: 17:00 - 19:45 - 22:30. Todo sobre mi madre: 17:15 - 20:00 - 22:30. Un plan sencillo: 17:00 - 19:45 - 22:30.

COLISEO ALBIA. Como caído del cielo: 17:30 - 19:45 - 22:00.

IDEALES. Asediada: 17:30 - 20:00 - 22:30. Aun se lo que hicisteis el último verano: 17:30 - 20:00 - 22:30. Siempre locos: 17:30 - 20:00 - 22:30. La fuente amarilla: 17:30 - 20:00 - 22:30. No mires atrás: 17:30 - 20:00 - 22:30. La vida es bella: 17:00 - 19:45 - 22:30. Asesinato en 8 mm.: 17:00 - 19:45 - 22:30. La novia de Chucky: 17:30. Shakespeare in love: 19:45 - 22:30.

MIKELDI. La vida es bella: 17:15 - 20:00 - 22:30. Shakespeare in love: 18:00 - 20:30 - 22:45. Plunkett y MacLeane: 16:00 - 20:15. Beloved: 17:00 - 22:15. Ejecucion inminente: 17:15 - 20:00 - 22:30.

MULTI. Cuento de otoño (J.B.A.): 17:30 - 19:45 - 22:30. Los herederos: 17:30 - 20:00 - 22:30. American History X: 17:15 - 19:45 - 22:15. Descontrol: 17:15 - 19:45 - 22:15. Pecata minuta: 17:30 - 19:45 - 22:30. Como caído del cielo: 17:30. Lock & Stock: 20:00 - 22:30. Solas: 17:30 - 19:45 - 22:30. Un plan sencillo: 17:30 - 20:00 - 22:30.

‘Un plan sencillo’

EEBBtako mendebaldeko herrixka batean bizi diren hiru gaztek eroritako hegazkin bat topatuko dute elur azpian. Hegazkinaren barruan lau milioi dolar dituen poltsa bat aurkituko dute, pilotu hilaren aldamenean. Raimi zuzendariak beldurrezko filmak alde batera utzi eta komediaren aldeko apustua egin du lan honetan. Bilboko Capitol eta Multi aretoetan ikus dezakezu Sam Raimiren film hau.

BARAKALDO

MAX CENTER. Asesinato en 8 mm.: 11:45 - 16:30 - 19:30 - 22:30. A primera vista: 11:45 - 16:30 - 19:30 - 22:30. Aun se lo que hicisteis el último verano: 11:45 - 16:15 - 18:15 - 20:15 - 22:30. Un plan sencillo: 11:45 - 16:45 - 19:45 - 22:30. No mires atrás: 11:45 - 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. Bichos: 11:45 - 16:30. Plunkett y MacLeane: 18:30 - 20:30 - 22:30. Siempre locos: 11:45 - 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. La vida es bella: 11:45 - 16:45 - 19:45 - 22:30. Ejecucion inminente: 11:45 - 16:45 - 19:45 - 22:30. La novia de Chucky: 11:45 - 16:30 - 18:30 - 20:30. Todo sobre mi madre: 22:30. Mi gran amigo Joe: 11:45 - 16:45. Shakespeare in love: 11:45 - 19:30 - 22:30. La fuente amarilla: 11:45 - 17:00 - 20:00 - 22:30.

BASAURI

BILBONDO. La vida es bella: 17:00 - 19:45 - 22:30. Asesinato en 8 mm.: 17:00 - 19:45 - 22:30. Mi gran amigo Joe: 17:00. Todo sobre mi madre: 20:00 - 22:30. La

novia de Chucky: 16:30 - 18:30. Plunkett y MacLeane: 20:30 - 22:30. A primera vista: 17:00 - 19:45 - 22:30. Un plan sencillo: 17:00 - 19:45 - 22:30. Aun se lo que hicisteis el último verano: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30.

SOCIAL ANTZOKIA. Mensaje en una botella: 16:45 - 19:45 - 22:30.

KULTUR ARETOA. El principe de Egipto: 17:00. Pleasantville: 20:00.

DURANGO

ZUGAZA. Gloria: 16:30 - 19:00 - 22:00.

ELORRIO

ARRIOLA. Por siempre jamás: 17:00. La delgada línea roja: 20:00.

ERMUA

ERMUA ZINEMA. Las desventuras de Beaver: 15:00. Leyenda urbana: 17:00 - 19:30 - 22:00.

GALDAKAO

TORREZABAL. Babe, el cerdito en la ciudad: 17:00. La novia de Chucky: 19:00 - 21:30.

GERNIKA

GERNIKA. Mi gran amigo Joe: 16:30. Shakespeare in love: 19:00 - 22:00.

GETXO

GETXO ANTZOKIA. Godzilla: 12:00 - 17:30 - 20:00.

LAUREN. Todo sobre mi madre: 16:15 - 18:30 - 20:30 - 22:45. Proxima parada Wonderland: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:15. A primera vista: 16:00 - 19:30 - 22:15. Plunkett & MacLeane: 16:15 - 18:15 - 20:15 - 22:15. Little voice: 16:45 - 18:45 - 20:45 - 22:50. Como caído del cielo: 16:30 - 19:15. La novia de Chucky: 22:15. Asesinato en 8 mm.: 16:30 - 19:15 - 22:15. La vida es bella: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:40. Aun se lo que hicisteis el último verano: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:15. Ejecucion inminente: 16:45 - 19:30 - 22:30. Siempre locos: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. No mires atrás: 16:15 - 18:15 - 20:15 - 22:15. AREETAKO GRAN CINEMA. Shakespeare in love: 17:30 - 20:00 - 22:30.

LEIOA

CINESA ARTEA. Shakespeare in love: 12:00 - 16:15 - 19:00 - 22:00. Aun se lo que

hicisteis el último verano: 12:15 - 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. La vida es bella: 12:00 - 16:30 - 19:30 - 22:30. Todo sobre mi madre: 12:15 - 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. A primera vista: 12:00 - 16:00 - 19:15 - 22:15. Lo opuesto al sexo: 12:15 - 16:15 - 18:30 - 20:45 - 23:00. Ejecucion inminente: 12:15 - 16:30 - 19:30 - 22:30. Bichos: 12:00 - 16:00. Asesinato en 8 mm.: 17:50 - 20:15 - 22:45. Mi gran amigo Joe: 12:15 - 16:00. Como caído del cielo: 18:15 - 20:30 - 23:00.

MUNGIA

LAUREL & HARDY. La novia de Chucky: 17:30 - 20:00 - 22:30. Mensaje en una botella: 17:30 - 20:00 - 22:30.

ONDARROA

BIDE ONERA. Star kid: 17:00. La delgada línea roja: 19:15 - 22:30.

PORTUGALETE

COLISEO JAVA. Como caído del cielo: 11:30 - 17:30 - 20:00 - 22:15.

SANTURTZI

SERANTES. Mensaje en una botella: 17:15 - 19:45 - 22:15. Aun se lo que hicisteis el último verano: 17:30 - 20:00 -

22:30. Babe, el cerdito en la ciudad: 17:15. Cosas que importan: 19:45 - 22:15.

SESTAO

AMEZAGA. Muertos de risa: 18:00 - 20:00.

ZORNOTZA

ZORNOTZA ARETOA. Babe, el cerdito en la ciudad: 20:00.

GIPUZKOA

DONOSTIA

ASTORIA. Todo sobre mi madre: 17:30 - 20:00 - 22:30. La novia de Chucky: 17:00. Asesinato en 8 mm.: 19:30 - 22:00. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30. Aun se lo que hicisteis el último verano: 17:30 - 20:00 - 22:30. Shakespeare in love: 17:00 - 19:30 - 22:00. La vida es bella: 17:00 - 19:30 - 22:00. Beloved: 17:00 - 20:30.

ANTZOKI ZAHARRA. Hurly-burly: 17:15 - 19:45 - 22:30.

TRUEBA. Los herederos: 17:30 - 19:45 - 22:15. Plunkett y MacLeane: 17:30 - 19:45 - 22:15.

PRINCIPE. Pecata minuta: 16:30 - 18:30 - 20:45 - 22:45. La vida es bella: 17:30 - 20:00 - 22:30. Aun se lo que hicisteis el último verano: 16:15 - 18:45 - 21:00 - 23:15. No mires atrás: 16:15 - 18:15 - 20:30 - 22:45. Como caído del cielo: 17:00 - 19:30 - 22:00. Solas: 16:30 - 18:30 - 20:45 - 22:45.

GARBERA. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30. Todo sobre mi madre: 16:00 - 18:20 - 20:40 - 23:00. Asesinato en 8 mm.: 17:00 - 19:45 - 22:30. La fuente amarilla: 16:00 - 18:10 - 20:30 - 22:45. Mi gran amigo Joe: 17:15. The faculty: 19:45 - 22:15. Babe, el cerdito en la ciudad: 17:15. A primera vista: 19:30 - 22:15. Aun se lo que hicisteis el último verano: 16:00 - 18:10 - 20:30 - 23:00.

WARNER LUSOMUNDO. Bichos: 12:20 - 16:00. Todo sobre mi madre: 18:00 - 20:10 - 22:20. Shakespeare in love: 12:20 - 17:00 - 20:00 - 22:30. Star Trek 9: 12:20 - 16:15. Accion civil: 18:10 - 20:25 - 22:50. La fuente amarilla: 12:30 - 16:00 - 18:15 - 20:35 - 23:00. Aun se lo que hicisteis el último verano: 12:30 - 16:00 - 18:20 - 20:45 - 23:00. Ejecucion inminente: 12:00 - 17:00 - 19:45 - 22:30. No mires atrás: 12:00 - 16:15 - 18:15 - 20:15 - 22:15. Mi gran amigo Joe: 12:10 - 16:45. Mensaje en una botella: 19:30 - 22:15. Mulan: 12:10. Plunkett & MacLeane: 16:15 - 18:25 - 20:30 - 22:40. Asesinato en 8 mm.: 12:00 - 17:00 - 20:00 - 22:40.

ARRASATE

ALAI. Mensaje en una botella: 17:00 - 19:30 - 22:00.

AZKOITIA

BAZTARTXO. Mensaje en una botella: 17:15 - 19:30 - 22:00.

AZPEITIA

SOREASU. Shakespeare in love: 17:00 - 19:30 - 22:00.

ZELAITXO. Gloria: 17:00 - 19:30 - 22:00.

hiriburuetako filmak

A PRIMERA VISTA. EEBB, 1999. Zuz.: Irwin Winkler. 128 m. Ikusmena eskuratu duen itsu baten istorioa da honako hau. Wirgil Adamsoni (Val Kilmer) ebakuntza egin diote begietan, eta ikusteko gai da. Amyrekin (Mira Sorvino) duen maitasun harremanak lagunduko dio orain arte beste modu batera ezagutzen zuen mundura egokitzin. **Bilbo (Capitol), Donostia (Garbera), Gasteiz (Mikeldi Zinema).**

ASESINATO EN 8 MM.. EEBB, 1999. Zuz.: Joel Schumacher. 98 m. Tom Welles (Nicolas Cage) emaztearekin (Catherine Keener) eta alabarekin pozik bizi den detektibe bat da. Haurren pornografía eta *snuff movies*-en auzi bat dela eta, jadanik menperatuta zituela uste zuen hainbat sen berpiztuko zaizkio. **Bilbo (Ideales), Donostia (Astoria), Garbera, Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Iruñea (Principe de Viana).**

AUN SE LO QUE HICISTEIS EL ÚLTIMO VERANO. EEBB, 1998. Zuz.: Danny Cannon. 101 m. Julie James (Jennifer Love Hewitt) beldurrez bizi da oraindik, bere inguruan erail

dituzten lagunena patua gogoan duela. Unibertsitatean egindako lagun berriek bidaia bat proposatuko diote. **Bilbo (Ideales), Donostia (Astoria), Principe, Garbera, Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Iruñea (Golem-Bayona).**

BABAR, ROI DES ELEPHANTS. Kanada, 1999. Zuz.: Raymond Jafelice. 80 m. Marrakzi bizidunetako film luze ugari iritsi zaizkigu azkenaldian zinema aretoetara, eta horrelako beste bat dugu Babarren istorioa ere. Elefanteen erregearen, Babarren, gorabeherak kontatuko dizkigu, modu goxoan, Raymond Jafelice zuzendariak. Baiona (**Vauban**).

CUBE. 1999. Zuz.: Vincenzo Natali. 86 m. Kubo itxurako espetxe batean matxinatuko dira bertan dauden sei lagun. Euren helburua zera izango da, espetxean kokaturik dauden tranpak saihestu eta irteera topatzea. Bizirik jarraitzeko borroka aukeratuko dute, beraz, sei espetxeratu hauek. **Baiona (Marine).**

HURLYBURLY. EEBB, 1999. Zuz.: Anthony Drazan. 122 m. Drogak, sexua

eta moral konbentzionalik eza dira Hurlyburly-ren osagarri nagusiak (zarata, nahasmena, esan nahi du ingelesez filmaren izenburuak). Antzerki lan klasikoak da, Drazan zuzendariak zinemara eramana. Kevin Spacey, Sean Penn, Chazz Palminteri, Robin Wright Penn, Anna Paquin eta Meg Ryan dira protagonistak nagusiak. **Donostia (Antzoki Zaharra).**

JE REGLE MON PAS SUR LE PAS DE MON PERE. 1999, Frantzia. Zuz.: Remi Waterhouse. 88 m. Herentzia bat dela eta, bere aita nor den jakingo du Sauveur gazteak. Bizizale bat dela oharituko da Sauver, mirespenez beterik. Aitak, berriz, seme bezala baino gehiago lagun gisa hartuko du mutil gaztea. Komedia bat da Remi Waterhouseren azken lan hau. **Baiona (Marine).**

LE DERRIERE. Frantzia, 1999. Zuz.: Valerie Lemercier. 102 m. Ama hil ondoren aitaren bila abiatuko da neska gazte bat. Aita homosexuala duela jakiten du orduan, eta, onartua izan dadin, mutil gazte baten itxura hartzea erabakiko du. Aktore

bikainek egindako komedia probokatibo eta paregabea da Lemercierrena. **Baiona (Vauban).**

MENSAJE EN UNA BOTELLA. EEBB, 1998. Zuz.: Luis Mandoki. Akt.: Kevin Costner, Robin Wright Penn, Paul Newman. Senarrarengandik banatu ondoren, gutun hunkigarria darman botila bat aurkituko du Theresa Osbornek. G. sinadura baino ez du gutunak, baina egilea bilatzeari ekingo dio eta Garret Blake aurkituko du. **Donostia (Warner Lusomundo), Gasteiz (Azul).**

MI GRAN AMIGO JOE. EEBB, 1998. Zuz.: Ron Underwood. Joe izeneko gorila handi bati buruzko istorioa da. Bost metro da luze, eta Afrikako oihean bizi da. Ehizari batzuek, Joe-ren berri izandakoan, ez dute onik izango hura ehizatu arte. Jill neska gaztea (Charlize Theron), berriz, Joe babesten saiatuko da. **Donostia (Warner Lusomundo), Gasteiz (Azul).**

MUERTOS DE RISA. Espainia, 1998. Zuz.: Alex de la Iglesia. Nino eta Bruno komiko bikotea da protago-

nista (Santiago Segura eta Gran Wyoming), eta haien astakeria barregarriak, berriz, istorio honen osagaiak. **Donostia (Warner Lusomundo), Gasteiz (Azul).**

PECATA MINUTA. Zuz.: Ramon Barea. Akt.: Elena Irureta, Loli Astoreka, Ane Gabarain, Aitzpea Goenaga, Itziar Lazkano. 92 min. Klausurako lau moja dira protagonistak. Hogei urtez komentuan egon ondoren, handik alde egitea erabakitzen dute bizimodu modernoak ikusteko. Tunel bat egingo dute ihes egin ahal izateko. **Bilbo (Multi), Gasteiz (Mikeldi zinemak), Donostia (Principe).**

PLUNKETT Y MACLEANE. EEBB, 1999. Zuz.: Jake Scott. 100 m. XVIII. mendeko Ingalaterran girotua, bideetan lapurtzen aritzen den bikote baten nondik norakoak kontatzen dira. Aberatsenei ostu eta Ameriketara iristea da Plunkett (Robert Carlyle) eta MacLeanneren (Jonny Lee Miller) ametsa. Lady Rebecca (Liv Tyler) lapur misteriotsuetako batekin maiteminduko da. **Bilbo (Mikeldi), Donostia (Trueba, Warner Lusomundo), Gasteiz (Mikeldi**

Zinemak), Iruñea (Golem Yamaguchi).

POODLE SPRINGS. EEBB, 1998. Zuz.: Bob Rafelson. Akt.: James Coan, Dina Meyer, Davis Keith, Joe Don Baker. Handi datorkion garaian dago Philip Marlowe. Laura abokatuarekin ezkontzea erabaki du. Ezkondu eta aberastu ondoren, modernitatearen egokitu beharko du. 007 bezalako detektibekoen garaia da, eta berak ez du zerikusirik horiekin. **Bilbo (Avenida).**

PREMONITIONS. EEBB, 1999. Zuz.: Neil Jordan. 100 m. Haurren liburuak ilustratzen dituen emakume bat (Annette Bening) hainbat irudi irudikatzen hasiko da. Bere irudimenaren ondorio dira ala premonizioak? Ustekabeen psikopata arriskutsu batekin egingo du topo. Telepatia beltzera garamatza. **Baiona (Marine).**

SHAKESPEARE IN LOVE. EEBB, 1998. Zuz.: John Madden. 122 m. Londres, 1593ko uda. William Shakespearek bizitza aldatuko dion neska gazte, burges eta eder bat ezagutuko du. Gwyneth Paltrow aktoreak mito

zinema

BEASAIN

USURBE. Muertos de risa: 17:00 - 19:30 - 22:15.

BERGARA

NOVEDADES. Shakespeare in love: 17:00 - 19:30 - 22:30.

BILLABONA

GUREA. Muertos de risa: 19:30 - 22:30.

DEBA

ZUBELZU. Mi gran amigo Joe: 16:00. uertos de risa: 19:30 - 22:00.

EIBAR

RIALTO. La fortuna de Cookie: 17:00 - 19:30 - 22:15.

UNZAGA. La novia de Chucky: 17:00 - 19:30 - 22:15.

ELGOIBAR

HERRIKO ANTZOKIA. Muertos de risa: 19:30 - 22:15.

ERREENTERIA

ON BIDE. Mensaje en una botella: 17:00 - 19:30 - 22:30.

IRUN

TXINGUDI. Aun se lo que hicisteis el ultimo verano: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. Proxima parada, Wonderland: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. A primera vista:17:00 - 19:45 - 22:30. La fuente amarilla: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. Como caido del cielo: 16:00 - 18:15. La novia de Chucky: 20:30 - 22:45. Todo sobre mi madre: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. Ejecucion inminente: 17:00 - 19:45 - 22:30.

LEGAZPI

LATXARTEGI. 54: 19:30 - 22:00.

MUTRIKU

EDERRENA. Bichos: 16:00. Celebrity: 19:00 - 22:00.

OÑATI

SANTA ANA. Muertos de risa: 19:30 - 22:30.

ORDIZIA

HERRI ANTZOKIA. Jack Frost: 16:45. Muertos de risa: 19:30 - 22:15.

TOLOSA

LEIDOR. La novia de Chucky: 17:00 - 19:30 - 22:30.

IPARRAGIRRE. Mi gran amigo Joe: 17:00. The faculty: 19:30 - 22:30.

ZARAUTZ

MODELO. Mensaje en una botella: 17:00 - 19:30 - 22:15.

ZUMAIA

AITA MARI. Bichos: 17:00. Celebrity: 19:30 - 22:15.

LAPURDI

BAIONA

L'ATALANTE. Ça commence aujourd'hui: 14:30. Un homme et une femme: 16:15. Romance: 19:00. Boy mets girl: 20:45.

VAUBAN. Le derriere: 14:00 - 16:30 -

estreinaldiak

Christina Ricci da Don Roos zuzendariaren Lo opuesto al sexo filmeko protagonista nagusia.

■ SIEMPRE LOCOS. EEBB, 1999. Zuz: Brian Gibson. 95 m. 70eko hamarkadan Strange fruit rock & roll taldea osatu zuten lagunek berriro ere oholtzta gainera igotzea erabakiko dute. Urteak ez dira alferrik igaro, ordea, eta taldekideak ez dira garai batean zirenak. Ikuspuntu ironikoa erabili du Gibson zuzendariak komedia hau egiteko orduan. Barakaldo (Max Center), Bilbo (Ideales), Gasteiz (Guridi), Getxo (Lauren).

■ NO MIRES ATRAS. EEBB, 1999. Zuz: Edward Burns. 96 m. Edward Burnsek gidoilari, zuzendari eta aktore lanak egiten ditu film honetan. Mutil-lagunarekin bizitza egonkorra eta pasiorik gabea du Claudiak (Lauren Holly). Halako batean, gaztetan izan zuen mutil-laguna (Burns) iritsiko da herrira. Claudiak aukera egin beharko du. Barakaldo (Max Center), Bilbo (Ideales), Donostia (Principe, Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Getxo (Lauren), Iruñea (Golem-Baiona).

■ EJECUCION INMINENTE /JOUGE COUPABLE. EEBB, 1999. Zuz: Clint Eastwood. 126 m.. Thriller-etik gertu dagoen film pertsonala zuzendu eta antzeztu du Clint Eastwoodek. Steve Everett kazetari seduzitzaile eta alkoholikoa heriotzara zigortuta dagoen preso baten errugabetasuna frogatzen saiatuko da. James Woods aktorea ere ikus daiteke film honetan. Baiona (Vauban), Barakaldo (Max Center), Basauri (Bilbondo), Bilbo (Capitol, Mikeldi), Donostia (Astoria, Garbera, Warner Lusomundo), Gasteiz (Guridi), Getxo (Lauren), Irun (Txingudi), Iruñea (Golem Baiona), Leioa (Artea).

■ LO OPUESTO AL SEXO. EEBB, 1998. Zuz: Don Roos. 105 m.. laz goraipatutako filmetako bat dugu Roosen lan hau. 90eko hamarkadan sexua nolakoa den azaltzen du. Bertan, 17 urte bete dituen Dedeek (Christina Ricci) bere anaiaren mutil-laguna seduzituko du, eta espero duen haurra harena dela esango du. Leioa (Artea).

■ ASEDIADA /SHANDURAI. Italia, 1999. Zuz: Bernardo Bertolucci. 90 m. Istorio multietniko, erromantiko eta sentsuala da honakoa. Erroman filmatua, Afrikatik iritsitako neska gazte exiliatu baten eta honek lan egiten duen etxeko jabearen arteko maitasun harreman bitxia azaltzen du (Thanie Newton eta Davis Thewlis). Bilbo (Ideales), Iruñea (Golem-Yamaguchi).

■ LA FUENTE AMARILLA. Espainia, 1999. Zuz: Miguel Santesmases. 116 m. Lola (Silvia Abascal) da protagonista, eta gurasoak nork hil ziktion ari da ikertzen. Duen arrasto bakarra jate-txe txinatar bateko txartel soil bat da. Barakaldo (Max Center), Bilbo (Ideales), Donostia (Garbera, Warner Lusomundo), Irun (Txingudi), Iruñea (Principe de Viana).

■ BELOVED. EEBB, 1999. Zuz: Jonathan Demme. 172 m. Estatu Batuetako Gerra Zibila bukatu ondoren, ordura arte esklabo izan zirenak askatasuna berreskuratu eta ukatu zitzaien duintasunarekin bizitzen hasiko dira. Folklore eta mitoak alde batera utziz ikuspuntu gizatiarra erabili du Demmek. Oprah Wn-frey eta Danny Glover dira aktore nagusietako bi. Bilbo (Mikeldi), Donostia (Astoria), Iruñea (Golem-Yamaguchi).

■ LOS HEREDEROS. Austria, 1998. Zuz: Stefan Ruzowitzky. 95 m. Valladolideko Festibalean Film Onenaren Zilarrezko Galburua eman zioten Ruzowitzky zuzendariaren lan honi. Western alpino gisa definitzen dute film honetan parte hartu zuten kide-ek: izan ere, lurrarengatik egiten den borroka da, Estatu Batuetako mendebaldeko pelikula klasikoetan bezala, istorioa-ren ardatz nagusia. Etxalde bat hartzen duen gazte talde batek aurre egin beharko die inguruko beste baserritarrei. Bilbo (Multi), Donostia (Trueba).

19:45 - 22:15. Juge coupable: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15. Quasimodo d'el Paris: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15 Docteur Patch: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15. Babar, roides elephants: 14:00 - 16:30. Les 1001 pates: 14:00 - 16:30. Les enfants du marais: 19:45 - 22:15. Petits freres: 19:45 - 19:45.

MARINE. Beowulf: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15. Cube: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15. Premonitions: 14:00 - 16:30 - 19:45 - 22:15. Payback: 19:45 - 22:15. Existenz: 14:00 - 22:15. Je regle mon pas sur le pas de mon pere: 16:30 - 19:45. Fait d'hiver: 14:00 - 19:45. Urban legend: 16:30 - 22:15. Les razmoket: Le film: 14:00 - 16:30.

HENDAIA

LES VARIETES. Kirikou et la sorciere: 15:00. Ça commence aujourd'hui: 17:00.

MIARRITZE

ROYAL. Beowulf: 14:00 - 20:30. Urban legend: 14:00 - 20:30. Pay Back: 20:30. Un pont entre deux rives: 16:30. Les enfants du marais: 16:30. Les razmoket: Le film: 14:00 - 16:30.

NAFARROA

IRUÑEA

CARLOS III. La hija de un soldado nunca llora: 17:15 - 20:00 - 22:45.

GOLEM (BAIONA). Ejecucion inminente: 17:15 - 20:00 - 22:30. No mires atras: 16:30 - 20:30 - 22:45. Babe, el cerdito en la ciudad: 16:30 - 18:35. Aun se lo que hicisteis el ultimo verano: 18:30 - 20:30 - 22:45. Todo sobre mi madre: 17:30 - 20:00 - 22:45. Shakespeare in love: 17:30 - 20:00 - 22:30. La vida es bella: 17:30 - 20:00 - 22:30.

GOLEM (YAMAGUCHI). Beloved: 19:15 - 22:30. Asesiada: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:45. Plunkett y MacLeane: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:45. Solas: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:45. Celebrity: 17:00 - 22:30. La cena de los idiotas: 16:30 - 18:30 - 20:30.

PRINCIPE DE VIANA. Una guerra feliz: 17:30 - 20:00 - 22:30. La fuente amarilla: 20:00 - 22:30. Asesinato en 8 mm.: 17:30 - 20:00 - 22:30. La novia de Chucky: 17:30.

TUTERA

VERSALLES. La vida es bella: 17:30 - 20:15 - 22:30.

NAFARROA BEHEREA

DONIBANE - GARAZI

VAUBAN. Trafic d'influence: 16:00. La vie est belle (J.B.A.): 21:00.

ZUBEROA

MAULE

MAULE BAITHA. Guoasimodo: 215:00 - 21:00.

hiru gaztek lurrera eroritako hegazkin bat topatuko dute elur azpian. Hegazkinaren barruan lau milioi dolar dituen poltsa bat topatuko dute, hildako pilotuaren aldamenean. Raimi zuzendariak hain ohituak gaituen beldurrezko filmak alde batera utzi eta komediaren aldeko apustua egin du lan honetan. Bilbo (Capitol, Multi).

UNA GUERRA FELIZ. EEBB, 1999. Zuz: Robert Bierman. George Orwellen izenburu bereko eleberrri klasikoaren egokitzapena da, marrazkilari bikain baten eta honen mutil-lagunaren arteko harremanaren umorez bustitako fabula. Iruñea (Principe de Viana).

VIGO. Erresuma Batuak-Espainia-Frantzia, 1999. Zuz: Julien Temple. 103 m. Jean Vigo zuzendari frantziarraren bizitza kontatzen du Templeren filmak. Vigo 1905etik 1934ra bitartean bizi izan zen. Zinemagile horren bizitza interesgarria izlatzen du film honek, eta batez ere Lydurekin (Romane Bohringer) izan zuen maitasun harreman poltta. Bilbo (Avenida).

horoskopoa

Uxue Agirre

A R I E S
marboak 21 - apirilak 20

Besteek zer esango duten ahaztu pixka batean! Konfiantza handiagoa izan!

T A U R U S
apirilak 21 - maiatzak 20

Zu, bai, zu, egoskorra. Arra-zoirik ez baduzu ere, zeureari eusten diozu.

G E M I N I
maiatzak 21 - ekainak 20

Hori da, hori. Besteari mese-de bat egitearren, edozer egingo zenuke.

C A N C E R
ekainak 21 - uztailak 20

Bolaluma hartu eta idatz iezaiozu. Eman iezaiozu zure sentimenduen berri!

L E O
uztailak 21 - abuztuak 23

Alferrik da egin ostein damutzea. Aldez aurretik hitzak neurtzen ikasi!

V I R G O
abuztuak 24 - irailak 23

Besteena jakin nahian ibiltzen zara beti! Belarriak eta begiak handituak dituzu.

L I B R A
irailak 24 - urriak 23

Guztia neurtu beharrean ibiltzen zara beti. Lasai zaitetz.

S C O R P I U S
urriak 24 - azaroak 23

Zergatik mutur luze? Ez dizulako deitu? Noiz deitu zenion zuk?

S A G I T T A R I U S
azaroak 24 - abenduak 23

Zer egiten duzu hainbeste pintura potorekin? Berdea dela? Itxaropenarena?

C A P R I C O R N U S
abenduak 24 - urtarrilak 20

Kosk ere egingo zenioke, zuri begiratu diezazu! Beti protagonista izan nahian!

A Q U A R I U S
urtarrilak 21 - otsailak 18

Kirolak liraindu egiten du gorputza, baina gero kilopez betetzten baduzu sabela...

P I S C I S
otsailak 19 - marboak 20

Larreko lorerik politenaren antzekoa zara zu zeure herrian.

efemerideak

Gurutz Ansola jaio zen

1924ko maiatzaren 2an Gurutz Ansola jaio zen, Azpeitian. Ekonomia Zientziak eta Zuzenbidea ikasi zituen. Donostiako Eskola Tekniko Enpresarial Goreneko irakasle izan zen. 1956tik 1962ra Egan aldzkarian zinema eta antzerki kronikak egin zituen. 1970ean Zeru-ko Argia, Jakin eta Egan aldzkarietan kolaborazioak egin zituen euskal ekonomiarekin zerikusia zuten gaiekin. 1902. Liberalek ikurrina kenarazi zuten Bilboko Euskaletxetik.

SANTUAK

Atanasio, Uxue.

Araba

GASTEIZ. 09:00-22:00: DAVILA, Madrid, 56. ZULUETA, Dato kalea, 24. BUENO, Bustinzuri, 6. Gau eta egun: GONZALO-BILBAO, Posta kalea, 34. LAUDIO. Gau eta egun: C.FUERTES, Viña vieja, 9. AMURRIO, ARTZINIEGA, AIARA, URDUÑA. Egunez: IBARROALA, Foruen Plaza, 12 (Orduña). FERNANDEZ, Enzina Bidea, 6 (Artziniega).

Bizkaia

BILBO. 22:00ak arte: ALVAREZ ZUBIMENDI, Zuzunegi, 12. BERNAS, Urazurrieta, 2. GARCIA MONERRIS, Rodriguez Arias, 12. LOPEZ DEL CARRE, LABAURI, 21. LOPEZ ELGEA, Albacete, 2. SSAAVEDRA, Txomin Garat, 9. URIARTE GOIRICELAIA, Orixe, 48. 22:00etatik aurrera: ARIETA-ARAUNABENA, Agirre Lehendakariaren Etorbidea, 1. EGIRAUIN, Hurtado de Amezaga, 10. ARRATIA. Gau eta egun: BADIOLA, Herriko Plaza, 7 (Artea). BARAKALDO. Gau eta egun: OTXANDIANO, Pakea Poligonoa, 43 (Gurutzeta). BASAURI. Gau eta egun: EGILEOR, Agirre Lehendakaria, 51. BERMEO, MUNDAKA. Gau eta egun: GABILONDO, Nardiz tar Jon, 4 (Bermeo). DURANGALDEA. Gau eta egun: JIMENEZ, Erreka, 6 (Elorrio). ERANDIO-TXOIERRI. Gau eta egun: ARRUTIA, Obieta, 17 (Erandio). GALDAKAO. 09:00-22:00: MARTINEZ CARRASCO, Aperiñbai, 16. GERNIKA, BUSTURIA, FORUA. Gau eta egun: OMAETXEBARRIA, Señorío de Bizkaia, 27 (Gernika). GETXO. Gau eta egun: DE PABLO, Maidagan, 61. LEIOA. 09:00 - 22:00: VADILLO, Maiatzaren Bata Kalea, 2. LEKEITIO-EA. Gau eta egun:

MARKUERKIAGA, Arranegiko Zabala, 5 (Lekeitio). MEATZALDEA. Gau eta egun: CASADO, Maiatzaren Bata, 49 (Trapagaran). MUNGIALDEA. Gau eta egun: GARCIA MATIAS, Etxe Alai, 81 (Bakio). ONDARROA, MARKINA, BERRIATUA. Gau eta egunez: ARRIOLA, Antiaguako Ama, 6 (Ondarroa). PORTUGALETE, SANTURTZI, SESTAO. Gau eta egun: GOIENETXEA, Abatxolo, 19 (Portugalete). Gau eta egun:ALONSO-ESPARZA, Barandiaran, 18 (Sestao). 09:00-13:30: SANTOS EGILUZ, Vicente Blasco Ibañez, 6(Sestao). URIBE-KOSTA. Gau eta egun: ARANBURU, Ribera, 20 (Plentzia). ZORNOTZA. Gau eta egun: VILA, San Miguel, 15 (Amorebieta).

Gipuzkoa

DONOSTIA. 09:00-22:00: LOIDI, Laiola, 8. EZQUERRA-URIARTE, Matia, 58. BLASC-, Karkizano, 12 (Gros). ZELAIA, Alza Paseoa, 57 (Alza). Gazez: M.L. ETXEBERRIA, Txurruka, 5. ANDOAIN. Egunez: ZATARAIN, Arteta kalea. Gazez: OA, Lehenengo poligonoa, 1 (Usurbil). ARRASATE. Gau eta egun: AZKOAGA, Ferrerías, 1. AZKOITIA, AZPEITIA. Egunez: AZPIAZU, Kale Nagusia, 13 (Azkoitia). Gau eta egun: GARCIA, Enparan Kalea, 22 (Azpeitia). BEASAIN, ORDIZIA. Gau eta egun: JAUREGI, Santa Maria Kalea, 2(Ordizia). BERGARA. Gau eta egun: ESTELLA, Matxiategi, 5. BILLABONA, ANOETA, IRURA, ASTEASU, ZIZURKIL. Gau eta egun:MORANT, Zaballarreta, 1. (Tolosa). DEBA, MUTRIKU. Gau eta egun: URIARTE, Erdiko kale, 5 (Mutriku). EIBAR, ERMUA. Gau eta egun: ALBERDI, Zubiaurre, 9 (Ermua). ELGOIBAR, SORALUZE, MENDARO. Gau eta egun: ANDUAGA, Mendarozabal, 1 (Mendaro). ERREENTERIA, LEZO, PASAIA. Egunez: ITURBE, Sorgintxulo, 11 (Erreenteria). Gazez: PAGES, Biteri kalea, 11 (Erreenteria). ESKORIATZA, GATZAGA. Gau eta egun: ITURRALDE, Mitarte Kalea, 18 (Aretxabaleta). HERNANI, URNIETA. Egunez: SAGASTIBERRI, Urbietea kalea, 7 (Hernani). Gazez: OA, Lehenengo poligonoa, 1 (Usurbil). HONDARRIBIA. Gau eta egun: ERAUSKIN, San Pedro, 28. IRUN. Gau eta egun:RUIZ DE AZUA, Aiako Harriak, 12. LASARTE-ORIA, USURBIL. Egunez: RODRIGUEZ, Kale Nagusia, 42. Gazez: OA, Lehenengo poligonoa, 1 (Usurbil). OIARTZUN. Gau eta egun: AGIRREZABALA, Arraskularre z/g. OÑATI. Gau eta egun: BARRENETXEA, Kale Zaharra, 1. TOLOSA. Gau eta egun: OLARREAGA, Martin Iraola, 10. URRETXU, ZUMARRAGA, LEGAZPI. Gau eta egun: R.FENOLL, Aizkorri, 12 (Legazpi). ZARAUTZ, ORIO, AIA. Gau eta egun: URANGA, Zigordia kalea (Zarautz). ZUMAIA, ZESTOA, GETARIA, AIZARNAZABAL. Gau eta egun: ZURUTUZA, Okerra 1, (Zestoa).

IRUÑERRIA. 09:00-22:00: ALVAREZ TORO, San Jorge Etorbidea, z/g. ARBIZU, Erietokieta, 15. IRUJO, Carlos III. Etorbidea, 6. VALERO, Sarrieguren bidea, 7. ZIORDIA, San Miguel, z/g (Markelain). COBOS, Irun Etorbidea, 4 (Arre). 22:00-09:00:RUIZ PRADOS, Nafarroa Beherea Etorbidea, 13. OBOS, Irun Etorbidea, 4 (Arre). Iruñea aldeko farmazietara jotzeko SOS Navarra: 22 60 00.

Oharra: Frantziako legeei segituz, segurtasun neurriengatik Ipar Euskal Herriko guardiako farmazien izenak ematea debekaturik dago. Guardiako farmazia batera joateko herriko edo eskualdeko polizia etxera deitu beharra dago derrigorez.

► Gaurko iragarpena

Aro benetan pattala eta txakxua

GAUR

Eguraldi nahasta espero da. Egunsentiaz geroztik, ipar-ekialdeko hatzazaren eraginaz baretik, eta azken egunotan Euskal Herrian zaudako hego-hatzak sortutako ez-egonkortasunaren ondoren bestetik, hodei ugari zango dira, eta tarteka zaparradak botako ditu, bereziki mendialdean eta barnealdean. Ilunabarretik aurrera, Pirinioetan eta Erdialdean bereziki, euria gozotik botatzen espero da, eta ekaitza ere norahi azal daiteke. Hoztu egingo du naharmen.

BIHAR

Aro aldakorra izaten jarraituko dugu. Funtsazentz gubaki eguraldia beraz. Norabide aklakorreko hatza itzuli da, eta tarteka ostariak gailenduko badira ere, besterik zaparradak botako ditu. Arratsaldeanako, eguraldia gorbelduz joango da, eta bereziki mendit inguruetan euria botatzen espero da. Azken orduetarako, ekaitza ere azalduko da. Tenperaturak beretsuak.

► Ilargia

ilbete igandea 30
ilbehera larunbata 8
ilberri larunbata 15
ilgora larunbata 22

► Eguzkia

07:15 gogor
21:13

► Itsasaldia

ITSAS GORRA

ORDIA	METEOAK
05:20	4,04
17:25	4,04

ITSAS BEHEA

ORDIA	METEOAK
11:22	0,67
23:38	0,72

► Tenperaturak

EUSKAL HERRIAN

	↓	↑
Beiona	14	26
Bilbo	10	21
Donibane-Garazi	14	24
Donostia	12	19

► Tenperaturak

EUROPAN

	↓	↑
Amsterdam	3	16
Atenas	15	21
Berlin	6	20
Bon	5	21
Bratislava	12	24
Brusela	10	18
Kopenhaga	3	13
Stockholm	2	10
Geneva	7	18
Lisboa	13	20
London	8	19
Madrid	5	17
Mosku	3	11
Paris	9	20
Praga	11	22
Warszawa	1	16
Vienna	14	18
Zurich	9	19

► Munduko tenperaturak

ITSASOA

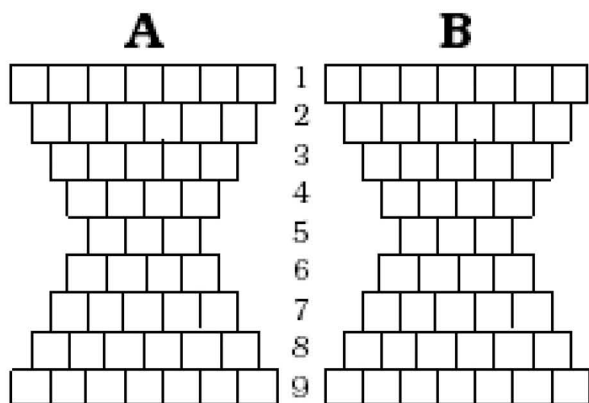
Kantaurtik lehenengo 20 naitetan, ipar-ekialdeko hatza itzuli da 3 bitarteko trinkunarekin eta itsasak sortarazteko du. Hestituta nahiko eskasa izango da, eta ipar-mendebaldeko hondoko itsasak metro bat eta bi metro inguruko elatun albarazteko ditu.

► Munduko tenperaturak

denborapasa ♦

GOITIBEHERA

Aurkitu beharreko hitz bakotiza letra bat gehiago edo gutxiago duenauriko edo ondorengo hitzaren anagrama da.

A- 1. Agornak. 2. Abesta. 3. Iisaa arratna. 4. Ikaskez esaturko mustka banda. 5. Istua. 6. Bururatu. 7. Estekatua. 8. Loretan jarri. 9. Lokurriak.

B. - 1. Liluratu. 2. Argaldu. 3. Heldu. 4. Hangoa. 5. Oinartzko edaria. 6. Nahit. 7. Geurea. 8. Gizon adinekoa. 9. Azaldua.

Aufrechnen: Solution

●	I	●	O	●	U	●	H
T	R	A	K	E	T	S	A
●	A	R	E	R	I	O	A
H	U	R	R	A	K	●	T
●	L	E	●	B	●	S	I
A	T	A	B	A	L	A	K
●	Z	●	A	K	E	R	●
S	A	I	●	I	R	I	N

telefonoak ♦

Hegoaldetik Iparraldera hots egiteko: 00-335 aurrezenbakia. Iparraldetik Hegoaldera: 00-34

<

zozketak ♦[illegible]

telebista ♦ irratia

Juanito Oiarzabali buruzko saio berezia ETB1ean

Mendizale arabarrak zortzimilako guztiak (14) igo ditu hamalau urtean

Erredakzioa / Donostia

Euskal kateak Juanito Oiarzabali buruzko erreportaia berezia eskainiko du gaur 16:00etan: 14 urte-14 zortzimilako. Asier Aranguren kazetariak egin du eta Oiarzabalen bizitzari buruzko hainbat xehetasun biltzen ditu.

JUANITO OIARZABALEK bere hamalaugarren zortzimilakoa igotzea lortu zuen ostegunean. Goizeko zortzietan iritsi zen Annapurna gailurrera (8.091m.). Zortzimilako guztiak igo dituen seigarren gizona da.

Halako meritua aintzat hartuta, Euskal Telebistak Oiarzabalen gaineko saio berezia prestatu du. Asier Aranguren arduratu da horretaz, eta mendizalearen bizitzako hainbat kontu biltzen ditu. Mendizale moduan bizi izan dituen hainbat une pozgarriren berri ematen du, baina baita momentu gordinen berri ere. Izan ere, bereziki go-goan ditu Atxo (Apellaniz), Zulu (Jose Luis Zuloaga) eta Juan Miranda lagun mendizaleak. Hirurak Himalaya aldean hil ziren istripuz. «14 tontorrek haiei eskaini ahal izatea da niretzat garrantzitsuen», esan zuen Oiarzabalek Annapurnarako espedizioa hasi baino lehen.

Mendizaletasunaz gain, Oiarzabalen eguneroko bizimodua zelakoa den ere erakusten du erreportaiak;

MIREN SAEZ

14 urte-14 zortzimilako Juanito Oiarzabalen gaineko erreportaia 16:00etan hasiko da.

hala nola, arraindegi batean egiten duela lan, beste kirol afizio batzuk ere badituela, Tau Baskonia eta Alavesen jarraitzaile handia dela, eta, Radio Vitorian *Rompetechos y correcaminos* irratsaioa aurkeztzen duela Martin Fiz maratoilariarekin batera.

Oiarzabalen adierazpenez gainera, hainbat lagunena ere biltzen ditu erreportaiak: Felix eta Alberto Iñurrategirenak, Martin Fizenak eta Rosen mendiko irakaslearenak. Hain zuzen, Rosenen seme Juan Vallejo ere Annapurna tontorrera ailegatu da Oiarzabalekin batera.

‘Al filo de lo imposible’ zorioneko

Erredakzioa / Donostia
ESPAINIAKO TELEBISTA-KO *Al filo de lo imposible* saioko lankideak pozik dira. Izan ere, astebetean espedizio garrantzitsu bi grabatu dituzte. Astearte-an Ipar Polora ailegatu ziren Espainiako Armadako Jacako kideekin. Hilabete bi eskas behar izan zituzten izotzean zehar 970 kilometro oinez egiteko. Ibilbide gogorra izan zuten, 50 gradu zero

azpitik egin baitzien.

Ipar Polora iritsi eta handik egun bira, berriz, Annapurna tontorrera iritsi zen saioko Ferran Latorre kameraria, Juanito Oiarzabal eta Juan Vallejorekin batera. Horrenbestez, 14 zortzimilakoak grabatzea lortu du *Al filo de lo imposible*-k. Hemen-dik hilabete batzuetara, beraz, dokumental interesgarriak emango dituzte TVEn.

laburrean

Lurraldetasunaz hitz egingo dute bihar ‘Gau: On’ saioan

Euskal Herriaren kontzeptua jarriko dute bihar mahai gainean *Gau: On* ETB1eko saioan. Lurraldetasunaz mintzatuko dira, eta horretarako, honako hauek izango dira Maddalen Iriarteren saioan: Ramon Labaien Donostiako alkate ohia, Gaizka Aranguren kazetaria, Maite Pagazaurtundua PSE-EEko legebiltzarkide ohia, Pako Garmendia Deustuko Unibertsitateko Soziologia fakultateko dekanoa, Josune Barrena

ekonomia kontuetan aditua, Koldo Gorostiaga zuzenbide irakaslea Euskal Herriko Unibertsitatean (EHU), Jean Louis Davant euskaltzain zuberotarra eta Xabier Aierdi EHUKo soziologia irakaslea.

Carlos Garaikoetxea ‘A mediodía’-n

Carlos Garaikoetxea EA Eusko Alkartasunako presidentea *A mediodía* ETB2ko saioan izango da bihar eguerdian. Aktualitateko zenbait gai politikoren gainean egingo dizkio galderak Juan Luis Bikuña kazetariak.

‘Pacific Blue’ telesailaren kapitulu gehiago

Ikus-entzule ugari biltzen ditu *Pacific Blue* telesailak: 474.000 lagun inguruk ikusten dute Euskal Autonomia Erkidegoan (EAE), hau da, %36,4ko *share*a du. Gauzak horrela, telesail amerikar horren kapitulu gehiago emango ditu bihartik aurrera ETB2ak. Kaliforniako itsas ertzean kokatutako istorioak biltzen ditu, eta bizikleta gainean ibiltzen diren polizia dira protagonista nagusiak.

aditza badut ♦ Xabier Lasa

Tontorrez tontor

Harrobia • Eufaka dabilta Espainiako kiroltako irrati esale ziklotimikoak. Astea daramate iraultzen audientzi baloigosestuari urtetan emandako dotrina. Selektzio-ko gaztetxoek mundua konkistatu dute, eta supitoki *cantera-cartera*-ren dikotomia dakarte gogora. Irratien bozgorailuak ezinbestean behar dituen futbol elitistaren fitxaketen kaosa kritikatu, eta, harrobien jarri dute futbolaren eta rojigualdoen salbamena. Dena astebeteko piroteknia dugu, ordea. Kirol saioei nola eskatu pazientzia eta hurbilekoa estima dezaten, arrakasta efimeroaren zalapartatik bizi badira...

Kirolarien iraultza • Eki-soain entrenatzaileak zorrotz esana du: Popovic izena edukita, gehiago estimatuko nindukete. Raul meringeak ere, atzerritar mertzenarioak kritikatu ditu. Berdin De Pedrok Txema Olidenen mikroan. Honek hedabide *errealissimoei* gai tabua zaien atzerritarren auziari kosk ausarta egin zion: plebiszito batean ezezkoan legoke erreazalea. Eskergarriak dira disidentziak gremioan. Hemengo kazetariak geroz eta gehiago mimitizatzen baitute, hango kazetariak jokalaririk herrikiideei ezarri ohi dien gutxiagotasun-konplexua.

14 • Mendiak ez du kotizatzen kirol saioen merkaturan, ez bada Himalayismo, istripu eta eski-pistekin lotzeko. Juanitoren kolektibismoak, eta ez mendizale-tasunak, ekarri du medioen adrenalina gailurra jo izana. 14ko kinielak aberastu duen apustuzalearen pare jarri dute Oiarzabal ia. Xabier Lekuonak tontorretik eskusiban lortutako hitzek adibidez, 14 zenbaki mitiko-hipnotikoak adina garrantzi izan zuten SER Katearen-tzat. Dena dela, De La Morenak Araceli neskalagunari egin zion interviu maliziadun-gizatiarrak soilik merezi zuen Juanitoren inguruko showa. Erretratatu geratu zen, titularren etsai den mendizalearen kirol gogo eta gozamen, berezko egoeran.

telebista ♦ irratia

1 Formula

ETB1, TF1, La2 •
13:50etan

San Marinoko Sari Nagusia Gerardo Puentek, Martxelo Otamendik eta Pablo Irizarrek aurkeztuko dute ETB1ean. TF1 eta La2 kateetatik ere emango dute.

Errioxako Itzuliaren laburpena

ETB1 • 16:30etan

Gaurko etapa, laugarrena, Haro eta Logroño artekoa izango da, eta ETB1ek laburpen berezia eskainiko du.

Kolonbiako seme-alabak

ETB1 • 04:50ean

Indarkeriaren semeak (Kolonbia) izenburuko dokumentala emango dute gaur Elkartasunaren bideak saioaren barruan.

TVE1

07:15: ¡Domingo fiesta!
10:00: Hércules.
10:50: Todo en familia.
13:55: Cartelera TVE.
14:30: Corazón, corazón.
15:00: Telediario-1. Albistegia.
15:30: El tiempo. Eguraldiaren iragarpena.
15:35: Zinema.
La leyenda de Pocahontas.
Zuzendaria: Daniele J. Suissa. 1995.
17:45: Zinema.
La isla de los corsarios.
Zuzendaria: George Sherman. Aktoreak: Errol Flynn, Maureen O'Hara. 1952.
19:35: El tercer planeta.
20:15: Waku waku.
21:00: Telediario 2.
21:35: El tiempo.
21:40: Zinema.
Babe, el cerdito valiente.
Zuzendaria: Chris Noonan. Aktoreak: Magna Szubanski, James Cromwell. 1995.
23:40: Especial cine.
El engaño.
Zuzendaria: Matt Dorf. 1997.
01:30: Sombras en Nueva York.
02:15: Noticias.
02:20: Zinema.
Caza en Vietnam.
Zuzendaria: Anthony M. Dawson. Aktoreak: Timothy Brent, Tony Marsina. 1983.
03:50: Zinema.
No temas a la ley.
Zuzendaria: Victor Merenda. Aktoreak: Marisa Prado, Frank Villard. 1962.

LA 2

06:00: Euronews.
07:15: That's English.
08:00: Kontzertua.
08:45: Tiempo de creer.
09:00: UNED.
09:25: Testimonio.
09:30: Meza.
11:30: Estadio-2.
Bela (11:35etan); atletismoa (martxa, Munduko Kopa, 11:40ean); aretoko futbola (12:30etan); asfalto gaineko ralya (12:45etan); motokrossa (13:00etan); automobilismoa (Munduko Kopa, 1 Formula, 13:50etan); boxeoa (16:10etan); motokrossa (Munduko Txapelketa, 125 cc, 16:25etan); zona basquet (17:15etan); zona ACB (17:20etan); saskibaloia (Estudiantes-Tau, 17:45etan).
19:30: El arrecife de Coral.
20:05: Días de cine.
21:25: Páginas ocultas de la Historia.
21:55: Grandes hombres de la egiptología.
22:30: Estudio Estadio.
00:00: Negro sobre blanco.
00:55: Redes.
01:55: Zinema.
Puede ser divertido.
Zuzendaria: Azucena Rodríguez. Aktoreak: Ana Torrent, Merce Pons, Toni Canto. 1995.
03:20: Zinema.
La corea.
Zuzendaria: Pedro Olea. Aktoreak: Queta Claver, Angel Pardo. 1976.
04:45: Amaiera.

TF1

05:50: Le destin du docteur Calvet.
06:20: 30 millions d'amis.
06:45: TF1 Info.
06:55: TF1 Jeunesse.
08:15: Disney!
08:55: Météo.
10:00: Auto moto.
10:40: Téléfoot.
11:50: Millionnaire.
12:20: Le juste prix.
12:50: A vrai dire.
13:00: Le journal.
13:20: F1 a la une.
13:55: Formule 1.
15:45: Le poduim.
16:05: Mitch Buchanan. Telesaila. *Noya de suspecte.*
17:05: Dawson. *Petites scènes de la vie conjugale.*
17:50: Video Gag.
18:25: 30 millions d'amis.
18:55: L'euro en poche.
19:00: Public.
20:00: Le journal.
20:50: Zinema.
Ma vie est un enfer.
Zuzendaria: Josaine Balasko. Aktoreak: Josaine Balasko, Daniel Auteil.
22:45: Les films dans les salles.
22:55: Zinema.
Les nerfs a vif.
Zuzendaria: Martin Scorsese. Aktoreak: Robert de Niro, Nick Nolte.
01:10: Zinema:
Atlantis.
Zuzendaria: Luc Besson.
02:30: TF1 Nuit.
02:45: Don Giovanni.
04:05: Histoires naturelles.
04:35: Musique.
05:00: Histoires naturelles.

FRANCE 2

06:15: Anime ton week-end.
07:00: Thé ou café.
08:00: Rencontres a XV.
08:30: Emissions Religieuses.
08:45: Connaitre L'Islam.
09:15: Émissions israéliéte.
10:00: Presence protestante.
10:30: Le jour du seigneur.
11:00: Messe.
12:05: Argent public.
13:00: Le journal.
13:30: Rapparts du loto.
13:35: Parole de Gosses.
14:10: Vivement dimanche.
16:20: Voyage au pays des éléphants.
17:20: Les cingles de la télé.
18:00: Stade 2.
19:15: Vivement Dimanche prochain.
19:50: Politiquement correct.
20:00: Le journal. Albisteak.
20:55: Zinema.
Philadelphia.
Zuzendaria: Jonathan Demme. Aktoreak: Tom Hanks.
23:00: Yugoslavie, suicide d'une nation Européene.
01:00: Le journal.
01:20: Musiques au cœur.
04:15: The ou café.
05:05: Le Banc d'Arguin.

FRANCE 3

06:00: Euronews.
06:45: Les minikeums.
09:55: C'est pas sorcier.
10:25: 3 X + net.
10:45: Outremers.
11:40: Le 12-13.
13:00: Dimanche en guinguette.
13:30: Mon auto et moi.
14:20: Keno.
14:30: Téléfilma
L'amour oublié.
Zuzendaria: Sidney Furie. Aktoreak: Jaclyn Smith.
15:55: Tierce.
16:20: Téléfilma.
Rançon pour Alice
Zuzendaria: David Lowell. Aktoreak: Laurence Prange.
17:45: Va savoir.
18:25: Le mag du dimanche.
18:55: Le 19-20.
20:05: Bingo.
20:20: Consomag.

20:55
Wycliffe.

Telesaila.

22:55: Politique dimanche.
23:45: Soir 3.
00:05: Zinema.
La fille.
Zuzendaria: M. Mastroianni. Aktoreak: M. Mastroianni, Nastassja Kinski..
01:55: Amaiera.

A 3

06:30: Cuentos de la cripta.
06:50: La bella y la bestia.
07:30: Club Megatrix.
10:45: Sorpresa ¡Sorpresa!
15:00: Noticias. Albistegia.
15:30: El tiempo.
15:35: Zinema.
Los Goonies.
Zuzendaria: Richard Donner. Aktoreak: Sean Astin, Josh Brolin. 1995.
17:40: Rex, un policia diferente. Telesaila.
19:50: Espejo público.
21:00: Noticias.
21:50: La casa de los lios. Telesaila.
23:30: Lo que necesitas es amor.
01:40: Zinema.
Pecados.
Zuzendaria: Beau Bridges. Aktoreak: Lloyd Bridges, Lee Purcell. 1993.
03:25: Zinema.
Baraka, el último paraíso.
Zuzendaria: Ron Fricke. 1992.
04:50: Televenta.

T 5

06:30: Tarzan.
07:00: Robin Hodd.
07:20: Mi amigo el mapache.
07:40: La sirenita.
08:00: La liga del dragón.
08:20: Vr. Troopers.
08:40: Los archies.
09:05: Creepy Crawls.
09:30: Barney.
10:00: Club Disney.
12:00: El Zorro. Telesaila.
13:00: Walker. Telesaila.
14:00: Karlos Argiñano, con mucho gusto.
14:30: Informativos Telesinco. Albisteak.
15:15: Caiga quien caiga.
16:10: Zinema.
Loca academia de Policia V.
Zuzendaria: Alan Myerson. Aktoreak: Bubba Smith, David Graf, Matt McCoy. 1988.
18:00: Las madres del año.
20:30: Informativos Telesinco. Albisteak.
21:30: 7 vidas.
22:15: Expediente X. Telesaila.
23:15: Patrulla de asfalto.
01:15: Nosolomusica.
01:45: Zinema.
¿Qué fue de Baby Jane?
Zuzendaria: Robert Aldrich. Aktoreak: Bette Davis, Joan Crawford, Victor Buono.
03:45: Infocomerciales.
04:15: Frontón. Pilota.

M 6

05:50: Boulevard des clips.
08:10: Studio sud.
08:35: Extra zigda.
09:00: M6 Kid.
10:45: Projection privée.
11:25: Turbo.
12:05: Sports Événement.
12:45: Gregory hines show.
13:15: Telefilmea.
Les tourments du destin.
Zuzendaria: Robert Greenwald. Aktoreak: Sally Field, Ron Silver.
16:45: Une journée avec...
17:20: Téléfilma:
La porte du ciel.
Zuzendaria: Denys Granier-Deferre. Aktoreak: Thierry Fortineau.
18:55: Stargate: SG-1.
19:54: 6 minutes.
20:05: E=M6.
20:35: Sport 6.

20:50
Capital.

Magazina. Les Couilles du pouvoir.

22:50: Culture pub.
23:20: Zinema.
Radio de charme.
01:00: Sport 6.
01:10: Boulevard des clips.
02:10: Fréquentstar.
02:50: E=M6.
03:15: Taj Mahal.
04:40: Les îles Philippines.
05:10: Sports evenement.

CANAL + (e)

07:02: Piezas. 07:20: NBA.
07:50: Pim, pam, plus.
09:55: Zinema: Aprende como puedes. 11:25: Fútbol mundial. 11:50: Previo fútbol. 12:00: Futbola. Espainiako liga (2. maila) Malaga-Hercules. 14:05: Magacine. Toma dos. 14:30: Zap...zap...zap-ping. 15:00: La semana del guiñol. 15:30: Zinema: Mentiroso compulsivo. 16:53: Zinema: Air Force One. 18:40: Previo futbol. 19:30: Futbola. Athletic de Bilbao-Athletic de Madrid. 21:30: El tercer tiempo. 22:30: Zinema: Aguas turbulentas. 00:04: El tercer tiempo internacional.

CANAL + (f)

07:25: Zinema: Famille a l'essai. 08:55: Zinema: La prisonniere espagnole. 10:40: Zinema: Serial lover. 12:05: South park. 12:25: Flash info. 12:40: Le vrai journal. 13:30: La semaine des guignols. 14:05: Tetes de listes. 14:30: Les recrets du royaume des mers. 14:55: Errugbia. 17:15: Invasion planete terre. 18:00: Zinema: Barman & Robin. 20:00: Flash Info. 20:10: Ça Cartoon. 20:35: Zinema: Ni dieux ni demons. 22:15: L'equipe du dimanche. 00:50: Zinema: Combat de fauves. 02:15: Zinema: 2 jours a Los Angeles. 03:55: Zinema: Omelette. 05:20: Zinema:...comme elle respire.

LA CINQ

03:00: Les écrans du savoir. 04:30: Les écrans du savoir. 06:30: Cousin William. 6:45: Ça tourne Bromby. 08:00: Bêtes de télé. 08:30: La saga des nobel. 09:00: Arts. 11:00: Droit d'auteurs. 12:00: Le magazine cine. 12:30: Arrêt sur images. 13:30: Les lumières du music-hall. Michel Delpech. 14:00: Les carnets de noe. 15:00: Lonely planet. 16:00: La cinquième dimension. 16:30: Le sens de l'histoire. 18:05: Dakarti.

ARTE

19:00: Maestro. 19:50: Arte Info. 20:15: Si Shakespeare m'était conte. 20:45: Zinema: Conversations (tres) Privees. Zuzendaria: Rainer Kaufmann. Aktoreak: Katja Riemann, August. 22:15: Fidele ou indifele?. Dokumentala. 23:55: Pour le meilleur et pour le pire. 00:50: Metropolis. 01:50: Au pays des Totems. 02:45: Amaiera.

EITEko zentro
teknologikoen
formakuntza

ETB2 • 11:55ean

EITEko zentro teknologikoen formakuntzaz hitz egingo dute Teknopolis saioan. Pili Kaltzadak aurkezten du.

gaurko filmak Ane Muñoz

■ LA CABALGADA
DE LOS MALDITOS.

Phil Karlsonen *western* entretenigarri eta nahikoa gogorra da. Banakuntza Gerraren garaian kokatuta dago, eta Espainian eta Italian sarritan filmatu ohi ziren *spaghetti-western*-en eragin nabarmenak dauzka. Zuzen eta polita da, eta aktore erakargarriek antzezten dute: Glenn Ford eta koadrila hantxe ariko zaizkigu, bereak eginez. Biolentzia gogorreko une asko ditu; horrek, ordea, indarra ematen dio istorioaren muinari.

■ BRUBAKER.

Robert Redford izar garesti eta erakargarriaren karrera luzean ezagunenetakoa bihurtu da. Protagonistarena egiten du, nahikoa txukun. Kartzelako arduraduna dela inori esan gabe, barne funtzionamendua hobeto ezagutzeko presoak bailitzan jokatu du. Guztiak engainatuko ditu, eta, gizajoa, laster izutuko da zein egoeratan bizi diren presoak gertutik ikusirik. Gertakari erreal batean oinarritua dago filmeko istorioa.

■ BRONXEKO ISTORIO BAT.

Robert de Niro aktorea maiz deitu izan dute mafiaren munduan giroturiko istorioak protagonizatzeke; *The Godfather*, *Goodfellas*, eta *Casino* handiak, beste batzuen artean, ederki antzeztu zituen, eta, nonbait, kameraren aurretik ez ezik atzetik ere jeneroa menderatzen zuela erakutsi nahi izan zuen. Hala, gaur Euskal Telebistako euskarako kateak eskainiko duen zinta txiki baina kurioso eta entretenigarri hau filmatzera ausartu zen, eta zuzendari gisa lehen aldia izateko, ez zuen ez, lan makalik burutu. Robert de Nirok berak protagonizatua da. Girotze txukuna azpimarratzekoa du, beste elementuen artean. Gomendagarria duzue.

Bette Davis
-argaz-
kian- eta
Joan Craw-
ford dira
¿Qué fue
de Baby Ja-
ne? filme-
ko izarrak.

Melodrama tragikoaren gailurra

■ ¿QUE FUE DE BABY JANE?. Robert Aldrichen maisulan paregabe honek ez du ikuslea nolanahi utziko. Melodrama tragiko gogorra da, benetako zeluloide bikaina, eta sekuentzia ahaztezinez josita dago. Bette Davis eta Joan Crawford izarrek, bi ahizpa ero antzezten dituzte. Zineman ezagutu ditugun ahizpa eroenak dira, beharbada, baina, aldi berean, oso sinesgarria da euren izaera. Zuri-beltzeko argazki zoragarriak asko laguntzen dio filmaren tonu patetiko edo beldurgarriari, eta Aldrichen istorioa kontatzeko aukeratu dituen plano guztiak, aho zabalik uztekoak dira. Hollywoodeko *star-system*-aren ondorioak aztertzen ditu: Jane, txikitan prodijioa izan zen; Blanche, berriz, ospe handiko emakume bihurtu zen gaztetan, baina berehala ahaztu egin ziren haiekin, eta garai bateko mito desagertutzat jo zituzten. Etxe handi batean bakar-bakarrik bizi dira, bazterturik, iraganeko mamuek erotuta.

Brubaker	♦ ♦ ♦ ♦
1980, Stuart Rosenberg	15:30 ETB2
La leyenda de Pocahontas	♦ ♦
1995, Daniele J. Suissa	15:35 TVE1
Los goonies	♦ ♦
1995, Richard Donner	15:35 A3
Loca academia de Policia V	♦ ♦
1988, Alan Myerson	16:10 T5
La isla de los corsarios	♦ ♦ ♦
1952, George Sherman	17:45 TVE1
La cabalgada de los malditos	♦ ♦ ♦
1967, Phil Karlson	18:00 ETB2
Ni dieux ni démons	♦ ♦
1998, Bill Condon	20:35 C+ (f)
Conversations (tres) privées	♦ ♦
1996, Rainer Kaufmann	20:45 Arte
Ma vie est un enfer	♦ ♦
1991, Josiane Balasko	20:50 TF1
Philadelphia	♦ ♦ ♦
1993, Jonathan Demme	20:55 F2
Babe, el cerdito valiente	♦ ♦ ♦
1995, Chris Noonan	21:40 TVE1
Una noche fría hasta el...	♦ ♦
1997, Serge Rodnursky	22:15 ETB2
Bronx-eko istorio bat	♦ ♦
1993, Robert de Niro	22:30 ETB1
Aguas turbulentas	♦ ♦
1997, David Drury	22:30 C+ (e)
Les nerfs à vif	♦ ♦
1991, Martin Scorsese	22:55 TF1
El engaño	♦ ♦
1997, Matt Dorf	23:40 TVE1
La fille	♦ ♦
1978, Alberto Lattuada	00:05 F3
Atlantis	♦ ♦
1991, Luc Besson	01:10 TF1
Pecados	♦ ♦
1993, Beau Bridges	01:40 A3
¿Qué fue de Baby Jane?	♦ ♦ ♦ ♦
1962, Robert Aldrich	01:45 T5
Puede ser divertido	♦ ♦
1995, Azucena Rodríguez	01:55 La2
Caza en Vietnam	♦ ♦
1983, Anthony M. Dawson	02:20 TVE1
La corea	♦ ♦
1976, Pedro Olea	03:20 La2
Baraka, el último paraíso	♦ ♦ ♦ ♦
1992, Ron Fricke	03:25 A3
Algo diabólico	♦ ♦ ♦
1971, Steven Spielberg	03:30 ETB2
No temas a la ley	♦ ♦
1962, Victor Merenda	03:50 TVE1

♦ TXARRA ♦ ♦ ESKASA ♦ ♦ ♦ BALEKOA ♦ ♦ ♦ ♦ ONA ♦ ♦ ♦ ♦ BIKAINA

ETB 1

07:40: Gure lanbide zahar-
rak.08:05: Euskal Herrirako ga-
raia.

08:20: Superbat.

10:15: Egi bidean.

10:30: Meza Santua.

11:30: Kirolez kirol.

Pilota: Eskuz banaka.
Sestaoko Torneo.Belar hockeya: 1 mai-
la: Donostiako Atleti-
ko-Getxo jolaseta.

13:30: Gaur egun.

13:50: 1 Formula.

16:00: Juanito Oiarzabal: 14
urte-14 zortzimilako.16:30: Txirrindularitza:
Errioxako Itzulia.

16:55: Kirolez kirol.

Pilota: Eskuz binaka:
Atxa-Sukia / Berraon-
do-Auxkin. Pilota: Es-
kuz banaka, 1. maila:
Lasa III-Olaizola I.

19:30: Gaur Egun. Albistegia.

19:50: Kirolez Kirol.

21:30: Beren kasa.

22:30: Zine oro.

Bronx-eko istorio
bat. Zuz.: Robert De
Niro. Akt.: R. De Niro.

00:30: Ñu migratzaileak.

01:25: Hitzaro.

01:55: Iparraldea: Le maga-
zine du Pays Basque.

02:15: Visions of the orient.

03:10: Mugak gaindituz.

03:35: Teknopolis.

04:05: 240 Robert.

04:50: Elkartasunaren bide-
ak.

05:25: Haran eta gailur.

ETB 2

08:00: Desde el galline-
ro.08:25: Del país de los
vascos.09:00: Tiempo para
Euskal Herria.09:05: Oficios tradicio-
nales.

09:35: Luar.

10:35: Vida salvaje.

11:25: Europa, Europa.

11:55: Teknopolis.

12:25: Palabra de ley.

12:55: Lengua viva.

13:25: Sustrai.

14:00: ETB Kirolak.

14:28: Teleberri.

15:30: Zinema.

Brubaker.
Zuz.: Stuart Rosen-
berg. Akt.: R. Redford,
Yaphet Kotto.

18:00: Zinema.

La cabalgata de
los malditos.
Zuz.: Phil Karlson. Ak-
toreak: Glenn Ford, In-
ger Stevens. 1967.

19:25: Pensacola.

20:10: Zoomados.

20:58: Teleberri.

21:30: El derby.

22:15: Camara acción.

Una noche fría
hasta el
amanecer.Zuz.: Serge Rod-
nursky. Akt.: David
Chuns, Anthony Mi-
chael Hall.23:55: La noche fantás-
tica. Más allá del lími-
te: 'El despertar', 'Una
nueva vida'. Histo-
rias de la cripta
(01:25ean): 'La capri-
chosa', 'Página de su-
cesos', 'Perro de fami-
lia'. Cuentos asom-
brosos: 'Dorothy y
Ben', 'La mayor atrac-
ción'.

03:30: Zinema.

Algo diabólico.
Zuz.: Steven Spiel-
berg. Akt.: Sandy Den-
nis, Darren McGavin.

04:45: Asteberri.

05:30: Europa, Europa.

06:00: Empresa vasca.

♦ Suk 1
t tx k
ltz r k.
♦ r ktu k
r n r z.

LZ r t, 2.
T l, 3 5 2 1
T L S

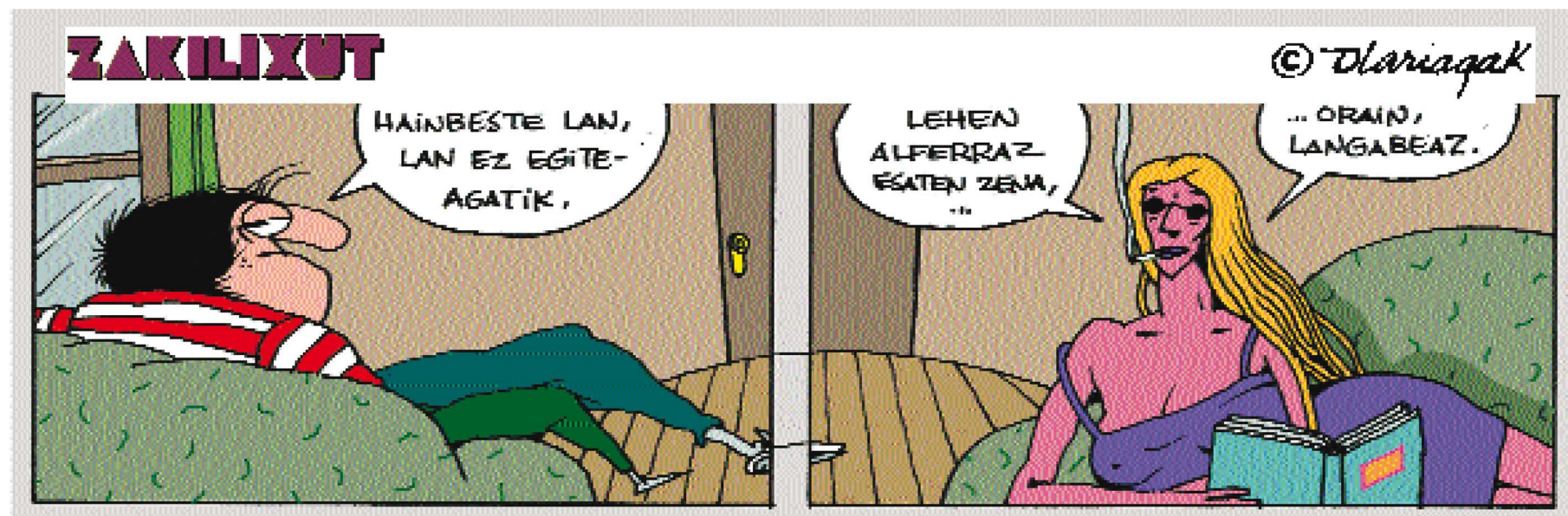
irratia ♦

Euskadi Irratia. Igandero lege, goizeko 10:00etan hasiko da *Bide batez* saioa, eta ordu biak arte iraungo du. Hiru ordu horietan kontu asko eta gonbidatu mordoska pasatuko dira, eta horien artean bat, orain arte sekula Euskadi Irratian izan gabea: Goio Garaialde. Ahoko soinua jotzen artista da. Hamaiketarik hamabietara izango da irratsaioan. Eguerdian ostean, Joxe Mari Urkia joango da, Euskal Herriko bainuetxeak oso ongi ezagutzen dituen

mediku-irakaslea da bera. Etxe horiek azkenaldian duten estimazioaz hitz egingo dute.

Herri Irratia. Goizean goiz I albistegia, ohi lege, 08:00etan hasiko da eta ordubete iraungo du. Baina, Loiola Irratian erroa-
ria emango dute 08:30etatik 09:00etara. 09:00etan, aldiz, meza hasiko da. Ordubete pasatakoan, *Goizean Goiz II* hasiko da. 13:30etan, berriz, kirolaren tarte hasiko

da, *La movida deportiva* hasiko baita. 14:30etan *Brújula* bidaia eta abenturazko saioa hasiko da Jesus Torquemadarekin. 15:30etatik aurrera, berriz, musikaren txanda izango da, eta 17:30ak arte luzatuko da. Ordu horretan errealezaleentzako futbol partidu garrantzitsua hasiko da: Extremadura-Real. 20:30etatik 20:45etara, oster, *Kirol flaxa* irratsaioa egingo du Iñaki Izagirrek. Hori amaitutakoan, Efe agentziako albistek osatuko dute programazioa.

Kate motzean

◆ Daniel Landart • |DAZLEA

«Eskuin abertzalea falta izan zaigu»

► Osasuna, dirua eta amodioa omen dira bizitza honetako gauzarik estimagarrienak...

Osagarria behintzat bai. Niretzat osagarria da garrantzitsuena, horren falta izan dudalako agian, diru guttiarekin itzulikatzen naiz, baina beharrezkoa da, hain zuzen batzuetan diruarekin amodioa konpentsatzen ahal baita.

► Baina amodioz idazten duzula esaten duzu...

Bai, bai, amodioz idazten dut. Baina amodio aldetik ez dut neure nahia bete, hain segur ere hori izan da frustrazionerik handiena ene bizian. Amodio anitz ukan dut, baina ez naiz zoriontsu izan.

► Zure begiek ene maitia, badute biek dir-dir ezkia.

Bai. Mikel Laboaren musikari esker ezaguna egin zen poema hori. Gazte denborako oroitzapen bat da, eta beti atsegingarria.

► Errobi taldearen letragile izan zinen. Garrantzia handia izan zuten testu haiek generazio bat baino gehiagorentzat.

Bai, uste dut hori inportantea izan zela. Erran genezake Euskal Herri osora zabald

zela talde hori, halako kantu poetiko-politiko batzuk baitziren, halako jazarpen baten aurreko haserrean oinarrituak, eta musika aldetik ere gutti ezagutzen zen musika bat sartu zen.

► Ezkertiar-abertzaleak ziren testu haiek. Alderdi horiekiko zure ikuspuntu aldatu al da?

Ez batere. Abertzale aldetik beti hala sentitzen naiz, eta orain sekula baino gehiago, zeren sinesten dut errealtate bat dela, egunero hobeki ikusten duguna. Sozial mailan biziki xumea sentitzen naiz, xehea, langileen aldekoa... Erraten nuenean «mail gabeko gizarte bat» onartzen dut urrunxko joan nintzela, baina 25 urteko gazte baten lumak zendako ez dezake holako ametsik egin?

► Antzerkia al duzu literatura generorik gustukoe-na?

Hala izan dut urteetan, eta orain berriz nobelagintzari ari natzaio. Orain uste dut zenbait eleberririk idatziko ditu-

Daniel Landart Urruti, 55 urteko donostiarra. Antzerkigile, nobelagile, letragile... Azken 10 urteetan Euskal Kultur Erakundearen ari lanean Iparraldeko kultur mugimendua biziagotu nahian.

«Iparraldearekiko errespetu eskas bat sentitu dut»

dala, gustatzen zait bizi izan dudana kontatzea. Egia baita lekukotasun handia badudala duelako 30 urte hauetan Ipar Euskal Herrian izan den mugimenduarekin eta izkiri-errioz ezarri nahi nuke.

► Hegoaldekoekiko mesfidantza bat sumatu izan dut askotan zuen artean.

Diferentziak egin behar dira. Hegoaldea bere indarrarekin erakunde bezala hartzen badugu edozein erakunde beza-

la beldurgarria da. Gero, jendea buruz buru hartzen delarik afari batean, manifestaldi batean, goxoan, anaia edo arreba zoragarriak dira beharrik ukan ditudanak ene bizitza guztian indartzeko eta berotzeko. Baina anitzetan sentitu dut Iparraldearekiko errespetu eskas bat, buruz ahulagoak edo tontoagoak bagina bezala.

► Abertzaleen batasun berri honek ba al du eraginik Iparraldean?

Nik historiari begiratzuz pena handi bat dut, guri duela 40 urtetik hona eskuineko alderdi abertzale bat falta izan zaigu, eta pasatu gara frango fite mugimendu abertzale ezkertiar batera. 50-60ko hamarkadan, Labegerie-ren denboran, eskuineko alderdi abertzale bat izan ba-

zen hemengo alkate andana batekin orain gauzak hobeki izango ziren.

► Frantziako erakundeetan zein jarrera ikusten duzu azken aldian euskararekiko?

Izan dira urrats ttipino

batzuk eginak, baina ez dut abantamendu handirik ikusten. Biziki frantximentak dira eta euskal hizkuntza erabiltzen duten kultur ekin-tzak ez dituzte nahi. Frantziako Intelektualek ere ez dute atentziorik jartzen hemengoari buruz.

► Nori buruz ari zara?

Duela 30 urte hauetan ibiltzen naiz ahal bezainbat saioetan, eta azken aldian euskararen alde diren hainbat eta hainbat jende kultur ekin-tza bat egiten delarik harritzen naiz ez baititut ikusten. Nola izan daiteke hizkuntza baten alde ez bada kultura horrekin gozatzen. Egiten al da edozein lege, baina ez bada atxikimendu gehiago, hori guzia debaldetan da. Kanpaina guztiak inportanteak dira, baina euskaltzaleek agertu behar dute estimu eta amodioa euskarari kultur ekin-tzetara joanez.

• Mikel Markez •

Bilintx

FORNITZAKIA: Bilintxak...
Bilintxak...
Bilintxak...

Kalbador

Kalbador...
Kalbador...

ORAIN DENAK BATERA INTERNET-EN

megadenda

www.jalgi.com/megadenda

Arriaga

Arriaga...
Arriaga...

Urretxindorra

Urretxindorra...
Urretxindorra...

Prostituzioa
XIX. mendeko
Iruñean

.....
Populazioaren
mehatxuak

igandeko

K2

ase ta gose, Juanito Kojua berde bizi, hegaztien eskualde bereziak nabigatzen, Infoville

Jose Sebastian Laboa

Mende erditz Vatikananoan

Prostituzioa XIX. mendeko Iruñean

Garbitasun Arautegi Bereziaren
bitartez kontrolatzen zuten
prostituzioa

A SPALDIKO OFIZIOA DA PROSTITUZIOA. Aspaldikoa eta ezaguna izanagatik, ordea, ez da inoiz begi onez ikusia izan. Morala urratu eta bizioa bultzatzen zuen ofiziotzat hartzen zuten lehen, eta oraindik ere ezkutuko lanbidea izaten jarraitzen du. Baina XIX. mendeko Iruñean prostituzioa egon bazegoela onartzen zuten behintzat. Hala, Garbitasun Arautegi Bereziaren bitartez hiriko prostituten zerrenda osatu eta garbitasun neurriak hartzen zizuten. Hori bai, kuota jakin bat ordaindu behar zien Iruñeko Udalari prostituzioan jarduten zuten emakumeek.

Garai batean hainbat emakumeren diru iturri ia bakarra prostituzioa zen: «Gizarte tradizionalak emakumeei eskaintzen zien alternatiba bakarrenetakoa zen prostituzioa, zailtasunak baitzituzten beste lanbideren batean jarduteko», azaldu digu Maria Juncal Campo, Historiako doktoreak. *Tolerar y reglamentar. La mala vida y la condición femenina en Pamplona al final del siglo XIX* artikulua argitaratu berri du Nafarroako Unibertsitate Publikoaren *Huarte de San Juan* aldizkarian. Bere esanetan, emakume behartsuek edota senarrarengandik bereizita-koek jo ohi zuten prostituziora.

Aspaldiko ofizio horrek hainbat aldaketa izan ditu urteak aurrera joan ahala: «Erdi Aroan, adibidez, etxeetan egiten zuten lan prostitutek. XIV. mendetik aurrera, ordea, aldatu egin zen egoera hori. Koroari beharrezkoa iruditu zitzaion prostituzioa kontrolatzea eta prostituzioaren jarduera etxe jakin batzuetara mugatzea», ondorioztatu du Maria Juncal Campok bere ikerketaren ostean. «Iruñean jende guztiak zekien zein etxetan zeuden prostitutak. Etxe pribatuak ziren, baina kale jakin batzuetan zeuden guztiak. Ugazaba-andre batek zuzentzen zuen etxe bakoitzak. Emakume hori zen nesken arduraduna, eta historian zehar iraun du antolaketa ho-

rek», zehazten du bere artikuluan Maria Juncal Campok.

Kontrolatu beharreko ekintza sexual arriskutsua

XIX. mendeko agintarientzat hedatu ezin zitekeen ekintza sexual arriskutsua zen

Maria Juncal Campo

HISTORIAKO DOKTOREA

MIKEL SAIZ

«Gaixotasunak saihesteko eta euren jarduera ezkutatzeke izan arren, arautegi bat zuten XIX. mendeko prostitutek»

Maria Juncal Campo Historiako doktorea da; Nafarroako Unibertsitate Publikoan lortu zuen aipatu titulua. Ezkontza portaerak XVI/XVII. mendeko Nafarroan gaierekin osatu zuen tesia, eta oraindik antzeko ikerketak egiten jarraitzen du. Iruñeko artzapezpikuaren ardu txiboan topatu dugu, garai bateko paper zaharren artean lanean.

■ Zure artikuluan diozu prostituzioa beharrezko gaitza zela XIX. mendeko Iruñeko gizartearentzat. Zergatik zen beharrezkoa?

Beharrezkoa baino gehiago, prostituzioa saihestu ezin zitekeen gaitz bat zela uste zuen garai hartako gizarteak. Munduko lanbiderik zaharrena prostituzioa dela esaten da, eta historian zehar argi gelditu da prostituzioa errotik kentzea ezinezkoa dela. Era berean, gutziatsua- ren aurkako erremedio gisa ulertu da prostituzioa; beharbada horregatik da beharrezkoa. Garai hartako moralak eta sexuaren ikuspegiak betekizun hori ematen zien prostitutei, antza.

■ Hala ere, gaitza izaten jarraitzen zuen...

Horrela da, bai; ez zuten begi onez ikusten. Moralki ez zen onargarria.

■ Prostituzioaren gaineko kontrola Iruñeko Udalaren eskumena izatera

igaro zen. Espainiako Gobernuak zergatik eman zion eskumen hori Iruñeari?

Gaceta de Madrid egunkarian argitaratutako agindu bat da hori, hau da, garai hartako Estatuaren aldizkari ofizialean ageri da. Kontrol mota hori udalen esku uzteko erabakia hartu zuten Madrilgo agintariek, prostitutek kontrolatzeko modu zuzenagoa zelakoan. Hala, gobernadore zibilen eskumenak udaletara igaro ziren. Hala ere, hainbat arazo gertatu ziren. Izan ere, Espainiako Gobernuaren iritziz, Iruñeko Udalak ez zuen behar bezalako kontrol lana egin. Azkenean, ordea, Iruñeko Udalaren arautegia onartu zuen.

■ Arautegia egin eta prostituzioa onartu arren, arautegiaren bitartez prostituzioa ezkutatatu egin nahi zutela dirudi.

Bai, hori da ideia. Iruñeko Udalaren arautegi hori garbitasun arautegia da batik bat, eta bai prostitutek osasuna bai bezeroena zaintzeko balio zuen arautegiak. Prostitutei egiten zizkieten mediku azterketen ondorioz zein gaixotasun zituzten jakin eta sendatu egiten zituzten, bezeroei ez kutsatzeko gaixotasuna. Ez da ahaztu behar arautegia Iruñeko Udaleko garbitasun batzordeak jarri zuela martxan.

prostituzioa, eta, beraz, kontrolatu beharra zegoen. Arrazoi horregatik ezarri zituzten arautegiak Europako hainbat herrialdetan. Arautegi horien helburua osasuna, higieña eta ordena publikoa zaintzea zen; prostituzioa ezkutuan edukitzea, alegia. Espainian, adibidez, bi arautegi ezberdin

Horretaz batera, prostituzioa ezkutatzen saiatu ziren. Hiprokesia soziala nabaria da auzi honetan: prostituzioa beharrezko gaitza zela eta gizartean egon behar zuela onartu arren, ezkutatzen saiatzen baitziren.

■ Hala ere, gaur egun ez duten arautegi bat zuten orduko prostitutek.

Garbitasun arautegi bat zen, eta, ekintza lizun bat gordetzeko asmoa eduki arren, osasun arazoa kontrolatzen saiatzen ziren. Beraz, laguntza ematen zitzaizkien prostitutei. Esaterako, gaixotasuna oso larria izanez gero, ospitalean sartzen zuten prostituta. Gaixotasunak saihesteko eta euren jarduera ezkutatzeke izan arren, arautegi bat zuten orduko prostitutek.

■ Eta zergatik gelditu zen bertan behera arautegi hori?

Prostituzioa gaizki ikusia dagoe-lako. Gainera, oso konplexua da hori antolatzea. Bestalde, nik uste dut oso gogorra izango zela orduko prostitutentzat erregistroan izena ematea. Hala ere, zenbait gauzatan atzera egin dugula dirudi.

■ Prostituta guztiek kuota jakin bat ordaindu behar zuten. Zertarako zen diru hori?

Sendagilearen bisitak ordaintzeko. Hala ere, jasotzen zuten dirua baino gehiago gastatzen zuen garbitasun batzordeak bere lana egiten. Bai prostitutek eta bai prostitutek etxeak bi mailatan banatzen zituzten, eta mailaren arabera kuota bat edo bestea kobratzen zieten. Eta, egia esan, ez dakit zeren arabera egiten zuten banaketa hori; agiri-tan ez da azaltzen, behintzat.

■ Zein emakume mota egiten ziren prostituta XIX. mendeko Iruñean?

Prostituzioa bizirik irauteko alternatiba zen emakume askoren-tzat. Emakume txiroak edo senarrarengatik bereizirik edo ohorea urratutik zutenak izan ohi ziren prostituta. Izan ere, familiaren babesik gabe gelditzen ziren, eta garai hartan lanbide gutxitan egin zezaketen lan. Gainera, bazterturiko emakume horiek ez zituzten hartzen edozein lantokitan.

■ Eta nolakoa zen haien bezeroa?

Hori zaila da jakiten. Prostitutek, aldiz, izena eman behar izaten zuten erregistroan, eta, gainera, kontrolatuta zeuden. Bezeroak, berriz, ezkutatu egiten zuten prostitutengana joaten zela. Izan ere, gorde beharreko ekintza lizuntzat jotzen zen.

jarri zituzten indarrean 1858 eta 1865. urteetan.

«Iruñeko udalerriak 1889. urtean egin zuen berea, gobernadore zibilak, zeina Nafarroan Espainiako ordezkaria zen, prostituzioaren eskumena Iruñeko Udalaren esku utzi zuenean», dio Historiako doktore Maria Juncal Campok. Eskumenak eskuz aldatzerakoan 30 emakumeren izen-abizenen eta haien bizilekuaren zerrenda jaso zuen Iruñeko Udalak; hiriko prostitutek zerrenda hain zuzen. Zerrendan ageri denez, Santo Andia, Descalzos, Merced, San Gregorio eta Konpainia kaleetan jarduten zuten prostituzioan garai hartako emakumeek.

Eskumen aldaketa, ordea, ez zen erraza izan, eta sei hilabete behar izan zituzten arautegia finkatzeko. Izan ere, gobernadore zibila kexu zen prostituzioa egiten zuten emakumeak leku publiko eta jendetsuetan ibiltzen zirelako eta Iruñeko Udalak hori eragozteko neurriak hartzen ez zuelako. Iruñeko Udalak, aldiz, prostituta guztien berri zehatzik ez ziola eman erantzun zion Gobernu Zibilari. Kontuak kontu, 1889. urteko uztaillean ezarri zen Iruñeko Udalaren arautegia, eta Espainiako Gobernuaren oniritzia izan zuen.

Gaixotasunak saihestu eta prostituzioa ezkutatzeke araudia

Arazoa ez zen prostituzioa; benetako arazoa prostituzioa nola gorde zen. Garai hartako gizartearen iritziz, ezinezkoa zen prostituzioa eragozteke, horregatik toleratzen zuten agintariek. «Gauzak horrela, prostituzioarekin bizitzera kondenaturik zegoen gizarte hartan morala gorde eta egitura soziala babesteko beharra sortu zitzaion. Eta hori lortzarren, prostituta guztiak zorrotz kontrolatu behar zirela uste zuen», baieztatzen du Maria Juncal Campok bere artikuluan. Esan eta egin, 1889. urteko arautegiaren aginduz, hiriburuko prostituta guztiak Iruñeko Udalaren erroldan izena ematera behartu zituzten. Izan-abizenak eta bizilekua non zuten jakinarazteaz gainera, kuota bat ordaintzen zuten euren jardueran jarraitu ahal izateko. Hori bai, hemezortzi urte beteta eduki behar zuten prostituta guztiek. Ezkonduta zeuden emakumeek ere jarduten zuten prostituzioan, «senarraren baime-na edukiz gero», zehaztu digu Maria Juncal Campok. Era berean, arautegiak hainbat debeku ezartzen zizkieten emakume horiei. Besteak beste, ezin zuten gaueko hamarrak baino lehenago kalera irten. Horretaz gainera, ezin zuten leihuan edota ezkaratz aurrean egon; ezin zuten beren burua nabarmendu. Eta, noski, prostituzio etxeak ezin ziren ikastetxe edota erai-kin publikoetatik gertu egon.

Baldintza horiek betetzeagatik gaur egun ez dituzten abantailak zituzten garai hartako prostitutek, esaterako, astean bi bider sendagilea joaten zitzaizkien osasun baldintza guztiak betetzen ote zituzten ziurtatzera. «Gaixorik edota haurdun ego-nez gero, prostituzioan ez aritzeko esaten zien, bestela isuna jartzen zieten prostitutei», azaldu digu Historiako doktoreak. Neurri horiekin bi gauza bete nahi zituzten Iruñeko agintariek: batetik, prostituzioa mugatu eta ezkutatu, eta bestetik, prostitutek osasun baldintzak zaintzea bezeroei gaixotasunik ez kutsatzeko.

• Ainhoa Oiarzabal •

Munduko biztanleria mehatxatua

Ihesa, ur gabezia eta lur falta dira munduko populazioaren mehatxuak

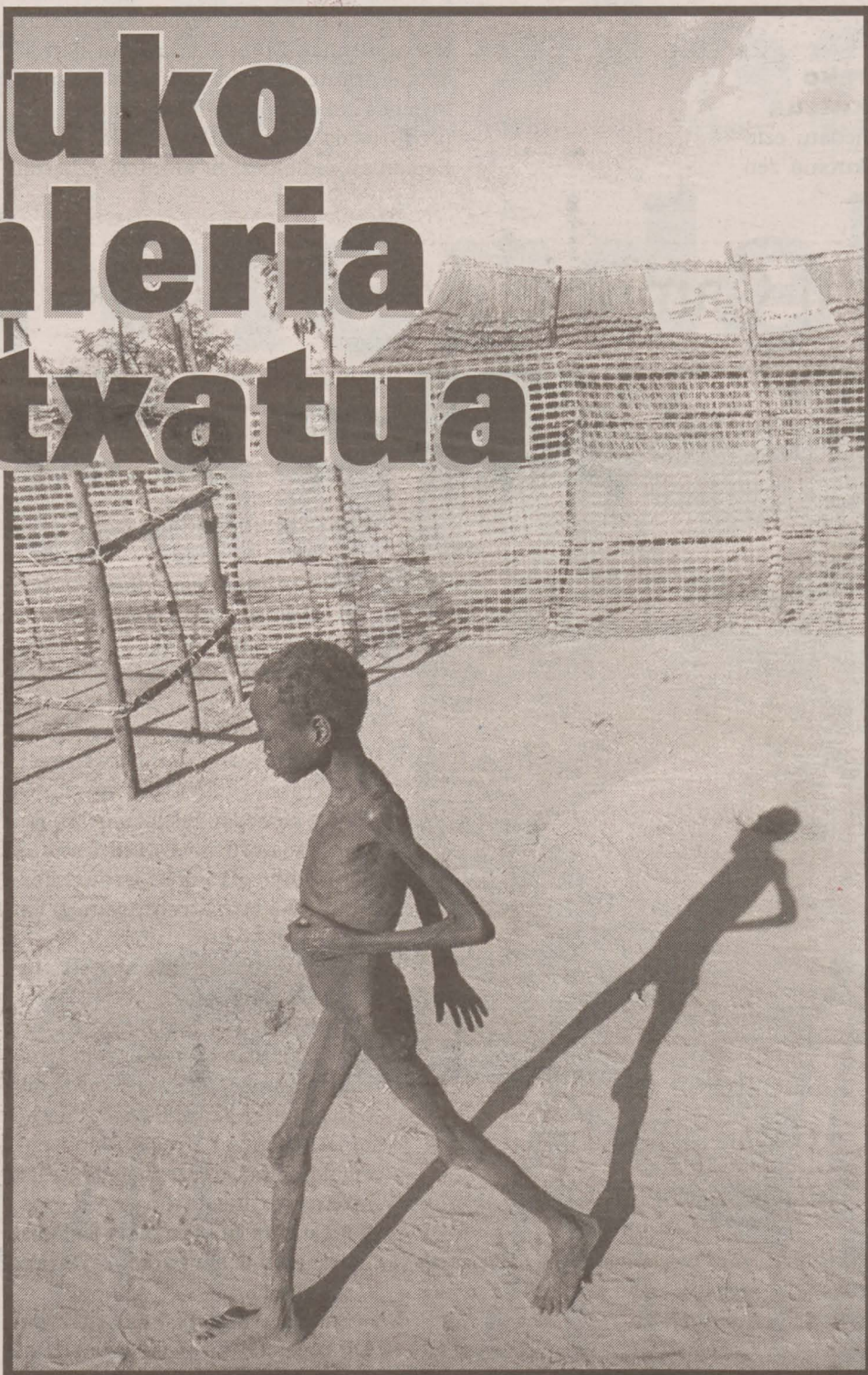
EBBETAKO WORLDWATCH INSTITUTE elkarteak datu kezagarriak plazaratu ditu munduko biztanleriaren egoerari buruz. Azken urteotako populazioaren hazkundera geldotu egin den arren, aipatu elkartearen aburuz arazo larriak ari dira gertatzen munduko herrialde txiroenetan. Besteak beste, igo egin da hilkortasun tasa eta urritu egin da landatzeko lur kopurua. Mundu zabaleko gobernuak eta nazioarteko erakundeek esku hartu ezean, arazo horien larritasuna areagotu egingen dela iragarri dute.

Duela berrogeita hamar urte (1950) 2.600 milioi pertsona bizi ziren mundu zabalean; gaur egun 5.900 milioi lagun bizi gara; eta berrogeita hamar urte barru (2050) 8.900 milioi pertsona biziko direla iragarri dute. Worldwatch Instituteren arabera, azken kopuru hori da kezagarriena, nahiz eta aurtent lortu den lehenengo aldiz (1949. urteaz geroztik) populazioaren hazkundera geldotzea.

«Populazioaren hazkundera bi arrazoiengatik geldotu da: batetik, jaiotze tasa jaitsi egin delako herrialde aberatsetan; eta bestetik, hilkortasun tasa igo egin delako herrialde txiroenetan», jartzen du Worldwatch Instituteko adituek egin berri duten txostenean. Aipatu elkarteko Lester R. Brown, Gary Garder eta Brian Halweill adituen iritziz, izugarritzko zatiketa dago herrialde aberatsen eta txiroen artean, eta azken herri horietako bizilagunen bizi-baldintzak larriak dira oso.

Hilkortasunak gora egin du

Herrialde txiroetan igo egin da jaiotze tasa; baita hilkortasun tasa ere. Afrikan eta Indian adibidez, munduko herrialde populatuenetan, nabarmen igo da hilkortasun tasa. Baliabideak, ordea, gutxitzen ari dira. Hala, ur gabezia eta lur falta arazo kezgarria dira herrialde horietan. «Nigerian, adi-

BRENNAN LINSLEY / AP

«Populazioaren hazkundera bi arrazoiengatik geldotu da:
batetik, jaiotze tasa jaitsi egin delako herrialde aberatsetan; eta bestetik, hilkortasun tasa igo egin delako herrialde txiroenetan»

bidez, 111 milioi pertsona bizi dira gaur egun. Mende erdi barru, ordea, 244 milioi bizilagun izatera helduko dira; eta landatzeko lurra, berriz, oraingo bera izango da etorkizunean. Pakistanen ere bikoiztu egingo da populazioa, eta pertsona bakoitzeko 0,03 hektarea lur geldituko da», diote Brown, Garder eta Halweillek. Gaineratzen dutenez, lur kopuru bera dute Japoniako, Hego Koreako edota Taiwango biztanleek, eta horrexegatik kanpotik ekarri behar izaten dute kontsumitzen duten laborearen %70.

Worldwatch Institutek jakitera eman duenez, lur faltak labore gabezia, eta, ondorioz, gosea ekartzen du. Hori dela eta, behar baino labore gutxiago duten herrialdeetan haur ugari hiltzen dira gosez edo gaizki elikatzearen ondorioz; «arrazoi horregatik 6 milioi haur hiltzen dira urtean», diote.

Lur faltaren arazoari ur gabezia gehitu behar diogu. Eta edateko ura baino gehiago, uzta ureztatze ura falta da: «Munduko elikagaien %40 ureztatzeari esker lortzen da. Eta ur biltegiak gutxitzen ari direnez, zailtasunak daude behar bezainbeste elikagai lortzeko», dio Worldwatch Institute elkartek. Indian, adibidez, betetzen diren abiadura baino bi bider azkarrago husten dira ur biltegiak. Finean, ur eta lur falta populazio altuaren ondorio dira, eta,

gainera, nahikoa ur eta lur ez edukitzeak okertu egiten ditu populazioaren bizi-baldintzak.

Hies gaitzak ere gogor jo du garapen bidean diren herrialdeetan. «Hiesaren arazoa konponezina da garapen bidean diren herrialdeetan. Zimbabwe, Botswana, Namibia, Zambia eta Swazilandian, adibidez, populazioaren laurdena ihesaren birusak kutsatuta dago. Beharbada, hamar urte barru gaixo guztiak hil egingo dira. Botswanako bizilagunek, adibidez, 44 urteko bizi-esperezantza dute», zehazten dute Worldwatch Instituteko adituek kaleratu berri duten txostenean. Txostenean gaineratzen dutenez, azken 18 urteotan ihesaren birusak kutsatu dituen 47 milioi lagunetatik 14 milioi hil egin dira. Datozen sei urteetan beste 33 milioi pertsona hilko direla iragarri dute.

Nazioarteko erakundeen ardura

Worldwatch Instituteko adituen iritziz, ezinbestekoa da populazioaren hazkuntza handia izango duten herrialdeetako gobernuen eta nazioarteko erakundeen lankidetzak: «Herrialde mehatxatuenetako gobernuak eta nazioarteko erakundeek esku hartu ezean, zulo beltz batean sartuko da munduko populazioa». Izan ere, azken

urteotako hazkundera geldotu egin den arren, oraindik hazten ari da populazioa, eta horrek sortzen dituen arazoak ere bai. «Izugarria da urtero populazioa %3 igotzea; mende baten buruan 20 aldiz biderkatuko da munduko populazioa», uste dute Worldwatcheko Brown, Gardner eta Halweill adituek.

Era berean, ez dute uste munduak pairatzen dituen arazo larri horiei aurre egiteko behar bezalako neurriak hartu direnik. Nazio Batuen Erakundeak 1994. urtean Kairon eginiko bilkuran, herrialde txiroetako populazioaren hazkundera gelditzea eta herrialde aberatsek gastuen hirutik bi beren gain hartzea adostu zuten. Baina akordioak ez dira bete, ez behintzat herrialde aberatsek hartu beharreko neurriak. EEBBek, esaterako, herrialde txiroentzako diru-laguntza kentzea erabaki zuen 1998. urtean. «Diru-laguntza horrekin famili plangintza egin ahal izango zen horren premian dauden herrialde txiroenetan. Baina EEBBeko abortuaren aurkako politikek eragotzi egiten dute hori aurrera eramatea», salatu dute Worldwatch Instituteko adituek. Era berean, garapen bidean diren herrialdeei kanpo zorra barkatu egin behar zaiela diote. «Dirua emakumeak hezi eta famili plangintzak egiten inberti dezaten».

• Ainhoa Oiarzabal •

Jose Sebastian Laboa

ARTZAPEZPIKUA

Laboa monsinorea bere jaioterri Pasai Donibanen, «munduko herririk politenean».

1923ko San Sebastian egunez jaio nintzen, Pasai Donibanen, munduko herririk politenean. Han bertan eman nuen lehenbiziko meza, eta herri zoragarri hau aukeratu dut, baita ere, apaiztu nintzela mende erdia bete dudan honetan ospakizun meza emateko. Erroman eman dut ia bizitza gehiena, baina nire nuntzio karguaren ondorioz, Panaman, Paraguain eta Malta-Libian denboraldi luzeak egin ditut. Guztira 93 herrialde bisitatu ditudan arren, Pasai Donibane da nire lekurik kuttunena. Bizitzaren azken etapari sartua nago, baina bizi-bizi jarraitzen dut.

Gure gizona Vatikanon

Koldo Aldabe

Edurne Koch

EEBBetako Armadak Panama inbaditu zuenean (1989ko abendua) aski ezaguna egin zen Jose Sebastian Laboa pasaitarra. Berari egokitu zitzaion EEBBen eta Noriega diktadorearen arteko gatazkan artekari lanak egitea, Panaman Vatikanonaren nuntzio zela. Laboaren azken nuntziatura ere garrantzitsua izan da, Malta eta Libiako Elizaren ordezkari nagusi bezala, Gaddafirekin buruz buru aritu baita blokeoa hausteko zeregin diplomatikoetan.

B

ERROGEITA HAMAR URTE BETE DIRA APAIZ EGIN zela, eta ospakizun meza jaioterri Pasai Donibanen egiteko etorri zen Erromatik duela egun batzuk. Donostiako arreba baten etxean igaro ditu egun hauek, baina elkarrizketarako zita Pasai Doni-

banen bertan egin genuen, iragan asteazken euritsuan. Mutil koskor zela hainbeste jolas egin zuen kaleetan, gaur ez diote errietarik egiten bihurrikeriengatik. Aitzitik, jendea «monsinore» deituz hurbiltzen zaio agurtzera. Garai haietan, ordea, gutxiak pentsatuko zuten Josetxo hain urrun iritsiko zela, eta are gutxiago artzapezpiku eta nuntzio izatera helduko zela. Ezta berak ere.

«Ni ez nintzen mutil zintzoa. Ez nuen apaiz izateko boka- ziorik. Nire ilusioa mediku izatea zen», aitortu dio EGUNKARIA- ri Jose Sebastian Laboak. Hemezortzi urte inguru zituela, or- dea, «dei bat» entzun zuen. «Etxean nire asmoa azaldu niene- an ezin zuten sinestu. Gogoratzen naiz amak nola esan zi- dan: 'Josetxo, jaio zinen egunean bertan Jainkoari eskaini

«Lau urterako joan eta bizitza osorako geratu nintzen Erroman»

→ nizun, Haren zerbitzari izan zintezan. Baina bide horretatik ez zindoazela ikusita, ez nizun ezer esan nahi izan... Izugarritzko poza eman didazu gaur'. Eta halaxe jarraitu nion bokazioari, gaur arte».

Ikasketak Donostiako marianistetan hasi zituen; handik Gasteizko seminariora joan zen, eta Arabako hiriburutik Kantabriako Comillasko seminariora. Filosofia ikasketak egin ostean Erromara abiatu zen Zuzenbide ikasketak egitera.

Hogeita sei urte zituela apaiztu zen, 1949ko apirilaren 16an. Berrogeita hamar urte geroago Joan Paulo II. arekin gosaldutako eta Vatikanoko basilikan emandako mezarekin ospatu zuen urteurren biribila.

■ Zer moduz aurkitu zenuen Aita Santua iragan apirilaren 16an?

Oso ondo. Buruz erabat argi dabil. Osasunez, berriz, ezin daiteke horrenbeste esan, baina duela hilabete batzuk baino askozaz hobeto ikusi dut. Orduko gaixalduak osatua dirudi.

■ **Vatikanoaren inguruan daramatzaun urte pilo horietan bost Aita Santu ezagutu dituzu. Dena den, zure asmoa ez zen, hasieran behintzat, Erroman geratzekoa.**

Doktoretza bukatu eta egun batera Montini monsinoreak, Paulo VI.a izango zenak, deitu zidan Erromako kurian gera nendin eskatzeko. Hori izan zen hasiera. Cicoguianni kardinala iritsi zen orduan, nuntzio apostolikoa izan zena, eta bere idazkari izan nendin eskatu zidan. Hala, haren idazkari moduan eta Santuen Kongregazioeko -beatifikazio eta

kanonifikazioetarako- ohargile gisa hasi nintzen. Hamabost urte egin nituen deabruaren abokatu gisa.

Hilabete batzuk egin nituen, halaber, orduan estreinatu berri zen Gurtza Jainkotiarreko dikasterioan; mundu osoko apezpiku-batzarren ardura du dikasterio horrek.

Ia beste hamabost urte egin nituen Propaganda Fide Kongregazioaren barruan, Latinoamerikako eskualdearen arduradun.

Propaganda Fide Kongregazioan lanean aritu zen urteetan 93 herrialde bisitatu zituen Laboak; batzuetan astebeteko egonaldiak egin zituen, beste batzuetan hilabete osoak. 1983 arte aritu zen lan horretan, harik eta Juan Paulo II.ak Panamako nuntziaturako ardura izendatu zuen arte. Urte hartako urtarrilaren 6an gotzain izendatu zuten nuntzio kargua har zezan.

■ Panamara iritsi zinen artean ez zen herri iskanbilsua.

Ez horixe. Iritsi eta denbora gutxira, gainera, Juan Paulo II.ak herrialdea bisitatu zuen. Hunkigarria izan zen. Handik gutxira, berriz, EAEko lehendakariak Panamara bisitatu nahi zuela eta, bertako euskaldunekin batzar-afari bat antolatzeke eskatu zidan Garaikoetxea lehendakariak. Nik erantzun nion inon estatuburu bezala harrera egingo bazioten Panaman izango zela. Hala gertatu zen.

■ Istiluak, ordea, berehala hasi ziren.

Bai, eta Elizaren eta agintarien arteko gatazkak ere bai. Estatua diktadura bidean zihoala eta, kristau el-

karteak mobilizatzen hasi ziren. Krisia gogortzen joan zen egunetik egunera, eta

«Noriega fusil bat eta bi granada zituela sartu zen. Zerbeza hotz bat eskatu zidan, eta gero Espainiako presidenteari deitzeko»

motzean

• Goizean jaikitzean lehenbiziko gauza

Seiak aldera jaiki eta bi orduko paseoa egiten dut. Bitarte horretan ariketa fisikoko batzuk egiten ditut. Ariketa fisikoak, dieta orekatua eta ur hotza -dutxu edo bainatzeko- dira osasunaren hirutasun santua.

• Une bat.

Otoitzan ari naizen.

• Liburu bat.

Jaungoikoaren hitza, Testamentu Berria. Horrekin batera Naturaren liburu ireki handi horrek egon behar du irekita.

• 93 herrialdeetan izan zara; leku bat.

Pasai Donibane.

• Ezagutu dituzun Aita Santuen artean bat.

Paulo VI.a mende honetako Aita Santuarik handiena izan da, besteak ahaztu gabe.

• Gaur bertan izendatu behar-ko balute, hurrengo Aita Santua...

Pragako Volf artzapezpikua.

• Gauditu gabe-ko asignatura.

Miserikordia egitea, Jainkoak nirekin izan duen miseriak konpentsatzeko. Hasi berri dudun bizitzaren azken etapa honetan beharrean dauden alde lan egin nahi dut: behar-tsuekin, gaisoekin, espetxean daudenekin...

azkenean Noriega jeneralak estatu kolpea eman zuen.

■ 1989ko abenduaren 20an EEBBetako tropak sartu ziren Panaman. Noriega zuen nuntziaturan babestu zen.

Gogoratzen naiz fusil bat eta bi granada zituela sartu zela. Lehenbizi zerbeza hotz bat eskatu zidan, eta gero Espainiako presidenteari deitzeko, babes politikoaren eskean. Ezezkoa jaso ostean, nuntziaturan babestua jarraitu zuen.

■ Nola joan ziren negoziazioak?

Tentsio handiko uneak izan ziren. Noriega koldar hutsa zen. Nik adierazi nion nuntziaturan zegoen bitartean EEBBetako tropak ez zirela bere bila etorriko, baina ezin nuela ezer egin herritarrek bertan sartzea eragozteko. Gauzak horrela ikusi zituenean bere burua entregatzeko negoziatzen hasteko eskatu zidan. Horren truke nik eskatu nion hitzeman ziezadan ez zuela gerrilla gerrarik hasiko eta mendietan gordetako arsenalak entregatuko zituela.

Negoizazioetan lortu nuen errendizioa ez izatea ez Panamako tropen eskuetan ezta EEBBetako eskuetan ere, baizik eta Miami-ko epaitegiaren eskuetan.

■ ETako lau kide ere babestu ziren nuntziaturan.

Izan ere, beldur ziren EEBBetako tropak sartu zirenean atxilotu eta Espainiara estraditatu zituzten. Venezuelara joan nahi zuten. Carlos Andres Perez presidenteari negoziatu nuen eta hark hegazkin pertsonala bidali zuen Panamara ETako kideak jasotzeko.

Bi egunetan milatik gora lagun hil ziren guda zibila gerarazi zuen sabbatzaileztat jo zuten Panaman Laboa monsinorea. EEBBetako orduko lehendakari George Bush-ek ere zuzenean eskerrak eman zizkion.

ako tropekin negoziatzen

EEBBetako tropak Panaman sartu zirenean Noriega nuntziatu zen. Laboa monsinoreak artekari lanak egin behar izan zituzten soldaduen eta Panamako diktadorearen artean.

Libiako liderrarekin izandako harremanak oso onak izan ziren; oso tratu ona eskaini zidan, eta berak nahi izan zuen neu izatea gainontzeko estatuei mezu hau zabalduko zien arduraduna: 'Komunismoaren mehatxua amaitu da, baina orain mehatxu larriagoa dator Mediterraneoara, fundamentalismoarena'. Gaddafik esan zidan arrisku hori komunismoarena baino larriagoa zela, eta Libia fundamentalismoaren aurka tinko borrokatzen ari zen estatu bakarra zela.

Segituan konpondu ginen ongi, eta Vatikanoren eta Libiaren arteko harremanak oso onak dira.

■ **EEBBen aldetik kritika gogorak jaso zenuituzten, ordea.**

Nik neuk ez dut uste nire aurkako kritikak izan zirenik, maiz eskerrak eman baitzizkidate Panama beste Vietnam bat bihur ez zedin egin nuen lanarengatik.

■ **Libiaren aurkako blokeoa hausteko negoziazioetan parte hartu al duzu?**

Hasierako gestioak egin nituen, bai, baina orain ez nabil horretan, 75 urte bete eta gero nuntziatura utzi egin behar izan baitut. Giroa sortzen aritu nintzen Gaddafik akusatuak entrega zitzen, baina ez EEBBetan edo Erresuma Batuan epaitzeko, lurralde neutral batean baizik.

■ **Vatikanoko kontutara itzul gaitzen.**

Juan XXIII.aren adiskide izan zinen, Aita Santu egin aurretik Pasai Donibanera ere ekarri zenuen. Nolako pertsona zen Juan XXIII.a?

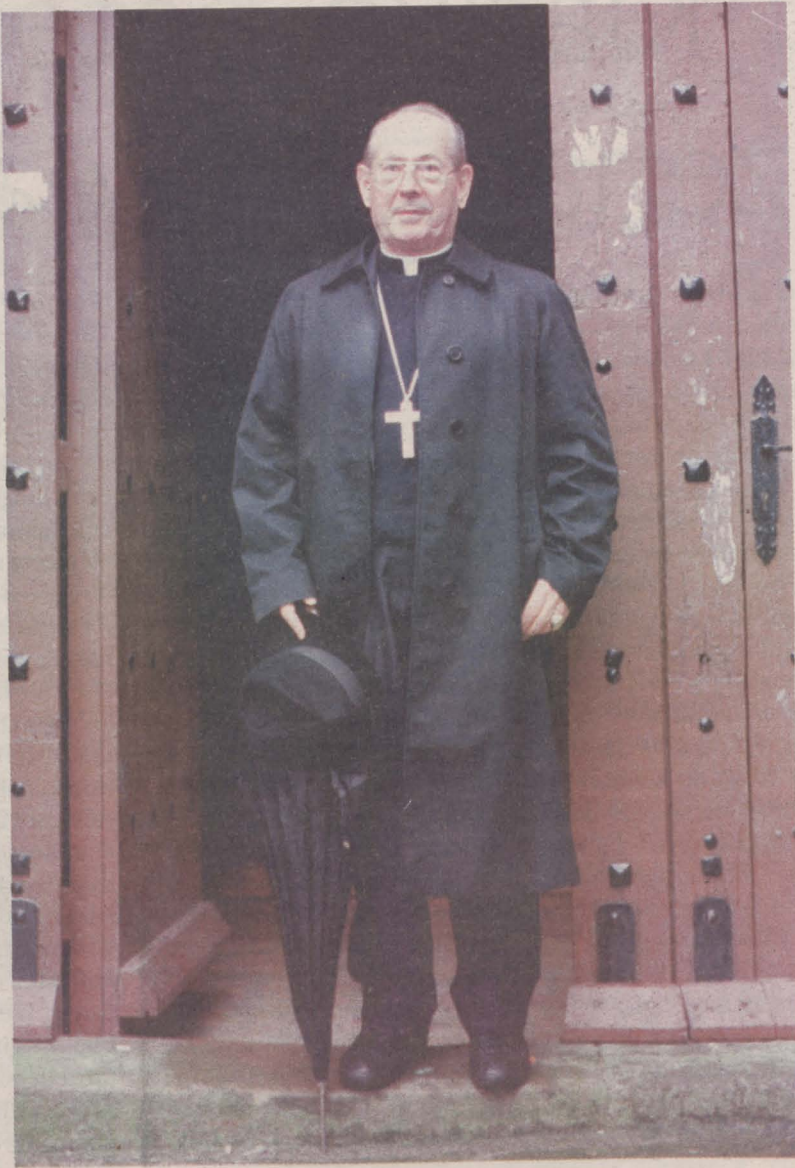
Bai, urte batzuk lehenago ekarri nuen Pasai Donibanera. Oso pertsona zintzoa eta ona zen. Irizpide orekatua zeukan.

■ **Aita Santu izendatu zuten konklabean parte hartu zenuen.**

Cicoguianni kardinalaren idazkari gisa hartu nuen parte. Juan XXIII.a eta biok adiskideak ginen, eta esperientzia pozgarria bizi ahal izan genuen elkarrekin konklabeak iraun zuen hiru egunetan. Bera 15. gelan zegoen eta ni 17.ean. Esperientzia ahaztezina izan zen.

■ **Vatikanoan azken 50 urteotan eklesiastikoki bizi ahal zen guztia bizi izan duzula esan izan duzu.**

Eta hala da. Jasokundearen proklamazio dogmatikoan parte hartu dut. Pio XII.aren heriotzaren osteko konklabean parte hartu nuen; Vatikanoren II. Kontzilioan parte hartu dut; garrantzi handiko bi dikasteriotan lan egin dut; 67 bikarritza apostolikoren izendapenak egin ditut.

«Gaddafi eta biok segituan konpondu ginen ongi. Vatikanoren eta Libiaren harremanak oso onak dira»

tut. Rossi kardinalaren idazkari bezala 93 herritan ibili naiz... Panamako, Paraguaiako, eta Malta-Libiako nuntzio apostoliko izan naiz.

■ **Focolare mugimenduko kidea zara. Zeintzuk dira mugimendu horren oinarriak?**

Latinamerikan izan ditudan esperientzien artean indartsuena mugimendu horrekin harremanetan jartzea izan da. Gaur egungo Elizari Espiritu Santuak eman dion dohainik handiena izan dela uste dut nik. Clara Lubitch izeneko emakume santuak irekitako bideari jarraitzen dio mugimenduak. Lau milioi kide dira gaur egun, eta horien artean 120.000 kontsagratu.

Mugimenduen ezaugarriak dira Kristoren Testamentua oinarritzat eta inspirazio iturritzat hartuz bizitzea eta Jainkoaren hitza zabaltzea. Batasuna du helburu, familiara, adiskidetasunarena, gizartearena, elizena, sinesgabeena... Maitasuna du beste oinarri, batak bestea maitatzea.

■ **Zer da, oinarrietara itzultzea edo?**

Horixe da, bai.

■ **Nola ikusten duzu orain Elizaren etorkizuna?**

Baikor nago. Oinarrietara itzultzeko joera indartzen ari da, eta horrek izugarritzko bultzada emango dio berriro ere kristautasunari. Kristautasunaren hastapenetik sekula ez da hain gertutik bizi kristautasuna sinestunen artean.

Mugimendu hauek, txikiak izan arren kristautasun benetako hau bizi dutenek, kristautasunaren esentzia bera erakusten dute. Horregatik naiz baikorra etorkizunari begira.

■ **Vatikanotik nola ikusten dira mugimendu horiek?**

Aita Santuak asko maite ditu mugimendu horiek, eta bultzatu egiten ditu. Esperantza handia du mugimendu horietan.

■ **Aita Santuak kapitalismo basatia eta komunismoa parekatu egin ditu.**

Kapitalismo basatia marxismoa bezain kaltegarria da, biek gizakia unibertso zentroa kentzen baitute. Gizakia kreadorearen zentroan dago. Gizakia objektu bezala hartzea, askotan gertatu izan den bezala, gizakia bera ezeztatzea da. Gizakia Jainkoaren irudia da; gainontzeko guztiak gizakiaren zerbitzura egon behar du, eta gizakia Jainkoaren zerbitzura. ■

Ondojan ■ Juanito Kojua jatetxea (Donostia)

Juanito Kojua jatetxea. Kaia kalea, 14 - 20003 Donostia - Tf: 943 4 20 1 80. **Jantokiak:** bat, kale-mailan (40-50 lagun), beirate, altzari eder eta gustu handiz apaindua; sotoan bestea, txikia. **Laguneko prezioa:** 6.000- 8.000 pta., 240-320 lib. **Sarrerak:** 20 aukera, era askotakoak (txerri eta ahatekiak, itsaski-entsaladak, arrain eta itsaski zopak, barazkiak). **Itsaskiak:** 7 aukera (ostrak, almejak, ganbak, mixera, langosta). **Arrainak:** 16 aukera (erreboiloa, bisigua, bakailaoa, xapoa, legatza, kokotxak...). **Haragia:** 6 (abelgorri- edo arkume-txuleta, azpizuna, entrekota...). **Ehiza:** 5 (oilagorra -sasoian-, fisaia, usakumea, usoa...). **Postreak:** dozena postre polit, denak etxeakoak. **Eguneko iradokizunak:** atun-mendrezka (2.400), mero-mendrezka (2.700), zigalak (2.700), antxoak (1.100), ziza zurien arrauzkia (2.600), orburu naturalak (1.300), baba txikiak (1.800), zaintzuri freskoak (1.700). **Eguneko otorduak:** 2.000 pezeta inguru (80 libera). **Kalitate-kopuru-prezioa:** ongi. Eskaintzaren luzera ordaintzen da bereziki. **Hizkuntza:** zerbitzari euskaldunak, profesional onak, oro har; karta, euskaraz, espainolez, frantsesez eta ingelesez; iradokizunak, espainolez bakarrik. **Sukaldaritza:** tradizionala, klasikoa, gehiegi landu gabea. Lehengaia da nagusi. **Aipatzeko alderdiak:** altzari landu zoragarriak, jaki-zerrenda luzea, arrain freskotan espezializatua aspalditik. **Zaindu beharrekoak:** sukaldetik datorren burrunda itogarria, mahai gehiegi, zerbitzarien abiada biziko pasadak, kaxoiak irekitzeko bezeroen mahaia oztopo.

Produktua

'Mayte' basurde-burua

Grupo Eroski, Elorrio (Bizkaia). Pisu garbia: 230 g. Prezioa: 205 pezeta, 8 libera (kiloko, 890 pta., 36 lib.). Osagaiak: behikia, indioilarkia, gatza, almidoia, hirugiharra, espeziak, ura, egonkortzaileak, zapore-indarkaria, antioxidatzaileak, kontserbatzaileak. Testu osoa, espainolez bakarrik.

Plastikozko zorroan zortzi xerra ederki atondurik, itxura zuri-gorrixka erakargarria zuen produktuak bere bitrina hotzean. Sobrea irekitakoan, neurriei zegokien akats bat bilatu genion: guztirako lodiera 12 milimetrokoa zenez, xerra haiek milimetro eta erdi ziren, potoloegiak inondik ere.

Basurde-burua moldetan egosteko, goialdean urdaxerrez osaturiko estalkia jartzen da, ezerk alde egin ez dezan bertatik. 'Mayte' horrek estalkia ere lodia egin dio gure ustez (6-7 mm. arte-rainokoa). Osagaien tartean, indioilar nahiz behiarenak izan, kartilagoak jartzeari kontu objektiboa ez deritzogu bidezko. Ahoan sartutakoan, ukituaren latzak eta zapoaren gezak salatzen dute firmak etiketan aitortu ez duen iruzurra.

Kalitate-prezio-kopurua: maila ertainera iristeko asko falta.

osagaiak. Ederki, batenaz beste.

Bi kafe pattalek (500) eta zigarroaren tamainako puruxoak (225) eman diote bukaera bazkariari. Kalean, pasioan ibiltzeko giro aproposa. Beste batean asmatuko dugu.

• Edorta Agirre •
DONOSTIA

Klasiko baten izenaren atzean...

DUELA BERREHUN bat urte paretik pasa zen Izurungo arpoilaria, balea Labantxan zela. Eta ehuntxo urte direla, arrantzale, arotz, barrikagile eta sare-jostariak zebiltzan egunero, kaitik plazara eta plazatik kaira. Orduz geroztik dario, nonbait, Kojuari arrain freskoaren lorratza. Jateko garaian bazegoen (Hasier, aspaldiko) hirutasun santu bat Parte Zaharrean: Nicolas, Salduba eta Kojua ziren muturfinen *sancta sanctorum* edo horrelako zerbait.

Eskaparate orbanga-be eta aparkaleku pribatu den Donostia eder bezain probisionaleko erdialdera iristea lortuz gero, Molla eta Kusti plazaren erdibidean dagoen jatetxe honetarako eskailera bakarria igo eta apainkuntza serio, dotore, goxoak magalduko zaitu. Kojuan zaude. Arduradunak harrera espainolez egingo dizu, baina euskaraz erantzunez gero, hark ere horrela segituko dizu mahairaino.

Aulki erosoetan eseri, mantel-zerbiletari zuriak aintzat hartu eta, handik bost minutura, frantsesa eta italiarra bakarrik inguruan, gurinezko kizkurrak ogi kurruskarian (300 pta.) igurtzi ondoren, karta ekarri du zerbitzari atseginak. Arraina ederki lagunduko duelakotan, sagardoa (Ergobiako 'Herreroneko' bi botila, 1.100) edango dugunez, ardo-kopak kendu eta baso zabalak pausatu ditu. Aurreneko botila ekarri eta -hau Donostia da- hotz-hotza zegoen (bigarrena ere bai).

Eskaria egitetik 14 minutura (horietatik bederatzi, Kontxako barandilaren hainakatzogarren erreproduktioari begira egon gara, begia sendu ezinik) ekarri du aurrenekoa: Tuterako (hala zio-

en kartak) bost esparrago freskoak, bere maionesa eta guzti (1.300). Latakoak sekulako maila lortu duenez, alde handiegia ez dago haren eta honen artean: ahoratu ondorengo atze-gustu mikatxuabea izan liteke honen bereizgarri onetako bat. Bestea, ahoan bueltaka zebilen haria. Ongi, dena den, ia garrazkinik gabeko maionesak doidoi lagunduta.

Baxera aldaturik, ziza zurien arrauzkiarekin (2.600) etorri da zerbitzaria: berariazko platertxoan, tenperatura egokian eta ogi frijiki pare baten apainketaz hornitua, ia usainik gabeko ziza ttiki-ttikiak zituen zehazki prestaturiko jakiak. Betiko hutsunea: bidezko ote da 2.600 pezetako arrauzki baten lehengaletako bat (arrautza) arrunta izatea? Zenbat kostatzen dira arrau-

tza onak? Zergatik ez egin mila duro erdiko plater hori arrautza bikainekin? Plateraren hondoan zebilen legartxo edo txintxarri txikia ez dugu aipatzeko gaurkoan.

Izokina eta lengoradua

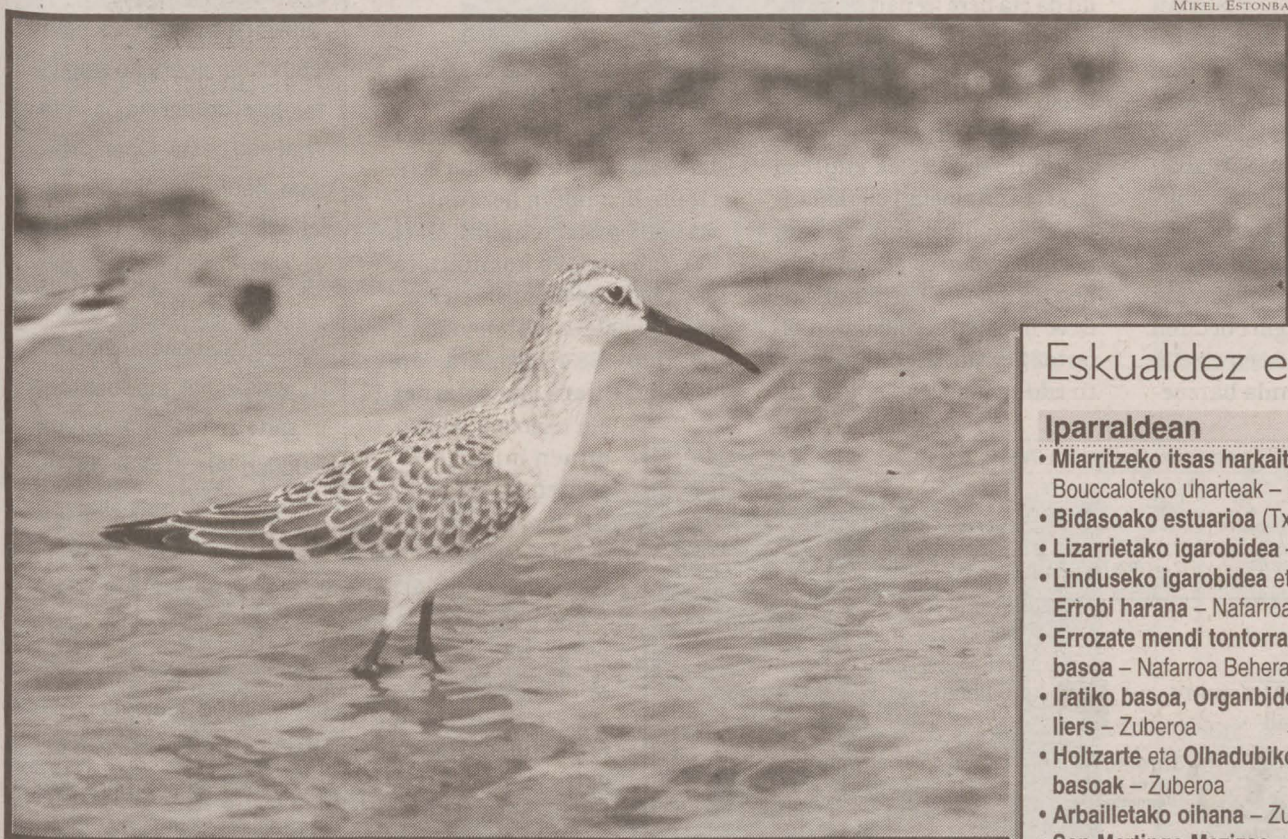
Berriro ere baxera eta kubiertoak aldatu eta, lupina eta beste zerbaiten ezean, sukaldaritza klasikotik jaki bat eta ez horren tradizionaletik beste bat dasta genezan, eskatuak genituen papilot eran prestaturiko izokina (1.900) eta *meunière* lengoradua (2.200) utzi ditu mahaian zerbitzariak. Izokina biltzen zuen aluminiozko paper harrotua mahaian ireki du kamarerak: jokaera hau oso berezkoa ez den arren, aurreneko usain-eztandaren lekuko zuzen izatea eskertu dugu. Ederki

orekatua zetorren arraina, kardabera-ziza, ganba eta tomate txikien lurrinekin. Lastima gatza botatzea zeharo ahantzia. Berdin dio, gatzontzia langile adeitsuak ekarri digu eta. Ederki zegoen, izokina, edonola ere.

Bezera asko kanpotarrak direla -hortaz, gurearen berri ez dutela- jakinik, tentu handiz eskaintzen dute postreen karta jakia amaitutakotan. Etxeko postreen dastaketa (1.300) eskaturik, plater zabala apaindu dute ijito-besoa (ijito alarguna), ardotan eginiko udarea (zoragarria), sagar-budina (ederra), aingeru-torrada (hiztegian kontsultatu dut gorringoz eta al-mibarrez osatzen den flana-ren antzeko horren ordain hau) magurdi-saltsan, gaztata (lehorxea, aukeran) eta urez ahuldutako txokolate-dun petits choux hotzak ziren

Hegaztientzako zonalde garrantzitsuak Euskal Herrian

Birdlife elkarteak hogeita bost zonalde bereizi ditu

MIKEL ESTONBA

EUROPAN HEGAZTIEN DEFentsan dagoen elkarte ezagunena Birdlife dugu, zailantzarik gabe. 80ko hamarkadan gero eta nabariago zen kontinente osoko hegaztien eta beren ekosistemen egoera larritzen ari zela. Horregatik, aipatutako elkarteak Europako lehen inbentarioa argitaratu zuen 1989an, *Important Bird Areas in Europe*, egoeraz hobeto jabetzeko eta haien aldeko neurri zorrotzagoak abian jartzeko. Lehenengo katalogo hartan 32 estatutako 2.444 IBA edo Hegaztientzat Zonalde Garrantzitsu jaso ziren. Ondorengo urteetan, nazioarteko elkarte horrek estatuzko katalogoak egiteari ekin zion, eta horrela, 1990ean Espainiakoa agertu zen, eta 1993an Frantziakoa. Geroztik, hasierako zerrendak handitu dira, eta dagoeneko asko dira edizio berrietan jasotako euskal naturguneak. Hegaztientzat Zonalde Ga-

arrantzitsuak Zaintzeko Programek hasieratik kriterio oso zientifikoak eta zehatzak markatu zituzten, zonalde baten garrantzia aldarrikatzen denean hau era objektibo batean erakuts dadin. Kriterio horiek erabiliz, hegazti espezie batentzat edo batzuentzat beharrezkoak diren zonaldeak identifikatzen dira, ondoren haien babesaren aldeko. Aldi berean, aukeraturako zonalde guztiek Europa osoan zabalitzen den sare bat antolatzen dute. Birdlife inguru bat bere zerrendetan jasoz gero haien babesaren aldeko ekimenak burutzeko konpromisoa hartzen du bide batez. Inguruaren segimendua ere egiten du

25 Euskal Herrian Jakina denez, hor ez daude diren guztiak, baina garbi dago direnak zergatik dau-

den. Lurraldeen arabera banaketa oso desberdina da. Dudarik gabe, HZG gehiago duen lurraldea Nafarroa da, hamar Nafarroa Garaian eta bi Beherean. Aberastan hori Birdlife ere onartzen du bere azalpenetan, eta Nafarroak «hegaztientzat interes berezia» duela azpimarratzen du. Dena dela, lurraldeen tamaina kontuan izanik, aberatsena Zuberoa dugu, lau HZGrekin. Araban lau ditugu, Lapurdin hiru eta Bizkaiak eta Gipuzkoak HZG bana dute. Azkeneko hauetan kontuan izan behar dugu Bizkaikoa oso handia dela: Urdaibai (4.000 hektarea); horren arabera, zerrenda hauetan agerpen txikiena duena Gipuzkoa izango litzateke, Txingudiko Badiarekin (525 hektarea). Beste datu azpimarragarria, gure herriaren desegituraketaren ondorio zuzena, zenbait naturguneren aipa-

Eskualdez eskualde

Iparraldean

- **Miarritzeko itsas harkaitzak:** Ronde eta Bouccaloteko uharteak – Lapurdi
- **Bidasoako estuarioa** (Txingudi) – Lapurdi
- **Lizarrietako igarobidea** – Lapurdi
- **Linduseko igarobidea** eta **Aldudeko Errobi harana** – Nafarroa Behera.
- **Errozate mendi tontorra** eta **Oriongo basoa** – Nafarroa Behera
- **Iratiko basoa, Organbidexka** eta **Eska liers** – Zuberoa
- **Holtzarte** eta **Olhadubiko arroilak** eta **basoak** – Zuberoa
- **Arbailletako oihana** – Zuberoa
- **San Martingo Mazizoa** – Zuberoa

Hegoaldean

- **Las Cañas aintzira** – Nafarroa
- **Etxauriko harkaitzak** – Nafarroa
- **Gorramendi** eta **Itsusi mendiak** – Nafarroa
- **Orreaga-Irati-Abodi mendizerra** – Nafarroa
- **Areta, Artxuba** eta **Zarikieta mendiak** – Nafarroa
- **Leire, Illon** eta **San Migel mendizerrak** – Nafarroa
- **Izaga harkaitza** – Nafarroa
- **Pitillas aintzira** – Nafarroa
- **Bardeak** – Nafarroa
- **Belagua** – Nafarroa
- **Gernikako itsasadarra** eta **Ogoño lurmuturra** – Bizkaia
- **Gaubea** – Araba
- **Salbada mendizerra** – Araba
- **Sobroneko arroila** – Araba
- **Izki mendiak** – Araba
- **Bidasoako estuarioa** (Txingudi) – Gipuzkoa

men bikoitza izango litzateke. Hori gertatzen da, esaterako Txingudirekin, baina baita ere Iratiko basoarekin eta Belagua-Holtzarte inguruekin. Aipatzekoa da halaber batzuetan zenbait naturgune beste herrietakoekin batera aurkeztu direla, esaterako Bardeak, Sobron, Pitillas edota Salbada mendatea. Horrela babestuago egongo balira...

• Joxerra Zabala •

Jakingarria

Iparraldeko zoikaztegiak

Urez betetako lurri deitzen zaie horrela; bertan materia organikoa pilatzen da, eta oso ekosistema berezia eta ezezaguna sortzen du. Sarritan erabiltzen dira lorazaintzako lurra ateratzeko eta hori da, alegia, duten arrisku handiena. Hori dela eta, Life programaren barruan Frantziako zoikaztegien mapa bukatu berri dute. Lan hau Espaces Naturels de France-ko koordinatu du eta, orokorrean, zoikaztegiak dituzten lurraldeetan bi kategoria ezarri dituzte: zoikaztegien dentsitate handia duteN lurraldeak eta dentsitate txikikoak. Iparraldea dentsitate txikiko bezala agertzen da eta dauden zoikaztegi gehienak Pirinioetako inguruan daude. Lanaren egileek, zonalde hauetako gehienak babestu gabe izanik, estatuko Hezeguneen Planaren barruan sartzea eskatu dute. Informazio gehiago 0238770283 telefonoan.

Taldeak

Txingudi Ekologia

Hendaiko talde berri honek bazkideak egiteko kanpaina bati ekin dio. Lan eremu bezala bi aldeetako herriak ditu, Bidasoaren ingurukoak (Urruña, Biriatu, eta Txingudiko hirurak). Helburu bezala izadiaren babesa eta mugimendu ekologista indartzea azaldu dituzte. Urteko kuota 50 liberrakoa da eta familientzat 60koa. Informazioa eskatzeko: B.P. 256. 64702-Hendaia.

Argitalpena

Neguko 'Matxinsaltoa'

Bizkaiko aldizkari honen azkeneko zenbakiak EAren ingurumenari buruzko oso artikulua kritikoa dakar. Horrez gain, eduki gehienak janari transgenikoei buruzkoak dira. Ondo. 300 pezeta. Eskatzeko 94-4790119 telefonoan.

info

Villenako hiri digitala

Infoville, giza komunitate birtuala

IRAGAN ASTEAN INTERNETEN bidezko unibertsitatearen aukeraz jardun genuen, eta oraingoan gizarte telematikoko oso baten saiakera aztertuko dugu. Valentziako Villena hirian duela ia hiru urte abiatu zen Infoville proiektua izugarri hazi da eta arrakasta ukan du biztanleen artean. Berriki, hiri digital hau arlo, udalerrri eta etxe gehiagotara zabaltzeko asmoa duen Infoville 2 aurkeztu da.

Mediterraneotik haize digitalak datoz aspaldion. Katalunian telematikaren aurrerapenaren erakusgarri badugu Universitat Oberta aitzindaria, Valentzian Infoville proiektua gizarte telematikoko oso baten saila ari da egiten 1996tik.

Generalitateak bultzatuta, sare telematikoko izugarri hazten ari zirela ikusita, saia bat egin zuten Villena hiria hartuta, 32.000 biztanlekoa.

Milaka etxetan ordenagailuak jarri eta intranet bat osatu zuten. Finantzaketarako laguntza ederrak eman zituzten, biztanleek ordenagailuak eros zitzen, eta 1.300 kilometroko zuntz optiko sare bat zabaldu zuten hirian. Udaletxe birtualaren zerbitzua zen orduko beritasun nagusia. Ohiko eskakizunak, ziurtagiriak eta udaletxe batean egin ohi diren paperak egin zitezkeen etxetik mugitu gabe. Denda batzue-

tan erosketak agintzea, telebana lortzea eta telebanka zerbitzuak erabiltzea izan dira ordudunak erabilienak.

Alabaina, denborarekin, esperientzia hazi da: Infoville inguruko beste herrietara zabaldu da eta bere izenari beste info batzuk gehitu zaizkio, hura osatzen dutenak. InfoCole-ikastetxeak lotzen ditu, hauek teknologia berrietan sar daitezzen. InfoMarket-ek enpresa txiki eta ertainetan merkataritza elektronikoa bultzatu du, eta InfoSenior-ek adineko jendea teknologia berrietan sartzea. InfoMed zerbitzuaren bitartez herriarrek ordua eskatu edo sendagileak aukera di-

tzakete. Azkenik, InfoCampus-en bidez, unibertsitateak birtualki biltzen dira eta ikasketak telematikoko egiteko aukerak badira. Gainera, Infovilleko erabiltzaileek Internetarako sarbide azkar bat badute.

Komunitate osoa bildu nahi

Lehengo Infovillen udaletxe birtuala garrantzitsua zen. Orain, biztanleen hezkuntzari, udal gehiagoren biltzeari eta Valentziako komunitate osoa bilduko duen sarea sortzeari ematen zaio lehentasuna, Infoville ondo atera den seinale. Bitartean, Internet eta telebista biltzen dituen Infoville TV sortzen ari da, baita La Ciudad de las Artes y las Ciencias-en bertsio digital bat. Baina Infoville ez da bakarrik; hiri digital gehiago, badira Europan, hala nola Amsterdam. Horregatik, esperientzia horiek biltzeko, Euroinfoville sortu dute zenbait estaturen artean. Informazioaren gizartea gero eta hurbilago dago.

Infoville
<http://www.ovsi.com/infoville>

eztabaida

Euskal ISOC baten beharraz

Euskal ISOC bat?

Duela egun batzuk «Hemen zaudete azkenean euskaldunak ere» esan zion euskal domeinuaren aldeko kanpaina bultzatzen dabilen Igor Aiesta-

ran euskaldunari katalan baktek. Domini .ct per a Catalunya-ko Ricard Vaque hainbeste poztu zen azkenik falta ziren euskaldunak heldu zirelako.

«Berandu baina seguru» ezin erantzun, ez baita segurua hainbat arlotan inoiz helduko garenik. Nazio bezala Interneten agertzea horietarik bat da. Azken hilabeteotan euskal internautok hurbil ditugun katalanen eta galiziarren aldean ditugun gabeziak aipatu ditugu: Vilaweb edo Vieiros bezalako Euskal portal baten falta; Explorer ez den nabigatzaile euskaldun baten falta, Navegador edo Xis bezala; Sistema eragile libre euskaldunen falta... Gabezia horietan euskal domeinuaren aldeko eskakizuna konpontze bidean da, baina horrekin oso lotuta dagoen beste baten falta sumatu dugu: ISOC baten falta.

Internet Society (ISOC) herrialde guztietan ordezkari-tzak edo, hobeto esan, tokian tokiko ISOC taldetxoak dituen nazioarteko erakundea da. Estatu ez diren Katalunian eta

Galizian badira -baita Andaluzian, Aragoian eta Valentzian ere- ISOCen ordezkari taldeak. Nazioartean, oso funtzio garrantzitsua du ISOCek, sarearen norabidearen gaineko erabakietan eragiten baitu; baina eremu lokalean ere erabiltzaileen elkarte bezala aritzen dira. Estatuetan diren erabiltzaile elkarteetan bat bera ere Euskal Herrikoa ez dela kontuan izanik, ez al litzateke komenigarria izango halako elkarte bat sortzea? Galdera hor uzten dugu. Galiziarren gunean dioenez, euskal ISOC bat eratze bidean da baina guk ez dugu inon aurkitu horren gaineko informaziorik.

- ISOC
<http://info.isoc.org/>
- ISOC Catalunya
<http://cat.isoc.org>
- ISOC Galiza
<http://www.empresas-galicia.com/isoc-gali/Welcom.html>

Webguneak

Susa online

Interneteko lehoa ireki berri du Susa argitaletxeak bere argitarapenen berri emateko. Zerbaiten bila bagabiltza, egilea edo liburua aurkitzeko hiru aukera ditugu: egileak, liburu guztien zerrenda eta bildumak. Liburu jakin bat aurkitu eta bertan klik egin ostean, hor agertuko zaigu liburuaren irudia eta pasarte bat edo beste. Opari moduan, badira aspaldi ateratako edo argitaratu bako zenbait libururen edizio osoak. Euskara ez den beste hizkuntza zenbaitetan badira poema zatiak eta liburuen pasarte zenbait erakusgarri moduan. Aipatzekoa da RealAudio sistema baliatuz hainbat gauza entzuteko ematen diguten aukera. Bertan aipatzen diren liburuen pasarteak eta olerki zatiak dira, egileen ahotsetan. Alabaina, hauek entzuteko ez da RealPlayer programa erabiltzen, nabigatzaileen bertsio berrietan erabiltzen den Real plugin-a baizik.

Susa Literatura
www.susa-literatura.com/

'Consumer' aldizkaria online

Eroski taldeak argitaratzen duen Consumer aldizkariaren edizio elektronikoa duela hilabete batzuk zabaldu zen. Orain, diseinua eraberriturik dator eta hiru hizkuntzatan: gaztelania, valentziera eta euskara. Hasierako orrialdean hizkuntza bat aukeratzeko gero, hizkuntza horretan agertuko zaigu zenbaki horren edizioa oso-osorik. Hala ere, webguneak duen bilaketa tresnan zerbait bilatuz gero, makinaren erantzunak erdaraz jasoko ditugu. Euskarazko aldean, berri batzuek jatorrizko erdal izenburua dakarte nabigatzailearen goialdean, erdaratik itzulpenak diren seinale.

Consumer
<http://www.consumer-revista.com>

ZURE DENDA BIRTUALA

www.jalgi.com/megadenda

KARIM SAHIB / EPA

■ Lehen bainua hiri berriko lakuan

Irak iparraldeko herritar batzuek iragan asteazkeneko egun beroan gogotik eskertu zuten Bagdadeko agintariak inauguratu zuten Thar Thar hiri berriko lakuan hartutako lehen bainua. Arropa eta guzti bainatu ziren arren, ederki freskatu ziren. Saddam Hússein 62. urtebetez egunean inauguratu zuten hiri berria.

■ Hiru poloak konkistatuta

Espainiako telebistako *Al filo de lo imposible* programako kideek iragan asteazkenean lortu zuten Ipar Poloraino iristea. Hala, Lurreko hiru poloetara (Ipar eta Hegokoak eta Everest mendia) iritsi den lehen telebista taldea da TVEko programa horretakoa. Jakako Goi Mendi Eskolako kideekin batera heldu ziren Ipar Polora.

TVE / EPA

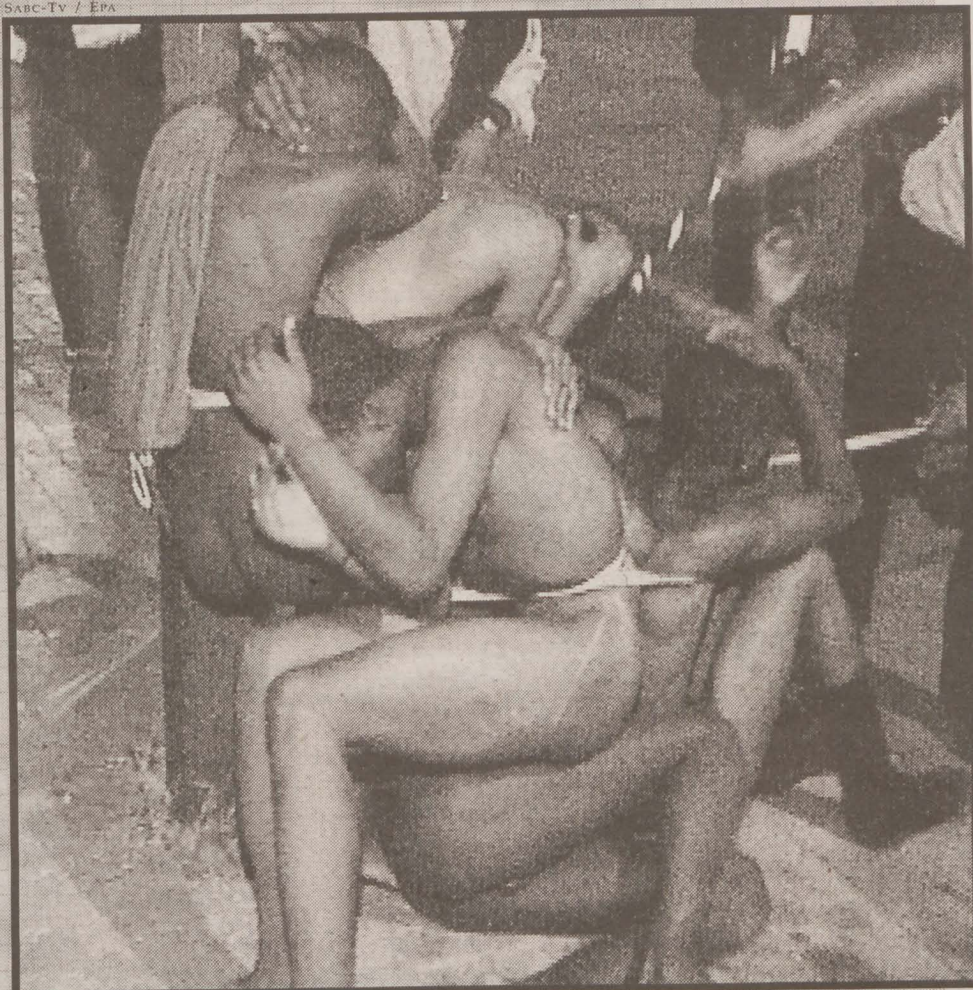
■ Etxe berrian gustura

Teddy, hemeretzi urteko hartz polarra, etxe berrira ongi egokitu dela dirudi. Joan zen apirilaren 29an iritsi zen Alemaniako zoo batetik Frantziako Valence hiriko Peaugres parkera. Leku aldaketak ez dio arazo larregirik eragin 480 kiloko animalia puska honi. Lehen bainuak ere hartu ditu parkeko uretan.

PATRICK GRADIN / AP

SABC-TV / EPA

■ Justizia euren eskuetan

Hego Afrikako Lurmutur Hiriko auzokide batzuek Justizia euren esku hartu eta hamasei urteko neskato bat bortxatu zuten. Gertaera horren inguruan lau lagun atxilotu, epaitu eta zigortu dituzte aste honetan. Hego Afrikako Telebistak iragan asteartean eman zituen zigorraren gainera irudiak. Delinkuentzia eta krimen ugari gertatzen dira Hego Afrikan, eta horiek denak jazarri eta epaitzeko biderik ez du Justizia arruntak. Hori dela eta, hainbat auzotan tribunal popularrak antolatu dituzte.

■ Hauteskunde ospakizun berezia

Mexikoko Unibertsitate Politeknikoko ehunka ikaslek 30 autobus publiko *bahitu* zituzten asteazkenean, egun berean Unibertsitate hartan ikasleek egin zituzten barne hauteskundeak ospatzeko. Ikasleek hiria-
ren erdikaldea okupatu zuten, eta trafiko arazo ugari eragin zituzten.

ELIZABETH DALZIEL / AP

Ororen gaineretik, euskaltzalea

RESURRECCION MARIA AZKUE ABERASTURI 1864ko abuztuaren 5ean jaio zen Lekeition. Aita Eusebio Mariak eta ama Maria del Carmenek hurrengo egunean bataiatu zuten seme jaio berria.

Humanitate ikasketak 1873an hasi zituen Ignacio Goikoetxea apaizarekin, eta hiru urtera Lekeitiko Itsas Eskolara probak gainditu zituen. Osaba eta aita ponteko Ramon Aberasturirekin ontziz egindako bidaia batean hila ekaitz handia egin zuten, ezen Azkue gazteari itsas afizio guztiak amaitu baitzitzaizkion. Bere bokazioa itsasoa-rena ez bazen ere, ikasketak amaitu egin zituen 1878an. Ordurako aita hilik zuenez, anaia Alfonsok diruz lagunduta Bilbon ikasketak egiten jarraitzeko bidea izan zuen. Arteetako Batxiler titulua eskuratu zuen 1881ean. Bilbotik Gasteizko seminariara joan zen, eta han Filosofia eta Teologia ikasketak egin zituen. 1885ean, berriz, Salamancan egin zituen ikasketak gehiago. 1888ko uztailean apaiztu egin zen eta irailan eman zuen lehen meza bere jaioterrian.

Ordurako, Bizkaiko Foru Aldundidak Ikasketa Ertainetako Instituturako Euskara Katedrarako oposizio deialdia egin zuen. Azkue kargu horretarako aurkeztu zen, Sabino Arana, Miguel Unamuno, Luis Iza eta Pedro Alberdirekin batera. Azkuek *Gran kanton Arrantzaleak* legenda eta euskal gramatikari buruzko zati batzuk aurkeztu zituen oposizio lehiaketara. Epaimahaiak, gehiengo handiz, Azkueren alde bozkatu zuen. Urte horretan bertan hartu zuen katedra Azkuek, eta 1903-04 ikasturtea arte iraun zuen bertan.

Katedradun zela, euskara hutsezko eskola bat sortzeko gogoak izan zituen, eta horretarako Ikastetxe eskola sortu zuen 1896an. Hiru urtez egon zen Ikastetxeren arduradun gisa.

Euskara, gramatika, folklorea eta musika gaztetatik interesatu zitzaizkion Azkueri, eta horietan sakontzeko lanetan jardun zuen bizitza osoan. Diotenez, bere diru guztia liburuak erosteko eta kanpora bidaiatzeko xahutzen zuen Azkuek. Espainia, Frantzia, Alemania eta Belgikara joan ohi zen euskarazko dokumentuen bila eta musika ikastaroak hartzera, Azkueren beste bokazio nagusia musika baitzen.

Abertzalea zen, eta EAJren barruan ere ibili zen, baina afiliatu eta sei hilabetera alderdi-rik irten zen edo bota egin zuten

—ez dago oso argi—. Azkuek Lekeition estreinatu nahi zuen musika obra bat estreinatzeko alderdikideek jarri zituzten eragozpenak zirela medio.

Horrek ez zion eragotzi, ordea, euskararen gainean ikerketak sakontzeko egitasmoak burutzea. Mende bate-rik besterako itzuli horretan euskararentzat akademia bat sortzeko izan ziren saioekin bat eginez, Azkue 1909. urtetik aurrera buru-belarri sartu zen akademia hori sortu ahal izateko helburuan. Euskara-Gaztelania hiztegia egingo zuen eta euskararen ortografia arazoak konponduko zituen akademia nahi zuen Azkuek. Baina Bizkaiko Foru Aldundia 1918. urtera arte ez zen gainontzeko foru aldundiekin harremanetan jarri egitasmo hori burutzeko.

Euskaltzaindiko lehendakari

1918an Oñatin egin zen Eusko Ikaskuntzako lehen biltzarrean estatutu batzuk onartu ziren, eta Hegoaldeko lau diputazioek Euskaltzaindia finantzatzeko konpromezua hartu zuten. Lehenbiziko lau akademikoak hautatu zituzten: Azkue, Arturo Kanpion, Luis Eleizalde eta Julio Urkixo; bi bizkaitar, gipuzkoar bat eta nafar bat. Azkue lehendakari izendatu zuten, eta kargu horri eutsi zion hil zen arte.

Ordutik aurrera, hizkuntzaren ikerketa sakona egiten eman zituen urteak Azkuek, eta Europara joaten ibili zen euskarari buruz handik eta hemendik gorderik zeuden agiriak bildu eta aztertze-ko asmoz. Euskaltzaindiko lehendakari izateaz gain, 1905ean Pa-

risko Linguistika Elkarteko kide izendatu zuten, 1922an Errusiako Zientzi Akademia-k kide, eta 1928an Espainia-ko Real Academian sartu zen.

Gizon handi eta pisuduna —bere hankek ehun kilotik gora jasan behar zuten—, itxura ondo zaintzea atsegin zitzaien, eta jantziak enkarguz ekartzen zituen Alemaniatik. 35 urte zituela herri hartara egin zuen bidaia batetik aurrera sudur-hautsa kontsumitzen hasi zen, eta hori ere enkarguz ekarri behar izaten zuen. Puruak erretzen, berriz, 80 urte beteak zituela hasi omen zen.

1951ko gau batean, Euskaltzaindiko egoitzatik irten eta etxerat zihoala ibaira erori zen. Lagun batek atera zuen ibaitik, ustez inolako kalte larririk gabe. Hori zela eta ez zioten sabela garbitu, nahiz eta ordurako Nerbioi ibaia kutsatua egon. Baina gauzak okerrera joan ziren. Enteritisak jota hil zen azaroaren 9ko arratsaldeko sei eta erdietan.

Azkuek hainbat arazo izan zituen Sabino Aranarekin eta haren eskolaren jarraitzaileekin. Beti egon zen aurrez aurre aranistekin, hauek hizkuntzan egin nahi zituzten erreformak zirela eta. Erreforma horien aurrean, benetako euskararen ezagutzaren gainean hizkuntzaren oinarriak sendotzeko premia ikusi zuen Azkuek. Aranismoaren dotrina ofizial horren aurka borrokan aritzearen ondorioz kritikak jaso zituen, eta irainak ere bai. Denborak, ordea, arrazoiak eman zion Lekeitioko semeari.

• Koldo Aldabe •

Lan mardula

Azkuek idatzita utzita-ko obra mardula da. Hainbat alor jorratu zituen, eta obra horietako batzuk geroko euskal idazle eta gramatikararien oinarriak izan dira.

♦ **Diccionario Vasco-español-francés:** 1905. urtean argitaratu zuen, bi liburukitan. Herriarren ahotik eta literatura zaharretik bildutako hitzak dira. Azkuek berak aitortu zuenez, hamabost urte behar izan zituen lana amaitzeko.

♦ **Cancionero popular vasco:** 1918an argitaratu zuen. Hamabi liburukiz osatutako lana da. Euskal Herriko herri kanta eta doinuak biltzen ditu; lan hori funtsezkoa da euskal musika eta herri poesia ezagutzeko.

♦ **Morfología vasca:** 1923an argitaratu zuen. Euskal atzizkiak eta gramatika kategoriak aztertzen dira liburuan.

♦ **Euskalerriaren Yakin-tza:** folklore bilduma zabal hau 1935-47 bitartean argitaratu zen, lau liburukitan.

♦ **Euskal Izkindia** (1881)

♦ **El Euskara o el Bas-kuence en 120 lecciones** (1897)

♦ **Prontuario fácil para el estudio de la lengua vasca popular** (1917)

♦ **Diccionario de bolsillo vasco-español** (1918)

♦ **Gipuzkera osatua** (1935)

Literatura

♦ **Bein da betiko** (1890)

♦ **Txirristadak** (1898)

♦ **Ardi galdua** (1918)

♦ **Laminak Euskal Herrian** (1927)

Musika:

♦ **Ortzuri eta Urlo ope-rak; Vizcaytik Bizaia-ra, Sasi-eskola, Aita-ren bildur, Gainzaba-le'ko eiztaria, Eguzkia nora, Colonia inglesa, Pasa de Chimbos...**